ज्ञानदीप

वार्षिकांक : २०२५-२६

ग्रामसंस्कृती

परंपरा । संस्कृती । समृध्दी

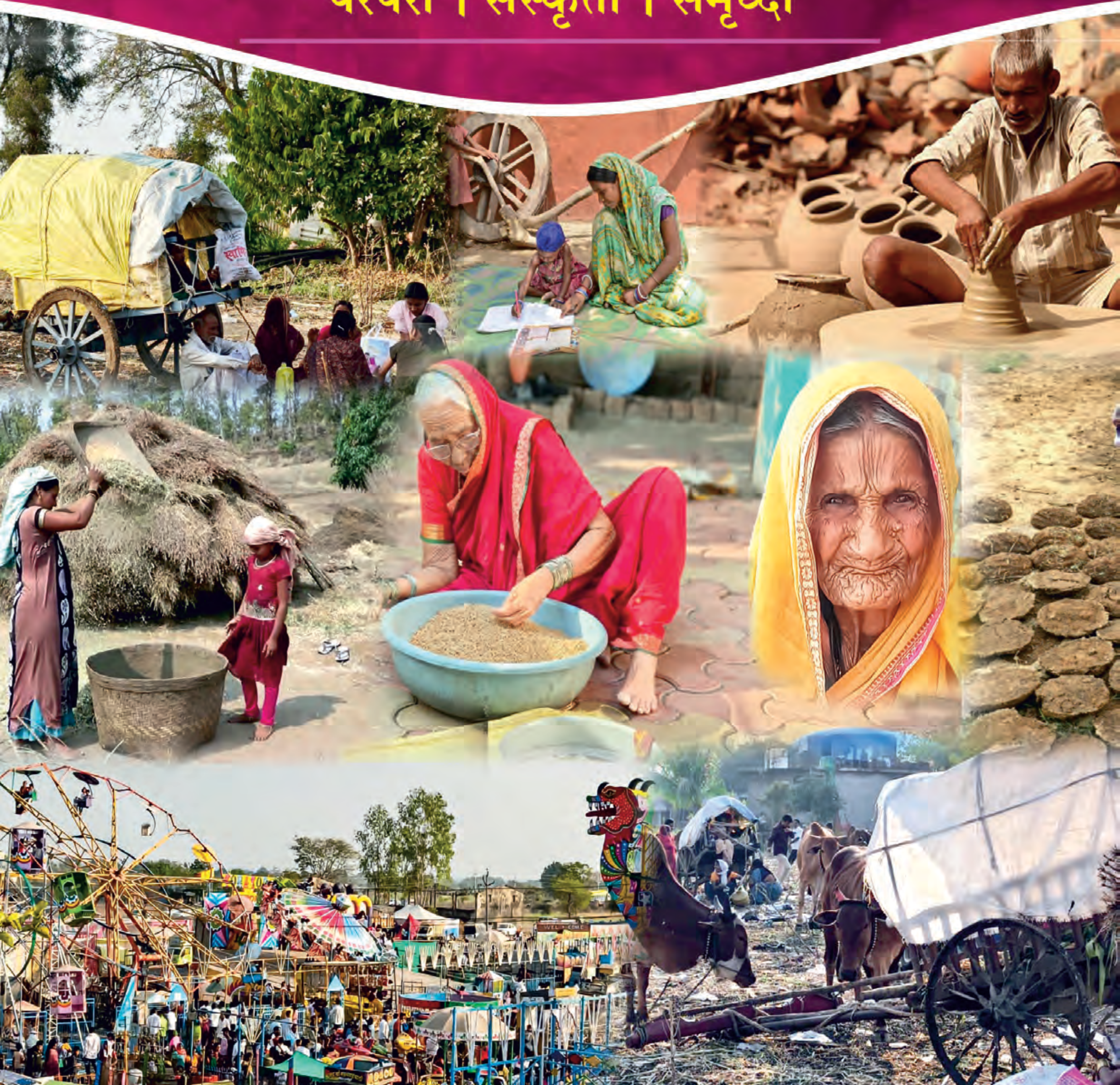

श्री गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळ, येलदरी कॅम्प

ता.जिंतूर जि.परभणी

आधारस्तंभ व प्रेरणास्थान

मा.बी.आर. तोष्णीवाल

अध्यक्ष, श्री गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळ,
येलदरी कॅम्प ता.जिंतूर जि.परभणी

प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,
सेनगांव ता. सेनगांव जि. हिंगोली

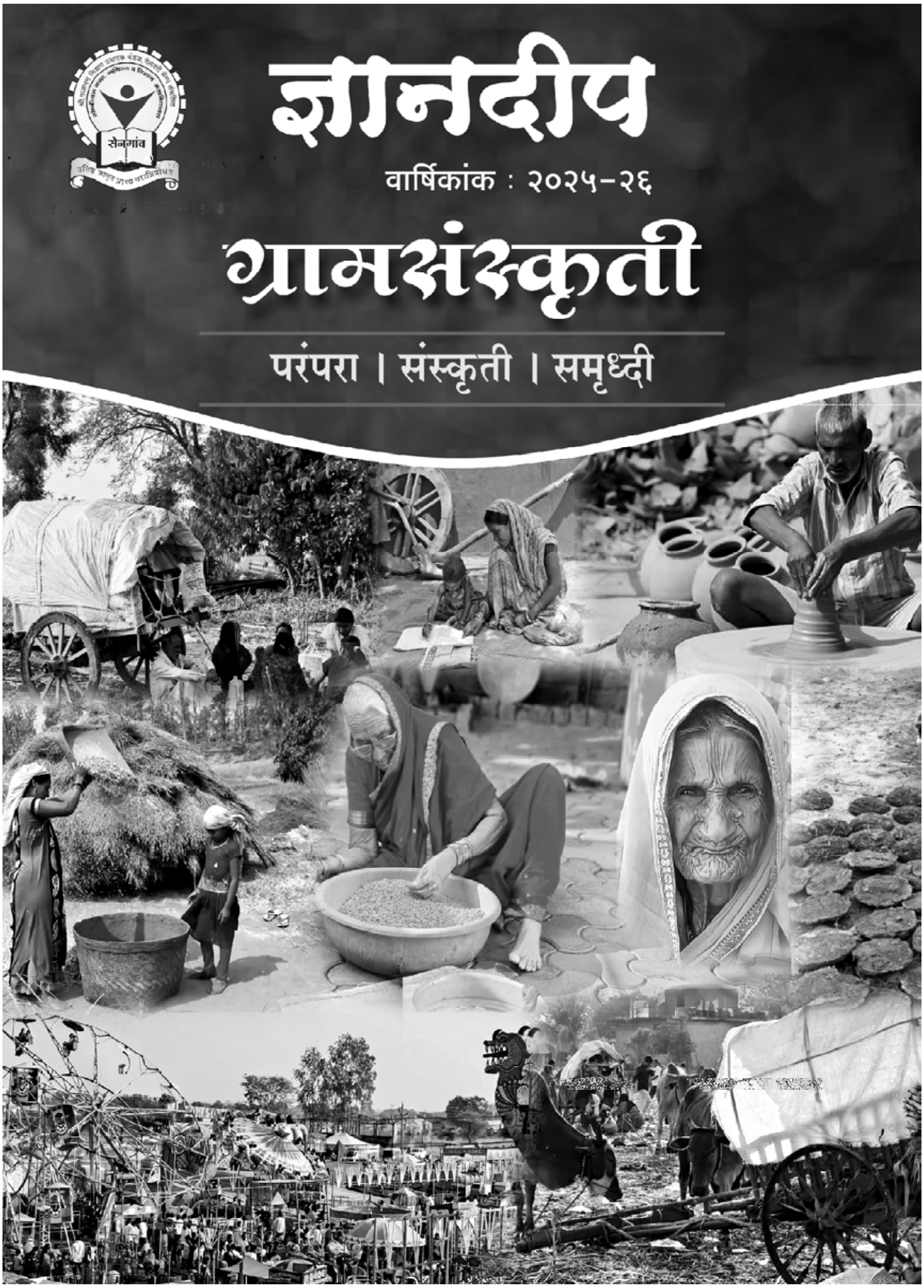
सेनगांव
ज्ञानदीप
वार्षिकांक : २०२५-२६
ग्रामसंस्कृती
परंपरा । संस्कृती । समृध्दी

श्री गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळ, येलदरी कॅम्प संचलित,

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव

ता.सेनगांव जि.हिंगोली

संचालक मंडळ

अ.क्र.	नाव	पद
१	श्री. ब्रिजगोपाल रामनारायण तोष्णीवाल	अध्यक्ष
२	श्री. सुभाषअप्पा विश्वनाथअप्पा एकशिंगे	उपाध्यक्ष
३	श्री. उमराव माणिकराव शेळके	सचिव
४	सौ. सरोज घनशामदासजी गट्टाणी	सहसचिव
५	श्री. सुजितकुमार शामसुंदर मुंदडा	कोषाध्यक्ष
६	श्री. पुरुषोत्तम किशनलाल दरक	सदस्य
७	श्री. गोविंदप्रसाद रामनारायण तोष्णीवाल	सदस्य
८	सौ. लिलादेवी गिरधारीलाल तोष्णीवाल	सदस्य
९	श्री. रमण गिरधारीलाल तोष्णीवाल	सदस्य
१०	डॉ. श्रीपाद गजाननराव तळणीकर	प्राचार्य

श्री गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळ, येलदरी कॅम्प द्वारा संचलित

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव, जि. हिंगोली

ज्ञानदीप वार्षिकांक

विषय (Theme) : ग्रामसंस्कृती

प्रकाशन : २०२५-२६

प्रकाशक : प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर
(तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव)

मुख्य संपादक : डॉ. दत्ता सावंत

सह-संपादक : डॉ. विजय वाघ

विद्यार्थी संपादक मंडळ : पुजन ओमप्रकाश तोष्णीवाल
निकिता शंकर दैठणकर
गायत्री शंकर काळबांडे
रेणुका संतोष मांदळे
निकिता अश्रप्पा शेरकर
करण वसंत नायक
ओंकार प्रल्हाद कोळपे
भागवत पंडितराव थोरात

वार्षिकांक समिती : प्रा. प्रमोद घन
डॉ. शंकर पजई
डॉ. राजेश गोरे
डॉ. अंजली टापरे
डॉ. भगवान घुटे

मुखपृष्ठ : अनिल गरड

वृत्तसंकलन : डॉ. गोविंद भालेराव

अक्षरजुळवणी : अनिल गरड, प्रशांत काटकर

मुद्रण : महेश ऑफसेट, परभणी.

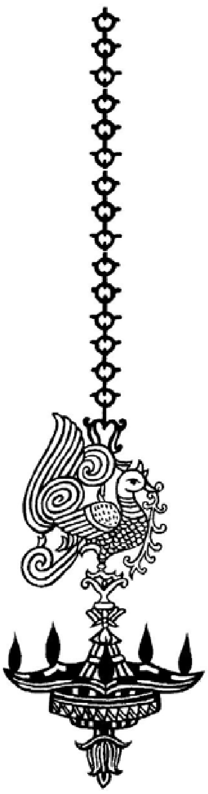

हक्क © : सर्व हक्क प्रकाशकाधिन

टिप : या अंकातील प्रत्येक लेखकाचे मत व विचार व्यक्तीगत असून संपादक व प्रकाशक त्यांच्याशी सहमत असतीलच असे नाही.

मनोगत...

प्रिय विद्यार्थी मित्र-मैत्रिणींनो,

नमस्कार,

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ या वर्षाचा आपल्या महाविद्यालयाचा 'ग्रामसंस्कृती' विषय असलेला 'ज्ञानदीप' वार्षिकांक प्रकाशीत झालेला आहे. हा वार्षिकांक वाचक, रसिकांच्या हाती देतांना मनस्वी आंनद होत आहे. आमचे महाविद्यालय ग्रामीण, डोंगरी व अति दुर्गम भागातील शैक्षणिक अडचणी लक्षात घेऊन उच्च शिक्षणाचे पवित्र कार्य गेली दोन-अडीच दशकापासून करित आहे. आज महाविद्यालयाचा विस्तार एखाद्या वटवृक्षाप्रमाणे वाढतच आहे ही आपणा सर्वांसाठी कौतुकाची बाब आहे हे सत्य नाकारून चालणार नाही.

विशेष म्हणजे महाविद्यालयात शिक्षण घेणारे विद्यार्थी ग्रामीण भागातील आहेत. त्यांचा सर्वांगीन विकास व्हावा हाच उद्देश महाविद्यालयाचा असल्यामुळे त्या दृष्टीने महाविद्यालयात विविध उपक्रमाचे आयोजन केले जाते. उदा. स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन, विज्ञान प्रदर्शन, गांधी विचारावर कार्यशाळा, वाद विवाद स्पर्धा, विद्यार्थी-पालक मेळावा इतकेच नव्हे तर सांस्कृतिक विभागाद्वारे विविध कार्यक्रम, राष्ट्रीय सेवा योजना द्वारे सामाजिक जागृती, विद्यार्थीमध्ये वैज्ञानिक जाणीव जागृती घडवून रोजगार विषयक माहिती, व्यवसायाविषयक माहिती दिली जाते. त्याच बरोबर त्यांच्या सुप्त कला गुणांना अधिक वाव मिळवा, या भावनेतून महाविद्यालयाचा प्रत्येक घटक कार्यरत असतो. त्याच्या सामाजिक जाणीवा अधिक प्रगल्भ होवून तो या देशाचा आदर्श नागरिक घडावा हाच आमचा प्रामाणिक हेतू आहे.

महाविद्यालय येणाऱ्या काळातील आव्हानांना सामोरे जाण्यासाठी अध्ययन, अध्यापन, मुल्यांकन व संशोधन या दैनंदिन कार्यांबरोबरच नविन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० प्रमाणे सामाजिक उपक्रम व शैक्षणिक गुणवत्ता यासाठी देखील सुसज्ज आहे.

विद्यार्थ्यांच्या प्रतिभाशक्तीला अधिक चालना मिळावी, भविष्यात लेखक, कवी, कथाकार निर्माण व्हावेत यासाठी यावर्षी संपादक मंडळाने व विद्यार्थ्यांनी 'ग्रामसंस्कृती' हा विषय घेऊन 'ज्ञानदीप' वार्षिकांक काढला आहे. यासाठी संपादक व सदस्य यांचे फार मोठे योगदान आहे. संपादक मंडळातील सर्व सदस्य, विद्यार्थी -विद्यार्थीनींचे मी कौतुक करतो. विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तीमत्त्वाचा सर्वांगीण विकास घडविणारे अधिका-अधिक नाविन्यपूर्ण उपक्रम यापुढेही राबविले जातील. विद्यार्थ्यांच्या भविष्यातील उज्ज्वल वाटचालीसाठी शुभेच्छा देतो. पुन्हा एकदा सर्वांना धन्यवाद देतो.

जयहिन्द !

प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर

संपादकीय...

''उत्तिष्ठ जागृत प्राप्य वरान्नीबोधत'' म्हणजे उठा, जागे व्हा आणि तुम्हाला मिळालेले वरदान ऐका. म्हणजे त्याला प्रतिसाद द्या व त्याप्रमाणे कार्य करत रहा. वरील संबोधन हे आमच्या महाविद्यालयाचे ब्रीद असून गेली तीन दशकांहून अधिक काळ त्यानुसारच महाविद्यालयाची वाटचाल सुरु आहे. याच वाटचालीचा भाग म्हणून मागील एका तपापासून महाविद्यालयाचा 'ज्ञानदीप' हा वार्षिक अंक काढला जातो. या अंकामध्ये विद्यार्थ्यांचे वैचारिक व ललित साहित्य प्रसिद्ध केले जाते. दरवर्षी विद्यार्थी वेगवेगळ्या विषयांवर लिहित असतात. यातून त्यांची साहित्यिक, वैचारिक क्षितिजे रुंदावण्याचे काम होत असते. विद्यार्थी एखाद्या विषयावर कसा विचार करतात? त्यांच्या भाव-भावना काय असतात? ते कसे लेखनातून व्यक्त होतात? या व अशा अनेक घटकांचा परामर्श या अंकातून घेतला जातो.

म. गांधी यांनी 'खेड्याकडे चला' असा संदेश दिला होता. त्यांच्या मते, आपल्याला भारत हे एक महान राष्ट्र घडवायचे असेल, तर भारतीय खेडी स्वयंपूर्ण झाली पाहिजेत. कारण आजही मोठ्या प्रमाणात भारत हा गाव-खेड्यांमध्येच वसलेला आहे. आपल्या खऱ्या समाज-संस्कृतीचे दर्शन करायचे असेल तर आजही आपल्याला गावाकडे जावे लागते. आपला गाव, आपले खेडे हे समृद्ध असे संस्कृतीचे दालन आहे. तेथील जीवन, जाण्याच्या पद्धती, लोकमानस, प्रथा-परंपरा ह्या आगळ्या-वेगळ्या आहेत. जागतिकीकरणाच्या, तंत्रज्ञानाच्या रेट्यामध्ये देखील आपली खेडी टिकून आहेत. तेथील लोकजीवन, लोकसंस्कृती टिकून आहे. आणि म्हणून या लोकजीवनाचा, लोकसंस्कृतीचा परामर्श घेणे आम्हाला महत्वाचे वाटले. त्यातूनच या वर्षीच्या म्हणजे २०२५-२०२६च्या 'ज्ञानदीप' या अंकाचा विषय ठरवण्यात आला-ग्रामसंस्कृती. ज्यावेळी हा विषय विद्यार्थ्यांना सांगण्यात आला, त्याच्यापर्यंत प्रसारित करण्यात आला, त्यावेळी त्यांचा खूप मोठा प्रतिसाद मिळाला. या विषयाच्या अनुषंगाने विद्यार्थ्यांसाठी एक कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली व विषयाची व्याप्ती ठरवण्यात आली. कारण ग्रामसंस्कृती किंवा लोकसंस्कृती तसं पाहिलं तर खूप मोठा विस्तार असलेला विषय आहे. विद्यार्थ्यांना याची कल्पना यावी म्हणून त्यांना काही ठळक घटक देण्यात आले. त्यामध्ये प्रामुख्याने ग्रामीण भागात साजरे करण्यात येणारे सण-उत्सव, कृषी संस्कृती, शेती-भाती, गाव-खेडे यांचे बदलते स्वरूप (जुने-नवे गाव), यात्रा वा जत्रा, त्याचे स्वरूप, नाती-गोती, पाहुणचार, मान-सन्मान, लग्न समारंभ, त्यातील विधी, लहानपणातील खेळ, जुनी-नवी मनोरंजनाची साधने, गाव-खेड्यातील निसर्ग, झाडे-फुले-पाने, प्राणी (पाळीव-जंगली), दैनंदिन नित्यक्रम, लोकांचे जगणे, शेतकरी, शाळा, शिक्षण, उपक्रम, गाव-निवडणुका, जात्यावरच्या ओव्या, लोकगीते, भाषा, बोली, आणि गाव-खेड्याशी निगडीत असलेला कोणताही घटक यावर कथा, कविता, लेख, निबंध किंवा संशोधनपर लेखन करण्याचे आवाहन विद्यार्थ्यांना करण्यात आले.

महाविद्यालय ग्रामीण भागात कार्यरत असल्यामुळे विद्यार्थ्यांना सदरील विषय अतिशय जवळचा वाटला. उत्साहाने व आनंदाने त्यांनी यावर लेखन करण्याची इच्छा व्यक्त केली. त्यासाठी जवळपास नव्वद विद्यार्थ्यांनी समितीकडे नावनोंदणी केली. त्यापैके अनेक विद्यार्थ्यांनी त्यांचे वैचारिक व

ललित साहित्य समितीकडे सुपूर्द केले. त्यानुसार त्यांच्या साहित्याचे भाषावार तीन भागात वर्गीकरण करण्यात आले. मराठी, हिंदी व इंग्रजी. विद्यार्थ्यांचे भाषा व विचार कौशल्य लक्षात घेऊन त्यांच्यामधून विद्यार्थी संपादक मंडळ निवडण्यात आले. या संपादक मंडळाने विषयाशी निगडीत असलेल्या साहित्याची निवड केली. त्यानंतर निवडलेल्या साहित्यावर मुख्य संपादक, त्यांचे सहकारी व विद्यार्थी संपादक यांनी विशेष असे संस्कार करून ते अंकात सामाविष्ट करण्यायोग्य बनवले. मराठी व हिंदी विभागात आनेक ओव्या, जात्यावरची गाणी, लोकगीते, त्यावरील लेख यांचे संकलन करण्यात आलेले आहे. तर इंग्रजी विभागात गावाकडे साजरे केले जाणारे मुख्य सण-उत्सव, लहानपणीचे मुला-मुलींचे खेळ, निसर्ग वर्णन व त्याचबरोबर ओव्या, भारुड, जात्यावरची गाणी यांचे अनुवाद संकलन करण्यात आलेले आहे. त्यामुळे ग्रामसंस्कृती हा अंक ग्रामीण जीवनाचे, लोक-संकृतीचे प्रतिबिंब बनलेला आहे. यातून गाव संस्कृतीला भेट दिल्याचा प्रगल्भ असा अनुभव वाचकाला आल्याशिवाय राहत नाही.

आम्हाला प्रस्तुत अंकनिर्मितीमध्ये ज्यांचे मोलाचे मार्गदर्शन व सहाय्य मिळाले त्यांचे ऋण व्यक्त करणे अगत्याचे ठरते. ज्यांच्या प्रेरणेतून हा अंक सुरु झाला ते श्री गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळाचे अध्यक्ष मा. श्री ब्रिजगोपाल रामनारायण तोष्णीवाल, महाविद्यालय विकासाच्या कोणत्याची कार्याला प्रोत्साहन देणारे संस्थेचे उपाध्यक्ष मा. श्री सुभाषअप्पा विश्वनाथ एकशिंगे व संस्थेचे सचिव मा. श्री उमराव माणिकराव शेळके, महाविद्यालय विकास समितीचे अध्यक्ष तथा संस्थेचे सदस्य मा. श्री रमण गिरधारीलाल तोष्णीवाल, महाविद्यालयाचे प्राचार्य, ज्यांनी या विषयाला मान्यता दिली प्रा. डॉ. एस. जी. तळणीकर, तसेच या समितीत व संपादक मंडळ म्हणून कार्य करणारे आमचे सर्व सहकारी व विद्यार्थी या सर्वांचे आम्ही या ठिकाणी विशेष आभार व्यक्त करतो. या सर्वांच्या मार्गदर्शन, प्रेरणा व सहकार्यातून ग्रामसंस्कृती हा अंक आकार घेऊ शकला. अंकाच्या कार्यात साहित्य लेखन करून त्याला अक्षरबद्ध करण्याचे मोलाचे कार्य ज्या विद्यार्थ्यांनी केले त्या सर्वांचे येथे आम्ही मनस्वी कौतुक करतो. या अंकाला प्रत्यक्ष कागदावर उतरवून एका देखण्या पुस्तकात रुपांतरीत करण्याचे अतिशय महत्वाचे काम महेश ऑफसेट, परभणी व त्याच्या सहकाऱ्यांनी केले आहे. त्या सर्वांचे संपादक मंडळ आभारी आहे. अंकासाठी ग्रामीण संस्कृतीशी संबंधित असलेले मुखपृष्ठ व मलपृष्ठ तयार करण्यासाठी परिश्रम घेणारे श्री अनिल गरड यांचे विशेष आभार. या सर्वांच्या सहकार्यातूनच ग्रामसंस्कृती हा अंक अतिशय देखणा व वाचनीय झालेला आहे. ग्राम-लोकसंस्कृतीचे प्रतिबिंब वाचायला व त्या आठवणींमध्ये हरवून जायला, तो अनुभव घ्यायला वाचकांना नक्कीच आवडेल अशी अपेक्षा आहे.

धन्यवाद!

संपादक मंडळ

* * * * * * * * *

अंतरंग

* * * * * * * * *

मराठी विभाग

संतवाणी/मयुरी अवस्थी /१०
निसर्ग /सलोनी अवस्थी /१०
चैत्राची पालवी ते फाल्गुनी रंग :
गावाच्या आठवणीची शिदोरी...कु. रेणुका मांदळे/११
जात्यावरच्या ओव्या/मयुरी अवस्थी/१४
जात्यावरच्या ओव्या/मयुरी अवस्थी /१४
त्यागाची मूर्ती आई 'रमाई' ????/शरद नरवाडे/१५
वासुदेवाची स्वारी /अनुराधा वाघ /१५
ग्रामसंस्कृती आणि भारतीय समाज/प्रवीण खिल्लारी/१६
ऐतिहासिक हिंगोली/राधा तारे/१७

हिंदी विभाग

किसान/घुगे ओंकार/१९
गौ हित अनुसंधा : गौ संरक्षण, संवर्धन और राष्ट्र निर्माण की दिशा में एक समग्र चिंतन/सौ.सरोज गट्टाणी/२०
ग्रामीण मुहावरे / मस्के बाजीराव/२३
ग्रामीण संस्कृति/शेळके राजेश/२४
किसान /कापसे त्रंबक/२४
ग्रामीण त्योहार/कोकाटे देविदास/२५
मेरा गाँव /कुंदर्गे उध्दवराव/२५
ग्रामीण जीवन/कुंदर्गे प्रतिज्ञा /२६
गाँव की सुबह/मोरे अमृता/२६
हल/गडदे प्राजक्ता /२७
बैलगाड़ी / वाघमोडे प्राची /२७
ग्रामों में गाय का महत्व/पोले पल्लवी /२८
मेरा प्यारा गाँव/संगेकर नागेश/२८
गोबर/घन प्रतुषा/२९
मेरा ग्राम/नरवाडे संदिप/२९
ग्रामोन्नति/धबडगे उषा/३०
चलें हम गाँव/ढवळे कल्याणी /३०
ग्रामीण जीवन/साहु स्नेहा /३०
लोकगीत/ बांगर रूपाली/३१
महाराष्ट्र के लोकगीत/बांगर आचल /३१
ग्रामीण शिक्षा अभियान/राठोड संतोष/३२
आदर्श गाँव/पोहकर गजानन/३२
ग्रामीण संस्कार/ चिभडे लक्ष्मण/३३
शेरों - शायरी/सावळे करण/३३
मेरा गाँव /पठाण अरबाज फेरोज /३४
मेहनत का फल/फटांगळे सानिका /३४
चरवाहे के गीत/घुले सोमनाथ/३५
नदी/दन्नर अभिषेक /३५
ग्रामीण रास्ते/गिते रूपाली /३६
महाराष्ट्र के त्योहार/खंदारे शुभम /३६
ग्रामीण आदिवासी जीवन/रहाटे ओम /३७
किसान का जीवन/देशमुख केदारे /३७
अन्नदाता/धाबे पुण्यवर्धने /३७
महाराष्ट्र के प्राचीन खेल/राउत वैभव/३९
ग्रामपंचायत चुनाव/शुभांगी संगेकर/३९
त्योहार गीत/शर्मा महाविर /४०
ग्रामीण कहावतें/ पठाण आर्सीन जैरोदिन/४०
हिवरे बाजार - एक आदर्श गाँव/घुगे विद्या /४१
किसान/आकाश काळे /४१
ग्राम दैवत/शिंदे भुजंग /४२
गाय का बछड़ा/ऐश्वर्या जगन्नाथ भराडे/४२
गाँव के संदर्भ में डॉ. भीमराव आंबेडकर के विचार/वानरे रूपाली काशिराम/४३
भोजन की पंगत/टेकाळे बालाजी/४३
गाँव के संदर्भ में महात्मा ज्योतिराव फुले के विचार/ अंभोरे अराधना /४४
गाँव-ए.पी.जे.अब्दुल कलाम के विचार/जाधव साक्षी/४५
किसान की सुबह/जुमडे आशा /४५
सादगी की मिसाल/काळे राम/४५
ग्रामीण साप्ताहिक बाजार/कोरडे प्रियंका/४६
ग्रामीण शादी/खनपटे मेघा/४७
बारह बलुतेदार/गवळी भाग्यश्री/४८

इंग्रजी विभाग

God within Self/Sanghmitra Thoke, /50
Marathi Powada :A Vibrant Tradition of Heroic Poetry/Monika Gaikwad/51
Powada on Chhatrapati Shivaji/Ravina Mulange/52
Gawalan: A Distinctive Form of Marathi Devotional Poetry/Poonam Phale/53
Bharud : A Popular and Didactic Form of Marathi Poetry/Payal Wakale/54
Sting of Scorpion by Sant Eknath/Durga Somose/55
Abhang on Shiva/Gayakwad Ramesh/55
Abhang : A Devotional Form of Marathi Poetry/Dethankar Nikita/56
Jatyawarchya Ovya: A Folk Tradition of Marathi Women's Poetry/Janvi Choudhari/57
Ashadhichi Ekadas: A Verse on Grinding Stone/Vaishnavi Bhalerao,/58
Dadala: A Bharud by Sant Eknath/Deshmukh Saloni /58
Game of the Soil/Sumedh Khillare/59
My Father/Laxmi R. Rodge/60
A Cultivator from My Village/Sakshi Gite/60
Festivals and Celebrations: A Reflection of Village Culture/Rajratan Khillare/61
Gawlanis of Mathura/Radhika Wable/63
Lagori, More than a Game/Pradnya Garpal/64
Hide and Seek from My Memory/Divya Tidke/65
Stained with Blood: A Red Flag/Khondkar Ramdas/66
Viti-Dandu: A Favourite Play in the Village/Nagesh Gite/67
Song of Turmeric Ceremony in a Wedding/Payal Thoke/68
Village Life through a Parrot's Eyes/Poojan Toshniwal/69
Baazaar/Poojan Toshniwal/70
Langadi/Tidke Pandurang/71
Lord of the Happiness/Kanchan Kamble/72
From Chaitra's New Leaves to Phalguna's Colors: A Bundle of Village Memories/Renuka Mandale, Vaishnavi Phad/73
Kolsa Village Fair: A Living Tapestry of Rural Culture/Poonam Thoke/76
God Khandoba Fair as a Cultural Depiction of Rural Life/Nikita Sherkar/78
Beloved Mother: An Ovi/Asmita Wakale/80
Elegy Written in a Country Churchyard/Gaurav Mule/80

अहवाल विभाग

मराठी विभाग/८१
हिंदी विभाग/८५
Department of English/87
इतिहास विभाग/९१
राज्यस्तरीय वाद-विवाद स्पर्धा/९३
Department of Chemistry/96
Department of Dairy Science/98
Department of Physics/101
Internal Quality Assurance Cell (IQAC)/104
Department of Economics/106
परिक्षा विभाग पदवी प्रमाणपत्र वितरण समारंभ / १०८
International Conference /111
यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक/११५
Department of Commerce /117
Department of Microbiology/119
Department of Geology/120
Central Library/122
Career Katta & Competitive Excamination Guidance Cell/124
Department of Fishery Science/126
समाजशास्त्र विभाग/१२९
माजी विद्यार्थी समीती/१३१
क्रिडा अहवाल/१३४
Student Mentor Scheme /141
राष्ट्रीय सेवा योजना/१४४
सांस्कृतिक विभाग/१५९

मराठी विभाग

विद्यार्थी प्रतिनीधी

गिते पवन तुळशीराम

बी.ए. तृतीय वर्ष

वाबळे राधिका गजानन

बी.ए. द्वितीय वर्ष

ठोके संघमित्रा प्रकाश

बी.ए. द्वितीय वर्ष

संतवाणी

ओव्या गाऊनी स्वरात,
दासी जणीच्या घरात,
दळण दळीले सख्या श्रीहरी आळ वी
चीराचा माझ्यावरी !!
असा कारे पांडुरंगा केलासी कावा,
अलंकार विसरुनी गेलास देवा,
वाक टाकली खांद्यावरती !!
असा कारे विठ्ठला तु माझ्या मुळावरी,
तुझ्यासाठी लवकर मला देती सुळावरी,
कुठे गेली तुझी जादुगिरी !!
दासी जणीचा तुच मायबाप,
तुझी चोरी करण्याचे नाही केले पाप,
देह जाणुनी तु अंतरी !!
हरीने ऐकुन जनाईची वाणी,
देवाने मुळाचे केले पाणी पाणी,
त्याने दाविली किमया खरी !!

कु. मयुरी दिलीपप्रसाद अवस्थी
बि.ए. प्रथम वर्ष

निसर्ग

माझं सौंदर्य कधी पाहिलंच नसेल
माझं अनुभव कधी घेतलाच नसेल
माझ्या कुशीत कधी येऊन पहा
कधी मलाही तुम्ही जवळून पहा
डोंगराची वस्ती माझ्यात आहे
झाडे- वेलींची गर्दी माझ्यात आहे
नद्या,नाले,ओढे,धुंद ती हवा
कधी माझ्या अंगणात येऊन पहा
रिमझिम पावसात भिजून जा
कधी गडद धुक्यात न्हाऊन जा
लांब पारंब्यावर झुलत रहा
कधी झर्यातुन चालुन पहा
सुंदरता अजुनही माझ्यात आहे आहे
बस तुमच्या मदतीची साथ आहे
आजही देईल तीच गार हवा
किमान एक तरी झाड लावून पहा ....
किमान एक तरी झाड लावून पहा ......

कु. सलोनी हरीप्रसाद अवस्थी
बी.एस्सी. प्रथम वर्ष.

चैत्राची पालवी ते फाल्गुनी रंग : गावाच्या आठवणीची शिदोरी...

कु. रेणुका संतोष मांदळे
बी.कॉम. प्रथम वर्ष

लहानपणी सण येणार म्हणटलं की, आमची लगबग असायची, अंगण सारवण्यापासुन ते घराच्या रंगरंगोटी पर्यंत सुरु व्हायची आजीने शेणाने सारवलेल्या त्या ओल्या अंगणाचा सुवास आजही माझ्या मनात दरवळतोय खरं तर, शहरात सण फक्त सोशल मीडियावर अपलोड करण्यासाठी करतात किंवा कॅलेंडरच्या तारखामध्ये येतात आणि जातात : पण माझ्या गावाकडे सण हा केवळ आकडयाचा किंवा तारखा नसुन तो वाऱ्याच्या सुगंधात मिसळलेला असतो. पहाटेचा तो थंडगार वारा, मंदिरातून येणारा मधुर घंटानाद, शेतातल्या कामाची लगबग आणि सणाच्यादिवशी घराघरातून दरवळणारा नैवेदयाचा सुवास-हिच तर आमच्या खऱ्या सणाची लक्षणे आहेत.

चैत्राच्या पालवी पासून सुरु झालेला हा सोहळा फाल्गुनात रंगाच्या उधळणीपर्यंत कसा अखंड चालतो, हे अनुभवणे म्हणजे एक विलक्षण पर्वणी असते. चला तर मग माझ्या गावच्या या मातीतल्या उत्सवांच्या आठवणींची शिदोरी उघडूया.

नव्या आशेची पहाट घेऊन येणारा वर्षाचा पहिला सण म्हणजे दारी उभारलेली 'गुढी' आमच्या घरी या दिवशी पहाटेच उठून सर्व आवरा आवर व्हायची. आई आणि मी मिळून दारा समोर गुढी भोवती मोठी आणि सुरेख रंगीत रांगोळी काढायचो. बाबा बांबूची काठी स्वच्छ धुवून त्याला साडी, कडुलिंबाची डहाळी आणि साखरेची गाठी, फुलांचा हार आणि कलश लावुन गुढी उभी करायचे तो क्षण खूप मंगलमय वाटायचा आजीच्या हाताची ती गरम-गरम पुरणपोळी आणि हरभऱ्याच्या डाळीच्या तिखट वरण म्हणजे साक्षात अमृतच! आजीच्या हाताची चव आणि घरातला तो आनंदी माहोल आजही डोळया समोर उभा राहतो.

चैत्राचा हा आनंद अनुभवत असतानाच वैशाखाचे आगमन होते. आमच्या घरी वैशाखातील 'अक्षय तृतीयेला' अनन्यसाधारण महत्त्व दिले जाते. या दिवशी केलेले दान अक्षय म्हणजे कधीही न संपणारे पुण्य देणारे असते. अशी आमची श्रध्दा आहे. त्याच बरोबर उन्हाळयाच्या सुट्टीत या सणाला मिळणारं थंडगार कैरीचं पन्हं आणि आंब्याचा रस म्हणजे आम्हा मुलांसाठी मेजवानी असायची. आंब्यासाठी आम्हा भावंडामध्ये होणारे भांडणे आणि पन्हं कोण जास्त पिते यासाठी केलेला वाद आज आठवून खूप हसायला येतं.

वैशाखाचा हा ऊन-सावल्यांचा खेळ अनुभवल्यानंतर ज्येष्ठ महिन्याची चाहूल लागते. ज्येष्ठ महिना म्हणाटलं की, निसर्ग आणि नात्यातील पावित्र्याची साक्ष देणारा सत्यवान आणि सावित्रिच्या कथेतील वटवृक्ष वटपोर्णिमा हा सण आमच्या गावातील बायकांसाठी खूप जिव्हाळयाचा सोहळा असतो. ज्येष्ठ महिना पावसाच्या आगमनाची ओढ लावतो, तर वटपोर्णिमा हा सण निसर्गाप्रती कृतज्ञता व्यक्त करणारा उत्सव बनतो. नात्यातील प्रेमाची सावली देणाऱ्या वडाच्या झाडाची पुजा करताना आई आणि गावातील सुवासिंनीची श्राध्देने पुजा करत होत्या ते प्रत्यक्ष बघीतले, लहान असताना मी आई सोबत पुजेला जायची, सुरुवातीला हळद-कुंकू लावून एक कोरे वस्त्र वडाला अर्पण करायची आणि एखादे फळ असे की आंबा ठेवायची हात जोडून नमस्कार

केला की, पांढऱ्या दोऱ्याने वडाला सात प्रदक्षिणा घालायची. ही केवळ एक पुजा नसून पिढयान-पिढया चालत आलेला नात्यातील विश्वासाचा हा एक संस्कार आहे.

ज्येष्ठ संपताच आषाढाचे ढग दाटून येतात आणि आठवतो तो सर्वांचा लाडका सखा-पांडूरंग माझ्या गावी हा महिना एखाद्या मोठया उत्सवासारखा साजरा होतो. माझे आजोबा या दिवसाची आतुरतेने वाट पाहायचे, कारण आमच्रू गावातून पंढरीला पायी दिंडी निघायची. ''ज्ञानोबा-तुकाराम'' च्या गजरात आजोंबाच्या चेहऱ्यावर जी ऊर्जा असायची, ती शब्दांत मांडता येणार नाही. वारी हि खऱ्या अर्थाने महाराष्ट्राच्या संस्कृतीचा अविभाज्य भाग आहे. आजोबा वारीहून परत आल्यावर जेंव्हा तिथले अनुभव सांगायचे आणि विठ्ठलाचा प्रसाद दयायचे त्याच बरोबर आमच्यासाठी पंढरपुराहून माळ सुध्दा आणायचे. खर तर आज्या येणार म्हणटलं की, खूपच उत्सुकता लागून राहायची तो क्षण खरच खूप अविस्मरणीय होते. वारीचा हा सोहळा अनुभवल्या नंतर निसर्गाच्या हिरव्यागार सौंदर्यासाठी ओळखला जाणारा 'श्रावण' महिणा येतो. श्रावनात गावाकडचं रुप पूर्णपणे पालटून जातं.

सगळीकडे हिरवाईची शाल पाघरल्या सारखं वाटतं. त्यात शेतातल्या ऐखादया झाडाला बांधलेला नागपंचमीचा झोका पायंदुःखे पर्यंत खेळायचो आणि खेळता-खेळता भांडण सुध्दा करायचो की, मीच आणि खेळणार प्रत्येकजन आपल्या शेतात झोके बांधायचे व मी प्रत्येकाच्या शेतातील झोके खेळायला जायचे त्यानंतर प्रत्येक श्रावण सोमवारी महादेवाच्या मंदिरात सकाळीच बेलाचे पान ते सुध्दा एकशे आठ पान शंकराच्या पिंडीवर अर्पण कराचे मी आणि माझी बहीण व काही आमच्या मैत्रिणी प्रत्येक श्रावण सोमवारी जायचो. मन प्रसन्न व्हायचं.

श्रावण संपता संपता येतो तो बळीराजाचा सर्वात मोठा उत्सव, म्हणजे बैलपोळा, शेतात राबणाऱ्या बैलांना त्या दिवशी कसं सजवल जायचं, तर त्यांच्या खांदयाला हळद लावून, शिंगाला रंगवणे जायचे व त्याच्या शिंगाला काहीजन फुगे सुध्दा बांधायचे, अंगावर झुली टाकायची आणि या झुलीवर आकर्षक चित्रे, नक्षी शिवलेली असायची पायात घुंगर बांधले जायचेवर मारोतीच्या पारापासून त्यांची मिरवणूक काढली जायची. गावातील प्रत्येक घरी नेवून त्यांना नैवेदय खायला द्याचे व त्याच्या पायाधारी काकडी फोडून बैलांना ओवाळले जाते. हा दिवस वर्षभर बैलांनी शेतात केलेल्या कामा बद्दलची कृतज्ञता व्यक्त करतो.

त्यानंतर येणारा 'गणेशोत्सव' म्हणजे तर आमचा जीव की प्राण! बाप्पासाठी मखराची सजावट करण्यात आमचा अख्खांदिवस जायचा. सकाळ संध्याकाळ गणपतीची आरती व खुसखुशीत मोदक खर तर असं वाटायचं कधी आरती संपते आणि कधी मोदक खाऊ याच गणेश उत्सवात येतात तिन दिवसाच्या पाहूण्या त्या म्हणजे गौराई त्या दिवशी सुध्दा मखर तयार करण्यात अखखी रात्र जायची महालक्ष्म्याला साडया नेसवणे विविध अलंकाराने नटवणे, फराळाचे नैवेदय देणे व दुसऱ्या दिवशी अंबिल आणि अंबाडयाची भाजी पुरण पोळीचा नैवेदय विशेष माणला जातो. दारा पासून आत घरातल्या मखरापर्यंत हळद आणि कुंकवाचे हताचे पंजे उमटवले जातात आणि महालक्ष्मीची आरती घेतली जाते. गौरी गणपतीचा उत्सवाचा आनंद ओसरतो न ओसरतो तोच वेध लागायचे ते 'दसऱ्याचे' दसऱ्याच्या दिवशी आमच्या घरचे सर्वजण दसऱ्या महोत्सवात जायचे तिथे मोठं-मोठाले आकाश पाळने, विविध वस्तूचे दुकान असायचे आम्ही खूप खेळाचो आणि खरेदी सुध्दा करायचो. शेवटच्या दिवशी रावन दहन बघण्याची वेगळीच मज्जा असायची विजय दशमीला आपटयाची पानं म्हणजेच 'सोनं' घेऊन जेव्हा आम्ही गावातल्या

मोठया माणसांच्या पाया पडायला जायचो, तेंव्हा त्यांच्या चेहऱ्यावरचा आनंद आणि त्यांनी दिलेले आशिर्वाद हीच आमची खरी श्रीमंती असायची. दसऱ्याच्या दुसऱ्या दिवशी आम्हाला अजीबातच करमत नसे कारण, गावात होणारा दसरा महोत्सव संपतो तर घरात नऊ दिवस केलीली घटस्थापना सुध्दा विसर्जित होते. घटस्थापनेचा पहिल्या दिवशी एका मोठया परातीमध्ये माती घेतात आणि त्या पाच धान्य टाकतात परातीच्यामध्यभागी घट मांडतात आणि तुळजभवानीचा टाक त्या घटातल्या वाटीमध्ये तांदळात ठेवण्यात येतो. भोवतीला पाच नागीलीचे पान लावतात. पाच जोवारीचे धांडे लावतात. आणि सर्वांत महत्वांच म्हणजे आमच्या गावी मोठ मोठाल्या देवीच्या वेगवेगळया स्वरुपातील देवीच्या मूर्ती स्थापन केल्या जातात. नऊ दिवस आम्ही मुली गरबा खेळण्यासाठी देवीच्या मंडपात गोळा होतो. शेवटी खेळ होतात. जेवायला असतं, रांगोळी, गरबा, सजावट इत्यादी गोष्टी आम्ही नऊ दिवस खूप आवडीने करतो.

नवरात्री दसऱ्यानंतर वेध लागतात ते दिपोत्सवाचे म्हणजेच 'दिवाळीचे' दिवाळीचा एकच दिवस असतोः पण सुरुवात मात्र आठ दिवसापासून होते. दिवाळी येणारं म्हणटलं की फराळ आलाच, चकल्या, करंज्या, लाडू, चिवडा इ. फराळ तयार करण्यात आठ दिवस जायचे दिवाळीच्या आधल्या दिवशी उटणे लावून केलेले अभ्यंग स्नान संध्याकाळची तयारी झेंडूच्या फुलाचे तोरण करण्याची कामगीरी नेहमी मीच करायचे अंगणात सुरेख आणि दिवाळीची विशेष रांगोळी आई काढायची दारात दोन्ही बाजूंनी लावलेले दिवे खिडक्यात सुध्दा पणत्या लावायचो. लक्ष्मी पुजन विशेष असायचं. आम्ही सर्वांनी मिळून केलेला किल्लातर सर्वात वेगळांच असायचा कारण नेहमीच आम्ही काहीतरी नवीन करण्याचा प्रयत्न करायचो. किल्याला आकाशकंदिल आणि घराला सुध्दा आकाशकंदिल लावायचो. मुख्य म्हणजे फटाके फोडण्यात तर खूपच मज्जा यायची एक तर नवे कपडे आणि मित्र-मैत्रिणी सोबत सात-आठ वाजे पर्यंत फोडलेले फटाके खरचं हे क्षण आता फक्त आठवणीमध्ये जिवंत आहेत.

त्याच बरोबर संक्रांतीत थाटाचे वर्णन तर राहिले, संक्रातीला गावातील सुवासनीवाण घेवून म्हणजे की, ज्यात बोरं, ऊस, वटण्याच्या शेंगा, जांब इत्यादी पदार्थ एकत्रिकण म्हणजे ते 'वाण' घेवून विठ्ठल रुक्कमीच्या मंदिरात जातात आणि रुक्मीनीला वाण देवून तुळशीला वाण देतात व इतर पाच बायकांना उखाणा घेवून पदरामध्ये हे वाण टाकतात. आणि तिळ गूळ वाटतात व म्हणतात ''तिळ गुळ घ्या गोड-गोड बोला''. संक्रांतीला होणारी पंतगबाजी तर सकाळच्या १० वाजल्या पासून ते संध्याकाळच्या ६ वाजेपर्यंत चालूच असायचे.

वर्षाचा शेवट होतो तो मार्गशीर्ष महिन्यातील लक्ष्मी व्रताने आणि फाल्गुनातील 'होळीने' मार्गशिर्ष महिन्यातील दर गुरुवारी महालक्ष्मी व्रत असायच केळीचे पाच खांब चौरंगाला बांधून लक्ष्मीची मुर्ती मांडून व्रत करण्याची परंपरा आजही आम्ही पार पाडतो.

होळीचा तसाच थाट आमच्या गावी केला जातो, सर्व गावकरी मिळून शेणाच्या गोऱ्या, लाकडं, ऐरंडाचा खाणंटा, गाठी सर्व साहित्य जमा करुन चौकात मोठी होळी मांडायचे आणि गावातील बायका नैवेदय घेवून होळीच्या दर्शनासाठी येत. दुसऱ्या दिवशी रंगपंचमी रंगाची उधळण 'होळी रे होळी पुरणाची पोळी' म्हणत आम्ही सर्व मित्र मंडळ होळी खेळायचो. जुन्या वाईट विचारांची होळी करुन नव्या उर्जाने एकमेकांना रंगात न्हाऊन काढण्याचा तो सोहळा वर्षाच्रू प्रवासाचा एक सुखद शेवट असतो.

काळाच्या ओघात आज सर्व काही बदललंय गावाकडे आता सिमेंटची घरं झाली, अंगण सारवण्याची जागा आता टाइल्सनी घेतली पण आजही जेव्हा सण

येतो, तेव्हा मनाच्या कोपऱ्यात तो मातीचा सुगंध आणि संस्कारांची गुंफण तशीच घट्ट आहे. सण साजरे करण्याची पध्दती थोडया बदलल्या असतील पण त्यामागील माणुसकी आदर मात्र आजही माझ्या गावात अखंड टिकून आहे.

थोडक्यात सांगायचे तर, गावाच्या या मातीतल्या सणांनीच आम्हाला संस्कृतीची आणि खऱ्या नात्यांची ओळख करुन दिली. आज शहरात प्लॅटमध्ये राहताना आम्ही सण साजरे करतोः सोयी-सुविधा खूप असतीलही पण आजीच्या हाताची ती चव आणि अंगणातल्या त्या सारवलेल्या मातीचा सुवास आजही कुठे मिळत नाही.

हे सण म्हणजे केवळ धार्मिक विधी किंवा प्रथा नाहित, तर ते आपल्या जगण्याचा खरा श्वास आणि आपल्या अस्तित्वाचा आधार आहेत. आणि आपल्या आठवणींची शिदोरी आहे.

जात्यावरच्या ओव्या

रक्तानं ग रंगलेला लाल बावटा
सुपा मंदी नाही दाणा
उपाशीच माझा कान्हा
राबतोय यांनी राणा
उपाशीच आठवण माझी लाल बावटा

रघु माझा शाळा जाई
अंगात ग आंगडं न्हाई
अंगाची ग होते ल्हाई
अंतरीची हाक देता लाल बावटा

धनिकांची सत्ता सगळी
रीत तिची दुनियेत आगळी
जिवे माणसारुनी चघळी
उलथवील सत्ता असली लाल बावटा

उठा बाई फाट झाली
साद कोंबड्यांची आली
सुर्यानं ग आणली लाली
त्योबी मानतो घ्या ग हाती
लाल बावटा

कु. मयुरी दिलीपप्रसाद अवस्थी
बि.ए. प्रथम वर्ष

जात्यावरच्या ओव्या

सुंदर माझे जाते गं
फिरते बहुतेकी
ओव्या गावु कौतुकी
तु ये रं बा विठ्ठला

जिव आणि शीव खुंटी गं
प्रपंचाचे नाते ग
लावुनी पाची बोटे गं
तु येरं बा विठ्ठला

सासु आणि सासरा
दिला तो तिसरा
ओव्या गावु भ्रतारा
तु येरं बा विठ्ठला

बारा सोळा गडनी
अवघ्या कामीनी
ओव्या गावु बैसुनी
तु येरं बा विठ्ठला

कु. मयुरी दिलीपप्रसाद अवस्थी
बि.ए. प्रथम वर्ष

त्यागाची मूर्ती आई 'रमाई'

कोणत्या शब्दात सांगू आई माझ्यासाठी कोण आहेस
तू भुकेल्या जीवाचा मायेचा घास तू वेदनेनंतरची
माझी पहिली हाक तू
आहेस माझा प्रगाड विश्वास तू
अन हृदयाच्या स्पंदानातील माझा प्रत्येक
श्वास तू :!!!
झुंजरक्या पहाटे किलबिलती बाग तू
आधी मधी रागात सूर्याची तळपती आग तू
अंधाराला हि दूर करणारा प्रकाश तू
माझी मायेची धरती अन छायेच आकाश तू :!!
मायेच्या पावसाचा ओलावा तू
जिवनी सुखाचा गारवा तू आई दुधरुपी
अमृताचा गोडवा तू अन
शेवटच्या क्षणापर्यंतचा
तुझ्या कुशीतील विसावा तू..!
डॉ. बाबासाहेबांच्या पाठीमागे
शांतपणे उभी राहिलेली शक्ती ??
माता रमाई - निस्वार्थ प्रेमाचा आदर्श ??

शरद नरवाडे
माजी विद्यार्थी

वासुदेवाची स्वारी

वासुदेव आला हो वासुदेव आला
सुर्योदय झाला हो हरीनाम बोला
हरी नाम बोला तुम्ही हरी नाम बोला
सकाळच्या पहारी हरीनाम बोला
हरी नाम बोला तुम्ही हरी नाम बोला
पुजापाठ करता हरीनाम बोला
हरी नाम बोला तुम्ही हरी नाम बोला
मानव देह मिळाला हरीनाम बोला
हरी नाम बोला तुम्ही हरी नाम बोला
जन्माचे सार्थक होई हरीनाम बोला
हरीनाम बोला तुम्ही हरी नाम बोला
भगवंत कृपा होई हरीनाम बोला.
सकाळच्या पहारी आली वासुदेवाची स्वारी
माणसाच्या रुपात साक्षात भगवंत आले दारी
हरी गीत गात , कृष्णलीला वर्णत
अभंग गात सुंदर
देव येई अंगणात ....
पायघोळ अंगरखा
असे त्यावर विजार
टाळ चिपळ्या हातात
करीतोस लोकजागर .....
गळा कवडीच्या माळा
माथ्यावर शोभे अष्टगंध टीळा
हरी विठ्ठलाची भक्ती सांगणारा
भक्त असे हा साधा भोळा ....
असे हाच आमचा सांगता नाही येत
मध्य रात्र सकाळ - सकाळ
ऐकुनी देई जिवणाचे सारं ......

कु. अनुराधा रमेश वाघ
बि.ए. प्रथम वर्ष

ग्रामसंस्कृती आणि भारतीय समाज

प्रवीण सुधाकर खिल्लारी
(पदव्युत्तर मराठी)द्वितीय वर्ष

ग्राम संस्कृती (Rural Culture) हे भारतीय समाजाचे अविभाज्य आणि मूलभूत अंग आहे.

ग्राम संस्कृतीचा मुख्य आधार शेती आहे. ग्रामस्थांचे संपूर्ण जीवनचक्र, सण-उत्सव आणि अर्थकारण पावसाळा आणि पिकांच्या हंगामावर अवलंबून असते. खेड्यांमध्ये लोक एकमेकांशी घट्ट नातेसंबंधांनी जोडलेले असतात. सुख-दुःखाच्या प्रसंगी संपूर्ण गाव एकत्र येते. ही 'आम्ही' पणाची भावना ग्राम संस्कृतीचे मुख्य वैशिष्ट्य आहे. ग्रामीण जीवन निसर्गाच्या सानिध्यात असते. झाडे, नद्या, डोंगर आणि पशू-पक्षी यांच्याबद्दल ग्रामस्थांच्या मनात कृतज्ञतेची भावना असते, जी त्यांच्या विविध लोककथा आणि गाण्यांमधून (उदा. ओव्या) व्यक्त होते. भारूड, कीर्तन, तमाशा, लावणी आणि विविध स्थानिक जत्रा यांतून ग्राम संस्कृतीचे दर्शन घडते. या कला केवळ मनोरंजनाचे साधन नसून त्यातून मूल्यशिक्षणही दिले जाते.

ग्रामीण भागातील लोकांचे राहणीमान साधे असते. पाहुण्यांचे स्वागत करणे आणि त्यांना प्रेमाने जेऊ घालणे ही ग्रामीण संस्कृतीची मोठी ओळख आहे.बैलपोळा, नागपंचमी, दिवाळी आणि स्थानिक ग्रामदैवतांच्या जत्रा हे सण मोठ्या उत्साहात साजरे केले जातात. यात केवळ धार्मिक विधी नसून सामाजिक एकत्रिकरणाचा हेतू असतो.ग्राम संस्कृती म्हणजे मानवी मूल्ये, निसर्गप्रेम आणि परंपरेचा सुरेख संगम आहे

संस्कृती आणि लोकपरंपरा यांचा अत्यंत जवळचा आणि अतूट सहसंबंध आहे. लोकपरंपरा हा संस्कृतीचा मूळ गाभा मानला जातो, ज्यातून समाजाची ओळख आणि जीवनपद्धती स्पष्ट होते. संस्कृती ही एक व्यापक संकल्पना असून त्यात लोकांचे विचार, आचार आणि मूल्ये यांचा समावेश असतो. लोकपरंपरा (जसे की सण, उत्सव, लोककला) या संस्कृतीचे प्रत्यक्ष दर्शन घडवतात. लोकपरंपरा पिढ्यानपिढ्या चालत आलेल्या असतात. लोकगीते, लोककथा आणि पारंपारिक नृत्यांच्या माध्यमातून संस्कृती जिवंत ठेवली जाते आणि पुढील पिढीकडे हस्तांतरित केली जाते.सण-उत्सव आणि सामूहिक लोकविधी यांसारख्या परंपरा लोकांना एकत्र आणतात. यामुळे समाजात एकोपा वाढतो, जी संस्कृतीची एक महत्त्वाची उपलब्धी आहे.

प्रत्येक प्रदेशाची संस्कृती तिथल्या लोकपरंपरांवरून ओळखली जाते. उदाहरणार्थ, महाराष्ट्राच्या संस्कृतीत लावणी, पोवाडा आणि लोक नृत्यासारख्या लोकपरंपरांना विशेष स्थान आहे.संस्कृती माणसाला जगण्याचा मार्ग दाखवते, तर लोकपरंपरा त्या मार्गावर चालण्यासाठी आवश्यक असलेले शिष्टाचार, नियम आणि कलात्मकता प्रदान करतात. म्हणूनच आजही ग्रामसंस्कृती सर्वश्रेष्ठ संस्कृती आहे.

ऐतिहासिक हिंगोली

राधा तारे
(पदव्युत्तर मराठी)द्वितीय वर्ष

हिंगोली जिल्हा हा महाराष्ट्रच्या मराठवाडा विभागातील एक ऐतिहासिक धार्मिक आणि कृषीप्रधान जिल्हा आहे. १ मे १९९९ रोजी परभणी जिल्ह्यातून स्वतंत्र झाला या जिल्हात ५ तालुके आहेत. ५ तालुके असणारा हा महाराष्ट्रातील एकमेव जिल्हा आहे. हा जिल्हा आपल्या वैशिष्ट्यपूर्ण संस्कृतीमुळे महाराष्ट्राच्या वैभवात भर टाकतो.

हिंगोली जिल्ह्याचे मुख्य वैभव : औंढा नागनाथ मंदिर: हे हिंगोली जिल्ह्याचे सर्वात मोठे वैभव आहे. हे भारतातील १२ ज्योतिर्लिंगांपैकी आठवे ज्योतिर्लिंग मानले जाते. बारा ज्योतिर्लिंग हे भारतातील हिंदूंचे तीर्थक्षेत्र आहेत. त्यातील पाच महाराष्ट्रात आहेत. शतकानुशतके या ठिकाणी शिवांची पुजा केली जाते.औंढा नागनाथ हे त्यापैकी एक आहे. १२ ज्योतिर्लिंगांपैकी हे आठवे ज्योतिर्लिंग आहे. पांडवांनी अज्ञातवासात असताना हे मंदिर बांधल्याची आख्यायिका आहे. नागनाथ मंदिराला उत्तम कोरीव काम आहे. मंदिर हेमाडपंथी वास्तू शिल्प आहे आणि सुमारे साठ हजार चौरस फूट क्षेत्रावर आहे. शिवरात्री आणि विजयादशमी वर मोठ्या संख्येने यात्रेकरू या मंदिरात येतात.

संत नामदेवांचे जन्मस्थान :-

वारकरी संप्रदायाची पताका पंजाब पर्यंत पोहचविणारे मराठी संत नामदेव महाराज यांचे जन्मस्थान नरसी (बामणी) हे हिंगोली जिल्ह्यात आहे, जे वारकरी संप्रदायासाठी पवित्र तीर्थक्षेत्र आहे. नरसी मधील संत नामदेव मंदिराचा जीर्णोद्धार २०१९ झाला. नरसी मध्ये शीख गुरुद्वारा प्रसिद्ध आहे.

सिध्देश्वर मंदिर : हिंगोली जिल्ह्यातील औंढा तालुक्यात पुर्णा नदीवर सिध्देश्वर धरणाच्या परिसरात श्री क्षेत्र सिद्धनाथ महादेव मंदिर वसलेले आहे. हे स्थान गंगलवाडी येथे सिद्धगंगा आणि नागगंगा? नद्यांच्या संगमावर आहे. हे भगवान शिवाला सिद्धनाथ महादेव समर्पित प्राचीन मंदिर आहे.या परिसरात विविध प्रकारचे पक्षी आणि हिरवळ पाहायला मिळते. हे तालुक्यातील एक महत्त्वाचे आणि धार्मिक स्थळ आहे.

कृषी क्षेत्र : वेगळी ओळख निर्माण करणारा जिल्हा म्हणून हिंगोली ची ओळख आहे. जिल्ह्यातील हळद चांगल्या प्रकारे असून वसमत येथील बाळासाहेब ठाकरे हरिद्रा (हळद) संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र या भागाच्या आर्थिक प्रगतीत महत्त्वाची भूमिका बजावत आहे.सोयाबीन , तूर, कापूस , ज्वारी आणि हरभरा ही या भागातील प्रमुख पिके आहेत. हिंगोली जिल्हा हा प्रामुख्याने कृषीप्रधान असून हळद उत्पादनासाठी राज्यात अग्रेसर आहे. हिंगोली जिल्हा हा हळदीचा बालेकिल्ला म्हणून ओळखला जातो.

शैक्षणिक आणि वैज्ञानिक महत्त्व: या जिल्हात उच्च शिक्षण तांत्रिक शिक्षण आणि वैज्ञानिक संशोधनच्या क्षेत्रात लक्षणीय प्रगती होत आहे. यामध्ये प्रमुख महाविद्यालये इंजिनिअरिंग कॉलेज फार्मसी इन्स्टिट्यूट यासारख्या संस्था कार्यरत आहेत.

हिंगोली जिल्ह्यात लिगो इंडिया हा अत्यंत महत्त्वाचा वैज्ञानिक प्रकल्प उभारला जात आहे. जी एक अत्याधुनिक वैज्ञानिक प्रकल्प आहे.

ऐतिहासिक वारसा : हिंगोली जिल्हा हा मराठवाड्यातील एक ऐतिहासिक वारसा लाभलेला जिल्हा आहे. यामध्ये मल्लिनाथ दिगंबर जैन मंदिर, पेंशनपुरा, पलटन, जलेश्वर मंदिर, कानिफनाथ गड तोफखाना, निजामकालीन लष्करी तळ, अशा ऐतिहासिक भागांची नावे ऐकायला मिळतात.

हिंदी विभाग

विद्यार्थी प्रतिनिधी

दुर्गा अशोक शिंदे
बी.ए. तृतीय वर्ष

दिव्या बालाजी घुगे
बी.ए. द्वितीय वर्ष

अनिल त्र्यंबक टेकाळे
बी.ए. प्रथम वर्ष

किसान

धरती का वह सच्चा लाल,
मेहनत जिसका सबसे कमाल।
सुबह-सुबह जब सूरज आए,
किसान खेतों की राह पकड़े जाए।
कंधे पर हल, दिल में आस,
मेहनत ही उसका विश्वास।
बीज बोकर सपने सींचे,
पसीने से धरती को खींचे।
धूप जले या बरसे पानी,
न रुकती उसकी मेहनत कहानी।
आंधी आए या हो तूफान,
डटकर करता अपना काम।
मिट्टी से उसका गहरा नाता,
हर मौसम में साथ निभाता।

खेतों में जब हरियाली छाए,
मन उसका भी खुश हो जाए।
फसल उगे तो खुशियाँ लाए,
घर-आँगन में रौनक छाए।
पर कभी-कभी दुख भी आता,
जब मौसम साथ न निभाता।
कर्ज और चिंता का भार,
फिर भी चलता हर बार।
हिम्मत उसकी टूट न पाए,
हर मुश्किल से लड़ता जाए।
सादा जीवन, ऊँचे विचार,
यही किसान की पहचान।
खुद भूखा रहकर भी अक्सर,
सबका पेट भराता किसान।
धरती माँ का वह है दुलारा,
देश का सच्चा रखवाला।
उसके बिना सूना संसार,
वही है जीवन का आधार।
आओ मिलकर करें सम्मान,
उस मेहनती वीर किसान।
जिसके श्रम से जीवन चलता,
वही देश का सच्चा धन कहलाता।

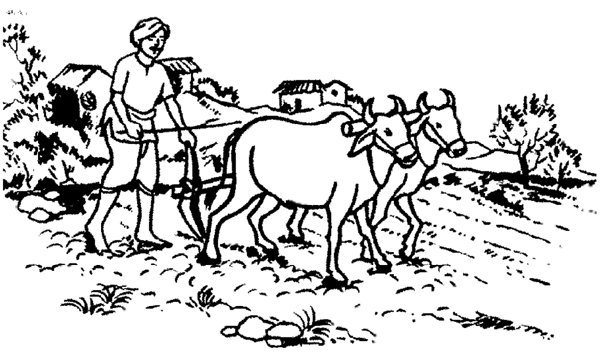

घुगे ओंकार
बी.ए.प्रथम वर्ष

गौ हित अनुसंधा : गौ संरक्षण, संवर्धन और राष्ट्र निर्माण की दिशा में एक समग्र चिंतन

सौ.सरोज गट्टाणी
एम.ए. हिंदी

भारत की संस्कृति, सभ्यता और जीवन-दर्शन में गौ माता का स्थान अत्यंत महत्वपूर्ण रहा है। प्राचीन काल से ही गाय को केवल एक पशु नहीं, बल्कि मातृत्व, करुणा, समृद्धि और लोककल्याण का प्रतीक माना गया है। भारतीय ऋषियों, मुनियों और महापुरुषों ने गौ सेवा को धर्म, अर्थ, काम और मोक्ष की साधना से जोड़ा है। यही कारण है कि भारत में गाय को गौ माता कहकर सम्मान दिया जाता है।

वेदों, पुराणों और स्मृतियों में गौ महिमा का विस्तार से वर्णन मिलता है। शास्त्रों में कहा गया है...

सर्वेदेवाः स्थिता देहे, सर्वेतीर्थाः गवा मुखे।

अर्थात् गौ के शरीर में समस्त देवताओं का निवास है और उसके मुख में सभी तीर्थों का वास है।

आज जब आधुनिकता और भौतिकता की दौड़ में मानवीय संवेदनाएं कमजोर होती जा रही हैं, तब गौ संरक्षण का विषय केवल धार्मिक आस्था तक सीमित नहीं रह जाता, बल्कि यह पर्यावरण संरक्षण, जैविक कृषि, ग्रामीण अर्थव्यवस्था, स्वास्थ्य और सांस्कृतिक अस्तित्व से भी जुड़ जाता है। इसलिए आवश्यक है कि हम गौ हित के विषय को भावनात्मक, सामाजिक, वैज्ञानिक और राष्ट्रीय दृष्टिकोण से समझें तथा इसके संरक्षण एवं संवर्धन हेतु सामूहिक प्रयास करें।

गोवंश के प्रति श्रद्धा भाव कैसे जागृत हो?

किसी भी वस्तु, व्यक्ति या परंपरा के प्रति श्रद्धा तभी उत्पन्न होती है जब उसके महत्व का सही ज्ञान समाज को प्राप्त हो। वर्तमान समय में नई पीढ़ी का एक बड़ा वर्ग गौ माता के सांस्कृतिक, धार्मिक और वैज्ञानिक महत्व से अनभिज्ञ होता जा रहा है। इसलिए सबसे पहले आवश्यक है कि गौ महिमा का व्यापक प्रचार-प्रसार किया जाए।

गाय केवल दूध देने वाला पशु नहीं है। उसका दूध, दही, घी, गोमूत्र और गोबर मानव जीवन के लिए अत्यंत उपयोगी हैं। पंचगव्य का उपयोग आयुर्वेद में औषधि के रूप में किया जाता है। गोबर से जैविक खाद, गोमूत्र से कीटनाशक तथा ऊर्जा उत्पादन तक के अनेक प्रयोग आज वैज्ञानिक रूप से प्रमाणित हो चुके हैं।

श्रद्धा जागृत करने के लिए निम्न प्रयास आवश्यक हैं

शिक्षा के माध्यम से जागरूकता

विद्यालयों, महाविद्यालयों और विश्वविद्यालयों में गोवंश के महत्व पर विशेष व्याख्यान, संगोष्ठियां और शोध कार्यक्रम आयोजित किए जाएं। विद्यार्थियों को गोशालाओं का भ्रमण कराया जाए ताकि वे गोसेवा का प्रत्यक्ष अनुभव प्राप्त कर सकें।

धार्मिक एवं सांस्कृतिक कार्यक्रम

मंदिरों, कथा-समारोहों, धार्मिक उत्सवों और सामाजिक आयोजनों में गौ महिमा पर प्रवचन और जागरण कार्यक्रम आयोजित किए जाएं। गोपाष्टमी, बजबारस और कृष्ण जन्माष्टमी जैसे पर्वों पर विशेष गोपूजन किया जाए।

सामाजिक सम्मान

जो व्यक्ति, संस्थाएं और गोशालाएं निस्वार्थ भाव से गोसेवा कर रही हैं, उन्हें समाज और सरकार द्वारा सम्मानित किया जाए। इससे अन्य लोग भी प्रेरित होंगे।

मीडिया और तकनीक का उपयोग

सोशल मीडिया, दूरदर्शन, रेडियो और डिजिटल प्लेटफार्मों के माध्यम से गौ संरक्षण के सकारात्मक संदेश प्रसारित किए जाएं। युवाओं को आधुनिक माध्यमों से जोड़कर गोसेवा की भावना विकसित की जाए।

परिवार से संस्कार

बच्चों में बचपन से ही जीवों के प्रति दया, करुणा और सेवा का भाव विकसित किया जाए। जब परिवार में गौ माता के प्रति सम्मान होगा, तब समाज में भी श्रद्धा स्वतः बढ़ेगी।

- आधुनिक बनो विचारों में, प्रगति करो पर संस्कारों में।
- रक्षा करो गौ माता संवर्धन में,मानव हो तो मानवता रहे व्यवहारों में।
- गौ माता के प्रति श्रद्धा का अर्थ केवल पूजा करना नहीं, बल्कि उनके संरक्षण और सेवा का संकल्प लेना भी है।

गोवंश कैसे सुखी हो?

गायों की सुख-समृद्धि केवल भावनात्मक विषय नहीं है, बल्कि यह हमारी जिम्मेदारी भी है। आज शहरों और गांवों में हजारों गायें सड़कों पर भटकती हुई दिखाई देती हैं। वे प्लास्टिक और कचरा खाने को मजबूर हैं, जिससे अनेक बीमारियां उत्पन्न होती हैं। यह स्थिति समाज की संवेदनहीनता का परिचायक है।

गोवंश को सुखी बनाने के लिए निम्न उपाय आवश्यक हैं...

कचरा मुक्त वातावरण

हर गली-मोहल्ले में यह सुनिश्चित किया जाए कि गायें कूड़े के ढेरों तक न पहुंचें। प्लास्टिक मुक्त अभियान चलाया जाए और कचरे का वैज्ञानिक प्रबंधन किया जाए।

गोशालाओं का सुदृढ़ीकरण

नगर निकायों, पंचायतों और सामाजिक संगठनों के सहयोग से आधुनिक गोशालाओं की स्थापना की जाए। वहां पर्याप्त चारा, पानी, आश्रय और चिकित्सा सुविधा उपलब्ध हो।

चिकित्सा एवं टीकाकरण

गोवंश के लिए नियमित स्वास्थ्य जांच, टीकाकरण और आपातकालीन पशु चिकित्सा सेवाएं उपलब्ध कराई जाएं। प्रत्येक जिले में पशु चिकित्सालयों की संख्या बढ़ाई जाए।

चारा एवं जल व्यवस्था

सूखे और अकाल की स्थिति में विशेष चारा बैंक स्थापित किए जाएं। गोशालाओं और गांवों में वर्षा जल संचयन तथा जल संरक्षण की व्यवस्था हो।

गोद लेने की योजना

समाज के संपन्न लोग और संस्थाएं एक या अधिक गायों को गोद लेने की परंपरा को अपनाएं। इससे गोशालाओं पर आर्थिक बोझ कम होगा।

गोसेवा को जनआंदोलन बनाना

धार्मिक आयोजनों, विवाह समारोहों और सामाजिक कार्यक्रमों में गोसेवा के लिए दान की व्यवस्था की जाए। चारा दान, जलदान और गोभोजन जैसी परंपराओं को प्रोत्साहित किया जाए।

गौ माता प्राणी नहीं, संसार का प्राण है।

गौ माता केवल जानवर नहीं, भारत की जान है।

जब समाज गाय को बोझ नहीं बल्कि धरोहर

मानेगा, तब गोवंश वास्तव में सुखी और सुरक्षित होगा।

गोचर भूमि का संरक्षण कैसे हो?

गोचर भूमि ग्रामीण भारत की जीवनरेखा है। यह वह भूमि है जहां परंपरागत रूप से गोवंश चरता है। दुर्भाग्यवश आज शहरीकरण, औद्योगीकरण और अतिक्रमण के कारण गोचर भूमि निरंतर घटती जा रही है। इसका सीधा प्रभाव गोवंश के स्वास्थ्य और कृषि व्यवस्था पर पड़ रहा है।

गोचर भूमि संरक्षण हेतु निम्न प्रयास आवश्यक हैं। पहचान और सीमांकन प्रत्येक राज्य सरकार अपनी गोचर भूमि का सर्वेक्षण कर उसका विधिवत सीमांकन करे। भूमि अभिलेखों में स्पष्ट रूप से उसका दर्ज होना आवश्यक है।

अतिक्रमण मुक्त अभियान

गोचर भूमि पर हो रहे अवैध कब्जों को हटाने के लिए विशेष अभियान चलाए जाएं। इसके लिए स्थानीय प्रशासन और ग्राम सभाओं को अधिकार दिए जाएं।

चारा उत्पादन

गोचर भूमि पर केवल चारे योग्य फसलें जैसे ज्वार, बाजरा, बरसीम, मकई और नेपियर घास उगाई जाएं। इससे पशुओं को पर्याप्त पोषण मिलेगा।

सामुदायिक भागीदारी

ग्राम पंचायतों, स्वयंसेवी संस्थाओं और सामाजिक संगठनों को गोचर भूमि विकास कार्यक्रमों में सहभागी बनाया जाए।

पर्यावरण संरक्षण

गोचर भूमि पर वृक्षारोपण, जल संरक्षण और जैव विविधता संरक्षण के कार्य किए जाएं। इससे पर्यावरण संतुलन भी बना रहेगा।

सख्त कानूनी संरक्षण

गोचर भूमि के संरक्षण हेतु कठोर कानून बनाए जाएं तथा उनके उल्लंघन पर कड़ी कार्रवाई की जाए। यदि गोचर भूमि सुरक्षित रहेगी तो गोवंश प्राकृतिक वातावरण में स्वस्थ रहेगा और ग्रामीण अर्थव्यवस्था भी मजबूत होगी।

भारत में गौ हत्या कैसे बंद हो?

गौ हत्या का विषय केवल धार्मिक भावना से नहीं, बल्कि सामाजिक संवेदनशीलता, सांस्कृतिक पहचान और पशु संरक्षण से भी जुड़ा हुआ है। इसके समाधान के लिए भावनात्मक नारों से अधिक व्यवहारिक और कानूनी प्रयासों की आवश्यकता है।

प्रभावी कानून

केंद्र और राज्य स्तर पर गौ संरक्षण संबंधी कानूनों का प्रभावी क्रियान्वयन सुनिश्चित किया जाए। जहां कानून हैं, वहां उनका कठोरता से पालन हो। अवैध तस्करी पर नियंत्रण गौ तस्करी रोकने के लिए सीमावर्ती क्षेत्रों और प्रमुख मार्गों पर निगरानी बढ़ाई जाए। आधुनिक तकनीक और विशेष निगरानी तंत्र विकसित किए जाएं।

शीघ्र न्याय व्यवस्था

गौ संरक्षण से जुड़े अपराधों की सुनवाई के लिए त्वरित न्याय प्रणाली विकसित की जाए ताकि दोषियों को समय पर दंड मिल सके।

बूढ़ी और निराश्रित गायों की सुरक्षा

गाय जब दूध देना बंद कर देती है तब उसे छोड़ देना अमानवीय है। ऐसी गायों के लिए विशेष आश्रय और संरक्षण योजनाएं बनाई जानी चाहिए।

आर्थिक उपयोगिता बढ़ाना

गोबर आधारित जैविक खाद, बायोगैस, प्राकृतिक खेती और गोमूत्र उत्पादों को बढ़ावा देकर गाय को आर्थिक रूप से उपयोगी बनाया जाए। जब

गोवंश आर्थिक दृष्टि से भी लाभकारी होगा, तब उसका संरक्षण स्वाभाविक रूप से बढ़ेगा।

जनजागरण अभियान

समाज में गोसेवा और गौ संरक्षण की भावना विकसित करने के लिए व्यापक जनजागरण अभियान चलाए जाएं। गोपाष्टमी और बजबारस जैसे पर्वों को बड़े स्तर पर मनाया जाए।

गौ अनुसंधान की आवश्यकता

वर्तमान युग विज्ञान और अनुसंधान का युग है। यदि हमें गौ संरक्षण को स्थायी और प्रभावी बनाना है तो गौ आधारित अनुसंधान को बढ़ावा देना होगा। गौमूत्र, गोबर, जैविक खेती, पंचगव्य चिकित्सा, बायोगैस, प्राकृतिक ऊर्जा और पर्यावरण संरक्षण के क्षेत्रों में निरंतर शोध किए जाएं। विश्वविद्यालयों और अनुसंधान संस्थानों में गौ विज्ञान केंद्र स्थापित किए जाएं।

आज दुनिया जैविक कृषि और प्राकृतिक जीवन शैली की ओर लौट रही है। ऐसे समय में भारतीय गोवंश विश्व को टिकाऊ विकास का मार्ग दिखा सकता है। इसलिए गौ अनुसंधान केवल धार्मिक विषय नहीं बल्कि भविष्य की आवश्यकता है।

गौ अनुसंधान, संरक्षण और संवर्धन केवल सरकारों का कार्य नहीं है। यह पूरे समाज की सामूहिक जिम्मेदारी है। जब तक जन-जन में गोसेवा की भावना विकसित नहीं होगी, तब तक कोई भी योजना पूर्ण सफलता प्राप्त नहीं कर सकती।

हमें बच्चों में संस्कार, युवाओं में जागरूकता और बुजुर्गों में अनुभव का समन्वय करते हुए एक व्यापक जनआंदोलन खड़ा करना होगा। शिक्षा, संस्कृति, विज्ञान, कृषि और पर्यावरण-सभी क्षेत्रों में गौ माता के महत्व को पुनः स्थापित करना समय की मांग है।

गौ माता भारतीय संस्कृति की आत्मा हैं। उनका संरक्षण केवल एक प्राणी की रक्षा नहीं, बल्कि हमारी सभ्यता, संस्कृति, पर्यावरण और मानवीय मूल्यों की रक्षा है।

- ✼ आओ हम सब मिल संकल्प करें,गौमाता संरक्षण की ध्वजा धरें।
- ✼ गौमाता की करके रक्षा,माँ भारती का मस्तक ऊँचा करें।
- ✼ जहाँ गौ माता का सम्मान होता है,
वहाँ समृद्धि, शांति और कल्याण का निवास होता है।
- ✼ गौ सेवा केवल धर्म नहीं, राष्ट्र निर्माण का महान अभियान होता है।

ग्रामीण मुहावरे

मस्के बालाजी बाजीराव
बी.ए. प्रथम वर्ष

खेत रहना
अर्थः मेहनत बेकार जाना

हल चलाना
अर्थः काम शुरू करना

धान का पत्ता होना
अर्थः बहुत कमजोर होना

गाँव का सीधा-सादा
अर्थः भोला-भाला व्यक्ति

माटी में मिलना
अर्थः पूरी तरह नष्ट हो जाना

खून-पसीना एक करना
अर्थः बहुत मेहनत करना

नौ दो ग्यारह होना
अर्थः भाग जाना

दूध का जला छाछ भी फूँक-फूँक कर पीता है
अर्थः अनुभव के बाद सावधान रहना

ऊँट के मुँह में जीरा
अर्थः बहुत कम मात्रा होना

घर का भेदी लंका ढाए
अर्थः अपने ही व्यक्ति द्वारा नुकसान होना

ग्रामीण संस्कृति

शेळके अभिषेक राजेश
बी.ए. तृतीय वर्ष

ग्रामीण संस्कृति का अर्थ है गाँवों में रहने वाले लोगों का जीवन-तरीका, उनकी परंपराएँ, रीति-रिवाज, भाषा, खान-पान, वेशभूषा और सामाजिक व्यवहार। भारत जैसे देश में ग्रामीण संस्कृति अत्यंत समृद्ध और विविधतापूर्ण है।

१. ग्रामीण जीवन की विशेषताएँ :

ग्रामीण जीवन सरल, प्राकृतिक और परंपराओं से जुड़ा होता है। यहाँ के लोग प्रकृति के करीब रहते हैं और उनका जीवन कृषि पर आधारित होता है।

२. परंपराएँ और रीति-रिवाज :

गाँवों में त्योहार, विवाह, जन्म आदि अवसरों पर विशेष रीति-रिवाज निभाए जाते हैं। जैसेड्ढ
शादी में लोकगीत और नृत्य, फसल कटाई पर उत्सव
धार्मिक मान्यताओं का पालन

३. भाषा और बोली :

ग्रामीण क्षेत्रों में अलग-अलग बोलियाँ बोली जाती हैं जैसे अवधी, भोजपुरी, ब्रज आदि। ये भाषाएँ लोक संस्कृति को जीवित रखती हैं।

४. खान-पान :

गाँवों का भोजन सरल और पौष्टिक होता है, रोटी, दाल, सब्जी, ताजा दूध, दही, घी, मौसमी फल और अनाज

५. वेशभूषा :

ग्रामीण लोग पारंपरिक कपड़े पहनते हैं पुरुष: धोती-कुर्ता महिलाएँ: साड़ी या घाघरा-चोली

६. सामाजिक जीवन :

गाँवों में आपसी सहयोग और भाईचारा अधिक होता है। लोग एक-दूसरे के सुख-दुख में साथ देते हैं।

७. लोककला और लोकसाहित्य

ग्रामीण संस्कृति में लोकगीत, लोकनृत्य, कहानियाँ और कथाएँ महत्वपूर्ण स्थान रखते हैं। ये पीढ़ी दर पीढ़ी आगे बढ़ते हैं।

८. कृषि का महत्व

कृषि ग्रामीण जीवन का आधार है। किसान खेती करके अपनी आजीविका चलाते हैं और देश की अर्थव्यवस्था में योगदान देते हैं।

किसान

धरती का वह सच्चा सपूत,
मेहनत जिसकी सबसे अनमोल।
धूप-छाँव में काम करे,
कभी न माने कोई भी बोल।
अन्न उगाकर सबको खिलाए,
खुद सादा जीवन अपनाए।
ऐसा महान है किसान,
देश का वह सच्चा मान।

कापसे मनिषा त्रंबक
बी.ए. तृतीय वर्ष

ग्रामीण त्योहार

कोकाटे सुरज देविदास
बी.ए. तृतीय वर्ष

ग्रामीण क्षेत्रों में त्योहारों का बहुत महत्वपूर्ण स्थान होता है। ये त्योहार प्रकृति, कृषि और परंपराओं से जुड़े होते हैं। गाँवों में त्योहार केवल धार्मिक नहीं बल्कि सामाजिक और सांस्कृतिक एकता का प्रतीक भी होते हैं ।

१. कृषि से जुड़े त्योहार :

- ✻ गाँवों में अधिकतर त्योहार खेती और मौसम पर आधारित होते हैं
- ✻ मकर संक्रांति - नई फसल आने की खुशी में मनाया जाता है
- ✻ बैसाखी - रबी फसल की कटाई का उत्सव
- ✻ पोंगल - दक्षिण भारत में फसल का प्रमुख त्योहार
- ✻ ओणम - केरल में फसल और समृद्धि का पर्व

२. धार्मिक त्योहार :

- ✻ ग्रामीण लोग धार्मिक त्योहारों को बड़े उत्साह से मनाते हैं
- ✻ दीवाली - रोशनी और खुशियों का पर्व
- ✻ होली - रंगों और भाईचारे का त्योहार
- ✻ दशहरा - बुराई पर अच्छाई की जीत
- ✻ नवरात्रि - देवी पूजा का पर्व

३. लोक त्योहार :

- ✻ कुछ त्योहार खास ग्रामीण परंपराओं से जुड़े होते हैं गाँव के मेले (जत्रा) पशु मेले और हाट लोकनृत्य और लोकगीतों के आयोजन

४. त्योहार मनाने का तरीका :

- ✻ घरों की सफाई और सजावट
- ✻ पारंपरिक भोजन बनाना
- ✻ नए कपड़े पहनना
- ✻ पूजा-पाठ और सामूहिक कार्यक्रम

५. सामाजिक महत्व

ग्रामीण त्योहार लोगों को एक साथ लाते हैं। इससे आपसी प्रेम और सहयोग बढ़ता है। परंपराएँ जीवित रहती हैं। सांस्कृतिक पहचान मजबूत होती है।

मेरा गाँव

भक्ती गजानन वलेकर - बी. ए. उपांत्य

मिट्टी की खुशबू, हवा सुहानी,
याद दिलाए हर इक कहानी।
हरे-भरे खेत, नदिया का किनारा,
गाँव है मेरा सबसे प्यारा।
गायों की घंटी, चिड़ियों का गान,
सुबह-सुबह लगता है मानो स्वर्ग समान।
सादा जीवन, खुशियों का ठिकाना,
मेरा गाँव है सबसे निराला।

कुंदर्गे प्रतिज्ञा उध्दवराव
बी.ए. तृतीय वर्ष

ग्रामीण जीवन

कुंदर्गे प्रतिज्ञा उध्दवराव
बी.ए. तृतीय वर्ष

ग्रामीण जीवन का अर्थ है गाँवों में रहने वाले लोगों का जीवन। यह जीवन प्रकृति के करीब, सरल और शांत होता है। भारत की अधिकांश जनसंख्या आज भी गाँवों में निवास करती है, इसलिए ग्रामीण जीवन देश की पहचान का महत्वपूर्ण हिस्सा है।

१. ग्रामीण जीवन की विशेषताएँ :

ग्रामीण जीवन सादगी और प्राकृतिक वातावरण से भरपूर होता है। यहाँ स्वच्छ हवा और हरियाली होती है। जीवन धीमा और शांत होता है। लोग प्रकृति पर निर्भर रहते हैं।

२. मुख्य व्यवसाय :

गाँवों में लोगों का मुख्य व्यवसाय कृषि होता है

खेती (गेहूँ, चावल, दालें), पशुपालन (गाय, भैंस, बकरी), छोटे घरेलू उद्योग

३. सामाजिक जीवन :

ग्रामीण समाज में आपसी सहयोग और भाईचारा होता है। लोग एक-दूसरे की मदद करते हैं। सुख-दुख में साथ रहते हैं। परिवार और रिश्तों का महत्व अधिक होता है

४. रहन-सहन :

साधारण घर (कच्चे या पक्के), सादा और पौष्टिक भोजन, पारंपरिक वेशभूषा

५. शिक्षा और स्वास्थ्य :

गाँवों में शिक्षा और स्वास्थ्य सुविधाएँ कभी-कभी सीमित होती हैं। लेकिन धीरे-धीरे सुधार हो रहा है।

६. संस्कृति और परंपराएँ :

ग्रामीण जीवन परंपराओं से जुड़ा होता है। लोकगीत, लोकनृत्य त्योहार और मेले, धार्मिक विश्वास

७. चुनौतियाँ :

रोजगार की कमी, शिक्षा और स्वास्थ्य की कमी

आधुनिक सुविधाओं का अभाव ।

गाँव की सुबह

सूरज निकला, फैली रोशनी,
खेतों में छाई हरियाली।
पंछी गाते मीठे गीत,
जाग उठा फिर सारा गाँव।
हल चलाते किसान खेत में,
पसीने से सींचे धरती माँ।
मेहनत से ही जीवन चलता,
यही सिखाता गाँव हमें।

मोरे अमृता मनोहर
बी.ए. द्वितीय वर्ष

हल

हल एक प्राचीन और महत्वपूर्ण कृषि उपकरण है, जिसका उपयोग खेत जोतने के लिए किया जाता है। यह भारतीय ग्रामीण जीवन और खेती का मुख्य आधार रहा है। पुराने समय से ही किसान हल की सहायता से भूमि को उपजाऊ बनाते आए हैं।

हल आमतौर पर लकड़ी या लोहे का बना होता है। इसे बैलों या अन्य पशुओं के सहारे चलाया जाता है। हल का मुख्य कार्य मिट्टी को उलटना और नरम करना होता है, जिससे बीज आसानी से बोए जा सकें और अच्छी फसल उग सके।

ग्रामीण क्षेत्रों में हल का बहुत महत्व है। यह किसान के जीवन का अभिन्न हिस्सा है। हल चलाते समय किसान मेहनत और धैर्य का परिचय देता है। यह केवल एक उपकरण नहीं, बल्कि किसान की आजीविका का साधन भी है।

आज के आधुनिक युग में ट्रैक्टर और मशीनों का उपयोग बढ़ गया है, लेकिन फिर भी कई स्थानों पर हल का उपयोग होता है। हल पर्यावरण के लिए भी अनुकूल होता है क्योंकि इससे प्रदूषण नहीं होता।

गडदे प्राजक्ता गणेशराव
बी.ए. द्वितीय वर्ष

बैलगाड़ी

बैलगाड़ी ग्रामीण भारत का एक प्राचीन और पारंपरिक परिवहन साधन है। यह दो बैलों द्वारा खींची जाने वाली गाड़ी होती है, जिसका उपयोग सामान और लोगों को एक स्थान से दूसरे स्थान तक ले जाने के लिए किया जाता है।

बैलगाड़ी लकड़ी से बनी होती है और इसके दो पहिए होते हैं। इसमें एक लंबा डंडा होता है, जिसे बैलों से जोड़ा जाता है। बैलगाड़ी चलाने वाला व्यक्ति इसे नियंत्रित करता है। पुराने समय में जब सड़कों और आधुनिक वाहनों की सुविधा नहीं थी, तब बैलगाड़ी ही लोगों का मुख्य साधन हुआ करती थी।

ग्रामीण जीवन में बैलगाड़ी का विशेष महत्व है। किसान इसका उपयोग फसल, अनाज, लकड़ी और अन्य सामान ढोने के लिए करते हैं। यह सस्ता, सरल और पर्यावरण के अनुकूल साधन है, क्योंकि इसमें किसी प्रकार का प्रदूषण नहीं होता।

आज के आधुनिक युग में ट्रैक्टर, ट्रक और अन्य वाहनों के कारण बैलगाड़ी का उपयोग कम हो गया है, फिर भी कई गाँवों में आज भी इसका प्रयोग किया जाता है। यह हमारी संस्कृति और परंपरा का प्रतीक है।

वाघमोडे प्राची गजानन
बी.ए. प्रथम वर्ष

ग्रामों में गाय का महत्व

पोले पल्लवी सुरेश
बी.ए. प्रथम वर्ष

भारत एक कृषि प्रधान देश है और यहाँ के ग्रामीण जीवन में गाय का विशेष स्थान है। गाँवों में गाय को केवल एक पशु नहीं, बल्कि परिवार के सदस्य और 'गौ माता' के रूप में सम्मान दिया जाता है। इसका महत्व आर्थिक, धार्मिक, सामाजिक और पर्यावरणीय दृष्टि से अत्यंत महत्वपूर्ण है।

सबसे पहले, आर्थिक दृष्टि से गाय ग्रामीण परिवारों के लिए आय का मुख्य स्रोत है। गाय से प्राप्त दूध अत्यंत पौष्टिक होता है, जिससे दही, घी, मक्खन, पनीर और छाछ जैसे अनेक उत्पाद बनाए जाते हैं। ये पदार्थ न केवल परिवार के स्वास्थ्य के लिए लाभदायक होते हैं, बल्कि इन्हें बाजार में बेचकर किसान अतिरिक्त आय भी अर्जित करते हैं। इस प्रकार गाय ग्रामीण अर्थव्यवस्था को मजबूत बनाने में महत्वपूर्ण भूमिका निभाती है।

दूसरे, गाय का गोबर और मूत्र भी अत्यंत उपयोगी होते हैं। गोबर का उपयोग खेतों में जैविक खाद के रूप में किया जाता है, जिससे मिट्टी की उर्वरता बढ़ती है और फसल की गुणवत्ता सुधरती है। इसके अलावा, गोबर से उपले (कंडे) बनाकर ईंधन के रूप में उपयोग किया जाता है। आजकल गोबर गैस (बायोगैस) बनाने में भी इसका प्रयोग हो रहा है, जो एक स्वच्छ और सस्ती ऊर्जा का स्रोत है। गाय का मूत्र भी आयुर्वेदिक औषधियों में उपयोगी माना जाता है।

धार्मिक दृष्टि से भी गाय का विशेष महत्व है। भारतीय संस्कृति में गाय को पवित्र माना जाता है और इसे देवी का रूप समझा जाता है। गाँवों में लोग गाय की पूजा करते हैं और विभिन्न धार्मिक कार्यों में इसका उपयोग करते हैं। त्योहारों और शुभ अवसरों पर गाय की सेवा और पूजा करना पुण्य का कार्य माना जाता है।

सामाजिक दृष्टि से भी गाय ग्रामीण जीवन को सुदृढ़ बनाती है। गाय पालन से लोगों में सहयोग, सेवा और जिम्मेदारी की भावना विकसित होती है। कई परिवार गाय पालकर अपने जीवन को स्थिर और आत्मनिर्भर बनाते हैं।

पर्यावरण की दृष्टि से भी गाय का महत्व कम नहीं है। गाय से मिलने वाली जैविक खाद और बायोगैस पर्यावरण को स्वच्छ बनाए रखने में सहायक होती है। इससे रासायनिक उर्वरकों और ईंधनों पर निर्भरता कम होती है, जिससे प्रदूषण भी घटता है।

हालांकि आधुनिक युग में मशीनों और डेयरी उद्योग के विकास के कारण गाय के पारंपरिक उपयोग में कुछ कमी आई है, फिर भी गाँवों में इसका महत्व आज भी बना हुआ है।

मेरा प्यारा गाँव

मेरा प्यारा गाँव है,
हरियाली की छाँव है।
मिट्टी की खुशबू में बसी,
सपनों की यह ठाँव है।
खेतों में लहराती फसल,
मन को देती है खुशहाल।
पंछी गाएँ मधुर गीत,
गूँजे हर दिन नया सुर ताल।

संगेकर नागेश शंकर
बी.कॉम. तृतीय वर्ष

गोबर

घन प्रतुषा प्रमोद
एम.कॉम. द्वितीय वर्ष

गोबर मुख्यतः गाय, भैंस आदि पशुओं का मल होता है, जो ग्रामीण जीवन में अत्यंत उपयोगी और महत्वपूर्ण माना जाता है। भारत के गाँवों में गोबर केवल एक अपशिष्ट पदार्थ नहीं, बल्कि एक बहुमूल्य संसाधन है, जिसका उपयोग कई कार्यों में किया जाता है।

१. गोबर क्या है?

गोबर पशुओं के पाचन के बाद निकलने वाला प्राकृतिक पदार्थ है। इसमें घास, चारा और अन्य जैविक तत्वों के अवशेष होते हैं, जो भूमि और पर्यावरण के लिए लाभदायक होते हैं।

२. कृषि में उपयोग

गोबर का सबसे महत्वपूर्ण उपयोग खेती में होता है। इसे जैविक खाद (खेत की खाद) के रूप में इस्तेमाल किया जाता है। यह मिट्टी की उर्वरता बढ़ाता है। भूमि को नरम और उपजाऊ बनाता है। रासायनिक खाद की आवश्यकता कम करता है।

३. ईंधन के रूप में उपयोग

गोबर से उपले (कंडे) बनाए जाते हैं। इन्हें सुखाकर जलाने में उपयोग किया जाता है। यह सस्ता और ग्रामीण क्षेत्रों में आसानी से उपलब्ध ईंधन है।

४. बायोगैस (ऊर्जा उत्पादन)

गोबर से बायोगैस बनाई जाती है। यह गैस खाना पकाने और बिजली बनाने में उपयोगी होती है। यह स्वच्छ और पर्यावरण के अनुकूल ऊर्जा स्रोत है।

५. घर और सफाई में उपयोग

गाँवों में गोबर से घर की लीपाई-पुताई की जाती है। इससे घर ठंडा और स्वच्छ रहता है। यह कीटाणुओं को दूर रखने में मदद करता है।

६. पर्यावरणीय महत्व

गोबर पूरी तरह प्राकृतिक और जैविक होता है।
यह प्रदूषण नहीं फैलाता मिट्टी और वातावरण को सुरक्षित रखता है। कचरे के पुनः उपयोग का अच्छा उदाहरण है

७. औषधीय उपयोग (परंपरागत मान्यता)

कुछ आयुर्वेदिक और पारंपरिक उपचारों में गोबर का उपयोग माना जाता है। हालांकि इसका उपयोग सावधानी और विशेषज्ञ सलाह से ही करना चाहिए।

८. सावधानियाँ

ताजा गोबर को सीधे छूने से बचना चाहिए उपयोग के बाद हाथ अच्छी तरह धोना जरूरी है। स्वच्छता का ध्यान रखना चाहिए।

मेरा ग्राम

सुबह हुई तो सूरज आया,
साथ में नई रोशनी लाया।
किसान चला खेतों की ओर,
मेहनत का संदेश सुनाया।
गाय-भैंस और चिड़िया प्यारी,
सबमें जीवन की है क्यारी।
गाँव का जीवन सरल सुहाना,
सबसे प्यारा, सबसे न्यारा।

नरवाडे संदिप प्रकाश
बी.ए. द्वितीय वर्ष

ग्रामोन्नति

धबडगे उषा संतोष

बी.ए. द्वितीय वर्ष

ग्रामोन्नति का अर्थ है गाँवों का समग्र विकास। भारत एक कृषि प्रधान देश है और यहाँ की अधिकांश जनसंख्या गाँवों में रहती है। इसलिए देश की उन्नति के लिए ग्रामोन्नति अत्यंत आवश्यक है। जब गाँव विकसित होंगे, तभी राष्ट्र का वास्तविक विकास संभव होगा।

ग्रामोन्नति के अंतर्गत गाँवों में शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार, सड़क, बिजली, पानी और स्वच्छता जैसी मूलभूत सुविधाओं का विकास किया जाता है। पहले गाँवों में इन सुविधाओं की कमी थी, जिससे लोगों का जीवन कठिन था। लेकिन अब सरकार और समाज के प्रयासों से स्थिति धीरे-धीरे सुधर रही है।

शिक्षा के क्षेत्र में नए स्कूल और योजनाएँ शुरू की गई हैं, जिससे बच्चों को पढ़ने का अवसर मिल रहा है। स्वास्थ्य सेवाओं में सुधार के लिए प्राथमिक स्वास्थ्य केंद्र बनाए गए हैं। सड़क और परिवहन सुविधाओं के कारण गाँवों का संपर्क शहरों से बेहतर हुआ है। बिजली और स्वच्छ पानी की व्यवस्था भी ग्रामोन्नति का महत्वपूर्ण हिस्सा है।

रोजगार के अवसर बढ़ाने के लिए विभिन्न योजनाएँ चलाई जा रही हैं, जिससे लोगों को अपने ही गाँव में काम मिल सके। इससे शहरों की ओर पलायन कम होता है। कृषि के क्षेत्र में आधुनिक तकनीक और साधनों का उपयोग भी ग्रामोन्नति में सहायक है। इसके अलावा, स्वच्छता और पर्यावरण संरक्षण पर भी विशेष ध्यान दिया जा रहा है। ङ्गस्वच्छ भारत अभियानङ्क जैसे कार्यक्रमों ने गाँवों को साफ-सुथरा बनाने में मदद की है।

हालांकि ग्रामोन्नति के मार्ग में कुछ चुनौतियाँ भी हैं, जैसे गरीबी, अशिक्षा और संसाधनों की कमी। इन समस्याओं को दूर करने के लिए सरकार के साथ-साथ समाज के हर व्यक्ति को योगदान देना चाहिए।

चलें हम गाँव

चलो चलें हम गाँव की ओर,
जहाँ सादगी का है ठौर।
नदी, पहाड़, पेड़-पौधे,
प्रकृति देती सुख अपार।
ढोलक की मीठी थाप बजे,
गीत गूँजे हर त्योहार।
मिल-जुल कर सब रहते हैं,
यही है गाँव का सच्चा प्यार।

ढवळे कल्याणी संजय

बी.ए.प्रथम वर्ष

ग्रामीण जीवन

सादा जीवन, ऊँचे विचार,
यही है गाँव की पहचान।
मिल-जुल कर सब रहते हैं,
नहीं किसी में अभिमान।
त्योहारों की रौनक प्यारी,
ढोल-नगाड़ों की धुन न्यारी।
प्रकृति संग जीवन जीना,

साहु स्नेहा दिनेशचंद्र

बी. कॉम. तृतीय वर्ष

लोकगीत

लोकगीत वे गीत होते हैं जो आम लोगों द्वारा बनाए और गाए जाते हैं। ये पीढ़ी-दर-पीढ़ी मौखिक रूप से आगे बढ़ते हैं। लोकगीतों में गाँव का जीवन, प्रकृति, प्रेम, त्योहार, खेती और सामाजिक भावनाएँ झलकती हैं।

लोकगीत की विशेषताएँ :

सरल और सहज भाषा
स्थानीय बोली (जैसे भोजपुरी, अवधी, राजस्थानी) का प्रयोग संगीत और लय से भरपूर
परंपराओं और भावनाओं का चित्रण
समूह में गाए जाते हैं।

लोकगीत के प्रकार :

विवाह गीत - शादी के अवसर पर गाए जाते हैं
फसल गीत - खेती और कटाई के समय
त्योहार गीत - होली, दीवाली आदि पर
लोरी (लुल्लाबी) - बच्चों को सुलाने के लिए
भक्ति गीत - भगवान की स्तुति में

एक सरल लोकगीत उदाहरण :

चलो रे साथी खेतों में,
मेहनत का फल पाएँगे।
मिट्टी की खुशबू संग हम,
खुशियों के गीत गाएँगे।
नदी किनारे गाएँ गीत,
ढोलक की बजे मीठी थाप।
गाँव हमारा प्यारा सा,
सबसे सुंदर, सबसे खास।

महत्व : लोकसंस्कृति को जीवित रखते हैं। लोगों को जोड़ते हैं। परंपराओं और इतिहास को आगे बढ़ाते हैं। मनोरंजन और आनंद का साधन हैं

बांगर रूपाली मधुकर
बी.ए. द्वितीय वर्ष

महाराष्ट्र के लोकगीत

महाराष्ट्र की लोकसंस्कृति बहुत समृद्ध और विविधतापूर्ण है। यहाँ के लोकगीतों में गाँव का जीवन, खेती, त्योहार, भक्ति और परंपराएँ सुंदर रूप से झलकती हैं। ये गीत आम लोगों द्वारा गाए जाते हैं और पीढ़ी-दर-पीढ़ी आगे बढ़ते हैं।

प्रमुख प्रकार के लोकगीत

१. लावणी: यह महाराष्ट्र का सबसे प्रसिद्ध लोकगीत है। ढोलकी की ताल पर गाया और नाचा जाता है। इसमें प्रेम, समाज और जीवन के विषय होते हैं।

२. भावगीत: भावनाओं से भरपूर गीत, प्रेम, विरह और प्रकृति का वर्णन, मधुर और शांत लय

३. अभंग: भक्ति गीत, जो भगवान विठ्ठल की स्तुति में गाए जाते हैं। संत ज्ञानेश्वर और संत तुकाराम के अभंग प्रसिद्ध हैं।

४. ओवी (ओव्या): महिलाओं द्वारा काम करते समय गाए जाने वाले गीत, घरेलू जीवन और अनुभवों का चित्रण

५. गोंधळ गीत: देवी-देवताओं की पूजा के समय गाए जाते हैं। धार्मिक और पारंपरिक महत्व

एक छोटा मराठी लोकगीत (उदाहरण): अंबा बाईच्या नगरी, गाऊ या गोड गाणी। ढोलकीच्या तालावर, नाचती सारी राणी। शेतामध्ये हिरवी पिकं, वाऱ्यावर डोलती। माझं गाव सुंदर खूप, मनाला भावती।

लोकगीतों का महत्व: संस्कृति और परंपरा को जीवित रखते हैं। समाज को एकजुट करते हैं। मनोरंजन और शिक्षा का माध्यम हैं । ग्रामीण जीवन की सच्ची झलक दिखाते हैं

बांगर आचल प्रदिप
बी.ए. द्वितीय वर्ष

ग्रामीण शिक्षा अभियान

ग्रामीण शिक्षा अभियान का उद्देश्य गाँवों में शिक्षा का प्रसार करना और हर बच्चे को पढ़ने का अवसर देना है। भारत के विकास के लिए यह अत्यंत आवश्यक है कि ग्रामीण क्षेत्रों के लोग भी शिक्षित हों, क्योंकि देश की बड़ी जनसंख्या गाँवों में रहती है।

ग्रामीण क्षेत्रों में पहले शिक्षा की स्थिति कमजोर थी। स्कूलों की कमी, योग्य शिक्षकों का अभाव, गरीबी और जागरूकता की कमी के कारण बच्चे पढ़ाई से वंचित रह जाते थे। विशेष रूप से बालिकाओं की शिक्षा पर पर्याप्त ध्यान नहीं दिया जाता था। इन समस्याओं को दूर करने के लिए सरकार ने विभिन्न शिक्षा अभियान शुरू किए।

ग्रामीण शिक्षा अभियान के अंतर्गत कई महत्वपूर्ण योजनाएँ चलाई गई। जैसे सर्व शिक्षा

अभियान (SSA) : इसका उद्देश्य ६-१४ वर्ष के सभी बच्चों को मुफ्त और अनिवार्य शिक्षा प्रदान करना है।

मध्याभोजन योजना: बच्चों को स्कूल में भोजन देकर उनकी उपस्थिति बढ़ाना और कुपोषण कम करना।

बेटी बचाओ, बेटी पढ़ाओ : बालिकाओं की शिक्षा को बढ़ावा देना। इन अभियानों के कारण गाँवों में शिक्षा के प्रति जागरूकता बढ़ी है। अब अधिक बच्चे स्कूल जाने लगे हैं और अभिभावक भी शिक्षा का महत्व समझने लगे हैं। स्कूलों की संख्या बढ़ी है और सुविधाओं में सुधार हुआ है। फिर भी कुछ चुनौतियाँ अभी भी बनी हुई हैं, जैसे शिक्षकों की कमी शिक्षा की गुणवत्ता में सुधार की आवश्यकता गरीबी और बाल श्रम डिजिटल शिक्षा की कमी इन समस्याओं को दूर करने के लिए सरकार और समाज दोनों को मिलकर प्रयास करना चाहिए।

राठोड संतोष भाऊराव
बी.ए. द्वितीय वर्ष

आदर्श गाँव

आदर्श गाँव वह होता है जहाँ सभी आवश्यक सुविधाएँ उपलब्ध हों और लोग सुखी, शिक्षित तथा स्वस्थ जीवन जी सकें। ऐसा गाँव स्वच्छ, संगठित और आत्मनिर्भर होता है। भारत के विकास के लिए आदर्श गाँव की कल्पना बहुत महत्वपूर्ण है।

आदर्श गाँव में सबसे पहले स्वच्छता पर ध्यान दिया जाता है। गाँव की सड़कें साफ होती हैं, कचरे का सही प्रबंधन होता है और हर घर में शौचालय की सुविधा होती है। इससे बीमारियाँ कम होती हैं और वातावरण स्वच्छ रहता है।

दूसरे, शिक्षा का विशेष महत्व होता है। आदर्श गाँव में अच्छे स्कूल, योग्य शिक्षक और सभी बच्चों के लिए शिक्षा की व्यवस्था होती है। लड़का-लड़की सभी को समान शिक्षा मिलती है, जिससे समाज में जागरूकता बढ़ती है।

तीसरे, स्वास्थ्य सुविधाएँ उपलब्ध होती हैं। प्राथमिक स्वास्थ्य केंद्र, स्वच्छ पानी और पौष्टिक भोजन की व्यवस्था से लोग स्वस्थ रहते हैं। समय-समय पर स्वास्थ्य जांच और टीकाकरण भी किया जाता है।

चौथे, रोजगार और आत्मनिर्भरता आदर्श गाँव की पहचान है। कृषि के साथ-साथ छोटे उद्योग, पशुपालन और कुटीर उद्योग विकसित होते हैं। इससे लोगों को अपने ही गाँव में रोजगार मिलता है और शहरों की ओर पलायन कम होता है।

इसके अलावा, आदर्श गाँव में बिजली, सड़क, पानी और इंटरनेट जैसी आधुनिक सुविधाएँ भी होती हैं। यहाँ के लोग आपसी प्रेम और सहयोग से रहते हैं तथा सामाजिक एकता बनाए रखते हैं।

पोहकर गजानन विलास
बी.ए. तृतीय वर्ष

ग्रामीण संस्कार

चिभडे लक्ष्मण दौलत
बी.ए. तृतीय वर्ष

ग्रामीण संस्कार का अर्थ है गाँवों में रहने वाले लोगों के नैतिक मूल्य, व्यवहार, परंपराएँ और जीवन जीने के तरीके। ये संस्कार पीढ़ी-दर-पीढ़ी चलते आते हैं और व्यक्ति के चरित्र निर्माण में महत्वपूर्ण भूमिका निभाते हैं। ग्रामीण संस्कार भारतीय संस्कृति की जड़ों को मजबूत बनाते हैं।

ग्रामीण जीवन में सबसे महत्वपूर्ण संस्कार आपसी सहयोग और भाईचारा है। गाँवों में लोग एक-दूसरे के सुख-दुख में साथ देते हैं। किसी के घर में कोई समस्या हो तो पूरा गाँव उसकी मदद के लिए तैयार रहता है। यह सामूहिक भावना ग्रामीण समाज की सबसे बड़ी विशेषता है।

दूसरा महत्वपूर्ण संस्कार बड़ों का सम्मान और छोटों से स्नेह है। गाँवों में लोग अपने बुजुर्गों का आदर करते हैं और उनके अनुभवों से सीखते हैं। बच्चों को भी बचपन से ही अच्छे व्यवहार और अनुशासन की शिक्षा दी जाती है।

ग्रामीण संस्कारों में सादगी और संतोष का भी विशेष स्थान है। लोग सरल जीवन जीते हैं और कम संसाधनों में भी संतुष्ट रहते हैं। दिखावा और आडंबर कम होता है, जिससे जीवन शांत और संतुलित रहता है।

इसके अलावा, परंपराओं और धार्मिक मान्यताओं का पालन भी ग्रामीण संस्कार का हिस्सा है। लोग त्योहार, पूजा और संस्कारों को पूरे उत्साह से मनाते हैं। इससे समाज में एकता और सांस्कृतिक पहचान बनी रहती है।

मेहनत और ईमानदारी भी ग्रामीण संस्कार का महत्वपूर्ण गुण है। किसान और ग्रामीण लोग कड़ी मेहनत करते हैं और अपने कार्य को ईमानदारी से निभाते हैं। यह गुण उन्हें आत्मनिर्भर और मजबूत बनाता है।

हालांकि आधुनिकता के प्रभाव से कुछ परिवर्तन आ रहे हैं, फिर भी ग्रामीण संस्कार आज भी समाज को सही दिशा देने में सहायक हैं।

शेरों - शायरी

१. मिट्टी की खुशबू में जो सुकून मिलता है,
शहरों की भीड़ में वो कहाँ मिलता है।

२. गाँव की गलियों में बचपन मुस्कुराता है,
हर मोड़ पर एक अपना सा रिश्ता नज़र आता है।

३. नदी किनारे बैठा वो सुकून याद आता है,
मेरा गाँव हर पल दिल को भाता है।

४. गायों की घंटी, पंछियों का गीत,
गाँव की सुबह लगती है सबसे प्रीत।

५. सादा जीवन, ऊँचे विचार की पहचान है,
मेरा गाँव ही मेरी असली शान है।

६. शहर की चमक में वो अपनापन कहाँ,
जो गाँव की मिट्टी में बसा रहता यहाँ।

७. खेतों की हरियाली, दिल को छू जाती है,
गाँव की यादें आँखों में बस जाती हैं।

८. छोटा सा गाँव, पर दिल बड़ा होता है,
हर एक इंसान यहाँ अपना सा होता है।

सावळे करण गजानन
बी.कॉम. तृतीय वर्ष

मेरा गाँव

मेरा गाँव बड़ा ही प्यारा,
मिट्टी में खुशबू का धारा।
हरे-भरे ये खेत सुहाने,
मन को लगते बड़े ही प्यारे।
सुबह-सुबह जब सूरज आता,
सोने जैसा रंग बिखराता।
पंछी गाते मधुर तराने,
जाग उठे सब खेत-खलिहान।
नदी किनारे बहता पानी,
कहता अपनी मीठी कहानी।
पेड़ों की छाँव ठंडी-ठंडी,
मन को देती शांति अनोखी।
गाय-भैंस और बछड़े प्यारे,
गाँव की शान ये न्यारे-न्यारे।
किसान सुबह से खेत में जाता,
मेहनत से जीवन को सजाता।
ढोलक की जब थाप है बजती,
खुशियों की बारिश तब सजती।

त्योहारों में रौनक छाए,
हर दिल मिलकर गीत सुनाए।
सादा जीवन, सच्चे रिश्ते,
गाँव में मिलते अपने किस्से।
न कोई छल, न कोई धोखा,
प्यार ही यहाँ का है धोखा (रूपक रूप में - मतलब
हर जगह प्यार ही है)।
शहरों की चमक भले ही न्यारी,
पर गाँव की बात है सबसे प्यारी।
यहाँ की मिट्टी, यहाँ की खुशबू,
बसती दिल में जैसे जादू।
मेरा गाँव, मेरी पहचान,
इससे ही मेरी है शान।
जहाँ सुकून हर पल मिलता,
वही गाँव दिल में बसता।

पठाण अरबाज फेरोज
बी.ए. प्रथम वर्ष

मेहनत का फल

बीज बोकर इंतजार करे,
आसमान की ओर नजर करे।
मेहनत से जो फसल उगाए,
जीवन में खुशियाँ भर जाए।
किसान और धरती

धरती माँ का सच्चा लाल,
मेहनत उसका सबसे कमाल।
खेतों में हरियाली लाए,
सबके जीवन को सजाए।

फटांगळे सानिका
बी.कॉम. द्वितीय वर्ष

चरवाहे के गीत

गीत - १

चल रे मेरी गायों, चल रे मेरे साथ,
हरे-भरे मैदानों में है खुशियों की बात।
बांसुरी की धुन में बसता मेरा प्यार,
खुले आसमान तले, अपना संसार।
नदी किनारे बैठूँ, छेड़ूँ मीठी तान,
पंछी भी सुनते हैं मेरा यह गान।
धूप हो या छाँव, न कोई ग़म साथ,
चरवाहे की दुनिया है सादा और खास।

गीत - २

अरे ओ भेड़ो, चलो मैदान,
हरी घास है, खुला आसमान।
बांसुरी बजे, दिल झूमे आज,
मेरा जीवन है सबसे आज़ाद।
पहाड़ों की छाँव, ठंडी हवा,
गीतों में बसती है मेरी दुआ।
न चिंता कोई, न कोई भार,
मेरा संग है सारा संसार।

गीत - ३

बांसुरी की मीठी धुन सुनो,
चरवाहे का दिल पहचानो।
गायों संग फिरता दिन भर,
खुशियों का ये सच्चा घर।
सूरज ढले जब शाम आए,
सबको लेकर घर को जाए।
थका नहीं, बस मुस्काए,
गीतों में जीवन को गाए।

घुले सोमनाथ गजानन
बी.ए. प्रथम वर्ष

नदी

गीत - १

नदी बहती कल-कल धारा,
लाती जीवन हर किनारा।
शीतल जल की मीठी धुन,
सुनकर खिल उठे ये मन।
पेड़ों की छाया संग बहती,
धरती को हरियाली देती।
नन्ही-नन्ही लहरों में,
छुपी है खुशियों की दुनिया।

गीत - २

ओ रे नदी, तू कहाँ से आई,
किस पर्वत की गोद से समाई।
तेरा जल है अमृत जैसा,
जीवन दे सबको वैसा।
खेतों को तू सींचे प्यारी,
हरियाली की तू रखवाली।
तेरे बिना सूना संसार,
तू ही जीवन का आधार।

गीत - ३

कल-कल करती बहती जाती,
सबको अपना गीत सुनाती।
पथ में आए चाहे पहाड़,
रुकती नहीं, बढ़ती हर बार।
सीख हमें यह देती है,
कभी न रुकना जीवन में।
नदी जैसी बन जाएँ हम,
आगे बढ़ते हर क्षण में।

दन्नर अभिषेक
बी.ए. तृतीय वर्ष

ग्रामीण रास्ते

ग्रामीण रास्ते गाँवों को एक-दूसरे से और शहरों से जोड़ने का महत्वपूर्ण साधन होते हैं। ये रास्ते गाँव के विकास और लोगों की दैनिक जीवन-चर्या में अहम भूमिका निभाते हैं। बिना अच्छे रास्तों के किसी भी गाँव का विकास संभव नहीं है।

गाँवों में पहले अधिकतर रास्ते कच्चे होते थे। बरसात के समय ये रास्ते कीचड़ से भर जाते थे, जिससे लोगों को आने-जाने में बहुत कठिनाई होती थी। किसान अपनी फसल को बाजार तक नहीं पहुँचा पाते थे और बच्चों को स्कूल जाने में भी परेशानी होती थी।

आज के समय में सरकार द्वारा ग्रामीण सड़कों का विकास किया जा रहा है। कई जगहों पर कच्चे रास्तों को पक्की सड़कों में बदला गया है। इससे परिवहन सुविधाएँ बेहतर हुई हैं और गाँवों का संपर्क शहरों से मजबूत हुआ है।

ग्रामीण रास्तों के सुधार से कई लाभ होते हैं । किसानों को अपनी फसल बाजार तक ले जाने में आसानी होती है

बच्चों को स्कूल और लोगों को अस्पताल तक पहुँचने में सुविधा होती है।
व्यापार और रोजगार के अवसर बढ़ते हैं
गाँव का समग्र विकास होता है।

फिर भी कुछ गाँवों में अभी भी अच्छी सड़कों की कमी है। इन समस्याओं को दूर करने के लिए और अधिक प्रयास की आवश्यकता है।

गिते रूपाली
बी.ए. तृतीय वर्ष

महाराष्ट्र के त्योहार

महाराष्ट्र की संस्कृति बहुत समृद्ध और रंगीन है। यहाँ के त्योहार परंपरा, भक्ति और उत्साह से भरे होते हैं। ये त्योहार लोगों को एकजुट करते हैं और समाज में आनंद का वातावरण बनाते हैं।

प्रमुख त्योहार

१. गणेशोत्सव : यह महाराष्ट्र का सबसे प्रसिद्ध त्योहार है। भगवान गणेश की स्थापना घरों और पंडालों में की जाती है। १० दिनों तक पूजा, भजन और सांस्कृतिक कार्यक्रम होते हैं। अंत में गणेश विसर्जन किया जाता है।

२. गुड़ी पड़वा : यह मराठी नववर्ष का पहला दिन होता है। घर के बाहर 'गुड़ी' (ध्वज) लगाई जाती है। लोग नए कपड़े पहनते हैं और मिठाइयाँ बनाते हैं।

३. मकर संक्रांति : इस दिन तिल-गुड़ बाँटा जाता है। लोग कहते हैं: तिलगुल घ्या, गोड गोड बोला। यह आपसी प्रेम और मिठास का प्रतीक है।

४. नाग पंचमी : इस दिन नाग देवता की पूजा की जाती है। किसान अपने खेतों की सुरक्षा और समृद्धि की कामना करते हैं।

५. दही हांडी : यह श्रीकृष्ण जन्माष्टमी से जुड़ा त्योहार है। युवक मिलकर ऊँचाई पर बंधी मटकी फोड़ते हैं। इसमें टीमवर्क और उत्साह दिखाई देता है

६. दीवाली : रोशनी और खुशियों का त्योहार घरों में दीप जलाए जाते हैं और मिठाइयाँ बनाई जाती हैं।

७. होली : रंगों का त्योहार लोग एक-दूसरे को रंग लगाकर खुशियाँ मनाते हैं।

महत्व : समाज में एकता और भाईचारा बढ़ता है। परंपराएँ और संस्कृति जीवित रहती हैं। लोगों को खुशी और मनोरंजन मिलता है।

खंदारे शुभम
बी.ए. प्रथम वर्ष

ग्रामीण आदिवासी जीवन

रहाटे ओम
बी.ए. द्वितीय वर्ष

ग्रामीण आदिवासी जीवन भारत की प्राचीन और समृद्ध संस्कृति का महत्वपूर्ण हिस्सा है। आदिवासी लोग अधिकतर जंगलों, पहाड़ों और दूरस्थ ग्रामीण क्षेत्रों में रहते हैं। उनका जीवन प्रकृति के बहुत करीब होता है और वे सरल तथा सादा जीवन जीते हैं।

आदिवासी समाज का मुख्य आधार प्रकृति है। वे जंगलों से लकड़ी, फल, औषधियाँ और अन्य आवश्यक वस्तुएँ प्राप्त करते हैं। उनका जीवन जंगल, नदियों और पहाड़ों पर निर्भर होता है। वे प्रकृति का सम्मान करते हैं और उसे नुकसान नहीं पहुँचाते।

आजीविका (जीवन-यापन) की दृष्टि से आदिवासी लोग खेती, शिकार, मछली पकड़ना और वन उत्पादों का संग्रह करते हैं। कुछ स्थानों पर वे झूम खेती (स्थान बदलकर खेती करना) भी करते हैं। आजकल कई आदिवासी लोग मजदूरी और छोटे व्यवसाय भी करने लगे हैं।

संस्कृति और परंपराएँ आदिवासी जीवन का महत्वपूर्ण हिस्सा हैं। उनके अपने लोकगीत, नृत्य, त्योहार और रीति-रिवाज होते हैं। वे प्रकृति, पशु-पक्षियों और देवी-देवताओं की पूजा करते हैं। उनके त्योहार बहुत ही रंगीन और उत्साहपूर्ण होते हैं।

सामाजिक जीवन में आदिवासी लोग आपसी सहयोग और समानता पर विश्वास करते हैं। उनके समाज में भेदभाव कम होता है और सभी लोग मिल-जुलकर रहते हैं। परिवार और समुदाय का विशेष महत्व होता है।

हालांकि आदिवासी जीवन में कई चुनौतियाँ भी हैं। शिक्षा और स्वास्थ्य सुविधाओं की कमी गरीबी और बेरोजगारी आधुनिक सुविधाओं का अभाव जंगलों के कम होने से आजीविका पर असर सरकार द्वारा आदिवासी विकास के लिए कई योजनाएँ चलाई जा रही हैं, जैसे शिक्षा, स्वास्थ्य और रोजगार से जुड़ी योजनाएँ।

किसान का जीवन

धूप में तपे, बारिश में भीगे,
फिर भी हँसकर खेतों में जीए।
मेहनत उसका सच्चा मान,
देश का वह है किसान।

देशमुख केदारे
बी.कॉम. द्वितीय वर्ष

अन्नदाता

मिट्टी में सोना उगाता,
सबका पेट भरता जाता।
खुद सादा जीवन अपनाए,
सबको खुशियाँ दे जाता।

धाबे पुण्यवर्धने
बी.ए. प्रथम वर्ष

बंजारा गीत

गीत – १

चल रे साथी बंजारा,
राहों का है तू सहारा।
रेत–धूल में जीवन सारा,
मंजिल ही तेरा किनारा।
ढोलक बजे, मन झूमे रे,
खुला गगन संग घूमे रे।
आज यहाँ, कल और कहीं,
यही है जीवन बंजारा।

गीत – २

ओ बंजारा रे, ओ मुसाफिर,
तेरा न कोई ठिकाना।
गीतों में बसता तेरा घर,
राहों में तेरा जमाना।
रात तले तारे गिनता,
दिन में धूप संग चलता।
दुनिया तेरी राहों में,
हर पल नया है अफसाना।

गीत – ३

ढोल–नगाड़े संग चलें,
बंजारा अपने रंग में ढलें।
रंग–बिरंगे कपड़े पहने,
गीतों में खुशियाँ पलें।
सादा जीवन, दिल है सच्चा,
मिलकर गाते हर इक बच्चा।
बंजारा जीवन आज़ाद है,
हर पल जैसे त्योहार सजा।

विशेषताएँ

यात्रा और स्वतंत्र जीवन का वर्णन
ढोलक, संगीत और रंगीन संस्कृति
सादगी और आज़ादी की भावना
समूह में गाए जाने वाले गीत

राठोड ज्योती
बी.ए. प्रथम वर्ष

किसान

धरती का वह सच्चा लाल,
मेहनत जिसका सबसे कमाल।
सुबह–सुबह जब सूरज आए,
किसान खेतों की राह पकड़े जाए।
कंधे पर हल, दिल में आस,
मेहनत ही उसका विश्वास।
बीज बोकर सपने सींचे,
पसीने से धरती को खींचे।
धूप जले या बरसे पानी,
न रुकती उसकी मेहनत कहानी।
आंधी आए या हो तूफान,
डटकर करता अपना काम।
मिट्टी से उसका गहरा नाता,
हर मौसम में साथ निभाता।
खेतों में जब हरियाली छाए,
मन उसका भी खुश हो जाए।
फसल उगे तो खुशियाँ लाए,
घर–आँगन में रौनक छाए।
पर कभी–कभी दुख भी आता,
जब मौसम साथ न निभाता।
कर्ज और चिंता का भार,
फिर भी चलता हर बार।
हिम्मत उसकी टूट न पाए,
हर मुश्किल से लड़ता जाए।
सादा जीवन, ऊँचे विचार,
यही किसान की पहचान।
खुद भूखा रहकर भी अक्सर,
सबका पेट भराता किसान।
धरती माँ का वह है दुलारा,
देश का सच्चा रखवाला।
उसके बिना सूना संसार,
वही है जीवन का आधार।
आओ मिलकर करें सम्मान,
उस मेहनती वीर किसान।
जिसके श्रम से जीवन चलता,
वही देश का सच्चा धन कहलाता।

घुगे ओंकार
बी.ए.प्रथम वर्ष

महाराष्ट्र के प्राचीन खेल

राउत वैभव
बी.ए. प्रथम वर्ष

महाराष्ट्र में प्राचीन समय से ही कई पारंपरिक खेल खेले जाते रहे हैं। ये खेल न केवल मनोरंजन के साधन थे, बल्कि शरीर को स्वस्थ और मजबूत बनाने में भी मदद करते थे। ग्रामीण क्षेत्रों में आज भी इन खेलों की परंपरा देखने को मिलती है।

प्रमुख प्राचीन खेल

१. कबड्डी : यह बहुत प्रसिद्ध पारंपरिक खेल है इसमें दो टीमें होती हैं । सांस रोककर ङकबड्डी–कबड्डी बोलते हुए खिलाड़ी विरोधी टीम को छूने की कोशिश करता है।

२. खो–खो : महाराष्ट्र का पारंपरिक और लोकप्रिय खेल इसमें दौड़ और चपलता की जरूरत होती है। एक टीम बैठती है और दूसरी टीम के खिलाड़ियों को पकड़ती है।

३. मल्लखांब : यह एक प्राचीन व्यायाम और खेल है। लकड़ी के खंभे पर चढ़कर विभिन्न आसन किए जाते हैं यह शरीर को लचीला और मजबूत बनाता है।

४. लंगड़ी : एक पैर पर खेला जाने वाला खेल बच्चों में बहुत लोकप्रिय इसमें संतुलन और तेजी की आवश्यकता होती है।

५. विटी–दांडू (गिल्ली–डंडा) : यह बहुत पुराना खेल है। एक छोटी लकड़ी (गिल्ली) को बड़ी लकड़ी (डंडा) से मारकर खेला जाता है।

६. आट्यापाट्या : यह एक पारंपरिक टीम खेल है। इसमें जमीन पर रेखाएँ बनाकर खेला जाता है। खिलाड़ी विरोधी टीम को रोकने का प्रयास करते हैं।

महत्व : शरीर को स्वस्थ और मजबूत बनाते हैं। टीमवर्क और अनुशासन सिखाते हैं। मानसिक और शारीरिक विकास में मदद करते हैं। हमारी संस्कृति और परंपरा को जीवित रखते हैं।

ग्रामपंचायत चुनाव

शुभांगी संगेकर बी.कॉम. तृतीय वर्ष

ग्रामपंचायत चुनाव गाँवों में स्थानीय शासन व्यवस्था का एक महत्वपूर्ण हिस्सा है। इसके माध्यम से गाँव के लोग अपने प्रतिनिधियों का चुनाव करते हैं, जो गाँव के विकास और प्रशासन का कार्य संभालते हैं। यह लोकतंत्र की जड़ को मजबूत करने का एक सशक्त माध्यम है। ग्रामपंचायत में सरपंच और वार्ड सदस्य चुने जाते हैं। ये चुनाव आमतौर पर पाँच वर्षों में एक बार होते हैं। चुनाव में गाँव के सभी वयस्क नागरिक मतदान करते हैं और अपने पसंदीदा उम्मीदवार को चुनते हैं। इस प्रक्रिया से लोगों को अपने अधिकारों का उपयोग करने का अवसर मिलता है।

ग्रामपंचायत चुनाव का मुख्य उद्देश्य गाँव के विकास के लिए योग्य और ईमानदार नेतृत्व का चयन करना है। चुने गए प्रतिनिधि गाँव में सड़क, पानी, स्वच्छता, शिक्षा और स्वास्थ्य जैसी सुविधाओं को बेहतर बनाने का कार्य करते हैं। वे सरकारी योजनाओं को सही तरीके से लागू करने की जिम्मेदारी भी निभाते हैं। इन चुनावों के दौरान प्रचार–प्रसार भी होता है, जहाँ उम्मीदवार अपने विचार और योजनाएँ लोगों के सामने रखते हैं। गाँव के लोग इन बातों को सुनकर सही उम्मीदवार का चयन करते हैं।

हालांकि कभी–कभी चुनाव में धनबल, जातिवाद या पक्षपात जैसी समस्याएँ भी देखने को मिलती हैं। इससे चुनाव की निष्पक्षता प्रभावित होती है। इसलिए आवश्यक है कि चुनाव ईमानदारी और निष्पक्षता से कराए जाएँ।

त्योहार गीत

शर्मा महाविर
बी.कॉम. द्वितीय वर्ष

गीत - १ (खुशियों का त्योहार)

आया रे आया त्योहार,
लाया खुशियों की बहार।
ढोल बजे, नगाड़े गूँजे,
नाचे सारा गाँव आज।
दीप जलें हर एक घर में,
मिठास घुले हर एक मन में।
मिल-जुल कर सब गाएँ गीत,
खुशियों की हो बरसात।

गीत - २ (दीपावली गीत)

जगमग-जगमग दीप जले,
खुशियों के रंग साथ चले।
घर-आँगन में रौनक छाई,
आई देखो दीपावली आई।
मिठाई की खुशबू फैली,
हर दिल में उमंग है खेली।
प्रेम और स्नेह का त्योहार,
लाया खुशियों का संसार।

गीत - ३ (होली गीत)

आओ खेलें रंगों की होली,
मस्ती में डूबी हर टोली।
लाल, गुलाल और हरा-नीला,
हर चेहरा लगे रंगीला।
ढोलक की जब थाप बजे,
सबके दिल में खुशी सजे।
भूल जाएँ सारे गिले,
प्यार से हम सब मिलें।

गीत - ४ (गणेशोत्सव गीत)

गणपति बप्पा मोरया,
मंगल मूर्ति मोरया।
ढोल-ताशे की गूँज में,
गूँजे जयकारा हर द्वार।
आओ मिलकर आरती गाएँ,
भक्ति में मन को बसाएँ।
गणराया की कृपा से,
सुख-समृद्धि आए अपार।

ग्रामीण कहावतें

प्रमुख ग्रामीण कहावतें

जैसी करनी वैसी भरनी

अर्थ: जैसा कर्म करेंगे, वैसा फल मिलेगा

बूंद-बूंद से घड़ा भरता है

अर्थ: थोड़ी-थोड़ी मेहनत से बड़ा काम होता है

जाके पाँव न फटी बिवाई, वो क्या जाने पीर पराई

अर्थ: जिसने दुख नहीं झेला, वह दूसरों का दर्द नहीं समझ सकता

नाच न जाने आँगन टेढ़ा

अर्थ: अपनी कमी दूसरों पर डालना

एक और एक ग्यारह

अर्थ: मिलकर काम करने से ताकत बढ़ती है

अधजल गगरी छलकत जाए

अर्थ: कम ज्ञान वाला व्यक्ति अधिक दिखावा करता है

जितनी चादर हो उतने पैर फैलाओ

अर्थ: अपनी क्षमता के अनुसार खर्च करना

दूर के ढोल सुहावने

अर्थ: दूर की चीजें अच्छी लगती हैं

घर का जोगी जोगड़ा, आन गाँव का सिद्ध

अर्थ: अपने लोगों की कद्र नहीं होती, बाहर वालों

पठाण आर्सीन जैरोदिन बी.ए. प्रथम वर्ष

हिवरे बाजार - एक आदर्श गाँव

घुगे विद्या
बी.ए. द्वितीय वर्ष

हिवरे बाजार महाराष्ट्र के अहमदनगर जिले में स्थित एक प्रसिद्ध आदर्श गाँव है। यह गाँव अपने समग्र विकास, जल-संरक्षण और ग्रामोन्नति के लिए पूरे भारत में जाना जाता है।

परिचय : पहले यह गाँव सूखा, गरीबी और बेरोजगारी से जूझ रहा था। पानी की कमी के कारण खेती नहीं होती थी और लोग शहरों की ओर पलायन कर रहे थे । लेकिन बाद में गाँव ने मिलकर विकास की दिशा में काम शुरू किया।

विकास की कहानी :

इस गाँव के विकास में पोपटराव पवार (सरपंच) का बहुत बड़ा योगदान है। उनके नेतृत्व में गाँव ने कई महत्वपूर्ण कदम उठाए

जल-संरक्षण (वॉटरशेड प्रोजेक्ट)

वृक्षारोपण

नशाबंदी (शराब पर रोक)

परिवार नियोजन और शिक्षा पर ध्यान

जल प्रबंधन

वर्षा जल संचयन किया गया तालाब और कुओं का पुनर्निर्माण हुआ पानी का सही उपयोग किया गया इससे सूखा खत्म हुआ और खेती फिर से शुरू हो गई। आज की स्थिति गाँव में हरियाली और समृद्धि है। अधिकांश परिवार आर्थिक रूप से मजबूत हैं। शिक्षा और स्वच्छता का स्तर बहुत अच्छा है। कई लोग करोड़पति किसान बने हैं।

विशेषताएँ :

स्वच्छ और सुंदर गाँव

आत्मनिर्भर अर्थव्यवस्था

पर्यावरण संरक्षण

सामूहिक निर्णय और एकता

किसान

किसान देश का अन्नदाता होता है। वह खेतों में मेहनत करके अनाज उगाता है और पूरे देश के लोगों का पेट भरता है। भारत एक कृषि प्रधान देश है, इसलिए किसानों का महत्व बहुत अधिक है।

किसान सुबह से शाम तक खेतों में काम करता है। वह भूमि को जोतता है, बीज बोता है, फसल की देखभाल करता है और समय आने पर उसे काटता है। धूप, बारिश और ठंडङ्कहर मौसम में किसान मेहनत करता है। उसकी मेहनत के कारण ही हमें रोटी, दाल, फल और सब्जियाँ मिलती हैं।

किसान का जीवन सरल लेकिन कठिन होता है। उसे कई समस्याओं का सामना करना पड़ता है, जैसे बारिश पर निर्भरता,,फसल खराब होने का खतरा,कर्ज और आर्थिक कठिनाइयाँ,,बाजार में उचित मूल्य न मिलना

फिर भी किसान कभी हार नहीं मानता और अपनी मेहनत जारी रखता है। आज के समय में सरकार और तकनीक की मदद से खेती में सुधार हो रहा है। नए उपकरण, सिंचाई के साधन और उन्नत बीजों से किसानों की स्थिति बेहतर हो रही है।

आकाश काळे
बी.ए. प्रथम वर्ष

ग्राम दैवत

शिंदे भुजंग
बी.ए. द्वितीय वर्ष

ग्राम दैवत का अर्थ है गाँव का मुख्य देवता या देवी, जिन्हें पूरे गाँव का रक्षक और संरक्षक माना जाता है। भारत के विशेष रूप से महाराष्ट्र के ग्रामीण क्षेत्रों में ग्राम दैवत की परंपरा बहुत पुरानी और महत्वपूर्ण है। प्रत्येक गाँव का अपना एक ग्राम दैवत होता है, जिसकी लोग श्रद्धा और भक्ति से पूजा करते हैं।

ग्राम दैवत का महत्व :

गाँव के लोग मानते हैं कि ग्राम दैवत उनकी रक्षा करता है और गाँव में सुख-शांति बनाए रखता है। किसी भी शुभ कार्य जैसे विवाह, खेती की शुरुआत या त्योहार से पहले ग्राम दैवत की पूजा की जाती है। इससे लोगों में विश्वास और आस्था बनी रहती है।

पूजा और परंपरा :

ग्राम दैवत का मंदिर गाँव के मध्य या बाहर स्थित होता है। वर्ष में एक बार बड़ा उत्सव (जत्रा/मेला) मनाया जाता है। लोग पूजा, भजन, कीर्तन और प्रसाद का आयोजन करते हैं। ढोल-ताशा और लोकनृत्य भी किए जाते हैं ।

सामाजिक भूमिका :

ग्राम दैवत केवल धार्मिक ही नहीं, बल्कि सामाजिक एकता का भी प्रतीक है। पूजा और उत्सव के समय पूरा गाँव एक साथ आता है, जिससे भाईचारा और सहयोग बढ़ता है।

आधुनिक समय में :

आज भी ग्राम दैवत की परंपरा जीवित है, हालांकि आधुनिकता के कारण कुछ बदलाव आए हैं। फिर भी गाँवों में इसकी आस्था और महत्व बना हुआ है।

गाय का बछड़ा

ऐश्वर्या जगन्नाथ भराडे
बी.एस्सी. तृतीय वर्ष

गाय का बछड़ा ग्रामीण जीवन का एक महत्वपूर्ण हिस्सा होता है। यह गाय की संतान होता है और आगे चलकर किसान के लिए बहुत उपयोगी सिद्ध होता है। बछड़ा ही बड़ा होकर बैल बनता है, जो खेती और अन्य कार्यों में सहायक होता है।

बछड़े का महत्व : गाँवों में बछड़े को बड़े प्यार और देखभाल से पाला जाता है। इसका कारण यह है कि बछड़ा भविष्य का बैल होता है, जो खेत जोतने और गाड़ी खींचने में काम आता है। यह पशुपालन का आधार है और किसान की संपत्ति माना जाता है। बछड़ा ग्रामीण अर्थव्यवस्था को मजबूत करने में मदद करता है ।

पोषण और देखभाल : बछड़ा अपनी माँ का दूध पीकर बड़ा होता है । उसे साफ और सुरक्षित स्थान पर रखा जाता है। समय-समय पर उसे चारा और पानी दिया जाता है। उसकी सेहत का ध्यान रखना बहुत जरूरी होता है।

सामाजिक और सांस्कृतिक महत्व : गाँवों में बछड़े को शुभ माना जाता है। लोग उसे स्नेह से पालते हैं और उसकी रक्षा करते हैं। यह पशुपालन परंपरा का महत्वपूर्ण हिस्सा है।

ध्यान देने योग्य बातें : बछड़े को पर्याप्त भोजन और स्वच्छ पानी देना चाहिए । उसे बीमारियों से बचाने के लिए देखभाल जरूरी है । साफ-सफाई का ध्यान रखना चाहिए ।

गाँव के संदर्भ में डॉ. भीमराव आंबेडकर के विचार

वानरे रूपाली काशिराम
बी.एस्सी. तृतीय वर्ष

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ने भारतीय समाज, विशेषकर गाँवों की संरचना और वहाँ की सामाजिक व्यवस्था पर गहराई से विचार किया। उनके अनुसार गाँव केवल रहने का स्थान नहीं, बल्कि सामाजिक व्यवस्था का केंद्र है। जहाँ समानता और न्याय का होना बहुत आवश्यक है।

१. गाँवों की सामाजिक सच्चाई :

डॉ. आंबेडकर का मानना था कि उस समय के भारतीय गाँवों में जाति-भेद और छुआछूत बहुत अधिक थी ऊँच-नीच की भावना गहरी जड़ें जमा चुकी थी उन्होंने गाँवों को ङ्कअसमानता और भेदभाव का केंद्रङ्क भी कहा। उनका विचार था कि जब तक गाँवों में सामाजिक समानता नहीं आएगी, तब तक देश का विकास अधूरा रहेगा।

२. शिक्षा का महत्व :

आंबेडकर जी ने गाँवों में शिक्षा को सबसे बड़ा हथियार माना। उनका नारा था: ''शिक्षित बनो, संगठित रहो, संघर्ष करो। लोग अपने अधिकारों के प्रति जागरूक होंगे

३. समानता और अधिकार :

उन्होंने गाँवों में सभी जातियों के लिए समान अधिकार सामाजिक न्याय छुआछूत और भेदभाव का अंत पर जोर दिया। उनका मानना था कि हर व्यक्ति को सम्मानपूर्वक जीवन जीने का अधिकार होना चाहिए।

४. आधुनिकता और विकास :

डॉ. आंबेडकर चाहते थे कि गाँवों में आधुनिक सुविधाएँ (शिक्षा, स्वास्थ्य, सड़क) औद्योगिक और आर्थिक विकास लोकतांत्रिक व्यवस्था का विस्तार हो।

वे केवल परंपराओं पर निर्भर रहने के बजाय वैज्ञानिक और आधुनिक सोच को बढ़ावा देते थे।

५. आत्मनिर्भर और जागरूक गाँव :

उनका सपना था कि गाँव आत्मनिर्भर हों सामाजिक रूप से जागरूक हों समानता और न्याय पर आधारित हों

गाँव के संदर्भ में महात्मा ज्योतिराव फुले के विचार

अंभोरे अराधना
बी. कॉम. द्वितीय वर्ष

महात्मा ज्योतिराव फुले ने भारतीय समाज, विशेषकर गाँवों की स्थिति पर गहराई से विचार किया। उन्होंने ग्रामीण जीवन में व्याप्त अज्ञान, अंधविश्वास, जाति-भेद और शोषण के खिलाफ आवाज उठाई और समाज सुधार का मार्ग दिखाया।

१. शिक्षा का महत्व :

फुले जी का सबसे बड़ा जोर शिक्षा पर था। उनका मानना था कि गाँवों में अज्ञानता के कारण लोग शोषण का शिकार होते हैं। उन्होंने सभी के लिए शिक्षा, विशेषकर स्त्रियों और दलितों के लिए, आवश्यक बताई

उन्होंने अपनी पत्नी सावित्रीबाई फुले के साथ मिलकर लड़कियों के लिए स्कूल खोले।

२. सामाजिक समानता :

फुले जी ने गाँवों में फैले जातिवाद और ऊँच-नीच का विरोध किया। उन्होंने सभी मनुष्यों को समान माना समाज में बराबरी और न्याय की स्थापना पर बल दिया। दलित और पिछड़े वर्ग के अधिकारों के लिए संघर्ष किया।

३. किसान और मजदूरों के हित :

फुले जी ने ग्रामीण किसानों की समस्याओं को समझा उन्होंने किसानों के शोषण के खिलाफ आवाज उठाई ज़मींदारों और साहूकारों के अन्याय का विरोध किया किसानों की स्थिति सुधारने के लिए उपाय सुझाए

४. अंधविश्वास के खिलाफ :

फुले जी ने गाँवों में फैले अंधविश्वास और कुरीतियों का विरोध किया। उन्होंने लोगों को तर्क और विज्ञान अपनाने की प्रेरणा दी। समाज को जागरूक और प्रगतिशील बनाने का प्रयास किया।

५. समाज सुधार की दिशा :

फुले जी का सपना था कि गाँव। शिक्षित और जागरूक हों। भेदभाव और अन्याय से मुक्त हों। समानता और मानवता पर आधारित हों।

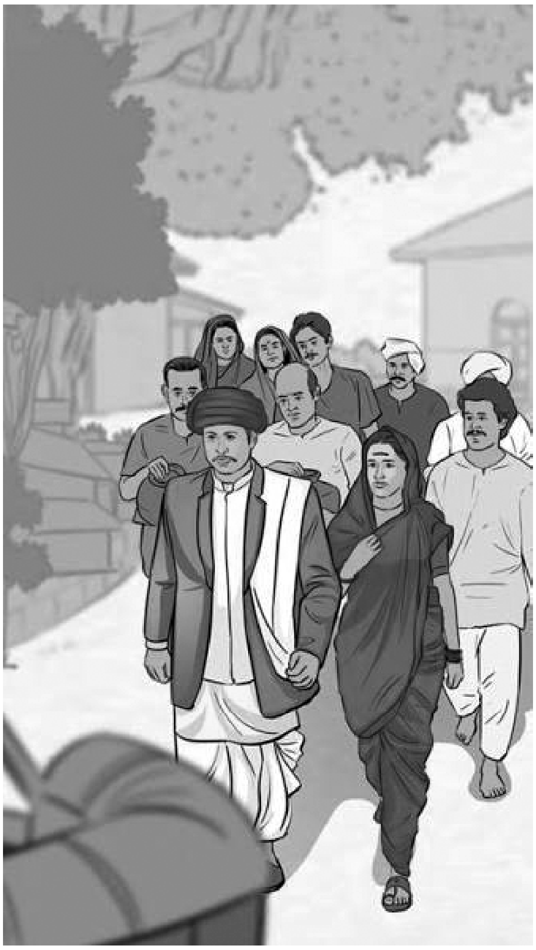

गाँव - ए.पी.जे. अब्दुल कलाम के विचार

जाधव साक्षी
बी.ए. प्रथम वर्ष

डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम, जिन्हें ङ्गमिसाइल मैनङ्ख और भारत के पूर्व राष्ट्रपति के रूप में जाना जाता है, ने भारत के विकास में ग्रामीण क्षेत्रों की भूमिका को बहुत महत्वपूर्ण माना। उनका मानना था कि जब तक गाँव विकसित नहीं होंगे, तब तक भारत एक विकसित राष्ट्र नहीं बन सकता।

१. PURA (Providing Urban Amenities in Rural Areas) : डॉ. कलाम ने एक महत्वपूर्ण योजना प्रस्तुत की, जिसे PURA कहा जाता है। इसका उद्देश्य था गाँवों में शहर जैसी सुविधाएँ उपलब्ध कराना, सड़क, बिजली, पानी, शिक्षा और स्वास्थ्य सेवाओं का विकास, ग्रामीण क्षेत्रों को आत्मनिर्भर बनाना उनका मानना था कि अगर गाँवों में सुविधाएँ होंगी, तो लोगों को शहरों की ओर पलायन नहीं करना पड़ेगा।

२. शिक्षा और ज्ञान का प्रसार :

कलाम जी ने ग्रामीण शिक्षा को विकास की कुंजी माना वे चाहते थे कि हर गाँव में अच्छी शिक्षा और डिजिटल तकनीक पहुँचे उन्होंने युवाओं को नवाचार (innovation) और विज्ञान की ओर प्रेरित किया

३. रोजगार और आत्मनिर्भरता :

गाँवों में छोटे उद्योग और कुटीर उद्योग बढ़ाने पर जोर स्थानीय संसाधनों का उपयोग कर रोजगार सृजन, युवाओं को कौशल विकास की शिक्षा देना

४. तकनीक और विकास :

आधुनिक तकनीक को गाँवों तक पहुँचाना, कृषि में नई तकनीकों का उपयोग, इंटरनेट और डिजिटल सेवाओं का विस्तार

५. स्वच्छता और पर्यावरण :

स्वच्छ और हरित गाँव का सपना, जल संरक्षण और पर्यावरण संरक्षण पर जोर, ऊर्जा के लिए सौर ऊर्जा जैसे विकल्पों को बढ़ावा

६. युवा शक्ति पर विश्वास :

डॉ. कलाम का मानना था कि, गाँव के युवा देश के भविष्य हैं। अगर उन्हें सही दिशा और अवसर मिले, तो वे गाँवों को बदल सकते हैं।

किसान की सुबह

सुबह-सुबह वह खेत को जाए,
नई उम्मीदें संग लाए।
पसीने से धरती सींचे,
जीवन का संदेश सिखाए।

जुमडे आशा
बी.ए. प्रथम वर्ष

सादगी की मिसाल

न कोई लालच, न अभिमान,
सादा जीवन उसका पहचान।
कम में भी खुश रहना जाने,
सबको यह सीख सिखाए।

काळे राम नवघरे
बी.ए. प्रथम वर्ष

ग्रामीण साप्ताहिक बाजार

कोरडे प्रियंका
बी.ए. प्रथम वर्ष०

ग्रामीण साप्ताहिक बाजार वह बाजार होता है जो सप्ताह में एक निश्चित दिन गाँव या आसपास के क्षेत्र में लगाया जाता है। इसे आम भाषा में ङ्गहाटङ्घ भी कहा जाता है। यह ग्रामीण जीवन का एक महत्वपूर्ण हिस्सा है और लोगों की दैनिक आवश्यकताओं को पूरा करने का प्रमुख साधन है।

बाजार का स्वरूप : साप्ताहिक बाजार खुले मैदान या किसी निर्धारित स्थान पर लगता है। यहाँ आसपास के गाँवों के लोग अपनी वस्तुएँ बेचने और खरीदने आते हैं। बाजार में तरह-तरह की दुकानें होती हैंङ्घ सब्जियाँ, फल और अनाज, कपड़े और घरेलू सामान, खिलौने और मिठाइयाँ, कृषि उपकरण

व्यापार और लेन-देन : किसान और छोटे व्यापारी अपने उत्पाद सीधे ग्राहकों को बेचते हैं। इससे उन्हें उचित मूल्य मिलता है और बिचौलियों की भूमिका कम होती है। कई जगहों पर लोग मोलभाव (भाव-ताव) भी करते हैं, जो बाजार की खासियत होती है।

सामाजिक महत्व:

१) यह लोगों के मिलने-जुलने का स्थान होता है

२) गाँवों के बीच संपर्क और संबंध मजबूत होते हैं

३) नई जानकारी और खबरों का आदान-प्रदान होता है

आर्थिक महत्व : छोटे व्यापारियों और किसानों की आय का मुख्य स्रोत

१) स्थानीय उत्पादों को बढ़ावा मिलता है

२) गाँव की अर्थव्यवस्था मजबूत होती है

चुनौतियाँ : कभी-कभी स्वच्छता और व्यवस्था की कमी, मौसम का प्रभाव (बारिश या गर्मी), सीमित सुविधाएँ

ग्रामीण शादी

खनपटे मेघा
बी.ए. प्रथम वर्ष

ग्रामीण शादी गाँवों की संस्कृति, परंपरा और सामाजिक जीवन का एक महत्वपूर्ण हिस्सा होती है। यह केवल दो व्यक्तियों का मिलन नहीं, बल्कि दो परिवारों और समाज के जुड़ने का अवसर होता है।

शादी की तैयारी: ग्रामीण शादी की तैयारियाँ कई दिन पहले से शुरू हो जाती हैं। घर की सफाई और सजावट की जाती है। रिश्तेदारों और पड़ोसियों को निमंत्रण दिया जाता है। भोजन की व्यवस्था बड़े स्तर पर की जाती है।

शादी की रस्में :

ग्रामीण शादी में कई पारंपरिक रस्में होती हैं। हल्दी, मेहंदी और संगीत कार्यक्रम, बारात का स्वागत ढोल-नगाड़ों के साथ मंडप में विवाह संस्कार, फेरे और मंत्रोच्चार

लोक संस्कृति का महत्व:

ग्रामीण शादी में लोकगीत, ढोलक और नृत्य का विशेष स्थान होता है। महिलाएँ और पुरुष मिलकर पारंपरिक गीत गाते हैं और खुशी मनाते हैं। इससे गाँव का वातावरण उत्सवमय हो जाता है।

भोजन और मेहमाननवाजी :

ग्रामीण शादी में मेहमानों के लिए विशेष भोजन तैयार किया जाता है। इसमें दाल, चावल, रोटी, सब्जियाँ और मिठाइयाँ शामिल होती हैं। मेहमानों का स्वागत सम्मान के साथ किया जाता है।

सामाजिक महत्व :

रिश्तों को मजबूत बनाती है, समाज में एकता और मेल-जोल बढ़ाती है, परंपराओं और संस्कृति को जीवित रखती है

आधुनिक बदलाव :

आजकल ग्रामीण शादियों में कुछ आधुनिक बदलाव भी देखने को मिलते हैं, जैसे।
हल्का-फुल्का संगीत, सजावट में नए तरीके, फोटो और वीडियो की व्यवस्था

बारह बलुतेदार

गवळी भाग्यश्री
बी.ए. प्रथम वर्ष

पुराने समय में ग्रामीण भारत में बारह बलुतेदार व्यवस्था प्रचलित थी। इसमें गाँव के बारह प्रकार के कारीगर और सेवक होते थे, जो पूरे गाँव की आवश्यक सेवाएँ बिना नकद के, बदले में अनाज या वस्तु (बलुता) लेकर पूरा करते थे। यह व्यवस्था ग्रामीण जीवन का महत्वपूर्ण हिस्सा थी।

बारह बलुतेदार कौन थे?

परंपरागत रूप से बारह बलुतेदार ये माने जाते थे ।
कुम्हार (मिट्टी के बर्तन बनाने वाला)
लुहार (लोहे के औजार बनाने वाला)
सुनार (आभूषण बनाने वाला)
नाई (बाल काटने वाला)
धोबी (कपड़े धोने वाला)
कोली/मछुआरा (मछली पकड़ने वाला)
चर्मकार (चमड़े का काम करने वाला)
माली (फूल-सब्जी उगाने वाला)
गुरव/पुरोहित (धार्मिक कार्य करने वाला)
कुंभार/पानी भरने वाला सेवक (कुछ क्षेत्रों में अलग भूमिका)
चौकीदार (गाँव की सुरक्षा करने वाला)
हलकार/कृषि सहायक (खेती में मदद करने वाला)
(क्षेत्र के अनुसार इसमें थोड़ा अंतर हो सकता है)
बलुतेदारों का व्यवहार और भूमिका
ये लोग गाँव के लिए आवश्यक सेवाएँ प्रदान करते थे
इनके बीच और किसानों के बीच आपसी सहयोग और सम्मान का संबंध होता था
मेहनत और ईमानदारी इनका मुख्य गुण था
वे अपने काम के बदले अनाज, कपड़ा या वस्तु लेते थे
समाज में इनका विशेष स्थान होता था
सामाजिक महत्व
गाँव आत्मनिर्भर होता था
हर सेवा गाँव के भीतर ही मिल जाती थी
सामाजिक एकता और सहयोग बढ़ता था
आधुनिक बदलाव
आज के समय में यह व्यवस्था लगभग समाप्त हो गई है क्योंकि
नकद अर्थव्यवस्था शुरू हो गई है
मशीनों और आधुनिक सेवाओं का उपयोग बढ़ गया है
पेशेवर सेवाएँ उपलब्ध हो गई हैं

भोजन की पंगत

गांव के आंगन में सजी है पंगत प्यारी,
थालों में खुशबू, रोटी दाल है न्यारी।
बुजुर्गों के आशीष, बच्चों की किलकारी,
भोजन की इस पंगत में दिखे संस्कृति सारी।
कोई पहले हाथ जोड़कर प्रणाम करता है,
कोई प्रेम से सबको पास बुलाता है।
एक साथ बैठकर जब सब भोजन करते हैं,
मन के सारे भेद वहीं पर हरते हैं।
सादा सा भोजन, पर मन को भाए,
मिलजुल कर खाना अपनापन बढ़ाए।
भूख भी मिटती, और प्रेम भी बढ़ता है,
पंगत का हर दाना रिश्तों को गढ़ता है।
आओ मिलकर हम ये परंपरा निभाएँ,
प्यार और एकता का संदेश फैलाएँ।
भोजन की पंगत नहीं सिर्फ खाना है,
ये तो हमारे जीवन का सच्चा ठिकाना है।

टेकाळे बालाजी
बी.ए. द्वितीय

Poet of the Country

Thomas Gray

(26 December 1716 – 30 July 1771)

Some village-Hampden, that with dauntless breast
The little tyrant of his fields withstood;
Some mute inglorious Milton here may rest,
Some Cromwell guiltless of his country's blood.

Student Re-presentative

Nikita Shankar Dethankar
M.A.F.Y.

Sharda Raheshwar Gayakwad
B.A.F.Y.

Monika Pratap Gaikwad
B.A.F.Y.

God within Self

Compiled by
Sanghmitra Prakash Thoke,
B.A.S.Y.

Lord of the entire world resides within,
Yet we fail to perceive His colour and essence.
You are enshrined within this very body,
And still, we wander seeking Your footsteps.

The mind stands at doorway, restless-
Nothing here is truly ours, all is transient.
Your sacred feet are my meditation,
Hold me close, O Lord, as I come to You.

Vitthal, Panduranga-
The very bud of spirituality.
I awakened to the awareness of the body,
And found myself at Vitthoba's holy feet.
Through Your grace-filled glance,
I felt the divine call of Hari.
Your ?????(vision) became mine,
And my life turned blessed and fulfilled.

The body itself is a temple of God,
The inner soul is the Supreme Being.
As sugar resides within the sugarcane,
So does God dwell within this body.

Who truly knows the state of the soul?
Only the realized one can understand.
Though we speak much about it,
Its true secret remains hidden.
Without inner awareness,
The path does not reveal itself.
When one turns inward,
The truth of life begins to unfold.
Go, seek the divine within yourself-
That is where God truly resides.
God is the source of joy and sorrow,
God lives within every being.
Open the doors of your heart,
For God is an ocean of truth.
Come closer to the Divine,
Offer yourself with devotion.
Hold firmly to faith,
And remain in the love of God.

What more can be said?
This alone is enough to understand.
Keep remembering this always-
Awaken to the presence of God within.

Marathi Powada : A Vibrant Tradition of Heroic Poetry

Monika Pratap Gaikwad,
B.A.FY

Marathi Powada is a dynamic and powerful form of narrative poetry that celebrates bravery, heroism, and historic achievements. Emerging prominently during the rise of the Maratha Empire, Powada became a popular medium for inspiring courage and preserving collective memory. It is not merely a written literary form but a performative art, traditionally sung with great energy and dramatic expression.

Powadas are closely associated with the deeds of legendary figures such as Chhatrapati Shivaji Maharaj and his warriors. These poems vividly narrate battles, conquests, and acts of valor, often portraying the hero as larger than life. Through strong imagery, rhythmic intensity, and emotional appeal, Powadas instill a sense of pride and patriotism among listeners. The language used is direct, forceful, and accessible, making it easy for common people to connect with the narrative.

The performance of a Powada is traditionally carried out by a Shahir (balladeer), who combines singing with expressive gestures, voice modulation, and sometimes musical instruments like the dholki or tuntune. This oral tradition ensures that the poem is not just heard but experienced. The dramatic pauses, rising tempo, and emphatic delivery enhance the impact of the story being told. Structurally, Powadas do not strictly adhere to rigid poetic rules; instead, they rely on rhythm, repetition, and rhetorical devices to maintain momentum. The emphasis is on storytelling and emotional engagement rather than formal constraints. Over time, Powadas have also adapted to contemporary themes, addressing social issues, political movements, and cultural identity.

In this way, Marathi Powada stands at the intersection of literature, history, and performance. It serves as a living archive of Maharashtra's heroic past while continuing to evolve as a medium of artistic and cultural expression.

Powada on Chhatrapati Shivaji

Compiled by
Ravina Sambhappa Mulange,
B.A.S.Y.

At the foothills of fort Pratapgarh
Khan rode reckless and frenzied
Without any respect but disgraced
He has no knowledge of Shivaji's tactics
And the strength of his soldiers
No familiar with Shivaji's war strategies
jijijirajiji…..

Let keep the Kingdom's garland high
Let keep it high recognising the chance
Let take Kondhana in our hand
Keep the day of dark night in mind
Jijabai spoke in the capital fortRajgarh that night
O! King Chhatrapati! ho jijirajiji…

Bowed before the Mother
Bowed before the Mother
Invited all the colleagues
All soldiers (Mawale) went on expedition
Uncle Shelarmama was accompanied
Conveyed the message to return
Conveyed the message to return
To Tanhaji, you prepare the wedding
Ceremony of your son
I'll go to the battlefield
I'll go to the battlefield….

Gawalan: A Distinctive Form of Marathi Devotional Poetry

Poonam Ganpatrao Phale,
B.Sc.F.Y.

Gawalan (also spelled Gavlan) is a traditional form of Marathi devotional poetry rooted in the Bhakti movement, especially associated with the worship of Krishna. The term "Gawalan" is derived from Gawali (cowherd community), and the poems typically depict the everyday life, emotions, and playful interactions of cowherd women (gopis) with Lord Krishna. At its core, Gawalan poetry is lyrical, musical, and dramatic. It is often composed in a conversational tone, presenting dialogues between Krishna and the gopis or among the gopis themselves. These compositions vividly portray scenes such as Krishna teasing the milkmaids, stealing butter, or blocking their path-episodes that symbolize divine love expressed through human emotions. The simplicity of language and rhythm makes Gawalan accessible and appealing to common people.

This poetic form flourished through the works of saint-poets like Sant Eknath and Sant Namdev, who used it as a medium to communicate spiritual ideas in a lively and relatable manner. While the surface narrative appears playful and romantic, it carries deeper philosophical meanings, particularly the idea of the soul's longing for union with the divine.

Gawalan is closely linked with performance traditions such as kirtan and bhajan. It is sung with rhythmic accompaniment and expressive gestures, often creating a dramatic and engaging atmosphere. The musical quality of Gawalan enhances its emotional impact, allowing the audience not only to understand but also to feel the devotion embedded in it.

In brief, Gawalan represents a beautiful blend of folk culture, devotion, and artistic expression. It transforms simple rural imagery into a profound spiritual experience, making it an important and cherished genre in Marathi literary and cultural tradition.

Bharud : A Popular and Didactic Form of Marathi Poetry

Payal Vinod Wakale,
B.A.F.Y.

Bharud is a unique and vibrant form of Marathi devotional poetry that combines spiritual teaching with folk performance and social satire. It flourished during the Bhakti movement and is most closely associated with the saint-poet Sant Eknath, who used this form to communicate deep philosophical ideas in a simple, engaging, and often humorous manner.

Bharud is characterized by its dramatic and performative nature. Unlike purely lyrical devotional poetry, it is meant to be sung and enacted, often during kirtans or religious gatherings. The poet adopts the voices of various characters-such as a beggar, drunkard, prostitute, moneylender, or even a mad person-to present moral and spiritual lessons. Through these everyday figures, Bharud reflects the realities of society while subtly guiding the audience toward ethical and spiritual awareness.

One of the most striking features of Bharud is its use of colloquial language and wit. The poems are rich in humor, irony, and satire, making them easily relatable to common people. Beneath the surface-level entertainment, however, lies a deeper message about human weaknesses, hypocrisy, and the path to self-realization. Bharud often criticizes social evils such as caste discrimination, greed, and blind ritualism, encouraging listeners to embrace true devotion and inner purity.

Musically, Bharud follows a rhythmic and lively pattern, accompanied by traditional instruments. The performer uses gestures, expressions, and voice modulation to bring different characters to life, making the experience both instructive and entertaining. This blend of literature, music, and theatre gives Bharud a distinctive place in Marathi cultural tradition.

In short, Bharud is not just poetry but a medium of social reform and spiritual awakening. It bridges the gap between high philosophical thought and everyday life, making complex ideas accessible through humor, storytelling, and performance. Even today, Bharud remains a powerful tool for cultural expression and moral reflection in Marathi society.

Sting of Scorpion by Sant Eknath

Durga Tryambak Somose,
B.A.F.Y.

Scorpion stung, Scorpio stung
Scorpion bite of lust and desire
Body became sweat-ridden

All my senses became restless
The sting took my breath away
It set my body on fire

Human snake more dangerous
It stung my body
Whole body shivering in pain
By sting of lustful snake

Remedy to this sting
Avoid sinful deeds and ignorance
Put vermilion of good deeds on
Your forehead
Scorpion-snake goes away swiftly

Providing good deeds
Sinful deeds sent away
A little portion left in body
Let satisfy bodily organs

Abhang on Shiva

Gayakwad Sharda Ramesh
B.A.F.Y.

Let inform this Shiva
Innocent Shankara
I came to worship you

A host of crowd in your temple
I pour leaves of Bela and garland

Lakhs of lamps set in your temple
My eyes glitter looking at them

Let inform this Shiva
Innocent Shankara
I came to worship you

Innocent is Shankar, says Shivbhakta
Always bow down to your feet

Let inform this Shiva
Innocent Shankara
I came to worship you

A host of crowd in your temple
Behind your idol Manmath Swami resides

Abhang : A Devotional Form of Marathi Poetry

Dethankar Nikita Shankar,
M.A.F.Y.

Abhang is one of the most significant and enduring forms of Marathi devotional poetry, deeply rooted in the Bhakti movement of Maharashtra. The word Abhang literally means "unbroken" or "continuous," suggesting a form of expression that flows naturally and remains spiritually whole. These poems are primarily dedicated to the worship of Vitthal, the presiding deity of Pandharpur and a central figure in the Varkari tradition.

Abhangs were composed and popularized by saint-poets such as Sant Tukaram, Sant Dnyaneshwar, and Sant Namdev. These poets used simple, direct, and musical language to convey profound spiritual truths. Unlike highly ornate classical poetry, Abhangs are accessible to common people and are meant to be sung collectively during pilgrimages and devotional gatherings.

Structurally, an Abhang typically consists of four lines, with a rhythmic and repetitive pattern that makes it easy to memorize and recite. The tone is often personal and conversational, expressing the poet's intimate relationship with God. Themes commonly explored include devotion (bhakti), surrender, moral values, social equality, and criticism of hypocrisy and empty rituals.

One of the key features of Abhang is its emotional intensity and sincerity. The poet often speaks directly to God, expressing love, longing, frustration, or even complaint. This humanization of the divine creates a strong emotional bond between the devotee and the deity. At the same time, Abhangs frequently carry messages of social reform, advocating equality beyond caste and class distinctions.

Abhang is not just a literary form but also a living musical and cultural tradition. It is an integral part of the Varkari pilgrimage, where devotees sing Abhangs while walking to Pandharpur. The collective singing fosters a sense of unity and spiritual upliftment.

In essence, the Abhang represents a harmonious blend of poetry, music, devotion, and social consciousness. Its simplicity, depth, and emotional power have ensured its continued relevance in Marathi literature and spiritual life.

Jatyawarchya Ovya: A Folk Tradition of Marathi Women's Poetry

Compiled by
Janvi Ramesh Choudhari
B.Com. S.Y.

Jatyawarchya Ovya are a distinctive form of Marathi folk poetry traditionally sung by women while working on the jata (grinding stone) used for grinding grains in rural households. These ovya (couplets or short verses) emerge from everyday life and represent a spontaneous, oral, and deeply personal mode of expression.

Unlike formal literary poetry, JatyawarchyaOvya are unwritten and passed down orally from generation to generation. They are typically composed in simple, rhythmic lines that match the circular motion of the grinding stone. The repetitive physical activity creates a natural cadence, and the ovya flow effortlessly with it. The structure is usually flexible, often consisting of two to four lines, with a conversational and intimate tone.

The most remarkable feature of these ovya is their authentic reflection of women's inner world. Through them, women express a wide range of emotions-joy, sorrow, longing, frustration, love, and even subtle protest. Themes include marital life, relationships with in-laws, the hardships of domestic labor, memories of the parental home, and social expectations placed on women. In many cases, these verses become a safe outlet for suppressed feelings, allowing women to voice their thoughts indirectly.

JatyawarchyaOvya also provide valuable insights into the social and cultural life of rural Maharashtra. They capture everyday experiences, customs, and values, often with a touch of humor, irony, or satire. At times, the ovya may include devotional elements or references to deities, blending the sacred with the mundane.

Musically, these ovya are simple and unaccompanied, relying on the rhythm of the grinding process itself. The performance is informal and communal-women may sing alone or in groups, creating a shared emotional space.
JatyawarchyaOvya are more than just folk songs; they are a living archive of women's voices, experiences, and creativity. They transform ordinary domestic labor into an act of artistic expression and stand as an important part of Marathi cultural and literary heritage.

Ashadhichi Ekadas: A Verse on Grinding Stone

Compiled by
Vaishnavi Bhalerao,
B.A.F.Y.

Let inform this Shiva
Innocent Shankara
I came to worship you

A host of crowd in your temple
I pour leaves of Bela and garland

Lakhs of lamps set in your temple
My eyes glitter looking at them

Let inform this Shiva
Innocent Shankara
I came to worship you

Innocent is Shankar, says Shivbhakta
Always bow down to your feet

Let inform this Shiva
Innocent Shankara
I came to worship you

A host of crowd in your temple
Behind your idol Manmath Swami resides

Dadala: A Bharud by Sant Eknath

Compiled by
Deshmukh Saloni Ranjit,
B.Sc.T.Y.

Dilapidated home, broken ceiling
No place for God's grace in home
I didn't get a good husband
Torn sari and torn blouse
No thread for sewing
I didn't get a good husband

Jowarbhakari and green vegetable
But no cooking oil to pour

Broken cot and broken place
No comfortable bed to sleep

I merged into God's grace
That kindness is no where

Game of the Soil

Sumedh Baliram Khillare,
B.A.F.Y.

We would play a lot in our village. Sweat would run through the bodies of all of us. My friends and I used to play every day when we were in the school. The ground of the school would fill with the boys from the village. My friends and companions occupied a portion on the big ground. And the game we choose to play was a game of the soil, especially, red soil. It was the Kabbadi. Kabaddi was not just a game for us; it was the very breath of our soil. I come from a small village in Hingoli, where the dust of the ground rises like pride every evening, and the voices of boys shouting "kabaddi, kabaddi" echo across the fields. For many, it may be just a sport, but for us, it is a story of strength, courage, and belonging.

I still remember my first match in the village. I was a school going student, new to everything-the campus, the people, and even to the confidence I needed to stand among others. But the moment I stepped onto the ground, something changed. The soil beneath my feet felt familiar, like the land back home. It was as if the earth itself was telling me, "You belong here." Kabaddi is simple, yet powerful. No expensive equipment, no grand stadium-just an open ground and a group of determined players. But within this simplicity lies a deep connection to our rural life. The game teaches us balance, breath control, and quick thinking. When a raider crosses into the opponent's half, holding his breath and chanting "kabaddi," it feels like a battle between fear and courage. Every step he takes is a risk; every touch is a victory.

In my village, Kabaddi was more than a pastime. It was a reflection of our struggles and resilience. Just like the farmers who work tirelessly under the harsh sun, players on the field fight with full spirit, never giving up easily. The dust that sticks to our bodies during the game is not dirt-it is a badge of honour. During our village tournament, I was given a chance to raid in the final moments of a match. My heart was pounding, and my breath felt heavy. As I stepped into the opponent's side, I could hear my teammates cheering. In that moment, I wasn't just playing for points; I was playing for my village, my friends, and for the pride of our soil. I managed to touch one player and return safely. The crowd erupted, and I felt a joy I had never experienced before. Kabaddi has taught me lessons beyond the playground. It has shown me the importance of teamwork, discipline, and courage. It has connected me to my roots

and made me realise that even in a modern college life, the traditions of our soil continue to shape us.

Today, when I think of Kabaddi, I don't just see a game-I see the spirit of my village. I see dusty fields, determined faces, and the unbreakable bond between a player and his land. And I feel proud to say that I am a part of this living tradition, where every breath taken on the field carries the strength of our soil. Once this game was one of the favourite of Shivaji Maharaj'sMawale (soldiers). They used to play it and show their strength. Hence, the game was rooted in every village's soil in our region. But the game need to be revived in our modern colleges, so that the players like us can enjoy it again.

My Father

Compiled by
Laxmi R. Rodge
B.A.F.Y.

You're my thought, shape you
You, realizer of our dreams
You're the pillar of home
And our backbone

You're great by thinking
You're great by deeds like Purandar
If mother be a God's place,
You're temple in the home

You're strong by determination
You're staunch supporter to us
If mother be a sweet laddoo,
You're sweeter milk-curry

You're ocean of love
the home of cultural values
you always care about us
always ready for us

you're my joy
the cause of joy
Family's happiness
Example of patience

A Cultivator from My Village

Compiled by
Sakshi Rohidas Gite,
B.Sc.F.Y.

How they will know the fodder
Who have soft skin and comfort
In the worldly net of glitter
Sheep sank in desire's perfume

Cattle reared near
They died while licking
Their life sank into bottle
Of alcohol in search of milk

Feed for cows
And sweat in farm
He hungry for food
In the food lay Ram

The world shows off
Broken characters
Work for stomach
Their ceiling broken

Ignorance in sorrow
The vehicle will run
Now his children are
Learning will change
The fate of family...

Festivals and Celebrations: A Reflection of Village Culture

Rajratan Baliram Khillare,
B.Sc.F.Y.

Celebration of festivals in the village are reflection of culture, belief and happiness. Although the life in the village is simple, it is prosperous with festivals and celebrations. In my village, festivals are not religious rituals only. It is a symbol and manifestation of social integration, togetherness, tradition and joy. Every festival has nature, toilsome life in the village and relationship among people as a combining force behind it. Following festivals are celebrated with joy and tradition in my village:

Gudipadawa : It is an arrival of new year. Rangolis are decorated in the yard. Garland of leaves hanged to the doors. The traditional Gudi is erected with a bamboo covered with new cloth, floral garland, mango leaves, and on it a small pot hanged. But now-a-days, the people erect Gudi only with saffron flag hanging in the air. No new saree, pot or any garland. But sweet items are cooked in every household.

Holi and Shimga : Holi begins with the ritual of HolikaDahan, observed on the full moon night of the month of Phalguna. In villages and towns, people gather around a carefully arranged pile of wood, which is set on fire as a symbol of the victory of good over evil. This ritual is associated with the legend of Prahlada and Holika, where devotion and truth triumph over arrogance and cruelty. The flames of the Holi fire are not only symbolic but also purifying; people offer grains and coconuts, praying for prosperity and protection. The warmth of the fire seems to carry away the negativities of the past, making way for renewal.

Following Holi, the festival of Shimga (or Shimgotsav) unfolds, especially in the Konkan and rural parts of Maharashtra. Shimga is more than a festival-it is a cultural expression of the common people. It is marked by folk performances, traditional songs, and dramatic enactments that often blend humour with subtle social commentary. Villagers come together to sing ovi, perform dances, and enact scenes that reflect everyday life. There is a sense of freedom in Shimga, where social barriers soften and people express themselves openly. It carries echoes of agrarian life, celebrating the end of the harvest season and the hope of a new beginning.

Diwali : Diwali, often called the festival of lights, is one of the most cherished and widely celebrated festivals in India. Known as Diwali, it symbolizes the victory of light over darkness, knowledge over ignorance, and good over evil. In Maharashtra, Diwali

is not just a single-day celebration but a series of rituals and joyful moments that extend over several days, each carrying its own cultural and emotional significance. The preparations for Diwali begin well in advance. Homes are cleaned, decorated, and filled with an atmosphere of (enthusiasm). On the first day, known as Vasu Baras, people worship cows, acknowledging their importance in agrarian life. This is followed by Dhanteras, associated with prosperity and wealth. The main celebration begins with Narak Chaturdashi, when people wake up early before sunrise, apply fragrant oil, and take a ritual bath. The freshness of the morning, combined with the glow of oil lamps, creates a sense of purity and renewal.

The central day of Diwali is marked by the worship of Goddess Lakshmi, the deity of wealth and prosperity. Rows of diyas (oil lamps) are lit in homes, courtyards, and temples, illuminating every corner with a warm, golden light. The flickering lamps seem to carry a deeper meaning-they remind us to remove darkness from our minds and hearts. Colourfulrangoli designs at the entrance of homes add beauty and invite positivity. In my village, Diwali is also a festival of flavours and togetherness. Traditional sweets and snacks like ladoo, karanji, and chakli are prepared with care and shared among family, friends, and neighbours. The exchange of these delicacies strengthens social bonds and spreads joy. Another important day is Bali Pratipada, which celebrates the spirit of generosity and humility. It is followed by Bhau Beej, a day that honours the affectionate bond between brothers and sisters. On this day, sisters pray for the well-being of their brothers, and families come together in warmth and affection. What makes Diwali truly special is its emotional and cultural depth. It is not only about external brightness but also about inner awakening. The lighting of lamps becomes a metaphor for self-realisation, urging individuals to overcome negativity and embrace goodness. In rural regions like Marathwada, the simplicity of Diwali celebrations-earthen lamps, handmade decorations, and heartfelt sharing-adds a unique charm and authenticity.

Bailpola : It is a festival closely associated with the hearts of people in the villages. It celebrates the hard of work of farmers and oxen who work in the field throughout the year. The day is meant to show love and gratitude towards cattle, especially oxen who work continuously in the field for their farmer-owner. The day begins with cleaning of oxen, bathing them with no work assigned them on the day. Their horns are painted with vibrant colours. Bells hung around their neck. They are garlanded and decorated with decorative zuls, a special cloth-dress stitched for them. They are worshiped and Prasad of Puranpoli offered them.

All the oxen of the village are taken together near Maroti temple. A wedding ceremony is organised for them. Then the oxen are taken around the Maroti temple and march in the village. Holi pradakshinas

are performed. The sounds of drums and beats bangs in the whole village. The small children watch all the activities and enjoy it immensely. This festival shows a bond between human beings and animals. This is what our culture celebrates nature and its blessings.

Navratra and Dasara : It is a festival of worshiping Goddess Durga in her various forms. In the villages Ghatas are established for nine days. And Bhajans, Kirtanas, Bharuds, etc. are organised. Some games also organised to celebrate the event. Girls and women take active part in the celebration. They wear new cloths, sarees for nine days, each day with a different colour.

On the tenth day, Dasara is celebrated. It is a festival of victory. On this day, Lord Rama defeated Ravana and Goddess Durga defeated Mahishasur. Hence the day has become a symbol of victory over ill-things, sins. On the day, people distribute leaves of a holy tree, as gold leaves and wishes well to each other. They meet and exchange greetings. Many people start new work, purchase new things and worship old ones. The festival reminds us strength, patience, victory and our culture.

Makarsankrant : it one of the important festivals celebrated in our village. This day come every year on 14th January. It has special significance for women as they wear new sarees and go to every woman's home in the village. Sweet ladoos of jaggery and seasame are prepared and distributed to one another in the village. The greeting (take sweet ladoo and speak sweet) is offered to everyone who meet. This changes the atmosphere in the village. It creates a peaceful and vibrant atmosphere in the village. Women offereHaldi-Kumkum to one-another and distribute special things among them. The festival teaches us love, compassion for one-another, and maintaining relationships. It also increased the feeling of togetherness among all the villagers.

Gawlanis of Mathura

To fetch clean water of Yamuna
Gawalanis of Mathura walk on way
Let's fill the mud-pots
And lift them on the head
To fetch clean water of Yamuna
Gawalanis of Mathura walk on way
Tunes of flute enter the ears
Gawalnis lost their senses
To fetch clean water of Yamuna
Gawalanis of Mathura walk on way
They all long for blessings of
Lord Krishna on the poor ones
To fetch clean water of Yamuna
Gawalanis of Mathura walk on way

Compiled by
Radhika Gajanan Wable,
B.A.S.Y.

Lagori, More than a Game

Pradnya Madhukar Garpal,
B.Com.S.Y.

The last bell of the village school had barely faded when the open came alive again. Dust rose in golden spirals as a group of girls gathered near the tamarind tree, their eyes already searching for the flat stones that would soon become the heart of their evening-Lagori.

"Today, we will win," said Aarti, her voice steady, though a flicker of doubt lingered in her eyes. For the past few days, her team had tried and failed, the stones collapsing before they could rebuild them.Meera, her closest friend, smiled gently. "The stones fall every time, Aarti... but they always give us another chance to build again."

Seven flat stones were carefully stacked, one upon another, forming a delicate tower. The opposing team stepped forward, Kavya gripping the ball tightly. A brief silence hung in the air-then came the throw. The ball struck the pile, and the stones scattered like startled birds.

"Lagori!" the girls shouted together.

The burst into movement. Aarti ran swiftly, her feet stirring the soft earth as she searched for the stones. The sound of laughter, warning cries, and running footsteps filled the air. The ball came flying toward her, but she bent low and escaped just in time.

One stone... two... three... she gathered them quickly, her fingers trembling. Nearby, Meera darted across the field, deliberately drawing attention.

"Aarti! Hurry!" Meera called, her voice full of urgency.

The pile slowly began to rise again. Four stones... five... six... Only one remained. It lay a short distance away, almost teasing her courage. Aarti hesitated for a second, hearing footsteps rushing behind her. But then she remembered Meera's words. She ran forward, picked up the final stone, and with a deep breath, placed it on top.

"Lagori!" she cried, her voice ringing with joy.

Just then, the ball struck her arm-but it was too late. The tower stood complete, firm and proud.

The field echoed with cheers. Meera rushed to her, laughing, "You did it, Aarti! I knew you would."

As the evening sky softened into shades of gold and purple, the girls sat around the small pile of stones, their laughter fading into a warm silence. For them, Lagori was more than just a game-it was a quiet lesson wrapped in joy: that even when life scatters you, you can gather your pieces, stand tall again, and shine.

Hide and Seek from My Memory

Divya Digambarrao Tidke,
B.Sc.S.Y.

In our quiet village, evenings did not arrive silently-they tiptoed in with the laughter of children and the soft rustle of neem leaves. As the sun dipped behind mud houses and cattle returned home, a familiar excitement stirred in the air.

"Let's play Lapachchapi!" called Vaishnavi, her voice bright with anticipation.

Within moments, a group of girls gathered near the old banyan tree-Sanjana, Rutuja, Pooja, and little Gauri, who was always the quickest to hide and the hardest to find.

Lapachchapi, their favourite game, was simple yet magical. One player was chosen as the seeker. She would stand near a tree, close her eyes tightly, and begin to count aloud-giving the others time to scatter and hide. The rest would run in all directions, slipping behind walls, crouching near haystacks, or hiding in the shadows of doorways. The aim was to remain unseen while the seeker searched for them. If a hidden player was found, the seeker had to call out her name and touch the base before the player could run back and claim safety.

That evening, Vaishnavi was the seeker.

She closed her eyes and leaned against the tree. I'm coming!" she shouted, opening her eyes with a playful seriousness.

The village had transformed. The familiar paths now held secrets. The fading light wrapped everything in mystery. Vaishnavi stepped cautiously, her eyes scanning every corner. A flicker behind a wall caught her attention.

"Sanjana! I saw you!" she cried, running quickly to the tree and touching it. Sanjana laughed as she emerged, defeated yet delighted.

Meanwhile, Rutuja hid behind a stack of dry grass, holding her breath as footsteps passed dangerously close. Pooja had climbed onto a low branch, blending with the leaves, while Gauri crouched silently behind an old wooden cart, her eyes sparkling with excitement.

Vaishnavi moved slowly, listening carefully. Every sound-a creaking door, a rustling leaf-felt like a clue. Suddenly, she heard a soft giggle.

"Gauri!" she exclaimed and dashed toward the tree. But Gauri was faster. Like a gust of wind, she ran from her hiding place and reached the tree before Vaishnavi could.

"Safe!" Gauri shouted, her laughter ringing through the evening.

The game continued, filled with

near discoveries, narrow escapes, and bursts of laughter. As darkness gently settled over the village, their voices softened, but their joy remained.

Finally, they gathered under the banyan tree, breathless and smiling.

"Lapachchapi is the best game," said Pooja, brushing dust from her dress. Vaishnavi nodded. "It's not just hiding… it's about being clever, quick, and a little bit lucky."

Gauri added with a grin, "And also about not laughing when you are hiding!" They all burst into laughter again.

In that small village, Lapachchapi was more than a game. It was a world where shadows became shelters, silence became a challenge, and friendship turned every corner into a story. Even as they returned home under the starlit sky, the thrill of hiding and finding lingered in their hearts-like a secret waiting to be discovered again the next evening.

Stained with Blood: A Red Flag

Compiled by
Khondkar Kanchan Ramdas,
M.A.F.Y.

No grain in the wooden plate
Hungry is my Kanha
Working hard in the field
My beloved husband
Remembers me hungrily, a red flag

My Raghu going to school
No shirt to wear
Body set on fire
Distance feels longer, a red flag

Wealthy captures power everywhere
This is the tradition everywhere
They, lives of people chew
Let such power destroy, a red flag

Let us wake up, it's morning
The rooster crows
The sun brought redness in the sky
He's saying take in your hand, a red flag

Viti-Dandu: A Favourite Play in the Village

Nagesh Parbati Gite,
B.Sc.F.Y.

The summer sun hung lazily over the fields of Marathwada, but the boys of the village cared little for the heat. For them, the wide was not barren land-it was a kingdom of play, echoing with energy and dreams.

"Come fast! Bring the viti and dandu!" shouted Mahesh, already marking a small circle on the ground with his heel. Rohit, Santosh, and Balu came running, a rough stick in Rohit's hand and a smaller, sharpened piece of wood tucked behind his ear-the precious viti. No expensive bat, no polished ball-just two simple pieces of wood and a sky full of excitement.

Viti-Dandu was their game, their pride. The rules were simple yet thrilling. A small stick-the viti-was placed across a shallow groove in the ground. The player would use the longer stick-the dandu-to flick the viti into the air and then strike it as far as possible. The farther it flew, the greater the glory. The opposing team would try to catch it mid-air or quickly retrieve it and throw it back to hit the groove. If they succeeded, the player was out. If not, the distance was measured in dandu lengths, turning each hit into a matter of skill and honour.

"Mahesh, you start," said Santosh, stepping back.

Mahesh bent low, his eyes fixed on the viti. For a moment, everything grew still-the wind paused, the boys held their breath. With a quick flick, the viti leapt into the air. In the same motion, Mahesh swung the dandu and struck it hard.
The viti soared.

"Run! Catch it!" Rohit shouted, chasing after it with Balu. The small stick spun against the bright sky before landing far into the field.

"Too far!" Balu laughed, panting as he reached it. "You won't be out today!"
Back near the groove, Mahesh stood tall, a proud smile on his face. Santosh began measuring the distance with the dandu, counting loudly, "One… two… three…" Each count was like a drumbeat of victory. The game grew intense as turns changed. Rohit missed his strike and groaned, while Santosh managed a clever hit that sent the viti bouncing unpredictably, confusing everyone. Laughter mixed with friendly arguments-"That was out!" "No, it wasn't!"-but no one stayed upset for long. As the afternoon softened into evening, the golden light spread across the field. It was Balu's turn. He was the youngest, often teased for his weak hits. But today, something was different. "Show us, Balu!" Mahesh encouraged.

Balu took a deep breath. He flicked the viti carefully-it rose, not too high, not too low. Then, with all his strength, he struck it.

The viti flew farther than anyone expected.

For a moment, silence fell. Then cheers erupted.

"Wah, Balu!" Rohit shouted, clapping loudly. Even Mahesh nodded with pride. "That's the best shot today!"

Balu's face lit up, brighter than the setting sun. In that moment, he was no longer the youngest or the weakest-he was the hero of the game.

As darkness slowly wrapped around the village, the boys sat on the ground, their clothes dusty, their hearts full. "Tomorrow again?" Santosh asked.

"Of course," Mahesh replied, looking at the viti lying beside him. "As long as we have this… and this field… the game will never end."

And under the vast open sky, with nothing but two simple sticks and endless enthusiasm, the boys carried home not just the memory of a game, but the quiet joy of friendship, skill, and growing up together.

Song of Turmeric Ceremony in a Wedding

Compiled by
Payal Datta Thoke,
B.A.FY

All are hurrying for
turmeric ceremony
In the yard of groom
Arrived five women
Call mother of groom
Yellow feet in the yard
Groom's mother works high
Grinding turmeric full
Of measure

Groom's father applies
Turmeric to groom
Imprints of yellow feet
In the yard marks vivid
How I boast groom
Is my nephew
Demanding handful of
Bangles
Groom has a beloved
Sister

Who asks rukhwat?
(sweet & fried food items)
The groom has honorable
Relative

Groom's attendant as eager
As groom himself
In light of edible lamp
She weaves ceremonial
Headband of groom
Bangle seller arrived
At groom's yard

He brought green bangles
Women wearing greener
All women from village
Gathered in the wedding yard
Green bangles covered yard
Someone call bride in the
Wedding yard
Put green bangles in her hand

Village Life through a Parrot's Eyes

Poojan Toshniwal,
M.A.F.Y.

Hello everyone, my name is Hari. My overcoat is green and I have a red beak. My favourite food is chillies and guava. Can you guess who I am? Yes, you guessed it right. I am a parrot. I have a very sharp memory. I was born on a neem tree in a small village many years ago. When life here was slow, simple and full of good kind of chattering noises. Village life was laid in a happy way. Morning started with roosters shouting, cows arguing with milkman and people greeting each other loudly enough for me to memorize their full family history. In the evenings, everyone gathered outside their houses to chat. I sat above them listening carefully, and repeated their words at the worst possible moments. Ah, those were glorious days.

Traditions were strong back then. Festivals meant music, laughter, food and free snacks falling from human hands-my favorite part. Neighbours shared everything, including opinions they were not asked for. Elders spoke wise words and children actually heard them. I still remember those wise words and repeat them sometimes; but now people just laugh and say, "These parrots sounds like grandfather".

Then came technology. First electricity then T.V. and finally came the main culprit mobile phones. Now people sit together but their togetherness is far apart. Everyone is busy staring at their phones. So many a times I shout "Hello" just to check whether they are still alive.

At first, I was very angry with this improving technology but I must admit it also got many benefits along with it. Like farmers now, check weather apps, instead of starring at clouds like confused goats. This helps them plan sowing and protect crops from sudden rain...

Technology has also helped villagers in many ways. People can talk to their relatives far away; students can now study online. This helps them to overcome the academic gap due to lack of sources. The doctors now are just a video call away. The public specially the local villagers have become smart and no foreign smart foreign entity can cheat them or fool them. This makes me happy.

I once saw a man pay taking fruits just by showing the mobile hand I tried to take a guava by showing my feather but he refused. Then I enquired about the man and came to know that he paid it not by showing hand but through mobile in hand. To my surprise the system of barter to cash and cash to digital payment has moved.
Now in our village everyone has cashless payments no worries of theft, but has to be smart to hold cash online.

Houses of mud and straws now changed to big buildings. Roads are better

but courtyards are missing. I too had to move from neem tree to a mobile tower-for better view and excellent signal, though less shade and no food.

In this changing world, traditions still exist, but sometimes only for show. Elders talk about lost values and youngsters talk about progress from my branch. I think both are right. Technology is helpful. But it cannot replace talking, sharing and caring.

Now I silently observe my village change-repeating old greetings and new words. Humans call me just a parrot, but I with my sharp memory have seen the past and present clearly. Progress is good but a village without warmth feel little empty.

Now excuse me-my words of wisdom come to an end here or you may say my gossip ends here.
Thank you.

Baazaar

Some call it Gujri, some call it bazaar,
A lively chaos drawing people from near and far.
Voices rise as green grocers shout their call,
some come to buy, some wander, and
some just stroll at all.
Ripe red tomatoes and long white radish gleam,
Awakening memories of a simple forgotten dream.
Bright piles of carrots and peas on the floor,
Some buy to eat fresh, some to store a little more.
Green leafy vegetables, so lush and bright,
fill the market with colour, healthy and light.
Eat them in plenty, they make your skin glow.
A gift of nature, the vendors proudly show.
Fruit carts brim with bananas, apples, oranges and berries fair,
Their sweetness floating softly through the air.
They boost your immunity, wash worries away
Leaving your heart lighter at the end of the day.
Some clothes vendors shout, pulling in the crowd.
Colorful clothes flutter, cheerful voices loud.
As the sun sets low and the sky turns gold,
The bazaar grows quiet, the stories all told.
Footsteps fade slowly, the noises slow away,
But the warmth of the village bazaar in our hearts will always stay.

Langadi

Tidke Vaishnavi Pandurang,
B.Sc.S.Y.

Whenever I think of my childhood evenings, the first image that comes to my mind is of us girls playing Langadi in the open ground near our houses. The golden sunlight, the laughter of my friends, and the sound of our footsteps still echo in my memory. Langadi is not just a game for me-it is a beautiful part of my growing years. It is simple, joyful, and full of energy, and it brings us together like nothing else.

Nature of the Game : Langadi is a chasing game, but what makes it special is its unique rule-the chaser has to hop on only one leg while trying to catch others. As a player, I always found this both funny and challenging. While the runners move freely on both legs, the chaser struggles to maintain balance, speed, and direction. This difference creates excitement and makes every moment of the game unpredictable.

Playground : We usually play Langadi in an open near our village. Sometimes, it is the school playground, and at other times, even a simple courtyard becomes our play area. The ground does not need to be perfect; it just needs to be open enough for us to run freely. We often draw rough lines to mark boundaries, but mostly, our understanding and agreement are enough to keep the game fair.

Team : We divide ourselves into two teams, trying to keep them equal in number and strength. Sometimes, we also play individually, taking turns to be the chaser. I always feel a mix of excitement and nervousness when my turn comes, especially when I have to hop on one leg and chase my fast-moving friends.

Rules of the Game :

- ❖ The rules of Langadi are simple, but following them requires attention and honesty:
- ❖ One player becomes the chaser and must hop on one leg throughout the game.
- ❖ The chaser tries to touch the other players within the boundary.
- ❖ If the chaser accidentally puts the second foot down, she is considered out or loses her chance.
- ❖ Players who are touched are out of the game.
- ❖ In team play, the team that finishes the game faster wins.

We do not usually have a referee, so we depend on each other's honesty. This teaches us to play fairly and respect the rules.

Benefits of the Game : From my experience, Langadi is not just fun-it is also very beneficial. It keeps us physically active

and helps us stay healthy. It strengthens our legs and improves our balance. At the same time, it brings us closer as friends. We laugh together, sometimes argue, and then make up again. It teaches us teamwork, patience, and understanding.

Physical and Mental Development : Playing Langadi has made me stronger and more confident. Hopping on one leg is not easy-it requires practice and control. Over time, I noticed that my balance improved and I could hop for longer without falling. Mentally, the game makes me more alert. I have to think quickly, decide where to run, and avoid getting caught. It sharpens my concentration and presence of mind.

Entertainment : Langadi is full of joy and laughter. When the chaser struggles to keep balance or falls suddenly, we all burst into laughter. Sometimes, I try to trick the chaser by changing direction suddenly, and those moments are full of excitement. Even when I get out, I enjoy watching others play. The entire atmosphere becomes lively and cheerful.

Importance : In today's world, where many children spend time on mobile phones and computers, games like Langadi remind us of the beauty of simple living. It does not require money or special equipment-only space, time, and friends. For me, Langadi is not just a game; it is a part of our culture and tradition. It connects me to my roots and teaches me valuable lessons about life, friendship, and happiness.

Even today, whenever I see children playing Langadi, I feel a strong urge to join them again-to hop, run, laugh, and relive those carefree moments of my childhood.

Lord of the Happiness

In dark night of the village
the story becomes colorful
the house becomes bright,
tell me will you come,
lord of this happiness?

Golden hue of the crops
in fields, fragrance of soil,
call in heart, sound of bulls
festivals, vast colors,
a simple life,but a
different path to happiness.

Compiled by
Kanchan Kamble,
M.A.F.Y.

From Chaitra's New Leaves to Phalguna's Colors: A Bundle of Village Memories

Renuka Santosh Mandale, B.Com.F.Y.
Translated by **Vaishnavi Phad**, B.Com. F.Y.

In childhood, the mere news of an approaching festival would spark a flurry of activity-from sweeping the courtyard to painting the house. Even today, the scent of the wet courtyard, freshly plastered with cow dung by my grandmother, lingers in my mind. To be honest, in cities, festivals are often celebrated just to be uploaded to social media or they simply revolve around college schedules; but in my village, a festival is not just a collection of dates or numbers-it is woven into the very breath of the people. The cool dawn breeze, the sweet chiming of temple bells, the hustle in the fields, and the aroma of Naivedya (offerings) wafting from every home-these are the true hallmarks of our festivals.

This celebration, which begins with the fresh green leaves of Chaitra and continues uninterrupted until the splashing of colors in Phalguna, is a marvelous experience. So, let us open this "bundle" (Shidori) of memories of festivals from my village soil.

The first festival of the year, bringing a dawn of new hope, is the 'Gudi' raised at the doorstep. At our home, we would wake up early in the morning to finish all the chores. My mother and I would draw a large and beautiful, colorful Rangoli in front of the door around the Gudi. After washing a bamboo pole clean, my mother would take a brand-new saree for the Gudi and adorn it with neem twigs, sugar garlands (Gathi), a flower garland, and a copper pot (Kalash). That moment felt incredibly auspicious. My grandmother's hot, fresh PuranPoli and the spicy lentil curry made from split chickpeas were nothing short of nectar. Grandmother's unique touch and the joyful atmosphere of the house still stand vividly before my eyes today.

While experiencing the joy of Chaitra, the month of Vaishakh arrives. At our home, immense importance is given to 'Akshaya Tritiya' in Vaishakh. We believe that charity performed on this day becomes 'Akshaya'-meaning it grants merit (Punya) that never ends. Along with this, during the summer holidays, the raw mango drink (KairiPanhe) and mango pulp (Aamras) served during this festival were a grand feast for us children. Thinking back today to the fights between us siblings over the mangoes and the arguments over who got to drink more Panhe makes me laugh. After experiencing the play of light and shadow in Vaishakh, the month of Jyeshtha approaches. When we think of Jyeshtha, we think of the 'Banyan Tree' from the story of Satyavan and Savitri, symbolizing the sanctity of nature and relationships. Vat Purnima is a festival very close to the hearts of the women in our village. While Jyeshtha brings a longing for the rains, Vat Purnima becomes a celebration of gratitude toward nature. I have personally

witnessed the deep faith with which my mother and the married women of the village would worship the Banyan tree-the tree that provides a shadow of love over relationships. When I was little, I used to go with my mother for the puja. First, she would apply turmeric and vermillion, offer a piece of new cloth to the tree, and place a fruit like a mango before it. After praying with folded hands, she would joyfully circumambulate the tree seven times.

As Shravan ends, the greatest festival of the farmer-Bail Pola-arrives. The bullocks that toil in the fields were decorated beautifully that day; turmeric was applied to their shoulders, their horns were painted, and some people even tied balloons to their horns. Their bodies were covered with Jhuli (decorative cloths) featuring attractive pictures and embroidery. Bells were tied to their feet, and a grand procession was taken out starting from the Maruti temple. They were taken to every house in the village to be fed Naivedya, and their feet were washed with water before performing an Aarti. This day expresses gratitude for the hard work the bullocks do in the fields all year round. The following 'Ganeshotsav' is our heart and soul! Our entire day was spent decorating the shrine (Makhar) for Bappa. There was the morning and evening Aarti and crispy Modaks. Honestly, we used to wonder when the prayer would end so we could finally eat the Modaks. During this same festival, three-day guests arrive-the 'Gaurai' (Mahalakshmi). On that day, the entire night was spent preparing their shrine. Draping the Mahalakshmis in sarees, adorning them with various ornaments, offering snacks, and the special offering of Ambil (porridge), Ambadi (sorrel) greens, and PuranPoli on the second day is considered very important. Handprints made of turmeric and vermillion were stamped from the door all the way to the shrine inside the house, followed by the MahalakshmiAarti.

Before the joy of the Gauri-Ganpati festival could fade, the anticipation for 'Dussehra' would begin. On Dussehra, everyone from our house would go to the Dussehra festival fair. There were giant ferris wheels and shops selling various items; we would play a lot and go shopping. On the final day, watching the 'RavanDahan' was a unique pleasure. On Vijayadashami, when we went to touch the feet of the elders in the village with Apta leaves (symbolic 'gold'), the joy on their faces and the blessings they gave were our true wealth.

The day after Dussehra, we would feel quite restless because the festival in the village would end, and the 'Ghatsthapana' (Navratri) that lasted nine days at home would also be immersed. On the first day of Ghatsthapana, soil is placed in a large earthen plate and five types of grains are sown in it. A pot (Ghat) is placed in the center with a copper coin of Goddess TuljaBhavani, and rice is kept in a small bowl. Five betel leaves and five stalks of sorghum are placed around it. Most importantly, large idols of the Goddess in her various forms are installed in our village. For nine days, we girls would gather at the Goddess's pavilion to play Garba. Finally, there would be games and a community feast. We would participate in Rangoli, Garba, and decorations with great enthusiasm for those nine days.

After Navratri and Dussehra, we looked forward to the festival of lights- 'Diwali'. Diwali itself is just one day, but the preparations started eight days in advance. A week would fly by just preparing snacks like Chakli, Karanji, Ladoo, and Chivda. On the first day of Diwali, the ritual bath (AbhyangaSnan) was taken, and I was always in charge of making the marigold flower garlands for the evening. My mother would draw a beautiful and special Diwali Rangoli in the courtyard. Lamps were lit on both sides of the door and in the windows. Lakshmi Pujan was very special. The 'Fort' (Killa) we all built together was always unique because we tried to do something new every year. We hung lanterns on the fort and the house. Most importantly, lighting firecrackers was immense fun-new clothes and bursting crackers with friends until 8:00 PM; these moments are now alive only in memories.

I must also describe the grandeur of Sankranti. In the village, married women distribute 'Waan'-a collection of berries, sugarcane, chickpeas, carrots, etc. They take this to the Vitthal-Rukmini temple, offer it to Rukmini and the Tulsi plant, and then distribute it to five other women while reciting a poetic couplet (Ukhana). They distribute Tilgul (sesame sweets) and say, "Accept these sweets and speak sweet words." The kite flying on Sankranti would last from 10:00 AM until 6:00 PM.

The year concludes with the Lakshmi Vrat in the month of Margashirsha and 'Holi' in Phalguna. In Margashirsha, the MahalakshmiVrat was observed every Thursday; we still carry on the tradition of tying five banana stalks to a wooden pedestal and installing the idol of Lakshmi. Holi is celebrated with the same grandeur in our village. All the villagers gather dried cow-dung cakes, wood, and a castor pole to build a large bonfire in the square. The village women come for a darshan with offerings. The next day, Dhulivandan (Rang Panchami) is celebrated with a riot of colors. Chanting "Holi re Holi, PuranachiPoli", all of us friends would play Holi. Burning away old, negative thoughts and drenching each other in colors with the energy of the new year is a pleasant end to the year's journey.

With the passage of time, everything has changed today. There are cement houses in the village now, and tiles have replaced the plastered courtyards. But even today, when a festival arrives, the scent of that soil and the bond of our values remain just as strong in a corner of my heart. The methods of celebration may have changed slightly, but the humanity and respect behind them remain intact in my village.

In short, it is these festivals in the soil of the village that introduced us to our culture and true relationships. Today, living in a flat in the city, we celebrate festivals; we may have many amenities, but the taste of my grandmother's cooking and the fragrance of that plastered soil in the courtyard cannot be found anywhere else today. These festivals are not just religious rituals or customs; they are the true breath of our living and the foundation of our existence-they are our "Bundle of Memories".

Kolsa Village Fair: A Living Tapestry of Rural Culture

Poonam Dattarao Thoke,
B.A.T.Y.

In Sengaon Taluka, where the land breathes stories of toil, tradition, and togetherness, the annual Kolsa Village Fair emerges as a vibrant celebration of rural life. It is not merely an event but a living tapestry woven with faith, festivity, livelihood, and human connection. The fair transforms the otherwise quiet landscape into a bustling world of colors, sounds, and emotions, reflecting the cultural richness and economic realities of the region.

God Khandoba is worshiped here by hundreds of devotees around the regions. As one approaches Kolsa during the fair, the first sight is striking-long rows of bullock carts parked along the dusty edges of the village. These carts, covered with tarpaulin sheets or patched cloth, serve as temporary homes for families who travel from distant hamlets. The bullocks, strong yet gentle, stand tethered nearby, occasionally grazing on dry fodder. Their presence reminds one of the deep bond between humans and animals in agrarian life. These carts are not just vehicles; they are symbols of mobility, survival, and continuity of tradition.

Families arrive together, carrying their essentials-utensils, bedding, food grains-creating small, intimate spaces under trees or beside their carts. Women sit in groups, cooking simple meals or sharing stories, while men discuss crops, rainfall, and village affairs. Children, free from routine, run around in excitement, their laughter adding life to the otherwise harsh terrain. The ground may be uneven and littered, yet there is a sense of belonging that transforms it into a temporary community.

The fair also reveals a stark contrast between simplicity and spectacle. On one side, there is the humble life of rural families resting near their carts; on the other, the lively fairground bursts into motion. Ferris wheels rotate slowly against the sky, carrying delighted children and cautious elders alike. Brightly painted swings, toy stalls, and makeshift amusement rides create an atmosphere of wonder. The mechanical creaks of rides blend with folk music, vendor calls, and cheerful chatter, forming a unique rural symphony.

Religious devotion lies at the core of the Kolsa fair. Devotees visit the local temple of God Khandoba, a dedicated village deity, seeking blessings for prosperity, health, and protection. The temple becomes a focal point where rituals, offerings, and prayers connect individuals to their faith. For many, this journey is not

just recreational but deeply spiritual-a reaffirmation of belief passed down through generations.

Economically, the fair acts as a vital marketplace. Vendors sell everything from agricultural tools and household items to toys, clothes, and snacks. Local artisans and traders find an opportunity to earn, while villagers purchase goods that are otherwise unavailable in their daily lives. The exchange is not only of commodities but also of ideas, news, and relationships. In this way, the fair sustains both the cultural and economic fabric of rural society.

However, beneath the festivity lies a subtle reflection of hardship. The scattered waste, the worn-out clothes, and the makeshift shelters hint at the struggles faced by many attendees. Yet, what stands out more strongly is their resilience. Despite limited resources, people participate wholeheartedly, celebrating life with whatever they have. The fair becomes a space where hardship momentarily fades, replaced by joy and unity.

Children perhaps experience the fair most intensely. For them, it is a magical world-colorful balls, spinning rides, sweets, and endless excitement. Their wide eyes and eager steps capture the essence of the fair: hope, curiosity, and unfiltered happiness. In their joy lies the promise of continuity, as they inherit and carry forward these traditions.

The Kolsa Village Fair, thus, is more than a rural gathering. It is a reflection of Sengaon's soul-its struggles, its faith, its community spirit, and its enduring love for celebration. It brings together people from different walks of life, creating a shared space where differences dissolve, and collective identity emerges.

As the fair draws to a close, the Ferris wheel slows, the stalls are dismantled, and the bullock carts begin their journeys back home. The land returns to its quiet state, but the memories linger-of laughter, devotion, and togetherness. The Kolsa fair, though temporary, leaves a lasting imprint on the hearts of those who experience it, reminding us that even in the simplest of settings, life can be profoundly beautiful.

God Khandoba Fair as a Cultural Depiction of Rural Life

Nikita Ashrappa Sherkar,
M.A.F.Y.

God Khandoba fair at Kolsa Village is not merely a seasonal gathering; it is a vivid cultural text that narrates the story of rural Marathwada. Every element of the fair-from the arrival of bullock carts to the vibrant amusement rides-serves as a symbol of the region's traditions, values, and way of life. It is, in essence, a living museum where culture is not displayed behind glass but enacted by people themselves.

At the heart of this cultural depiction lies the agrarian identity of the villagers. The presence of bullock carts, cattle, and bundles of fodder reflects the deep-rooted dependence on agriculture. The animals are not just economic assets but companions in the rural journey. Their decorated horns, careful handling, and central presence in the fair reveal a culture that respects and celebrates the interdependence between humans and nature. The fair becomes a stage where this bond is visibly expressed.

The temporary settlements created during the fair also highlight a significant cultural aspect-community living. Families gathering under trees or beside carts recreate a miniature version of village life. Cooking together, sharing meals, and engaging in long conversations show the collective spirit that defines rural culture. Unlike urban individualism, this environment emphasizes cooperation, mutual support, and emotional bonding. The fair thus reinforces the idea that community is the backbone of rural existence.

Another striking feature is the fusion of tradition and entertainment. While the temple rituals and devotional practices anchor the fair in spiritual heritage, the presence of Ferris wheels, toy stalls, and colorful rides introduces elements of joy and modern amusement. This coexistence reflects the adaptability of rural culture-it does not resist change but absorbs it while preserving its core values. The fairground becomes a space where sacred and secular experiences merge seamlessly.

The Kolsa fair also acts as a repository of folk traditions and oral culture. Conversations, songs, local dialects, and storytelling naturally flourish in such gatherings. Even without formal performances, the fair becomes a medium through which cultural knowledge is transmitted. Elders share experiences, women exchange songs and customs, and children observe and learn. This informal transmission ensures the continuity of cultural heritage across generations.

Economically, the fair represents the traditional rural marketplace system. The buying and selling of goods-from agricultural tools to household items-mirror

the self-sustaining nature of village economies. The interaction between buyers and sellers is often personal and trust-based, unlike impersonal urban transactions. Bargaining, exchanging news, and forming relationships are integral to these interactions, making the marketplace a social as well as economic space.

Importantly, the fair reflects the resilience and simplicity of rural life. The images of modest shelters, basic clothing, and limited resources do not evoke mere poverty but rather a way of life that finds joy in togetherness and celebration. The villagers' ability to create festivity in such conditions speaks of an inner richness that transcends material limitations. This resilience is a defining trait of Marathwada's rural culture.Children's participation adds another layer to this cultural depiction. Their engagement with games, rides, and simple pleasures highlights the continuity of tradition through youthful enthusiasm. They absorb not only the joy of the fair but also its cultural meanings-community, faith, and shared celebration-ensuring that these values endure in the future.

Furthermore, the fair serves as a space of cultural equality and inclusiveness. People from different castes, communities, and economic backgrounds gather without rigid boundaries. While social hierarchies may exist in daily life, the fair momentarily softens these divisions, creating a sense of collective identity. This inclusiveness is an important cultural function, reinforcing unity within diversity.In brief, the Kolsa Village Fair is a powerful cultural expression of rural Marathwada. It encapsulates the agrarian lifestyle, communal values, spiritual beliefs, and adaptive traditions of the people. More than a festive occasion, it is a dynamic cultural phenomenon that reflects how rural society lives, celebrates, and sustains itself. Through its sights and sounds, the fair tells a story-not of extravagance, but of rootedness, resilience, and the enduring human need for connection and celebration.

Beloved Mother: An Ovi

Collected by
Asmita Wakale,
B.Com.S.Y.

I named my daughter
Chandrabhaga
In the naming ceremony
Chandrabhaga
I ask my brother
See an apt boy
I offer gifts
I offer gifts
Another daughters' name
Hira and Tara
Calling them door and door
Calling them door and door
Beloved daughter's name
Is Yamuna
Beloved daughter Yamuna
Yamuna went to her
Father-in-laws home
Myna fled to father-in-laws
Beloved daughter's name
Sita and Gita
Call her Sita-Gita
Worries at their home
Father-in-laws home
Uttering the name
Of daughters, the
Grinding stone rotates
Faster and faster
Daughters not coming
To father's home
Not coming to father's home
Busied in their world
Busied in their world

Elegy Written in a Country Churchyard

By Thomas Gray

Collected by
Gaurav Shivaji Mule
B.Sc.F.Y.

The curfew tolls the knell of parting day,
The lowing herd wind slowly o'er the lea,
The plowman homeward plods his weary way,
And leaves the world to darkness and to me.

Now fades the glimm'ring landscape on the sight,
And all the air a solemn stillness holds,
Save where the beetle wheels his droning flight,
And drowsy tinklings lull the distant folds;

Save that from yonder ivy-mantled tow'r
The moping owl does to the moon complain
Of such, as wand'ring near her secret bow'r,
Molest her ancient solitary reign.

Beneath those rugged elms, that yew-tree's shade,
Where heaves the turf in many a mould'ring heap,
Each in his narrow cell for ever laid,
The rude forefathers of the hamlet sleep.

The breezy call of incense-breathing Morn,
The swallow twitt'ring from the straw-built shed,
The cock's shrill clarion, or the echoing horn,
No more shall rouse them from their lowly bed.

For them no more the blazing hearth shall burn,
Or busy housewife ply her evening care:
No children run to lisp their sire's return,
Or climb his knees the envied kiss to share.

Oft did the harvest to their sickle yield,
Their furrow oft the stubborn glebe has broke;
How jocund did they drive their team afield!
How bow'd the woods beneath their
sturdy stroke!

अहवाल विभाग

मराठी विभाग

डॉ. अंजली टापरे (सहयोगी प्राध्यापक व विभाग प्रमुख)

सन १९९३ पासून मराठी विभाग महाविद्यालयात कार्यरत आहे वारकरी संप्रदायाची धुरा महाराष्ट्रातच नव्हे तर पंजाब पर्यंत कीर्तनाच्या माध्यमातून ज्यांनी अंगा खांद्यावर नाचवली असे राष्ट्रसंत नामदेव महाराज यांचे जन्मगाव नरसी नामदेव म्हणून संपूर्ण महाराष्ट्रातच नव्हे तर भारतात ओळखले जाते संत नामदेव हे वारकरी संप्रदायाचे प्रचार प्रसारक संत म्हणून ओळखले जातात त्यांच्याच पदस्पर्शाने पावन झालेल्या परिसरात तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय विद्यार्थ्यांना ज्ञानार्जन करून उच्च शिक्षणाचे पवित्र कार्य करीत आहे संत साहित्याचे अभ्यासक म्हणून विद्यार्थी घडावे मूल्य शिक्षणाची रुजवणूक व्हावी व्यक्तिमत्व विकास व्हावा अशा उदात्त हेतूने मराठी भाषेची गोडी निर्माण करत हा विभाग विविध साहित्यिक उपक्रमातून कार्यरत आहे

मराठी भाषा वांग्मय मंडळाची स्थापना :-

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ या वर्षात मराठी वाङ्मय मंडळाची स्थापना १५ ऑगस्ट २०२५ करण्यात आली. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस जी तळणीकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली वांग्मय मंडळाचे प्रतिनिधी निवडण्यात आले याप्रसंगी वांग्मय मंडळ स्थापने मागील भूमिका या विषयावर डॉ. अंजली टापरे यांनी मार्गदर्शन केले तसेच प्राचार्य डॉ.एस. जि. तळणीकर यांनी मराठी भाषेची व साहित्याची जोपासना महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी करावी असे आवाहन केले त्यातूनच नवनवीन साहित्याची निर्मिती व्हावी असेही सांगितले कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व आभार प्रा. सोनसळे ज्योती यांनी केले.

अध्यक्ष- मयुरी वानखेडे

उपाध्यक्ष- सीमा नानवटे

कोषाध्यक्ष-नयना कदम

सचिव- मयुरी अवस्थी

सहसचिव-सुमित खिलारे

सदस्य-शिवशंकर राठोड

निवड करण्यात आली सर्व पदाधिकाऱ्यांचे मराठी विभागाच्या वतीने अभिनंदन करण्यात आले.

मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा साजरा :-

मराठी विभागाच्या वतीने १२ जानेवारी २०२६ मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा साजरा करण्यात आला यावेळी मराठी भाषेचे जतन व संवर्धन करण्याचे आवाहन विद्यार्थ्यांना करण्यात आले नवनवीन बोली भाषेतील शब्दांच्या जतन करणे काळात काळाची गरज आहे यासाठी मराठी भाषेचा अभ्यास करणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संशोधन कार्य करणे आवश्यक आहे या निमित्ताने काव्यवाचन, कथाकथन, निबंध स्पर्धा, ग्रंथ प्रदर्शन इत्यादी कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य डॉ.एस. जि. तळणीकर उपस्थित होते कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक मराठी विभाग प्रमुख डॉ. टापरे ए. डी. यांनी केले. तर कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन. प्रा. सोनसळे यांनी केले.आभार इंग्रजी विभाग प्रमुख डॉ. आर. एस. गोरे यांनी मानले कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयातील प्राध्यापक, विद्यार्थी व कर्मचारी यांची उपस्थिती होती.

भित्तिपत्रकांचे विमोचन :-

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ या शैक्षणिक वर्षात १७ सप्टेंबर २०२५ रोजी मराठी विभागात भित्तीपत्रक

विमोचन आयोजित करण्यात आले.मराठी विभागातील विद्यार्थी विविध स्वलिखित कविता, लेख याद्वारे भित्तिपत्रक तयार करण्यात आले. प्राचार्य डॉ.एस जि. तळणीकर यांच्या हस्ते भित्तिपत्रकाचे विमोचन करण्यात आले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक मराठी विभाग प्रमुख डॉ. अंजली टापरे यांनी केले तर सूत्रसंचालन डॉ. टापरे ए. डी. यांनी केले तर आभार प्रा. जे. पी. सोनसळे यांनी केले

मराठी भाषा गौरव दिन साजरा :-

दिनांक २७ फेब्रुवारी २०२५ रोजी तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात मराठी विभागाच्या वतीने कविवर्य कुसुमाग्रज उर्फ वि वा शिरवाडकर यांचा जन्मदिवस मराठी भाषा गौरव दिन म्हणून साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य प्रो.डॉ.एस.जि.तळणीकर हे उपस्थित होते. तर प्रमुख पाहुणे म्हणून अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख प्रो. डॉ. पाटील पी. बी. तसेच अंतर्गत गुणवत्ता हमी कक्षाचे समन्वयक डॉ. आर ए .जोशी हे उपस्थित होते. सर्वप्रथम कविवर्य कुसुमाग्रज यांच्या प्रतिमा पूजनाने सुरुवात करण्यात आली. त्याचप्रमाणे भित्तीपत्रक विमोचन करण्यात आले. मराठी भाषेची थोरवी सांगणाऱ्या कवितांचे वाचनही करण्यात आले.

प्रास्ताविकात मराठी भाषा दिवसाचे महत्त्व आणि साजरा करण्यामागचा उद्देश मराठी विभाग प्रमुख डॉ. अंजली टापरे यांनी सांगितला तर मार्गदर्शन करताना अभिजात मराठी भाषा आणि तिचे महत्त्व या संदर्भाने कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य तळणीकर सर यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले कार्यक्रमाला डॉ. भालेराव, डॉ. तोतला, डॉ. पजई, डॉ. वाघ, डॉ. नवगणकर, प्रा. गायकवाड, प्रा. घन डॉ. गोरे, डॉ. सावंत, प्रा.देशमुख, प्रा सोनसळे आणि मोठ्या प्रमाणांत विद्यार्थी उपस्थित होते.

मराठवाडा नेता

Mon 02 Mar 26

तोष्णीवाल महाविद्यालयात मराठी भाषा दिवस साजरा

हिंगोली - तोष्णीवाल महाविद्यालयात शुक्रवारी मराठी भाषा दिवस साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य प्रो.डॉ. एस. जि. तळणीकर हे उपस्थित होते. तर प्रमुख पाहुणे म्हणून अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख प्रो. डॉ. पाटील तसेच अंतर्गत गुणवत्ता हमी कक्षाचे समन्वयक डॉ. आर ए .जोशी हे उपस्थित होते. सर्वप्रथम कविवर्य कुसुमाग्रज यांच्या प्रतिमा पूजनाने सुरुवात करण्यात आली. त्याचप्रमाणे भितीपत्रक विमोचन करण्यात आले.

मराठी भाषेची थोरवी सांगणाऱ्या कवितांचे वाचनही करण्यात आले. प्रास्ताविकात मराठी भाषा दिवसाचे महत्त्व आणि साजरा करण्यामागचा उद्देश मराठी विभाग प्रमुख डॉ. अंजली टापरे यांनी सांगितला तर मार्गदर्शन करताना अभिजात मराठी भाषा आणि तिचे महत्त्व या संदर्भाने कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य तळणीकर सर यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

Mon 02 Mar 26 | Page: 7 | www.emarathwadaneta.com
Powered by Ashvamedh Software - 9975208920

क्रांतिज्योती सावित्रीबाईंना विनम्र अभिवादन

सेनगाव - येथील तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात दिनांक ३ जानेवारी २०२५ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थीनी व कर्मचारी यांनी थोर समाजसेविका, स्त्री मुक्ती व स्त्री शिक्षणाच्या प्रणेत्या क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले यांना त्यांच्या जयंतीनिमित्त आदरांजली अर्पण करण्यात आली. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, प्रा. सौ. अमृता देशमुख, हेमंत शिंदे, डॉ. नवगणकर, तडस यांची प्रमुख उपस्थिती डॉ. सौ. अंजली टापरे, सौ. प्रियांका पाटील, डॉ. डॉ. गोविंद भालेराव, प्रा. होती.

नवराष्ट्र

तोष्णीवाल महाविद्यालयात युवती सक्षमीकरण कार्यक्रम

सेनगाव, (वा.) येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या अंतर्गत महाविद्यालयीन युवतींसाठी युवती सक्षमीकरण कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला.

अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ श्रीपाद तळणीकर तर प्रमुख वक्त्या म्हणून मराठी विभागात कार्यरत असलेल्या डॉ अंजली टापरे व प्राध्यापिका ए पी देशमुख कार्यक्रमात उपस्थित होत्या. कार्यक्रमाधिकारी डॉ राजाभाऊ नववणकर, प्रा. ज्ञानेश्वर तडस, डॉ. जी पी भालेराव आदी मंडळी उपस्थित होती.

दरम्यान, यावेळी डॉ. अंजली टापरे यांनी युवती सबलीकरणाच्या अनुषंगाने स्व - जागृकता या विषयाची योग्य फोड करत युवतींनी आपल्या रोजच्या जीवनात स्व जागृत राहणे गरजेचे असल्याची भावना व्यक्त केली.

अध्यक्षीय समारोपप्रसंगी प्राचार्यांनी भारतीय संविधानाचा दाखला देत स्त्री पुरुष समानता समान अधिकार याची अभ्यासपूर्ण मांडणी करत आपल्या अधिकाराप्रती मुली जागृत राहणे ही काळाची गरज आहे., त्या अनुषंगाने सजग राहावे हा मूलमंत्र त्यांनी दिला. प्रास्ताविक डॉ आर् व्ही नवगणकर सूत्रसंचालन प्रा संजय फड तर आभार प्रदर्शन प्रा. ज्ञानेश्वर तडस यांनी केले. कार्यक्रमास युवतींची संख्या मोठ्या प्रमाणात होती.

तोष्णीवाल महाविद्यालयात युवती सक्षमीकरण

सेनगाव- येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात मंगळवारी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या अंतर्गत महाविद्यालयीन युवतींसाठी युवती सक्षमीकरण कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. श्रीपाद तळणीकर तर प्रमुख वक्त्या म्हणून मराठी विभागात कार्यरत असलेल्या डॉ. अंजली टापरे व प्राध्यापिका ए.पी. देशमुख कार्यक्रमात उपस्थित होत्या.

कार्यक्रमाधिकारी डॉ .राजाभाऊ नवणकर, प्रा. ज्ञानेश्वर तडस, डॉ. गोविंद भालेराव आदी मंडळी उपस्थित होती. डॉ .अंजली टापरे यांनी युवती सबलीकरणाच्या अनुषंगाने स्व -जागृकता या विषयाची योग्य फोड करत युवतींनी आपल्या रोजच्या जीवनात स्व जागृत राहणे गरजेचे आहे युवतींना शिक्षण घेत असताना आपल्या आत्मसन्मानाला कुठेच इजा पोहोचणार नाही याविषयी जागरूक राहणे आवश्यक असल्याचे सांगितले. संभाषण करत असताना कुठेच आत्मप्रौढी व लीनता नसावी जेणेकरून संकटाला सामोरे जावे लागेल. मैत्री करत असताना प्रलोभन पासून कोसो दूर राहणे गरजेचे की ज्यामुळे अल्पकालीन इच्छांमध्ये

गुंतण्याची इच्छा होतांना आपण दीर्घकालीन उद्दिष्टांना तीरांजली देत असतो याची पुरेशी जाणीव काळजी घ्या अशी भावना व्यक्त केली. तर प्राचार्यांनी भारतीय संविधानाचा दाखला देत स्त्री पुरुष समानता समान अधिकार याची अभ्यासपूर्ण मांडणी करत आपल्या अधिकाराप्रती मुली जागृत राहणे ही काळाची गरज आहे., त्या अनुषंगाने सजग राहावे हा मूलमंत्र त्यांनी दिला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ.आर् व्ही. नवगणकर सूत्रसंचालन प्रा संजय फड तर आभार प्रदर्शन प्रा. ज्ञानेश्र्वर तडस यांनी मानले .कार्यक्रमास युवतींची संख्या मोठ्या प्रमाणात होती.

हिंदी विभाग

प्रा. प्रमोद घन	**डॉ. शंकर पजई**	**डॉ. विजय वाघ**
(सहाय्यक प्राध्यापक एवं विभागाध्यक्ष)	(प्राध्यापक)	(सहयोगी प्राध्यापक)

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव के हिंदी विभाग द्वारा इस शैक्षणिक वर्ष में छात्रों के शैक्षणिक और व्यक्तित्व विकास के लिए विभिन्न कार्यक्रमों का सफल आयोजन किया गया। इसका संक्षिप्त विवरण निम्नलिखित है:

१. हिंदी अभ्यास मंडल का गठन :-

दिनांक:१४ जुलाई २०२५

हिंदी विभाग की शैक्षणिक गतिविधियों को सुचारू रूप से चलाने के लिए हिंदी अभ्यास मंडल का गठन किया गया। इस कार्यक्रम के अध्यक्ष महाविद्यालय के प्रधानाचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर थे ।

हिंदी अभ्यास मंडल कार्यकारी समिति (२०२५-२६)

पद	**नाम**
अध्यक्ष	**दिव्या बालाजी घुगे**
उपाध्यक्ष	**हार्दिक बालाजी बेंगाळ**
सचिव	**पूनम राजकुमार धवळे**
सदस्य	**अमृता मोरे, पायल प्रधान, रोहन कांबळे, गणेश देशमुख, कोमल भुरे, स्वाती डांगे, वेदांत जाधव, संपदा डोळसकर आदि।**

मार्गदर्शन: इस मंडल की सफलता के लिए विभागाध्यक्ष प्रा. प्रमोद घन, प्रा. डॉ. एस. आर. पजई और प्रा. डॉ. व्हि. जी. वाघ का विशेष सहयोग रहा ।

२. प्रेमचंद जयंती :-

दिनांक:३१ जुलाई २०२५

महान कथाकार मुंशी प्रेमचंद की जयंती के अवसर पर विशेष कार्यक्रम का आयोजन किया गया।

✻ अध्यक्ष:डॉ. विजय वाघ

✻ प्रास्ताविक :डॉ. शंकर पजई (इन्होंने छात्रों को प्रेमचंद की कहानियों और उपन्यासों की प्रासंगिकता से अवगत कराया)।

✻ सूत्रसंचालन एवं आभार:प्रा. प्रमोद घन

✻ उपस्थिति:महाविद्यालय के प्राध्यापक, कर्मचारी एवं बड़ी संख्या में छात्र-छात्राएं।

३. हिंदी दिवस समारोह :-

दिनांक:१५ सितम्बर २०२५

हिंदी भाषा के प्रति जागरूकता और सम्मान प्रकट करने के लिए 'हिंदी दिवस' धूमधाम से मनाया गया।

✻ अध्यक्ष:प्रधानाचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर

✻ प्रमुख अतिथि:प्रा. प्रमोद घन (विभागाध्यक्ष, हिंदी)

✻ मुख्य बिंदु : प्रा. प्रमोद घन ने अपने संबोधन मेंहिंदी भाषा के वैश्विक महत्वऔर वर्तमान समय में इसकी उपयोगिता पर छात्रों का मार्गदर्शन किया।

✻ सहयोग : डॉ. शंकर पजई और डॉ. विजय वाघ ने कार्यक्रम के सफल क्रियान्वयन में महत्वपूर्ण योगदान दिया।

४. भित्तिपत्रक विमोचन (Wall Poster) **:-**

दिनांक:१९ जनवरी २०२६

छात्रों की रचनात्मकता को मंच प्रदान करने के उद्देश्य से भित्तिपत्रक का विमोचन किया गया।

✻ उद्देश्य : छात्रों द्वारा स्वरचित कविताओं और लेखों को प्रकाशित करना तथा उनकी लेखन शैली को प्रोत्साहित करना।

✻ उपस्थिति : हिंदी विभाग के सभी प्राध्यापक

और छात्र।

५. वाचन–लेखन कौशल कार्यक्रम :–

दिनांक:२५ फरवरी २०२६

ऐच्छिक हिंदी (Optional Hindi) के छात्रों के लिए इस विशेष कौशल विकास कार्यक्रम का आयोजन किया गया।

✻ उद्देश्य:छात्रों के भीतरशुद्ध वाचन और प्रभावी लेखनकी कला को विकसित करना।

✻ आयोजक:प्रा. प्रमोद घन, डॉ. शंकर पजई और डॉ. विजय वाघ।

सत्र २०२५–२०२६ के दौरान हिंदी विभाग ने न केवल भाषा बल्कि साहित्य और कौशल आधारित गतिविधियों के माध्यम से छात्रों को लाभान्वित किया। इन सभी कार्यक्रमों में महाविद्यालय प्रशासन का सहयोग और छात्रों का उत्साह सराहनीय रहा।

Department of English

Dr. Rajesh Gore
(Professor & Head)

Dr. Datta Sawant
(Professor)

Department of English is an active and well established department in the college. Apart from teaching, learning, evaluation and research, the department is highly engaged in student related and student based activities.Following are some of the programmes and events organized and conducted by the department:

1.One Day Workshop on Internal Evaluation and Creative Writing with Special Reference to 'Urmi' :

The department of English, Toshniwal Arts, Commerce and Science College, Sengaon organized a one-day workshop on Internal Evaluation and Creative Writing with Special Reference to Urmi on 8th Janaury, 2026 in the Auditorium. Dr. S.G. Talnikar, Principal of the college presided over function as the chairman. Dr. Pandit Nirmal, Head and Associate Professor, Sant Tukaram College of Arts and Science was invited as a resource person to deliver his expert guidance on creative writing and the novel Urmi. Dr. R.A. Joshi, Coordinator of IQAC of the college was present as the key speaker on internal examination and evaluation. Dr. R.S. Gore, Head, Department of English, Dr. D.G. Sawant, author of Urmi, Mr. V.S. Kolhe and Mr. A.A. Ingole were present on the stage.

The workshop was divided into two sessions. The first session dedicated to internal examinations and evaluation. At the initial, Dr. Gore delivered introductory remarks for both the sessions. He shed light on the importance of internal evaluation and continuous assessment. Dissecting the norms and criteria, he explained in detail the very marking scheme, weightage in relation to the main examination, how to prepare for it and seriousness regarding internal evaluation. In the next part of his talk, he commented on the role of creative writing for PG students and how Urmi can shape their writing interest. Then Dr. Joshi motivated the students to participate actively in the internal evaluation process and gain points, so that their overall percentage could boost at a good level. He spoke about how internal examinations and evaluation is important and a serious endevour that many students are not paying adequate attention to it. It may lead them to fail in some subjects if they are not seriously attending it. He made students aware about the future challenges in the curricula as prescribed by the NEP 2020. In the same session, Dr. Sawant elaborated on the technicalities of curriculum and syllabus as per NEP 2020 in relation to the continuous assessment as it has given more weightage almost 40% of the main evaluation. Every student must be aware

of it and serious about it. Without attending regular classes, no student would get good score in their internal assessment. Even their attendance also has given a certain score. If the students are not attending regular classes, they won't get the score. Those students who attend regular classes will enjoy the continuous assessment and it won't be a burden for them. Here the first session was over.

In the second session, Dr. Gore shared his reading of the novel Urmi. It is highly based on the experiences of the author and a meticulous endeavour in the creative writing. He appealed everybody to read it and enjoy. Then the author, Dr. Sawant shared his experiences and writing process of the novel. It was the effort of a long persuasion and continuity. He talked about the reason behind writing a novel. He wanted to pour out his feelings and emotions from his heart and mind; and there was another reason that his students take inspiration and find a path in the writing career, at least improve on their writing and communication. He also shared his experiences of inclusion of Marathwadi in the English novel.

Then, Mr. Kolhe introduced the resource person to the audience. The resource person, Dr. Pandit Nirmal delivered his expert thoughts on the novel and novelist. At first, he stated the importance of creative writing and how students have brighter scope for creative writing in the future. He explained in detail what is creative writing and its aspects. According to him, creative writing can be developed with the help of observation skills, practice with purpose, seeking constructive feedback, exploring literature, investing in learning opportunities, reflecting and revising, writing out of comfort zones, celebrating small wins, persisting and persevering. He elaborated the aspects of novel Urmi like characters and characterisation, plot construction, language, use of local Marathwadi in English, themes, and narration. Then the chairperson of the function, Dr. Talnikar spoke on the novel and appealed all the students to write like the author of the novel by taking inspiration from this work.

The workshop compared by Mr. Ananda Ingole and vote of thanks presented by Mr. Vijay Kolhe. All the teachers, staff members and students were present for the workshop.

2. Student Seminar :

The seminar was organized with the aim of encouraging students to engage in academic discussions, develop presentation skills, and share knowledge on relevant topics. The event saw active participation from students across various departments. The primary objective of the seminar was to provide a platform for students to present their ideas and research findings. It aimed to promote intellectual curiosity, foster peer learning, and enhance communication and analytical skills among students.

A total of 38students participated in the seminar. The presenters were selected based on their abstracts submitted prior to the event. Faculty members and

invited guests also attended the seminar and provided feedback to the students. This was followed by student presentations, each lasting minutes, with a Q&A session after each presentation. The seminar was well-received by attendees. Students demonstrated excellent research and presentation skills. Constructive feedback was provided by faculty members to help students improve further. The event fostered a healthy academic environment and encouraged more students to take part in future seminars.

3. Student Group Discussion :

A group discussion among students was conducted at English classroom. The activity was organized as part of the academic curriculum to enhance students' critical thinking, communication skills, and collaborative learning.The primary objective of the group discussion was to encourage students to express their opinions, listen to diverse viewpoints, and engage in constructive dialogue. It aimed to improve students' confidence in public speaking and ability to analyze issues from multiple perspectives.Students from English departments. Participants were divided into groups of 10 students, with each group assigned a facilitator or observer.

The session began with a brief introduction of the topic by the moderator. Each group was given 10 minutes to discuss and present their viewpoints. The discussion was guided by a few key questions or prompts related to the topic. Faculty members and observers provided feedback on the communication skills, clarity of thought, teamwork, and presentation style of each group. The group discussion was effective in fostering interactive learning. Students actively participated and respected each other's opinions. The activity helped in identifying potential areas of improvement such as time management and deeper analysis of topics. Faculty appreciated the students' enthusiasm and suggested conducting such discussions regularly.

The student group discussion was a valuable learning experience, fulfilling its objective of promoting collaborative learning and communication skills. It created a platform for meaningful dialogue and peer learning, and participants expressed interest in having similar sessions in the future.

Achievements of the Department :

Dr. R.S. Gore (Professor & Head, Department of English) :

1. Promoted to Academic Level 14 Professor.
2. Edited a book New Directions in Indian English Fiction.
3. Minor Research Project completed sanctioned by Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded
4. Published three research papers in International Journals.
5. Worked as Chief Editor of the Journal the Rubrics, An International Multi-Disciplinary Journal
6. Worked as resource person in programmes.
7. A research paper presented in a National Conference.
8. Attended a workshop on Curriculum.
9. Developed content for MA English students (two chapters).

Dr. D.G. Sawant (Professor, Department of English) :

1. Promoted to Academic Level 14 Professor.
2. Published one research papers in UGC CARE Listed Journals
3. Two books published including a novel Urmi.
4. Translation of Shadows of Yoginis' Dreams published.
5. Worked as research supervisor for four students.
6. Worked as resource person on NEP 2020.
7. Attended two workshops.
8. Worked as expert for CAS promotions.
9. Developed content for MA English students (five chapters).
10. A research paper presented in national conference.
11. E-content generated on syllabus for UG and PG students.

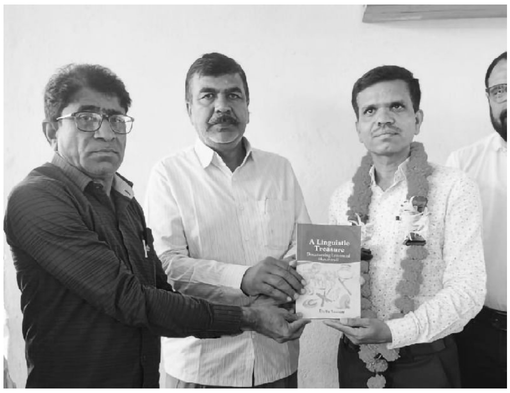

इतिहास विभाग

डॉ. अशोक अंभोरे
(सहाय्यक प्राध्यापक व विभाग प्रमुख)

डॉ. गोविंद भालेराव
(सहयोगी प्राध्यापक)

जुलै २०२५ : -

इतिहास विभाग मंडळाची स्थापना करण्यात आली. यामध्ये अध्यक्ष इंगोले प्रशांत गजानन उपाध्याक्ष गवळी समाधान यशवंतराव यशवंत चव्हाण सचिन कोरडे बद्रीनाथ किशन सहसचिव पोघे निशांत प्रभाकर तर कोषाध्यक्ष खंदारे हे विकास गजानन याची निवड करण्यात आली यावेळी इतिहास अभ्यास मंडळाच्या अध्यक्षपदी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. तळणीकर एस जी हे होते.

ऑगस्ट २०२५ :-

'लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी व अण्णाभाऊ साठे जयंती साजरी' दिनांक १ ऑगस्ट २०२५ रोजी शुक्रवार या दिवशी महाविद्यालयात इतिहास विभागाच्या वतीने लोकमान्य टिळक आणि शाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या प्रतिमेचे पूजन महाविद्यालयाचे प्राचार्य एस.जी.तळणीकर सर यांच्या हस्ते झाले यावेळी लोकमान्य टिळक यांच्या पुण्यतिथी विषयी डॉ.नवगणकर यांनी आपले विचार मनोगत व्यक्त केले तर अण्णाभाऊ साठे यांच्या विषयी डॉ. गोरे आर एस यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले.

सप्टेंबर २०२५ :-

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ वर्धापन दिन आणि हैदराबाद स्वातंत्र्य संग्राम दिन साजरा दिनांक १७ सप्टेंबर २०२५ रोजी बुधवारी या दिवशी विद्यापीठ वर्धापन दिन आणि हैदराबाद स्वतंत्र्य दिन निमित्त इतिहास विभागाच्या वतीने कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले त्यामध्ये हैदराबाद स्वतंत्र्यसंग्रामातील सहभागी झालेल्या स्वतंत्र सैनिकाच्या कार्यावर डॉ. अंभोरे ए.जी. यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले.

ऑक्टोंबर २०२५ :-

महात्मा गांधी जयंती आणि लालबहादूर शास्त्री जयंती साजरी दिनांक ३ ऑक्टोबर २०१९ रोजी महाविद्यालयात महात्मा गांधी जयंती व लाल बहादूर शास्त्री यांच्या जयंतीच्या कार्यक्रम विभागात घेण्यात आला. यानिमित्ताने कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य एस.जी.डॉ. तळणीकर सर उपस्थित होते सर्वांच्या साक्षीने महात्मा गांधी आणि लालबहादूर शास्त्री यांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले या निमित्ताने सर्वांनी स्वच्छतेची शपथ घेतली आणि महात्मा गांधीजींचा स्वच्छतेचा संदेश वाचून दाखवण्यात आला यानिमित्ताने शिक्षक व शिक्षकेत्तर मोठ्या संख्येने उपस्थित होते

डिसेंबर २०२५ :-

१ डिसेंबर २०२५ रोजी जगभरात एड्स निर्मूलन दिन साजरा केला जातो एड्स हा भयंकर आजार असून यावर कायमस्वरूपी आतापर्यंत उपचार आढळून येत नाही त्यासाठी जागरूकता हाच महत्त्वाचा उपाय आहे इतिहास विभागाच्या वतीने या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते एड्स रोग त्यांची कारणे लक्षणे आणि उपाय योजना यांची माहिती विद्यार्थ्यांना देण्यात आली त्यावेळी इतिहास विभागातील विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

जानेवारी २०२६ :-

३ जानेवारी या दिवशी इतिहास विभागांच्या वतीने सावित्रीबाई फुले जयंतीचा कार्यक्रमा आयोजित केला जातो. यामुळे सावित्रीबाई फुले यांच्या कार्यावर डॉ. नवगणकर आर.व्ही. यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले यावेळी विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते १२ जानेवारी २०२६ रोजी इतिहास विभागाच्या वतीने राष्ट्रमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद यांच्या जयंतीनिमित्त कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते यावेळी राष्ट्रमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद यांच्या जीवन कार्यावर डॉ. भालेराव जीपी यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले यावेळी इतिहास विभागातील विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

फेब्रुवारी २०२६ :-

शिवछत्रपती शिवाजी महाराजांची जयंती साजरी १९ फेब्रुवारी रोजी इतिहास विभागाच्या वतीने छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या जयंतीनिमित्त कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य तळणीकर एस.जी. यांच्या हस्ते छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले होते यावेळी छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या जीवन व कार्यावर डॉ. अंभोरे एजी यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले यावेळी महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी उपस्थित होते.

मार्च २०२६ :-

जागतिक महिला दिन साजरा ८ मार्च २०२६ सोमवार या दिवशी इतिहास विभागाच्या वतीने जागतिक महिला दिवसाचे आयोजन करण्यात आले होते या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. तळणीकर एस.जी. होते यावेळी जागतिक महिला दिनानिमित्त डॉ.टापरे ए.डी. यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले यावेळी इतिहास विभागाच्या वतीने विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

एप्रिल २०२६ :-

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती १४ एप्रिल २०२६ रोज मंगळवार या दिवशी महाविद्यालयात इतिहास विभागाच्या वतीने भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १३५ व्या जयंतीनिमित्त कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. तळणीकर एस.जी. यांच्या हस्ते प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले इतिहास विभागाच्या वतीने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जीवन कार्यावर डॉ. अंभोरे ए.जी. येणे यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले यावेळी विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते

राज्यस्तरीय वाद-विवाद स्पर्धा

स्पर्धा संयोजक - **डॉ. पजई एस. आर.**

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव येथे मागील नऊ वर्षापासून अखंड चालू असलेली कै. अयोध्याबाई रामनारायणजी तोष्णीवाल राज्यस्तरीय वादविवाद स्पर्धा याही वर्षी दि.०२ फेब्रुवारी २०२६ रोजी संत नामदेव सभागृहात आयोजित करण्यात आली होती. ज्यामध्ये एकुण १८ संघानी सहभाग नोंदविला. पुणे छत्रपती संभाजीनगर, अकोला, रिसोड, अर्धापूर, हिंगोली आखाडा बाळापूर रिसोड, जिंतूर परभणी, नांदेड अशा वेगवेगळ्या ठिकाणाहून स्पर्धक सहभागी झाले त्यांनी 'कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) तंत्रज्ञान भारताच्या विकासासाठी तारक/मारक' या विषयावर अभ्यासपूर्ण व मुद्देनिहाय विचार मांडत स्पर्धा रंजकदार केली.

स्पर्धेची सुरुवात कै. अयोध्याबाई तोष्णीवाल यांच्या प्रतिमेचे पुजन करून करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. बी. आर. तोष्णीवाल (संस्थाध्यक्ष) तर उद्घाटक मा.श्री. योगेश कुमार मीना (आय.ए. एस. प्रभारी मुख्याधिकारी नगरपंचायत, सेनगाव), प्रमुख पाहुणे म्हणून मा. बद्रीभाऊ सारडा (शहराध्यक्ष माहेश्वरी समाज, सेनगाव), परीक्षक म्हणून मा.श्री विकास जाधव (व्यवस्थापक दैनिक सकाळ), डॉ. माधव जाधव, डॉ. शरद बोराडे, प्राचार्य डॉ. एस जी तळणीकर, मा. श्री आर. एम. शेळके (अधिसभा सदस्य, स्वा.रा.ती.म.वि.नांदेड तसेच स्पर्धा समन्वयक डॉ. एस.आर. पजई, सांस्कृतीक विभागप्रमुख डॉ.विजय वाघ आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होते.

याप्रसंगी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्राचार्य डॉ. तळणीकर यांनी केले. स्पर्धा समन्वयक डॉ. एस. आर. पजई स्पर्धा घेण्यामागील भूमिका मांडत मागील स्पर्धाचा इतिवृत्तांत मांडला. उद्घाटक समारंभाचे अध्यक्ष. मा. बी. आर. तोष्णीवाल यांनी चर्चा, वादविवाद व वक्तृत्व च्या माध्यमातून निर्माण होणाऱ्या मंथनातून उत्तम समाज घडत असतो वादविवाद स्पर्धाना अनन्य साधारन महत्व आहे असे सांगीतले. अशा मा.श्री. योगेश कुमार मीना (आय.ए. एस. प्रभारी मुख्याधिकारी नगरपंचायत सेनगाव) यांनी विद्यार्थ्यांना आत्मविश्वासाने स्पर्धेत सहभागी व्हावे असे सांगत आप बीती सांगितली आणि स्पर्धकांचा उत्साह वाढविला. अशा स्पर्धेतून नेतृत्व गुणास वाव मिळतो, एखादया गोष्टीची स्वच्छ प्रतिमा सर्वासमोर येते. म्हणून अधिकाधिक विद्यार्थ्यांनी अशा स्पर्धेमध्ये सहभागी व्हावे असे प्रतिपादन केले.

सदरील स्पर्धेचे परीक्षण विकास जाधव (व्यवस्थापक दैनिक सकाळ) डॉ. माधव जाधव, डॉ. शरद बोराडे यांनी काम पाहिले. स्पर्धेच्या बक्षीस वितरणाच्या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा.बी.आर तोष्णीवाल (संस्थाअध्यक्ष) हे तर प्रमुख पाहुणे मा. हुशारसिंग साबळे (संचालक, परीक्षा व मूल्यांकन, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड), मा.डॉ त्रिभुवन सर (उपकुलसचिव, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड) हे होते.

कै. अयोध्याबाई रामनारायणजी तोष्णीवाल राज्यस्तरीय वाद-विवाद स्पर्धेचे प्रथम पारितोषीक, कै.अयोध्या बाई श्री.ग.शि.प्र.मं, येलदरी रामनारायणजी

किशनलालजी तोष्णीवाल यांचे स्मृती प्रित्यर्थ मा.श्री. बी. आर. तोष्णीवाल (अध्यक्ष कॅम्प) यांच्या वतीने रु.११,०००/- स्मृतीचिन्ह व प्रमाणपत्र (गांजरे नितीन जगन्नाथ, वनारे अनिकेत रामा. संस्कार मंदिर कला वाणिज्य महाविद्यालय पुणे), व्दितीय पारितोषिक वाणिज्य विभाग डॉ. एस एस अग्रवाल व डॉ. पी एन तोतला यांच्या वतीने रु. ७०००/- स्मृर्तीचिन्ह व प्रमाणपत्र (कु. पूजा गंगाधर नवल, कु. वैष्णवी रमेश भुदर लाल बहादूर शास्त्री वरिष्ठ महाविद्यालय परतुर), तृतीय पारितोषीक मातोश्री मालती देवी सुधाकरराव धारवाडकर यांच्या वतीने रु. ५०००/-स्मृर्तीचिन्ह व प्रमाणपत्र (प्रथमेश बळीराम गिरी, आदित्य ज्ञानेश्वर दराडे माणिकचंद पहाडे विधी महाविद्यालय छत्रपती संभाजीनगर), उत्कृष्ट वक्ता पारीतोषिक इंग्रजी विभाग प्रा. सबनीस आर. एस. यांच्या वतीने रु ३०००/- स्मृर्तीचिन्ह व प्रमाणपत्र (गायत्री शंकर काळबांडे, तोष्णीवाल महावि?द्यालय, सेनगाव) तसेच, उत्कृष्ट खंडन-मंडन पारीतोषिक कै. रुस्तम राव सादोराव देशमुख यांचे स्मृती प्रित्यर्थ श्री प्रकाशराव देशमुख यांच्या वतीने रु. २०००/- स्मृर्तीचिन्ह व प्रमाणपत्र (शेख तबसूम हैदर कै. शंकरराव चव्हाण महाविद्यालय अर्धापूर) आदीना पुरस्कार प्रदान करण्यात आले. एकंदरीत कृत्रिम बुद्धिमत्ता विषयावर खुप साधक बाधक चर्चा होऊन या मंथनातून खालील निष्कर्ष निघाले

कार्यक्षमता वाढते: कृत्रिम बुद्धिमत्ता मशीन लर्निंग आणि डेटा एनालिटिक्सचा वापर करून कार्यक्षमता वाढवू शकते.

स्वयंचलन: कृत्रिम बुद्धिमत्ता स्वयंचलित प्रक्रियांना सक्षम करते, ज्यामुळे मानवांना अधिक जटिल कार्यांवर लक्ष केंद्रित करण्याची संधी मिळते.

नवीनता: कृत्रिम बुद्धिमत्ता नवीन उत्पादने, सेवाएं आणि अनुभव तयार करण्यात मदत करू शकते.

नोकरीची सुरक्षा: कृत्रिम बुद्धिमत्ता काही नोकऱ्या स्वयंचलित करू शकते, ज्यामुळे नोकरीची सुरक्षा प्रभावित होऊ शकते.

प्रायोगिकता: कृत्रिम बुद्धिमत्ता प्रायोगिकता आणि अनिश्चिततेच्या समस्यांना सामोरे जाऊ शकते.

नैतिकता: कृत्रिम बुद्धिमत्ता नैतिकता आणि गोपनीयतेच्या समस्यांना सामोरे जाऊ शकते.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता योग्य आहे की नाही हे त्याच्या वापर आणि अनुप्रयोगावर अवलंबून आहे. त्याच्या फायद्यांचा उपयोग करून आणि नुकसानांचे निराकरण करून, कृत्रिम बुद्धिमत्ता मानवासाठी एक शक्तिशाली साधन बनू शकते.

कार्यक्रमाचे सुत्रसंचलन प्रा.टी.यु. केंद्रे यांनी केले आणि आभार डॉ. एस.आर. पजई यांनी व्यक्त केले. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी महावि?द्यालयाती शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांनी परिश्रम घेतले.

Toshriwal Arts,Commerce & Science College
Sengaon Tq.Sengaon Dist.Hingoli

Department of Chemistry

Dr. Yogesh Nalwar
(Associate Professor & Head)

Mr. Tryambak Kendre
(Assistant Professor)

A Mega Employment Fair was successfully organized at Toshniwal Arts, Commerce and Science College under the joint initiative of the Department of Skill Development, Employment, Entrepreneurship and Innovation, District Skill Development Employment and Entrepreneurship Guidance Center, Model Career Center (Chhatrapati Sambhajinagar), and the college administration. The employment fair was conducted on Thursday, 21 August, at 10:00 AM in the college campus with great enthusiasm and participation.

Several reputed companies from Maharashtra participated in the employment fair. The participating organizations included S.K. Safety Pvt. Ltd., Ams India Pvt. Ltd., Trenk Engineering Ltd., industries from MIDC Waluj, Life Insurance Corporation of India (LIC), SBI Life Insurance, Marathwada Auto Camp Pvt. Ltd., D-D Auto Motive Ltd., Seven Transformers, Kesar Gold Agro and Food Products Pvt. Ltd., Pankaj Transformers, Next Car For You, Bandhan Bank, and many other companies. Interviews were conducted for more than 650 vacancies in different sectors.

Various government corporations and development boards also set up information stalls to guide unemployed youth regarding career opportunities, financial assistance, and skill development schemes. These included the Women Economic Development Corporation, Mahatma Phule Backward Class Development Corporation, SantRohidas Leather Industry and Charmakar Development Corporation, Maharashtra State Other Backward Finance and Development Corporation, AnnasahebPatil Economic Development Corporation, District Industries Centre, Divyang Finance and Development Corporation, and Maharashtra State Khadi and Village Industries Board.

The employment fair provided an excellent platform for unemployed youth from rural and urban areas to explore career opportunities. Students and job seekers participated enthusiastically and interacted directly with company representatives. They also received valuable guidance regarding employment opportunities, career planning, entrepreneurship, and skill development.

The successful organization of the Mega Employment Fair was made possible through the dedicated efforts of the Principal, faculty members, organizing committee, and staff members of the college. The program proved to be highly beneficial for students and job seekers and contributed significantly toward employment awareness and career development in the region.

हिंगोली, परभणी, नांदेड,बीड जिल्ह्यातून स्वतंत्रपणे प्रकाशित होणारे विभागीय पातळीवरील दैनिक

दैनिक गांववाला

सेनगाव तोष्णीवाल महाविद्यालयात आज महारोजगार मेळावा

विविध कंपन्यांचा सहभाग ६५० पदांसाठी मुलाखती

कलमवीर

सेनगाव तोष्णीवाल महाविद्यालयात २१ ऑगस्ट रोजी महारोजगार मेळावा–६५०+ पदांसाठी मुलाखती

www.dainikkalmveer.in
21 Aug 2025 - Page 4

तोष्णीवाल महाविद्यालयात गुरुवारी पंडित दीनदयाल उपाध्याय रोजगार मेळावा

हिंगोली, परभणी, नांदेड,बीड जिल्ह्यातून स्वतंत्रपणे प्रकाशित होणारे विभागीय पातळीवरील दैनिक

दैनिक गांववाला

सेनगाव तोष्णीवाल महाविद्यालयात आज महारोजगार मेळावा

विविध कंपन्यांचा सहभाग ६५० पदांसाठी मुलाखती

तोष्णीवाल महाविद्यालयात मेळावा

१५ कंपन्यांचा सहभाग; २८८ उमेदवारांनी दिल्या मुलाखती

रोजगार मेळाव्यासाठी अनेकांचे परिश्रम

Department of Dairy Science

Dr. Arvind Naik
(Associate Professor & Head)

Mr. Dinesh Thorat
(Assitant Professor)

Department of Dairy Science has work towards teaching, research & extension activities. The faculty of department regularly works towards for students by employing innovative teaching ideas through presentations, photo, videos, online material, printed notes, seminars, etc. The practical conducted as a part of curriculum also benefits the students for easy grasping.

Department of Dairy Science also conducts different co-curricular as well as extra-curricular activities in order to create dairy awareness as well as welfare of students. The details of the different activities organised during academic year 2025-26 are summarized below:

1. Forum Formation :

The meeting was organised for the formation of "Dairy Forum" on 11th August 2025in the college under the chairmanship of Hon'blePrincipal Dr.Talnikar S.G., Toshniwal ACS College, Sengaon. The Chairman of the dairy formation is Dr. Naik.A.P Associate Professor & Head Department of Dairy Science.

In these Programme Mr. Thorat. D. D.Assistant Professor Department of Dairy science has given the information to the students about various departmental activities. In Forum formation there are three students from each class as a student's members. The Dairy forum undertook all the co-curricular as well as extracurricular activities under the Department of Dairy Science.

2.Animal Health Management Awareness : Department of Dairy Science undertook the Animal Health Checkup and Animal Health Awareness Camp through NSS in the Village Gondala Tq. Sengaon. Dist .Hingoli on dated 07.02.2026. Dr. .Santosh KanedkhedkarSir Animal Husbandry Officer Sengaon was the guest in this programme and their assistant Vijay Rathod and Ravi Kamble. They has organised vaccination camp for animals. They guided on various government Scheme regarding animal rearing such Goat Rearing , Cattle ,buffalo , and poultry rearing etc . After the inauguration of camp animal health checkup was organised. Dr.Naik A.P has given the information about the various diseases of animal health problems, Control measures and vaccination Programme. At last he has also given details on increasing milk production and annual income in dairy farm.Mr.Tadas D.P., Mr. Thorat D.D, Mr.Gaikwad N.S . Mr. Pawar.K.S , Mr. Markad S.S., Dr. Bhalerao G. P, Dr. Navagankar R.V and all the science faculty has helps to organised the programme

3. Student Seminar :

The department of Dairy Science

has organised the Seminar for students 20thJanuary 2026. In Department B.Sc. Dairy Science students has delivered seminar on different types of Dairy Breed, Dairy technology, Health care of animals, Farm animal Management, Various Dairy Product, and on different Topics etc.

5. Science Day :

All the Science faculty members has organised the celebration of National Science Day in the college on 28th February 2026. All the college students as well as staff members was invited for the programme in the seminar hall. The programme was inaugurated by the Hon'ble Guest, Mr.VithalGhogare District Cordinator water Harvesting Z.P Hingoli . He has guide about water harvesting and water conservation Dr Sahu U.L Department of Geology has also given information on water harvesting and conservation The information was given to the students about Science Day, and various scientific knowledge etc.

4. Poster exhibition :

The college has organized poster presentation for each department. The Chief Guest and Expert for the program was Dr. N. G. Popatwar, Head, Department of Fishery Science, DSM College, Jintur.The programme was inaugurated byHon'ble Principal Mr.Talnikar S.G on 12th March 2026. In this programme total 10 students of department of Dairy Science has prepared the posters on different breeds, dairy product & information about dairy technology in dairy Science. This event is a great showcase for students. It's a chance for students in any science subject to create a poster, display their work, experience. It is a great opportunity for students to share their ideas, presentation and communication skill, all of which are really important for their carriers student gain soft skills like preparing and delivering presentation. Faculty will encourage the students for preparing and demonstration of their posters. Mr.Thorat.D.D. Department of dairy Science has organised this poster presentation Programme

गोंडाळा येथील पशु संवर्धन शिबिरात जनावरांची तपासणी

सेनगाव - येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात कार्यरत असलेल्या राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष युवक शिबिराचे आयोजन गोंडाळा येथे सुरु असून शनिवारी घेण्यात आलेल्या पशुसंवर्धन शिबिरात शेकडो जनावरांची मोफत तपासणी करण्यात आली.

पशुरोग निदान व पशुधन संवर्धन शिबिराचे आयोजन वंशेश्वर गोशाळा गोंडाळा येथे करण्यात आले होते. याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. ए. पी. नाईक, पशुवैद्यकीय अधिकारी डॉ. संतोष कानेडखेडकर - सहाय्यक आयुक्त तालुका पशु चिकित्सालय सेनगाव पशु चिकित्सा सहाय्यक, विनय राठोड, रवी कांबळे, ज्ञानेश्वर खरात, तसेच वंशेश्वर गोशाळा समन्वयक भीमराव कोळेकर आदीची उपस्थिती होती. शिबिराच्या प्रारंभी पशुवैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी सामूहिकपणे गाईचे पूजन करत पशुधनाची श्रीमंती हीच देशाची संपत्ती होय असे सांगितले.

त्यानंतर डॉ. कानेडखेडकर यांनी लसीकरणाचे महत्त्व विशद करताना सांगितले की अनेक रोग जनावरांच्या संपर्कातून मनुष्यास होत आहे. त्यासाठी पुरेशी काळजी घेणे गरजेचे आहे. देशी पशुधन टिकविणे काळाची गरज असून त्या अनुषंगाने विशेष प्रयत्न ग्रामस्थांनी करायला हवेत उपलब्ध असलेल्या जनावरांतील जंत निर्मूलनासाठी गोळ्या देण्यात आल्या. पुढील आठवड्यात लसीकरणाची विशेष मोहीम राबविली जाणार आहे त्याचा योग्य तो फायदा ग्रामस्थांनी घ्यावा असे आवाहन केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा. डॉ. ज्ञानेश्वर तडस यांनी केले तर आभार डॉ.आर.व्ही. नवगणकर यांनी मानले. डॉ. मरकड, प्रा. निलेश गायकवाड, डॉ.थोरात, आदीनी शिबिर यशस्वीतेसाठी परिश्रम घेतले.

Department of Physics

Dr. R. A. Joshi
(Associate Professor & Head)

Dr. N. S. Bajaj
(Assistant Professor)

The department of Physics has been involved in different activities at the College level particularly these events can be classified into three categories Academic, Research and Extra-curricular. The events as planned at the beginning of the academic sessions are tried to be covered by the faculty members Dr. R. A. Joshi, Dr. N. S. Bajaj under the guidance of Hon. Principal Dr. S. G. Talnikar.

Academic Activities :-

Department caters the education into three sections UG i.e. B.Sc., PG M.Sc. Physics and Guidance to PhD students in the form of research guide. Presently department has good number of students perusing their UG in Physics for third year while the first batch of MSc will pass during Summer 2026, while there are four students working under Dr RA Joshi out of which two have submitted their thesis and three students are working under Dr NS Bajaj for their PhD. Faculty members are always ready for academic enrichment of UG and PG particularly teaching-learning, experiential learnings, evaluations and guidance for improvements. The planning not only emphasizes on students' developments but it motivates them for highest score achievements too. The department has well established, equipped and furnished laboratory and library too, these facilities at the laboratory (departmental) level serves as the centre for theoretical as well as practical concept understanding. Faculty members are using the advanced ICT techniques like smart screen for teaching, virtual laboratory for practical concept understanding and experimentations. Students are usually provided study materials in the hard and soft copy format and they are also assessed on regular interval for monitoring their performance on different scales by conducting test, assignment and seminars. As academic requirement PG SY students have completed their research projects during last semester by regularly attending and preforming the experiments, the materials synthesized by them have been analyzed at the different laboratories and characterization centers, fortunately these students have received an opportunity to visit at the state of art scientific facilities. The reports of their finding have been communicated to different journals for publications and further process, to the best of department strategy this could imbibe research persuasion character in them. The batch of third year UG have also successfully appeared for examination during summer 2026.

Research Contributions :-

During AY 2025-26 faculty member Dr. RA Joshi has published three articles, worked as resource person into three different conferences/seminars, Two students submitted their final thesis, with completion one research project, while Dr NS Bajaj has registered and received the

two grants of Patents, he has published five articles. Twelve PG research projects have been successfully completed.

Extra-curricular Activities :-

The department have carried out several extracurricular activities like establishment of Physics students associations, Poster Preparations, Students Seminars, Alumni Guidance Program, Science Day Celebration etc.

Physics Students Association :-

During the academic year 2025-26 Physics student's association established and inaugurated with the motive to provide an opportunity to students to learn and understand various skills of knowledge gaining through different activity organization, execution and participation. The student's forum includes total 09 members including Dr. RA Joshi, Dr. NS Bajaj as Chairman and Cochairman respectively while Bangar Kunal Satishrao, Korde Megha Arjun, Dhore Shrinivas Sudhakar, Hake Ganesh Vitthal, Tekale Swati Vaijnath, Shinde Komal Nagesh, Jadhav Rahul Baban, Bidkar Komal Santosh, Rathod Akash Tukaram as student members.

Poster Preparations & presentations :

The department of Physics have given an opportunity to the students in learning the poster drafting and highlighted the methods of presentation skill to them.

Students Seminar :-

Student's seminars are organized in two different ways using modern ICT tool like smart board and projector for presentations, while other mode followed includes traditional chalk and talk method. Seminars are conducted with the motive to inspire them to learn the technique of interaction, speaking and to boost stage confidence, the seminars organized on different dates and times of FY, SY and TY students respectively

Science Day Celebrations :-

Every year the National Science Day is celebrated in memory of Sir C. V. Raman, the first Indian Noble laureates, during this AY the science day is celebrated with the theme women's in science.

Academic Expert Guidance :-

Conceptual understanding of a topic is very necessary while appearing for examination and assessments, experts when interacts with aspirants, number of different difficulties/issues may be solved along with discussion on current developments and employment probabilities may also be elaborated. Hence considering these possibilities an academic expert Dr. Arindam Ghosh, Associate Professor and Head, Department of Physics, RCU Bishrampur Jharkhand talked on Nanotechnology an Advances in Physics for the students.

Alumni Interaction Session :-

Alumni of the departments are actively engaged in providing guidance and sharing of their Experiences with fellow students regarding necessities of academic as well as extra-curricular aspects in overall development of students. Alumni's regularly visits the department for guidance to the students.

Internal Quality Assurance Cell (IQAC)

Dr. Rajesh Joshi
(Co-ordinator - IQAC)

Internal Quality Assurance Cell (IQAC) is one of the constituent parts of the College which always functions with the aim to inspire faculty members for Developing a system for conscious, consistent and catalytic action to improve the academic and administrative performance of the institution. For promoting measures for institutional functioning towards quality enhancement through internalization of quality culture and institutionalization of best practices.

For fulfilling these objectives IQAC works by minute planning in very systematic way, all the academic, research and extracurricular activities considering the students at its foci. The IQAC executes defined events, programs to ensure timely, efficient and progressive performance of academic, and administrative tasks; coupling for quality of academic and research activities; institutional social responsibility (ISR); integration of modern methods of teaching and learning etc.

During the academic year 2025-26 IQAC has conducted meetings with college management, administration, teaching and non teaching staff, students, alumni and other stakeholders to discuss on different aspects for development of quality culture in academics. Following the needs of institutional and student's development the IQAC has supported in conducting events as mentioned below through various committees.

1. IQAC at the beginning of academic sessions ask the committee coordinators and Department heads to submit primary planning which is used for coordination with academic calendar displayed by university.
2. It is always insisted that the academic quality in everyday working of institutional functioning like teaching-learning, administrative planning and management should be maintained and incrementally enhanced, hence trainings related to ICT use, examination, research are conducted during this AY.
3. Facilitating the teaching staff members to use advance techniques for dissemination of teaching duty, which also includes use of smart boards, audio-video techniques, virtual instrumentations i.e. virtual labs etc for everyday teaching and hands on experiments for students etc.
4. Sharing of information like research funding, proposal submission amongst faculty members have been regularly shared as a result at present three research projects are undergoing during this AY.
5. Inspiring the faculty members for persuation of research degrees and subsequent further research programs like guide-ship etc hence at present nearly 16

faculty members are research guide while 27 faculty members are PhD qualified.

6. Assessment and evaluation of faculty member's appraisals and recommending them to the Principal for further process and promotions as a result at present almost every faculty have obtained his/her promotion through CAS on time.

7. Staff members were inspired for regular use of ICT based tools and updated pedagogy for teaching and learning like online mode of assessment, study material distribution and discussion platform for students.

8. Conducted induction program for students and newly appointed staff/CHB teachers at the beginning of the academic session through antiragging, scholarship and women empowerment cell.

9. Identifying, signing and conducting programs through memorandum of understanding with different institutes for quality culture enhancements and research perspectives, presently nearly 22 MoU have been signed and functional at the institution for students' welfare.

10. Conducted an alumni awareness drive, mentor mentee awareness drives through the Alumni cell coordination committee and mentor mentee committee for making alumni, mentors and mentee aware about their role in institutional development. The student's parents are regularly made aware about the progress of their wards through MM scheme personal interaction and guidance.

11. Health programs like health checkup camp, blood donation camp etc are conducted through the health cell and NSS.

12. Conducted vaccination drives, voter awareness drive, minority day, constitution day etc through NSS and cultural committee of the College.

13. CEG and CC regularly conducts the classes for students' upliftment through organization of various events like guidance and conducting examinations.

14. Workshop on intellectual property, research methodology and plagiarism conducted for the welfare of student's faculty members.

15. Outreach events through the women empowerment cell organized for the benefit of the girl students and womens in the region.

16. Competitions for the students like essay, elocution, Rangoli etc are conducted through cultural committee.

17. Sports events like Archery competition, Badminton matches, felicitation of sport achievements, cricket, kabbadi etc are conducted along with yoga classes.

18. Placement drive, science day, poster competition etc conducted during the academic year through placement cell, science forum etc.

19. Students achieved rank in sports, cultural events along with obtained jobs have been regularly falicited.

The overall results of all such efforts taken by every stakeholder is obtaining of highest marks in academic and administrative audit (AAA) conducted by parent University Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded.

Department of Economics

Dr. Pandurang Patil
(Professor & Head)

Prof. Balasaheb Gaikwad
(Assistant Professor)

1. Introduction :-

Economics is a social science deeply concerned with the welfare of society. Its core objective is to solve socio-economic issues using minimum resources through feasible solutions. Our department remains vigilant regarding emerging social issues, ensuring regular faculty-student discussions. The Department of Economics is committed to academic excellence, research, and societal benefit through various extracurricular activities, including forum formations, seminars, field visits, and guest lectures.

2. Key Academic Activities & Events :-

A. Formation of Economics Forum

- Date: July 23, 2025
- Chairmanship: Honorable Principal
- Objective: To encourage student leadership and organize student-centric curricular activities.

● **Details:** The meeting saw active participation from students of all classes. Dr. P.B. Patil briefed the newly elected members and coordinators on the functions and responsibilities of the forum.

B. Student Seminars :-

To foster overall development and boost confidence, the department organized regular seminars. These sessions allow B.A. Third year and Second Year (Economics Optional) students respectively to share innovative ideas and raise questions without fear.

● **Themes :-**

1. 'Goods and Services Tax (GST)'
2. 'Role of Agriculture in Economic Development'

● **Resource Persons:Prof. Dr. B.S. Sawake :** (Late Baburao Patil College, Hingoli) and Dr. A.D. Madavi (Adarsh College, Hingoli).

C. Group Discussions (GD) :-

The department conducted regular group discussions for B.A.Third Year (Economics Optional)focused on personality development and leadership.

● **Topics :-**

1. 'Crisis of Capitalism'
2. 'Centre-State Financial Relations in India'

● **Moderator:-** Mr. B.J. Gaikwad (Faculty Member).

● **Impact:-** These sessions helped students in articulating thoughts and motivating their peers toward critical thinking.

D. One - Day Workshop on Entrepreneurship Development :-

- Date: October 8, 2025
- Target Group:B. Com and B.Sc. Second Year (Generic Electives) students.

● **Resource Person:-** Prof. Sunil R. Patil

(New Model Degree College, Hingoli).

● **Key Highlights:-** Dr. P.B. Patil explained the necessity of economic literacy. Prof. Sunil Patil focused on the crucial role students play in spreading economic awareness within society.

E. Educational Study Tour :-

● Date: March 9, 2026

● Destination: The Peoples Co-operative Bank, Sengaon.

● **Lead Coordinator:-** Prof. B.J. Gaikwad.

● **Purpose :-** To provide Third-Year students with practical exposure to banking operations and the Indian banking system.

3. International Conference (Major Achievement) :-

The department successfully organized a Two-Day Inter-disciplinary International Conference titled: "Navigating New Horizons: Global Trade Dynamics and Economic Opportunities" (NNHGTDEO-2026).

● **Scope :-** The conference served as a global platform to discuss shifting paradigms in international trade.

● Participation: Scholars from Bangkok (Thailand), Yemen, and various Indian states attended.

● **Output :-**

A total of 60 research papers were presented across four technical sessions, providing multi-disciplinary insights into Economics and Commerce.

4. Conclusion :-

The academic year 2025-26 was marked by significant milestones for the Department of Economics. Through a blend of theoretical learning and practical exposure, the department continues to empower students to contribute meaningfully to the economy and society.

परिक्षा विभाग
पदवी प्रमाणपत्र वितरण समारंभ

डॉ. पांडुरंग पाटील
(परीक्षा विभाग प्रमुख)

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविदयालयातील परीक्षा विभागामार्फत दिनांक २९/०८/२०२५ रोजी महाविदयालयाच्या सहाव्या पदवी प्रमाणपत्र वितरण सभारंभाचे आयोजन करण्यात आले. या सभारंभात स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड येथे संपन्न झालेलेया २७ व्या दिक्षांत सभारंभात मान्य झालेल्या महाविदयालयाच्या विविध विद्याशाखेतील पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रम पूर्ण केलेल्या २०८ विध्यार्थांना पदवी प्रमाणपत्राचे वितरण करण्यात आले. या सभारंभाला प्रमुख अतिथी म्हणून मा.श्री गजानन झाडे तर सभारंभाचे अध्यक्षपद महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एस.जी.तळणीकर यांनी भूषविले तसेच मंचावर महाविद्यालयाचे परीक्षा विभाग प्रमुख प्रा.डॉ.पी.बी.पाटील, डॉ.आर.ए.जोशी (आय.क्यू.ए.सी.समन्वयक), डॉ.एस.आर.पजई (कॅप.अधिकारी) डॉ.पी.एन.तोतला (ई-कॅप अधिकारी) उपस्थित होते. सभारंभाची सुरुवात मिरवणूक सभेने करण्यात आली. या मिरवणूक सभेत प्रमुख अतिथी मा.श्री गजानन झाडे,महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एस.जी.तळणीकर, परीक्षा विभाग प्रमुख प्रा.डॉ.पी.बी.पाटील, सिनेट सदस्य तथा कार्यालयीन अधिक्षक मा.श्री. आर. एम.शेळके, डॉ. आर. ए. जोशी (आय.क्यू.ए.सी.समन्वयक), डॉ.एस.आर.पजई (कॅप अधिकारी), डॉ.पी.एन.तोतला (ई-कॅप अधिकारी) यांच्यासह महविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक व विध्यार्थी सहभागी झाले. सभारंभाची रीतसर सुरुवात ऑडीटोरीएम हॉल मध्ये स्वामीजी व सरस्वतीच्या प्रतीमेच्या पूजनाने करण्यात आली, यानंतर प्रमुख पाहुणे मा.श्री गजानन झाडे, व सभारंभाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ.एस.जी.तळणीकर यांचा यथोचित सत्कार करण्यात आला. यानंतर विद्यापीठ गीताचे गायन करण्यात आले. सभारंभाचे प्रास्ताविक परीक्षा विभाग प्रमुख प्रा.डॉ. पी.बी.पाटील यांनी केले,त्यांनी त्यांच्या प्रास्ताविकात सभारंभ आयोजीत करण्यामागची भूमिका विषद केली, तर प्रमुख अतिथींचा परिचय डॉ.एस.आर.पजई यांनी परिचय करून दिला. सभारंभाचे प्रमुख अतिथी मा.श्री गजानन झाडे यांनी आपल्या बीज भाषणात पदवीधर विद्यार्थांनी यशासाठी पंचसूत्री आपल्या मनात बिंबवून घ्यावी असे सांगून पदवीप्राप्त विध्यार्थ्यांना भावी उज्वल भवितव्यासाठी हार्दिक शुभेच्छा दिल्यात, यानंतर सभारंभाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ.एस.जी.तळणीकर यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणात पदवी प्राप्त विद्यार्थी आपल्या महाविद्यालयाचा नाव लौकिक करून आपल्या ज्ञानाचा उपवोग समाज उन्नतीसाठी व आपल्या व्यावसायिक जीवन यशस्वी करण्यासाठी वापरतील अशी अपेक्षा व्यक्त करत अध्यक्षीय समारोप केला. यानंतर सभारंभाचे प्रमुख अतिथी मा.श्री गजानन झाडे, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एस.जी.तळणीकर व परीक्षा विभाग प्रमुख प्रा.डॉ. पी.बी.पाटील यांच्या हस्ते विध्यार्थांना पदवी प्रमाणपत्राचे वितरण करण्यात आले. सभारंभाची सांगता राष्ट्रगीताने करण्यात आली.याप्रसंगी समूह चित्रीकरण करण्यात आले. शेवटी परतीची मिरवणूक यात्रा काढून सभारंभ संपन्न झाला असे घोषित करण्यात आले, या सभारंभाचे सूत्र संचालन प्रा.टी.यु.केंद्रे यांनी तर आभार प्रदर्शन डॉ.डी.जी.सावंत यांनी केले.

Toshniwal Arts,Commerce & Science College
Sengaon Tq.Sengaon Dist.Hingoli

Toshniwal Arts,Commerce & Scie

तोष्णीवाल महाविद्यालयात पदवीदान समारंभ उत्साहात

लोकमत न्यूज नेटवर्क

सेनगाव : येथील तोष्णीवाल कला व वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या वतीने पदवीदान समारंभ घेण्यात आला.

यावेळी विविध शाखांतील विद्यार्थ्यांना पदवी वितरण केले. अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर तर प्रमुख पाहुणे म्हणून गजानन झाडे होते. परीक्षा प्रमुख डॉ. पी.बी. पाटील यांनी प्रास्ताविक केले. प्राचार्य डॉ. तळणीकर यांनी अध्यक्षीय समारोप केला. पाहुण्यांचा परिचय कॅप प्रमुख डॉ. एस.आर. पजई यांनी केला. यावेळी कार्यालयीन अधीक्षक रंगनाथ शेळके, डॉ. प्रवीण तोतला, क्रीडा विभाग प्रमुख डॉ. हेमंत शिंदे, डॉ. आर.ए. जोशी, कर्मचारी, विद्यार्थी आदी उपस्थित होते.

सेनगाव येथील तोष्णीवाल कला व वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात स्वारातीम विद्यापीठाच्या वतीने पदवीदान समारंभ घेण्यात आला. याप्रसंगी मान्यवर.

तोष्णीवाल महाविद्यालयात पदवीदान समारंभ

सेनगाव - येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या २७ व्या दीक्षांत समारंभात समारंभात मान्यता प्राप्त झालेल्या पदव्यांचा महाविद्यालयाच्या सहाव्या दीक्षांत समारंभात वितरण करण्यात आले.

यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. श्रीपाद तळणीकर , गजानन झाडे, आर्दीची प्रमुख उपस्थिती होती. प्रास्ताविकात महाविद्यालयाचे परीक्षा प्रमुख डॉ. पी बी पाटील यांनी दीक्षांत समारंभ आयोजनाची भूमिका स्पष्ट करून परीक्षा उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांना शुभेच्छा दिल्या. तर विद्यार्थ्यांनी स्वहित जपत असताना समाज, देश, राष्ट्र ही भावना जपून जबाबदारीने वागण्या संदर्भात प्राचार्य तळणीकर यांनी मार्गदर्शन केले.

यावेळी कार्यालयीन अधीक्षक तथा सिनेट सदस्य रंगनाथ शेळके ई-कॅप प्रमुख, डॉ. प्रवीण तोतला, क्रीडा विभाग प्रमुख डॉ. हेमंत शिंदे,डॉ. आर.ए.जोशी आदीची उपस्थिती होती. सूत्रसंचालन प्रा. त्रंबक केंद्रे यांनी केले तर डॉ. डी. जी. सावंत यांनी आभार मानले. यशस्वीतेसाठी महाविद्यालयातील शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी परिश्रम घेतले.

तोष्णीवाल महाविद्यालयात पदवीदान समारंभ

सेनगाव तोष्णीवाल महाविद्यालयाचा पदवीदान समारंभ उत्साहात संपन्न

लक्षणारा कर्मवीर

सेनगाव । विश्वनाथ देशमुख

सेनगाव येथील तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या २७ व्या दीक्षांत समारंभात मान्यता प्राप्त झालेल्या पदव्यांचे वितरण महाविद्यालयाच्या सहाव्या पदवीदान समारंभात शुक्रवार, दि. २९ ऑगस्ट रोजी करण्यात आले. समारंभाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर होते, तर प्रमुख पाहुणे म्हणून श्री. गजानन झाडे (सेवानिवृत्त मुख्याध्यापक, ज्ञानेश्वर विद्यालय, वरुड-चक्रपान) उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या प्रास्ताविकात परीक्षा प्रमुख डॉ. पी. बी. पाटील यांनी समारंभाचे महत्त्व स्पष्ट करत उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन केले. मुख्य पाहुणे झाडे यांनी आपल्या मनोगतात विद्यार्थ्यांना आयुष्यात यशस्वी होण्यासाठी आवश्यक अशा पाच मूल्यांवर भर दिला - प्रामाणिकता, मेहनत, जिद्द, चिकाटी व सातत्य. अध्यक्षीय समारोपात प्राचार्य डॉ. तळणीकर यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना सांगितले की, स्वहित जपत असताना समाज, देश व राष्ट्र यांची जाणीव ठेवून जबाबदारीने वागणे हेच सुशिक्षित तरुणांचे कर्तव्य आहे.

कार्यक्रमाचे पाहुणे परिचय कॅप्टन डॉ. एस. आर. पजई यांनी करून दिला. या प्रसंगी महाविद्यालयाचे कार्यालयीन अधीक्षक व सिनेट सदस्य श्री. रंगनाथ शेळके, ई-कॅप प्रमुख डॉ. प्रवीण तोतला, क्रीडा विभाग प्रमुख डॉ. हेमंत शिंदे, तसेच आय.क्यू.ए.सी समन्वयक डॉ. आर. ए. जोशी आदी मान्यवर उपस्थित होते.

कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा. त्र्यंबक केंद्रे यांनी केले, तर आभार प्रदर्शन डॉ. डी. जी. सावंत यांनी व्यक्त केले. समारंभाच्या यशस्वीतेसाठी महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी प्रयत्न केले.

www.dainikkalmveer.in
30 Aug 2025 - Page 4

झालेल्या विद्यार्थ्यांना शुभेच्छा दिल्या. तर कर्मचारी यांनी परिश्रम घेतले.

तोष्णीवाल महाविद्यालयात पदवीदान समारंभ

सेनगाव - येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या २७ व्या दीक्षांत समारंभात समारंभात मान्यता प्राप्त झालेल्या पदव्यांचा महाविद्यालयाच्या सहाव्या दीक्षांत समारंभात वितरण करण्यात आले.

यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. श्रीपाद तळणीकर , गजानन झाडे, आर्दीची प्रमुख उपस्थिती होती. प्रास्ताविकात महाविद्यालयाचे परीक्षा प्रमुख डॉ. पी बी पाटील यांनी दीक्षांत समारंभ आयोजनाची भूमिका स्पष्ट करून परीक्षा उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांना शुभेच्छा दिल्या. तर विद्यार्थ्यांनी स्वहित जपत असताना समाज, देश, राष्ट्र ही भावना जपून जबाबदारीने वागण्या संदर्भात प्राचार्य तळणीकर यांनी मार्गदर्शन केले.

यावेळी कार्यालयीन अधीक्षक तथा सिनेट सदस्य रंगनाथ शेळके ई-कॅप प्रमुख, डॉ. प्रवीण तोतला, क्रीडा विभाग प्रमुख डॉ. हेमंत शिंदे,डॉ. आर.ए.जोशी आदीची उपस्थिती होती. सूत्रसंचालन प्रा. त्रंबक केंद्रे यांनी केले तर डॉ. डी. जी. सावंत यांनी आभार मानले. यशस्वीतेसाठी महाविद्यालयातील शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी परिश्रम घेतले.

International Conference

Navigating New Horizons: Global Trade Dynamics and Economic Opportunities

Dr. Pandurang Patil
(Convener)

Conference Title:- Two-day Inter-disciplinary International Conference on "Navigating New Horizons: Global Trade Dynamics and Economic Opportunities" (NNHGTDEO-2026). Dates: January 31 and February 1, 2026. Venue: Toshniwal Arts, Commerce and Science College, Sengaon. Organized By: Departments of Economics and Departments of Commerce. In Collaboration With: Swami Ramanand Teerth Marathwada University (SRTMU), Nanded.

1. Introduction

The Departments of Economics and Departments of Commerce at Toshniwal Arts, Commerce and Science College, Sengaon, successfully organized a two-day inter-disciplinary international conference focusing on the theme "Navigating New Horizons: Global Trade Dynamics and Economic Opportunities." (NNHGTDEO-2026). The conference served as a global platform to deliberate upon the shifting paradigms of international trade and the emerging economic landscapes.

2. Inaugural Session & Lighting of the Lamp

The conference commenced in a traditional and auspicious atmosphere. The proceedings began with the worship of Swami Ramanand Teerth and Goddess Saraswati, followed by the formal lighting of the lamp by the esteemed dignitaries on the dais.

3. Felicitation of Dignitaries

As per the tradition of the college, the guests were warmly welcomed and felicitated with shawls, shrifal (coconut), and bouquets. The distinguished guests on the dais included:

- Hon. Shri. Ramanji G.Toshniwal (Chairman, CDC, Toshniwal College) - President of the Function.
- Hon. Dr. Ashok M. Mahajan (Pro-Vice Chancellor, SRTMU, Nanded) - Inaugurator.
- Hon. Dr. Walmik K. Sarwade (Pro-Vice Chancellor, BAMU, Chhatrapati Sambhajinagar). - Special Appearance
- Hon. Shri. Subhash Eksingeappa (Vice President, SGSPM, Yeldari).Special Appearance
- Dr. Chaiwat Phuakkhong (Deputy Dean, for Research and Academic Services, College of Politics and Governance, Bangkok, Thailand) - Keynote Speaker.
- Principal Dr. SatyapremGhumre (Vidyavardhini College, Chhatrapati Sambhajinagar). Special Appearance
- Mr. Mohammed Basheer (Yemen). Special Appearance
- Principal, Prof. Dr. S. G. Talnikar (Host College).

" Mr.R.M.Shelke (Member,Senate, SRTMU,Nanded)

4. Opening Remarks & Institutional Progress

Prof. Dr. P. B. Patil delivered the introductory speech, outlining the objectives and the necessity of the conference. Following this, Principal,Prof. Dr. S. G. Talnikar presented an overview of Toshniwal College's 25-year journey of academic excellence and infrastructural growth.

5. Release of Souvenir & Introductions

The conference Souvenir (a collection of abstracts and research papers) was formally released at the hands of the guests. Subsequently, Dr. Y. S. Nalwar introduced the Inaugurator, Pro-Vice Chancellor Dr. Ashok M. Mahajan, and Dr. D.G.Sawantintroduced the Keynote Speaker to the audience.

6. Keynote and Inaugural Addresses

" Hon. Dr. Ashok M. Mahajan: In his inaugural address, he commended the college management for hosting a high-caliber international event in a rural area. He appreciated the selection of such a contemporary and "burning" topic as global trade.

"Dr. Chaiwat Phuakkhong (Bangkok) : During his keynote address, he noted that the scope of trade has reached unprecedented global levels. He emphasized the urgency of exploring new commercial sectors and called for rigorous research to enhance India's contribution to international trade.

7. Presidential Remarks & Vote of Thanks

In his presidential address, Shri. RamanjiG. Toshniwal remarked that while the college organizes national conferences annually, this first international venture marks a significant milestone in the institution's history. He expressed gratitude to participants who traveled from across the country and abroad. The inaugural session concluded with a vote of thanks by Prof.Dr. S. S. Agrawal, followed by the National Anthem.

8. Technical Sessions and Research Presentations

The two-day event featured four technical sessions. The highlight of the conference was the diverse participation of scholars from Bangkok (Thailand), Yemen, and various Indian states. A total of 138 research papers were presented, offering multi-disciplinary insights into economics and commerce.

9. Valedictory Function

The conference concluded on February 1, 2026. The Chief Guest for the valedictory session was Principal,Prof. Dr. B. M. Khandare (Member, Management Council, BAMUChh.Sambhajinagar). He praised the successful execution of the event and expressed confidence that the conclusions drawn from the sessions would be highly beneficial for policymakers.

10. Coordination & Acknowledgments

Under the guidance of Principal Prof.Dr. S. G. Talnikar, the conference coordinators Prof. Dr. P.B. Patil (Head, Dept. of Economics) co-coordinator Mr.B.J.Gaikwad(Dept. of Economics) and Prof. Dr.S. S. Agrawal, (Head, Dept. of Commerce),Co-Coordinator Dr.P.N.Totala

(Dept. of Commerce) tirelessly for the success of the event. The proceedings of the conference were anchored by Dr. R.A. Joshi, Dr. Y.S. Nalwar, and Mr.T.U.Kendre, while the vote of thanks was proposed by Dr. D.G. Sawant.The collective efforts of the teaching faculty, administrative staff, and students were instrumental in the grand success of NNHGTDEO-2026.

सेनगावात आंतरराष्ट्रीय परिषदेला उत्स्फूर्त प्रतिसाद

सेनगाव : येथील तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात शनिवारी (ता. ३१) वाणिज्य व अर्थशास्त्र विभागांतर्गत दोनदिवसीय आंतरविद्याशाखीय आंतरराष्ट्रीय परिषद 'नेव्हिगेटिंग न्यू हॉरिझोन्स : ग्लोबल ट्रेड डायनामिक्स ॲण्ड इकॉनॉमिक्स अपॉर्च्युनिटीज' उत्साहात पार पडली. महाविद्यालयीन विकास समितीचे अध्यक्ष रमणजी तोष्णीवाल अध्यक्षस्थानी होते, तर उद्घाटक म्हणून स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडचे प्र. कुलगुरू प्रा.डॉ. अशोक महाजन उपस्थित होते. प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर यांनी प्रास्ताविकातून आंतरराष्ट्रीय परिषदांचे शैक्षणिक व सामाजिक महत्त्व अधोरेखित केले. दोन दिवसांच्या तांत्रिक सत्रांत देश-विदेशातील तज्ज्ञांनी मार्गदर्शन केले. अर्थशास्त्रात ६०, तर वाणिज्यात ७८ संशोधन निबंध सादर झाले. समारोपात प्रा.डॉ. भारत खंदारे यांनी आयोजनाबद्दल महाविद्यालयाचे अभिनंदन केले. परिषद यशस्वितेसाठी शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी व विविध बँकांचे सहकार्य लाभले.

दोन दिवसीय परिषद ● अर्थशास्त्र विषयावर ६० तर वाणिज्य शाखेवर ७८ शोधनिबंध

आंतरविद्याशाखीय आंतरराष्ट्रीय विद्यापरिषद

सेनगाव (वा.) सेनगाव येथील तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय येथे वाणिज्य व अर्थशास्त्र विभागाच्या वतीने दि. ३१ जानेवारी रोजी दोन दिवसीय आंतरविद्याशाखीय आंतरराष्ट्रीय विद्यापरिषद मोठ्या उत्साहात पार पडली. परिषदेचे विषय होते "नेव्हिगेटिंग न्यू हॉरिझोंस: ग्लोबल ट्रेड डायनामिक्स अँड इकॉनामिक ऑपॉर्च्युनिटीज". परिषदेच्या उद्घाटनप्रसंगी महाविद्यालयीन विकास समितीचे अध्यक्ष रमणजी तोष्णीवाल अध्यक्षस्थानी होते. उद्घाटक म्हणून स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ येथील प्र-कुलगुरू प्रा. डॉ. अशोकजी महाजन उपस्थित होते. यावेळी गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळाचे उपाध्यक्ष सुभाषअप्पा एकशिंगे, थायलंड येथील Suan Sunandha Rajabhat University चे असोसिएट डीन डॉ. चाईयात फुआकखॉंग, विद्याधन कॉलेजचे प्राचार्य डॉ. सत्यप्रेम घुमरे, येमन येथून अलिले मोहम्मद बशीर, प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर आदी मान्यवरांची उपस्थिती होती.

देश-विदेशातील तज्ज्ञांनी केले मार्गदर्शन

प्रास्ताविकात प्राचार्य डॉ. तळणीकर यांनी महाविद्यालयाची शैक्षणिक वाटचाल मांडून समाजाच्या विकासात आंतरराष्ट्रीय परिषदांचे महत्व अधोरेखित केले. उद्घाटनपर भाषणात प्रा. डॉ. अशोकजी महाजन यांनी परिषदेच्या विषयाची समर्पकता स्पष्ट करत यास्वी आयोजनाबद्दल महाविद्यालयाचे कौतुक केले. अध्यक्षीय भाषणात रमणजी तोष्णीवाल यांनी संस्थेच्या विविध उपक्रमांची माहिती देत, दुर्गम व डोंगरी भागातील विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक सुविधांचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन केले. दोन दिवस चाललेल्या तांत्रिक सत्रांमध्ये देश-विदेशातील तज्ज्ञांनी मार्गदर्शन केले. परिषदेत अर्थशास्त्र विषयातील ६० तर वाणिज्य विषयातील ७८ संशोधन निबंध सादर करण्यात आले. समारोपप्रसंगी प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर अध्यक्षस्थानी होते, तर प्रमुख पाहुणे म्हणून प्रा. डॉ. भरत खंदारे (स्वामी विवेकानंद महाविद्यालय, मंठा) उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. आर. ए. जोशी, डॉ. वाय. एस. नलवार व प्रा. टी. यू. केंद्रे यांनी केले, तर आभार प्रदर्शन डॉ. डी. जी. सावंत यांनी केले. परिषद यशस्वीतेसाठी महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी विशेष परिश्रम घेतले.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक अभ्यासकेंद्र (८८३२-ए)

डॉ. पांडूरंग पाटील
(अभ्यासकेंद्र संयोजक)

१. केंद्राची प्राथमिक माहिती :

* केंद्र प्रमुख: प्राचार्य प्रो. डॉ. एस. जी. तळणीकर
* केंद्र संयोजक: प्रो. डॉ. पी. बी. पाटील
* सहाय्यक केंद्र संयोजक: प्रा. एन. एस. गायकवाड

२. प्रस्तावना :

तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगाव येथील यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या (YCMOU) अभ्यास केंद्र ८८३२ए तर्फे शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ चा वार्षिक अहवाल सादर करताना आम्हाला अत्यंत आनंद होत आहे. या शैक्षणिक वर्षात ग्रामीण भागातील आणि शिक्षणापासून वंचित राहिलेल्या अनेक विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणाच्या प्रवाहात आणण्यात केंद्राला मोठे यश मिळाले आहे.

३. प्रवेशित विद्यार्थी संख्या (Student Enrollment):

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ मध्ये विविध पदवी आणि पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांसाठी एकूण१२११ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला. शाखानिहाय विद्यार्थ्यांचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	अभ्यासक्रम (कोर्स)	प्रवेशित विद्यार्थी संख्या
१	बी. ए. (B.A.)	४५९
२	बी. कॉम. (B.Com.)	२७२
३	बी. एस्सी. (B.Sc.)	२५७
४	बी. लिब. (B.Lib.)	०९
५	एम. ए. मराठी (M.A. Marathi)	६१
६	एम. ए. इतिहास (M.A. History)	२९
७	एम.ए.अर्थशास्त्र (M.A.Eco.)	१६
८	एम. ए. इंग्रजी (M.A. English)	३०
९	एम. ए. हिंदी (M.A. Hindi)	०१
१०	एम. कॉम. (M.Com.)	२०
११	एम. एस्सी. वनस्पतीशास्त्र	३९
११	एम.एस्सी.पर्यावरणशास्त्र (M.Sc. Env. Sci.)	१०
१२	एम. बी. ए. (MBA)	०८
	एकूण प्रवेशित विद्यार्थी	**१२११**

४. शैक्षणिक उपक्रम आणि समुपदेशन (Academic Activities & Counseling):

*** ओळख सत्र (Induction Program):** शैक्षणिक वर्षाच्या सुरुवातीला, ऑगस्ट महिन्यातसर्व नवीन प्रवेशित विद्यार्थ्यांसाठी 'ओळख सत्र' यशस्वीरित्या आयोजित करण्यात आले. यामध्ये विद्यार्थ्यांना मुक्त विद्यापीठाची कार्यप्रणाली, अभ्यासक्रम आणि परीक्षेचे स्वरूप याविषयी सविस्तर मार्गदर्शन करण्यात आले.

*** समुपदेशन वर्ग:** विद्यापीठाने निर्धारित केलेल्या वेळापत्रकानुसार, रविवारी व इतर दिवशी महाविद्यालयातील तज्ज्ञ प्राध्यापकांद्वारे समुपदेशन **(Counseling)** वर्ग नियमितपणे घेण्यात आले. या सत्रात खालील प्राध्यापकांनी विविध विषयांनुसार समुपदेशक म्हणून काम पाहिले:

१.डॉ. पी. बी. पाटील - अर्थशास्त्र
२.डॉ. एस. एस. अग्रवाल - वाणिज्य
३.डॉ. एस. आर. पजई - हिंदी

४.डॉ. आर. एस. गोरे – इंग्रजी
५.डॉ. ए. डी. टापरे – मराठी
६.डॉ. आर. टी. चव्हाण – वनस्पती शास्त्र
७.डॉ. ए. ए. वाघमारे – पर्यावरण शास्त्र
८.डॉ. वाय. एस. नलवार – रसायन शास्त्र
९.डॉ. आर. ए. जोशी – भौतिक शास्त्र
१०.डॉ. डी. पी. तडस – गणित
११.डॉ. आर. आर. पैठणकर – ग्रंथालय शास्त्र
१२. बी.जे.गायकवाड –अर्थशास्त्र

५. गृहपाठ आणि परीक्षा (Assignments and Examinations):

*** गृहपाठ:** सर्व विद्यार्थ्यांकडून त्यांचे निर्धारित गृहपाठ (Assignments) समुपदेशकांच्या मार्गदर्शनाखाली वेळेत पूर्ण करून घेण्यात आले व ते केंद्रावर जमा करण्यात आले.

*** परीक्षा आयोजन:** या शैक्षणिक वर्षातील दोन्ही सत्रांच्या (डशाशीींशी) परीक्षा आपल्याच अभ्यास केंद्रावर अत्यंत शिस्तबद्ध आणि सुरळीत वातावरणात पार पडल्या.

*** निकाल:** अभ्यास केंद्राचा मागील सत्राचा/वर्षाचा निकाल अत्यंत समाधानकारक राहिला असून विद्यार्थ्यांनी घवघवीत यश संपादन केले आहे.

६. भौतिक सुविधा (Infrastructure & F$acilities):

विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी आणि सुलभ अध्ययनासाठी महाविद्यालयात उपलब्ध असलेल्या सर्व भौतिक सुविधा (उदा. अद्ययावत वर्गखोल्या, सुसज्ज प्रयोगशाळा, आणि ग्रंथालय) मुक्त विद्यापीठाच्या विद्यार्थ्यांसाठी उपलब्ध करून दिल्या जातात. या सर्व सुविधा अत्यंत उत्कृष्ट दर्जाच्या आहेत.

७. सहशालेय उपक्रम (Extracurricular Activities):

केवळ शैक्षणिक प्रगतीच नव्हे, तर विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी केंद्र प्रयत्नशील आहे. यावर्षी अभ्यास केंद्रातील अनेक विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयात आयोजित विविध क्रीडा स्पर्धा (Sports) आणि सांस्कृतिक कार्यक्रमांमध्ये (Cultural Programs) उत्स्फूर्तपणे सहभाग नोंदवला.

निष्कर्ष:

एकंदरीत, शैक्षणिक वर्ष २०२५–२६ हे तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय (८८३२ए) या अभ्यास केंद्रासाठी अतिशय फलदायी आणि यशस्वी ठरले आहे. केंद्र प्रमुख आणि संयोजकांच्या मार्गदर्शनाखाली केंद्र आपली शैक्षणिक उद्दिष्टे साध्य करत आहे.

Department of Commerce

Dr. Sanjivkumar Agrawal
(Professor & Head)

Dr. Pravin Totala
(Assistant Professor)

The College is established in the year 1993, in a remote, rural setting characterized by tribal communities and hilly terrains, the college has always prioritized providing accessible higher education to students hailing from economically disadvantaged backgrounds. Situated in an area where opportunities for quality education are limited, the institution has sought to bridge the educational gap by offering programs tailored to uplift the local community and foster socio-economic development.

From its inception, the college recognized the critical importance of commerce and management education in driving national economic growth and development. To this end, the management and academic authorities jointly decided to establish a dedicated faculty of commerce early on. This strategic move was aimed at equipping students with the essential knowledge and skills needed to succeed in the dynamic world of business, banking, and finance. Over the years, the demand for specialized commerce education grew significantly among students, reflecting the increasing importance of commerce-related careers in the job market.

Responding proactively to this rising demand, the college sought and received formal approval from both the University and the University Grants Commission (UGC) to expand its academic offerings. In June 2013, under the auspices of the UGC's XIth Plan Innovative Programme, the college launched postgraduate programs in commerce, including a Master of Commerce (M.Com.) with specializations in Banking and Insurance. This move represented a significant milestone in the college's development, enabling it to provide advanced education and research opportunities in commerce, thereby preparing students for higher-level careers and industry roles.

In recent years, the college further strengthened its focus on commerce education by establishing a dedicated Research Centre in Commerce. This centre, inaugurated last year, aims to promote research, innovation, and interest in commerce-related fields such as entrepreneurship, accounting, and taxation. Its primary goal is to generate knowledge that can contribute to local and national economic development while also enhancing students' employability and entrepreneurial skills. The center actively encourages students to pursue research projects, participate in seminars, and engage with industry experts, fostering a culture of inquiry and practical learning.

The commerce department is committed to providing students with a well-rounded education that combines theoretical understanding with practical skills. Its curriculum emphasizes real-world applications, with particular attention to

accounting, taxation, banking, and insurance sectors. The department's approach is geared toward fostering self-reliance among students, helping them develop competencies that enhance their career prospects and ability to adapt to changing industry needs. To monitor and maintain the quality of education, the department employs strategic planning and publishes an annual progress report, which includes details on academic achievements, research activities, and student placements.

Staffing comprises three dedicated full-time faculty members responsible for both undergraduate (B.Com.) and postgraduate (M.Com.) programs. Among these are distinguished educators such as Dr. S. S. Agrawal and Dr. P. N. Totala, both recognized as research supervisors by S.R.T.M. University. Dr. Agrawal supervises eight students, while Dr. Totala oversees four, guiding them through their research projects and theses. Their mentorship plays a pivotal role in fostering scholarly activity within the department.

Beyond classroom instruction, the department actively promotes holistic student development through a variety of co-curricular and extracurricular initiatives. These include organizing workshops, seminars, and competitions that enhance learning beyond textbooks.

In this year in collaboration of Department of Economics, Department of Commerce successfully organized a **Two-day Interdisciplinary International Conference on "Navigating New Horizons: Global Trade Dynamics and Economic Opportunities (NNHGTDEO-2026)" on 31stJanuary & 1st February2026.** The conference witnessed enthusiastic participation, with a total of 80 participants registered under the Commerce stream. Notably, all registered participants contributed research papers, resulting in the publication of 80 papers in a peer-reviewed and referred journal (Tactful Management, ISSN: 2319-7935 (Print) / 2319-7943 (Online), Impact Factor: 5.2585), reflecting a 100% publication outcome. The programme provided a valuable academic platform for researchers, faculty, and students to deliberate on emerging trends in global trade, digital transformation, and economic development. It significantly contributed to strengthening the research culture of the department, enhancing academic engagement, and aligning with institutional quality benchmarks as envisaged by IQAC.

Department of Microbiology

Mr. Nilesh Gaikwad
(Assistant Professor & Head

Mr. Kuldeep Pawar
(Assistant Professor)

The department of Microbiology carried out various co-curricular and extra-curricular activities during the academic year 2025-2026.

PG M. Sc. Microbiology First Batch Pass out The Postgraduate Department of Microbiology proudly announces the successful completion of its first batch of M.Sc. Microbiology students. The batch has not only completed the academic program successfully but has also contributed significantly to research activities. The successful passing out of the first batch of M.Sc. Microbiology students, along with the completion of PG dissertation.

Microbiology Forum :

During the year 2025-26 department has established Microbiology student's forum which works under the observation of department head and faculty member, the Microbiology forum is organized on 20th August 2025 inaugurated by Principal Dr. S. G. Talnikar. The function of the student forum is to coordinate and conduct various departmental activities; the students' members nominated for the Microbiology forum are Mr. N. S. Gaikwad, Mr. K. S. Pawar, Mr. Govind Deshmukh, Miss. Hule Ambika, Mr. Dhas Krushna.

Poster exhibition :

The event was organized on **12th March 2026**. A total of f**ive students from the Department of Microbiology** participated in the event. The **Chief Guest for the occasion was Dr. N. G. Popatwar, Head of the Department of Fishery Science,** DSM College, Jintur. The program was conducted under the guidance of the principal of the college, **Dr. S. G. Talnikar, who presided over the event.**

Research Publication:

Mr. N. S. Gaikwad :

Published four research articles in reputed and referred journals.

He also presented papers on international conference and national conferences.

Book Chapter: Two book chapters were published by department faculty.

Mr. K S. Pawar

The faculty of department has published two research articles in reputed and referred journals.

He also presented papers on national conferences.

Department of Geology

Dr. Uday Sahu
(Associate Professor & Head)

Dr. Bhagwan Ghute
(Associate Pforessor)

The Department of Geology organized various events and programs during the academic year 2025-26. These initiatives were designed to promote the overall development of students and to create awareness in society.

Geological fieldwork - risk assessment and awareness among villagers :

A comprehensive geological field study was conducted at ShindePangra and the adjoining area. The primary objective of this field was to gather crucial data on the area's geological characteristics, which could help in understanding seismic risks. In addition to the scientific analysis, efforts were made to engage and educate the local villagers about earthquake preparedness and safety measures and to create awareness about the potential hazards and to provide practical guidelines on how to take precautions and protect themselves during and after an earthquake. This initiative aimed not only to enhance scientific knowledge but also to empower the community with the information they need to mitigate risks.

Poster presentation :

The Geological Poster Presentation has been organised by college on 12th March 2026. Meticulously B.Sc. Geology students have been participatedinposters in the competition. This event serves as an excellent opportunity for students to engage directly with students andteachers, thereby fostering a scientific environment that enhances their understanding of complex geological concepts. During the presentation, students utilized visually compelling posters to summarize their research objectives, methodologies, results, and conclusions. Each poster will highlight the key aspects of their geological theme. Additionally, attendees are encouraged to participate in discussions, ask questions, and provide constructive feedback, which not only enriches the students' learning experience but also promotes networking and potential future collaborations in the field. Overall, the event aims to cultivate a deeper appreciation of geological sciences among students and hone their communication and presentation skills, which are essential for their future careers in geological sciences.

Extracurricular activities of the department :

Lecture given on water conservation and land development in NSS camp :

This year, the theme of NSS special camp was on water conservation and land development.A comprehensive lecture on the importance of water conservation and sustainable land development was delivered during the NSS camp at

Khanapur Chita Tq/ Dist. Hingoliwas organised by Shivaji College, Hingoli. Students and villagers participated. We have told some facts about the water, such aswater scarcity is growing day by day. Now it is our collective responsibility for rainwater harvesting.Integrated strategies involve technology (smart irrigation), infrastructure (check dams), and behavioral changes (efficient water use). Effective management ensures clean water for current and future generations, supporting health and sustainability. Small actions, like saving water and planting trees, lead to a sustainable water future.

Engaging school program on Career opportunities after 10th :

During our engaging school program at SahakarRatnaOmprakshDeoda School, Sengaon on 12th February 2026. We have delivered career opportunities available to students after 10thstandard. The lecture covered essential information on various fields, including science, technology, arts, medical and engineering. Also given detailed information about various scholarships and fellowships available for further education and courses. Student have provided valuable insights to help them make informed decisions about their future. We discussed the importance of understanding personal strengths and interests when choosing a career and how different educational tracks. In addition, we emphasized the significance of skill development, internships, and extracurricular activities in enhancing employability. Overall, the lecture aimed to empower students with the knowledge and resources they need to explore and pursue a fulfilling career after 10th grade.

Central Library

Dr. Rajiv Paithankar
(Librarian)

About us :

Library is hart of Institution. As per 5th law of Dr.S R Rangnathan (Father of Library science) 'LIBRARY IS A GROWING ORGANISM'. Library of Toshniwal ACS college is the nucleus of the teaching-learning program. Though the collection is not large by number, it is in quality.

Today we have 23640 vol. ,64 print periodicals etc. as well as non book material such as cassets, CDs , DVD, E-Journals , E-Books also availabel in large contity.

The library offers its services and access to Information for our students,faculty members, college staff,and community.

Our aims and Objects :

Information/Knowledge is for all. Dessemination of Information for education and Development.

- Sengaon is located in hilly and rural area. Students from rural area are heard workers. They can study hard.
- Our aim is to improve their knowledge and they will stand in compitation era.Competative exams like MPSC, UPSC, NET,SET, Bank P.O. etc. And will get successful.We are bounded to serve better services.
- Our objective is to get smart job opportunities from verious fields.

About Library Administration :

Our college library have a library committee with 10 faculty members including Chairman -Principal and Secretary- Librarian

The mejor decision will be taken by the co-ordenating committee.

Working Hours of Library-10 am to 5.30 pm.

Working Days - Monday to Saturday except Govt. holidays.

Every Student has to follow library rules regulations.

Library at a glance :

Facility Available	**Quantity**
Total Number of Books	23640
No. of Encyclopedia	816
Dictionary	15
Referance Books	19751
Print Journals	64
E-B ooks	2.5 lack
News Papers	10
CD, DVD	10 Set
Map	23
Research Thesis	20
Library Software	Soft campus
Reading Room	Available
No. of computers	05
Printer	01

Library Services :

- Service
- Document Delivery Service
- Reading room serviceBook charging-discharging by degital method

- Open access system for P G Students
- Intenet facility
- Current Periodicals and back volumes facility
- E-Services-
- OPAC, M-OPAC
- Reference Service
- Reprographic Service
- Book bank Facility
- Inter library Loan facility
- New arrivel Display Stand

Best Practices :

- Computarized Library
- New books/Periodicals Info.
- M-OPAC for quick booksearch by smart phone.
- Formal traning for teachers and students.
- Annual budget

Library Website www.toshniwallibrary.com

- Feedback for students
- Event Organize-
- Celibrating Book day
- Conducting book exebution
- E-Resource awareness programme
- MOPAC Demo
- Best Reader Award
- National comference 2025, NFILS-2025 "Navigating The Future : Innovations In Library Science"
- Research Acitvity
- Ph D Award Student 12
- Ph D scholar work in progress 01
- Book Published 13
- Article Published in Journal 42
- Article Published in Conference 34
- Editioral Board Member of Int. Journal 03

दैनिक मराठवाडा केसरी

तोषनिवाल महाविद्यालयात ग्रंथ प्रदर्शनी

सेनगाव – येथील तोषनीवाल महाविद्यालयात मंगळवारी डॉ. एस.आर.रंगनाथन ग्रंथालय शास्त्राचे जनक यांच्या १३३ व्या जयंती निमित्त ग्रंथालय विभाग तर्फे भारताचा इतिहास या विषयाचे ग्रंथ प्रदर्शन आयोजित करण्यात आले.

यावेळी प्राचार्य डॉ.श्रीपाद तळनीकर यांचे हस्ते उद्घाटन करण्यात आले. डॉ. रंगनाथन यांच्या प्रतिमेचे पूजन करून ग्रंथ दालन सर्व विद्यार्थी व शिक्षक यांना वाचनासाठी खुले करून देण्यात आले. या प्रसंगी डॉ. अंभोरे यांनी भारताचा इतिहास या बाबत माहिती दिली .सूत्रसंचालन डॉ. पैठणकर यांनी केले. यावेळी महाविद्यालयाचे सर्व शिक्षक, विद्यार्थी मोठ्या संखेने उपस्थित होते. ग्रंथालयाचे कर्मचारी पडोळे यांनी कार्यक्रम यशस्विते साठी परिश्रम घेतले.

Career Katta & Competitive Examination Guidance Cell

Dr. Dhanaji Patil
(Coordinator)

Dr. Arvind Naik
(Associate Coordinator)

Career Katta-Competitive Examination Guidance (CK-CEG) Cell has been established in the College to provide necessary guidance and facilities to the college students for preparation of competitive examinations. Moreover, Cell is undertaking different programme described by Career Katta scheme of Maharashtra State Higher and Technical Education and Maharashtra Information Technology Support Centre, Mumbai. CK-CEG Cell assists students with the preparation of various competitive exams by making available books, newspapers and magazines in the Cell as well as in college library. For overall development of the students, CK-CEG Cell of college organizes competitive exams and career guidance programs by inviting Experts in different fields and arranging preparatory classes for the exams. Activities organized during this academic year are surmised below.

1.Students joining the Career Katta scheme : The Career Katta scheme, introduced by the Government of Maharashtra through the Department of Higher and Technical Education and the Maharashtra Information Technology Assistance Centre, has been implemented in the college by informing students about its objectives and encouraging them to register for the program for their overall development. This Student Enrollment Campaign to Career Katta was run along with the admission process in the college during this academic year.

2. **Career Parliament :** For the year 2025-26, Career Parliament has been established in the college with the objective of increasing the interest and participation of college students and clarity of career vision via letter 15/07/2025.

3.Guidance Program for GATE & JAM 2026 : Competitive Examination Guidance and Career Counselling (CEGCC) Cell (Career Katta) has organized a guidance program on "GATE & JAM 2026 Examinations" on 25th September 2025 at 02.00 PM. The program was conducted to create awareness among students about national-level competitive examinations and opportunities in premier institutes.

The program was chaired by the Principal, Dr. S. G. Talnikar. The key resource person for the session was Mr. Anup P. from IIT Powai, Mumbai. On the dais Dr. Rajesh Joshi, Coordinator of the Internal Quality Assurance Cell (IQAC), Dr. Dhanaji Patil, Coordinator of the Competitive Examination Guidance Cell, and Dr. Sanjay Agrawal from the Department of Commerce were present.

In his introductory remarks, Dr. Dhanaji Patil explained the objectives and activities of the Competitive Examination

Guidance Cell and highlighted the importance of such programs for students. He also briefly introduced the chief guest. In his presidential address, Principal Dr. S. G. Talnikar emphasized that students should take full advantage of such guidance initiatives and the facilities provided by the college to build successful careers in reputed institutions.

During his session, Mr. Anup P. provided detailed information about premier institutions such as IITs, NITs, IISc, and reputed foreign universities. He explained the significance of GATE and JAM 2026 examinations for higher education and career opportunities. He also elaborated on the application process, exam pattern, and preparation strategies. He pointed out that students from rural areas often overlook such opportunities and encouraged them to actively participate and prepare for these examinations.

The program was anchored by Dr. Datta Sawant, while the vote of thanks was delivered by Dr. Vikas Kalyankar. The event was successfully organized with the support of faculty members including Dr. Nilesh Gaikwad, Dr. Sandip Markad, Dr. Radheshyam Chavan and other staff members. Nearly 45 number of students and teachers were present for the program.

4.College Level General Knowledge Exam 2025 : Career Katta-CEG Cell has arranged College Level General Knowledge Examination 2026 on 20 January 2026 from 10 to 11 AM in College Examination Hall. The pattern of Examination is objective type and twenty (20) students participated in test. After the examination the results are analyzed and conveyed to the students. The special efforts have been made by the Principal, Shri. S. G. Talanikar, Dr. D. W. Patil, Dr. A. P. Naik, Dr. S. S. Markad for successful organization.

5.Preparatory Classes : Preparatory classes on General Knowledge, Reasoning, Language, Skills in English, History, Agriculture and allied subject, Time management were arranged for the interested students to get familiar with the MPSC, UPSC and other competitive examination by Career Katta-CEG Cell. During this academic year 2025-26, eighteen (18) students were registered to Career Katta-CEG Cell.

The special efforts have been taken by members of Career Katta-CEG Cell and all teaching & non-teaching staff of college for arranging and making successful of different guidance programme, preparatory classes etc.

Department of Fishery Science

Dr. Dhanaji Patil
(Associate Professor & Head)

Dr. Sandip Markad
(Assistant Professor)

Department of Fishery Science is continuously engaged in different academic, research, co-curricular and extracurricular activities to accomplish the defined objectives towards the creation of skill and knowledgeable manpower as well as transfer of knowledge and technology related to fisheries to the masses. The department of Fishery Science offers Fishery Science as an optional subject for fulfillment of Bachelor of Science (B.Sc.) degree under SRTM University Nanded. The PG course-M.Sc. Fishery Science has been initiated from academic year 2024-25.

The details of the work done by the department of Fishery Science during the academic Year 2025-26 are summarized below:

A.Academic:

1. Regular classes using chalk & board methods
2. Completion of field projects for PG students and successful submission of reports.
3. Use of innovative teaching methods such as use of projector, power point presentations, blended teaching learning, video lectures, Audio visual aids and demonstrations.
4. Online video lectures and study material through different platforms such as YouTube and college website.
5. Continuous assessment of students through overall judgement, tests, assignments and seminars and skill acquired.
6. Demonstration of different fishery related activities.

Responsibilities/Committees:

	Dr. D. W. Patil	**Dr. S. S. Markad**
University level	1.BOS, Invitee Member, Fishery Science 2.Practical Exam Committee (Coordinator) 3.Paper Setter, Paper Assessment & Moderator	1.BOS, Invitee Member, Fishery Science 2.Exam Committee (Assistant CS, IT Coordinator) 3.Paper Setter, Paper Assessment / Moderator
College level	1.College NAAC Committee- Criteria-III 2.Coordinator, Career Katta-Competitive Exam Guidance Cell 3.Library Committee 4.Water Harvesting committee 5.Exam Committee 6.Website Committee	1.College Website (design, development & maintenance) 2.Nodal Officer, Unnat Bharat Abhiyan 2.0 3.Nodal Officer, IRINS-Toshniwal College, Sengaon 4.NIRF Committee, ARIIA Committee 5.Library Committee 6.Water Harvesting committee

RC/OC:

Faculty	Name of the Course	Place	Duration	Name of Organizer
Dr. Sandip S. Markad	Refresher Course in Life Sciences	Online Mode MMTTC-Pondicherry University	12days (09/09/2025 to 22/09/2025)	UGC, New DelhiMMTTC-Pondicherry University

B. Research :

I. Research Project:Department of fishery Science proactively carries out varied research with grants received from different funding agencies. The department has successfully completed two research projects, one project is under process of sanction, and one project was submitted to seek grants from funding agency.

II. M.Sc. Research Projects: Students of M.Sc. S.Y. successfully complete their research project on various topics for fulfilment of their M.Sc. in Fishery Science. The dissertation/final research reports were submitted by seven students in the department for further processing. The details are as below:

Student Name	Title of the Research Project
Chavan Sainath Baburao	Growth performance of *Pangasius* cultured in cage units in reservoir
Gore Shital Gajanan	Preparation and evaluation of Fish *chakali* using locally available fishes
Jadhav Aniket Mahendra	Evaluation of growth performance of Green Mud Crab in crab box
Khulkhule Jagdish Pralhadrao	Study of growth performance and production of *Vennami* shrimp cultured in earthen pond
Pohkar Komal Gangaram	Preparation and evaluation of fish ball in curry prepared using locally available fishes
Sawant Dipali Sureshrao	Preparation and evaluation of fish vada
Wable Dattatray Narayan	Assessment of condition and marketing methods of Yeldari fish market.

III. Publications:

Books:

1. Dhanaji Patil and Sandip Markad (Eds.). (2026). Sustainable aquaculture: Recent advances and techniques. CRC Press/Apple Academic Press.

Book chapter

1. Rathore, A., Patil, D., & Markad, S. (2026). Optimizing sustainability: A comprehensive analysis of nutrient cycling

and environmental impact in aquaponic systems. In D. W. Patil & S. S. Markad (Eds.), Sustainable aquaculture: Recent advances and techniques (Chap. 14). CRC Press/Apple Academic Press.

Research Articles:

1. Two papers ininternationalJournals

IV. Conference/Seminar/Workshop Attended

1. Sandip Markad as Resource Person for Syllabus Workshop on "Implementation of Curriculum of B.Sc. II(Fishery Science) in NEP-2020" held on 08/07/2025 at Dayanand Science College, Latur.
2. Dhanaji Patil as Resource Person for Syllabus Workshop on "Implementation of Curriculum of B.Sc. II(Fishery Science) in NEP-2020" held on 08/07/2025 at Dayanand Science College, Latur.
3. International conferences: Presentation of research paper in Internation conference

C. Co-curricular & Extra-curricular

1. National Fish Farmer Day:

The Department of Fishery Science marked National Fish Farmer Day on July 10, 2025, with a program attended by college staff members. The day honors Dr. Hiralal Chaudhuri, a pioneering scientist who achieved the first induced breeding of fish in captivity in India on July 10, 1957. Dr. Chaudhuri's groundbreaking work earned him the title "father of induced breeding" in the country, and his achievement is credited with sparking India's "blue revolution." In recognition of his contributions, the Government of India declared July 10 as National Fish Farmers' Day.

2. Student forum formation:The Department of Fishery Science organized a meeting on July 10, 2025, to establish a "Fisheries Forum." This platform aims to facilitate interaction between students and teachers, enabling them to share ideas and collaborate on various activities, including curricular, co-curricular, and extracurricular initiatives. The forum will promote students' involvement and engagement in departmental activities. The Fisheries Forum for academic year 2025-26 included Dr. Patil D. W., Associate Professor & Head, Department of Fishery Science as Chairman, Dr. Markad S. S., Assistant Professor, Department of Fishery Science as Secretary and along with student members.

3. Student seminars and poster presentation:The Department of Fishery Science organized seminars and poster presentationon various topics to enhance students' presentation and delivery skills. Students from first, second, and third years were selected topics of interest in fishery science, and prepared presentations and posters with audio-visual aids and delivered lectures. These seminars and poster presentations also serve as a tool for continuous internal evaluation, assessing students' performance and knowledge in the field.

4. Guidance by PG students:The PG students undergoing M.Sc.-Fishery Science explained their experience to the UG students. They guided the UG students regarding need for postgraduation and future prospectus with their own understanding and knowledge.

समाजशास्त्र विभाग

डॉ. दिपक धारवाडकर
(सहाय्यक प्राध्यापक व विभाग प्रमुख)

डॉ. राजाभाऊ नवगणकर
(सहाय्यक प्राध्यापक)

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ मध्ये समाजशास्त्र विभागाच्या विभागाच्या वतीने विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

१.समाजशास्त्र अभ्यासमंडळाची स्थापना :

१५/०८/२०२५ रोजी शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ साठी महाविद्यालयात समाजशास्त्र अभ्यासमंडळाची स्थापना करण्यात आली. महाविद्यालयातील समाजशास्त्र अभ्यास मंडळाचे अध्यक्ष म्हणून थोरात अमोल श्रीराम बी.ए. तृतीय वर्ष या विद्यार्थ्याची सर्वानुमते निवड करण्यात आली. मगर अश्विनी किसन बी.ए. तृतीय वर्ष या विद्यार्थिनीची सचिव म्हणून तर केदार अलका हरिश्चंद्र, सोनुले अश्विनी उद्धव,माने दिपाली रामकिसन,शेंडगे पिराजी अशोक,घुगे शिवराज मधुकर, अवचार वैभव उत्तम यांची सदस्य म्हणून निवड करण्यात आली. या कार्यक्रमास महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.जी.तळणीकर, समाजशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. डी.एस. धारवाडकर व डॉ. आर.व्ही. नवगणकर आणि समाजशास्त्राचे विद्यार्थी उपस्थित होते.

२.स्टुडंट इंडकशान कर्यक्रमाचे आयोजन :

दिनांक १०/०९/२०२५ रोजी विभागाच्या वतीने वरिष्ठ महाविद्यालयात नव्याने प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी इंडकशन कर्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षपदी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर हे होते तर प्रमुख वक्ते आर.ए. जोशी व डॉ. डी.एस. धारवाडकर हे होते. कार्यक्रमाचे प्रस्ताविक डॉ. नवगणकर आर. व्ही. यांनी केले तर सूत्र संचालन डॉ. पजई एस.आर. यांनी तर आभार प्रदर्शन डॉ. अंभोरे ए.जी. यांनी केले. विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी महाविद्यालयात उपलब्ध असलेल्या सेवा व सुविधांची ओळख या कर्यक्रमा अंतर्गत विद्यार्थांना करून देण्यात आली. महाविद्यालयातील विद्यार्थी कल्याण विभाग, स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र, राष्ट्रीय सेवा योजना,क्रीडा विभाग, सांस्कृतिक विभाग, ग्रंथालय व माहिती केंद्र, महिला सक्षमीकरण विभाग इत्यादी विभागातील विभाग प्रमुखांनी विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी महाविद्यालयात उपलब्ध असलेल्या सेवा-सुविधा व राबविण्यात येणाऱ्या कार्यक्रम व योजनांची माहिती नव्याने महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना करून दिली. तसेच कार्यालयीन कामकाजासाठी कोणत्या कर्मचाऱ्याकडे कोणते काम सोपविण्यात आले आहे याची ओळख देखील विद्यार्थांना करून दिली. महाविद्यालयात गुणवंत विद्यार्थ्यांना देण्यात येणारे बक्षिसे व पुरस्कार कोणकोणते आहेत, कोणकोणत्या सांस्कृतिक व क्रीडा स्पर्धांमध्ये भाग घ्येण्याची संधी आहे, याची माहिती देवून त्यांना प्रेरित करण्यात आले. महाविद्यालयातील कोणते प्राध्यापक कोणता विषय शिकवितात व त्या विभागात काय सुविधा आहेत याची ओळख विद्यार्थ्यांना करून देण्यात आली. तसेच महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांनी शिस्तीचे पालन केले पाहिजे याची देखील जाणीव त्यांना करून देण्यात आली. या कार्यक्रमाला सर्व विषय शाखांचे प्रथम वर्षतील बहुसंख्य विद्यार्थी उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीते साठी डॉ. भालेराव जी.पी.

डॉ. नलवार वाय.एस., डॉ. वाघ व्ही.जी., पैठणकर आर.आर., डॉ. टापरे ए.डी., प्रा. शिंदे एच.टी. व प्रा. केंद्रे टी.यु. यांनी परिश्रम घेतले.

३.जात वैधता प्रमाणपत्र मार्गदर्शन शिबीर:

दिनांक:०४ /१०/२०२५ .रोजी विभागाच्या वतीने महाविद्यालयात जात वैधता प्रमाणपत्र मार्गदर्शन शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. महाविद्यालयातील मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना जात पडताळणी संदर्भात मार्गदर्शन शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षपदी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर हे होते.

विद्यार्थ्यांना जात प्रमाणपत्र व जात पडताळणी प्रमाणपत्र मिळिवण्यासाठी कोणकोणती कागदपत्रे व पुरावे आवशक असतात, जात पडताळणी प्रमाणपत्र मिळिवण्याची प्रक्रिया काय व कशी आहे, आँनलाईन अर्ज कसा करावा, योग्य ते पुरावे व तृटींची पुर्तता वेळेत करावी. तसेच कोणत्याही दलालाच्या नादी लागून फसू फासुनये. विद्यार्थ्यासाठी तिनसे रुपये फीस आकारून आँनलाईन पद्धतीने प्रमाणपत्राचे वितरण करण्यात येते असे सविस्तर मार्गदर्शन केले. मागसवर्गीय विद्यार्थ्यासाठी शासनाच्या कोणकोणत्या शिष्यवृत्या आहेत व कोणकोणत्या स्पर्धापरीक्षा आणि नोकर भर्ती पूर्व प्रशिक्षणासाठी आर्थिक व अन्य सहाय्य केले जाते या विषयी मार्गदर्शन केले. तसेच जात प्रमाणपत्र व जात पडताळणी प्रमाणपत्र वेळेत प्राप्त करून न घेतल्यास तुमच्यासाठी असलेल्या शासकीय योजना व आरक्षणाच्या लाभापासून तुम्ही वंचित रहाल, तेव्हा लवकरात लवकर जात व जात पडताळणी प्रमाणपत्र प्राप्त करून घ्या. सर्वांना विकासाची समान संधी मिळणे आवश्यक आहे. आसे प्रेरणादायी मार्गदर्शन केले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर यांनी या शिबाराचा समारोप केला. या कार्यक्रमाचे प्रस्ताविक व सुत्रसंचलन डॉ. नवगणकर आर.व्ही. यांनी केले तर आभार प्रदर्शन डॉ. एस.आर. पजई यांनी केले. या कर्यक्रमाच्या यशस्वीते साठी डॉ. संदीप मरकड, प्रा. हेमंत शिंदे, प्रा.रंगनाथ काटाळे, प्रा. संदीप चाटसे प्रा. बळीराम इंगोले, प्रा.सुनिल भूक्तर, प्रा. अमोल साळवे, श्री. आर. बी. कदम, श्री. प्रकाश कोपणार व श्री. माणिक घोटेकर यांनी परिश्रम घेतले.

४.भित्तीपत्रकाचे विमोचन:

दिनांक १२/०२/२०२६ रोजी विभागाच्या वतीने व अभ्यास मंडळाच्या सहकार्याने सामाजिक समस्या,थोर समाजसुधारक, विश्वरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, महात्मा फुले यांचे सामाजिक कार्य या विषयावर भित्तीपत्रकांचे विमोचन करण्यात आले.

अविनाश मुन्धरे, सुमेध खिल्लारे कला प्रथम वर्ष या विध्यार्थ्यानी सहभाग घेतला.

माजी विद्यार्थी समीती

डॉ. दिपक धारवाडकर (समन्वयक) | **डॉ. राजाभाऊ नवगणकर** (सदस्य) | **प्रा. दिनेश थोरात** (सदस्य)

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६मध्ये तोष्णीवाल महाविद्यालय माजी विद्यार्थी समीती संघाच्यावतीने विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

स्थापना:

तोष्णीवाल महाविद्यालय माजी विद्यार्थी संघाची स्थापना ०१/०३/२०१६ रोजी धर्मदाय आयुक्त, हिंगोली यांचे कडे नोंदणी करण्यात आली. अध्यक्ष. श्री. रमेश जावळे, उपाध्यक्ष. अपर्णा मुळे, सचिव. श्री. अथर पठाण व इतर सदस्यांची नियमानुसार निवड करण्यात आली.

समन्वयक म्हणून प्रा.धारवाडकर दीपक, प्रा.राजाभाऊ नवगंकर, प्रा.दिनेश थोरात यांची निवड करण्यात आली.

नव नाव नोंदणी कार्यक्रम:

दर वर्षी नव नाव नोंदणी कार्यक्रमराबविला जातो. या मध्ये मागील वर्षी उतीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांची नवीन सदस्य म्हणून नोंदणी केली जाते. १/३/२०२६ पर्यत जवळ जवळ ६५४० सदस्यांनी नाव नोदणी केली आहे.

माजी विद्यार्थी सत्कार व मार्गदर्शन समारंभ:

समाजशास्त्र विभाग व माजी विद्यार्थी समिति यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. २९/०८/२०२५ रोजी माजी विद्यार्थी सत्कार समारंभाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमात महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. तळणीकर एस.जी. यांनी महाविद्यालयाच्या वतीने सुप्रिया पंडित, प्रा. विजय कांबळे, गणेश फसाटे, राम तिडके, बालाजी तिडके, यायशस्वी माजी विद्यार्थ्यांचा सत्कार करण्यात आला. या कर्यक्रमाच्या यशस्वितेसाठी डॉ. धारवाडकर डी. एस., डॉ. नवगणकर आर.व्ही. प्रा. थोरात डी.डी., डॉ. आर. ए. जोशी व डॉ. पाटील पी.बी. यांनी परिश्रम घेतले.

शासकीय रुग्णालय हिंगोली येथे अन्नदान कार्यक्रम:

समाजशास्त्र विभागप्रमुख डॉ. दीपक धारवाडकर व माजी विद्यार्थी संघटना तोष्णीवाल महाविद्यालय सेनगाव च्या वतीने शासकीय रुग्णालय हिंगोली येथे १२/११/२०२५ रोजी अन्नदान कर्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.या कार्यक्रमात गरजवंत रुग्ण तसेच त्यांच्या नातेवाईकांना खिचडी व शिरा देण्यात आला. जवळपास २५० ते ३५० गरजवंतानी लाभ घेतला. या प्रसंगी महविद्यालयातील आजी व माजी

विध्यार्थ्यानी पुढाकार घेतला.विजय कांबळे,ऋशिकेश पवार, गजानन फुलसावंगे, धनंजय तिडके, अथर पठाण, शेख खालील, शेख रिझवान मन्नु, खंदारे विकास गजानन, गणेश थोरात व संदीप पाटील या माजी विद्यार्थी व डॉ. शाहू यु.एल., डॉ. पाटील पी.बी., डॉ. वाघमारे ए.ए., डॉ. भालेराव जी.पी. श्री. गुंजकर आर.जी व सरतापे सुनील यांनी परिश्रम घेतले.

माजी विध्यार्थी विजय कांबळे यांचे तर्फे शासकीय रुग्णालय हिंगोली येथे अन्नदान कार्यक्रम:

शासकीय रुग्णालय हिंगोली येथे ०४/०१/२०२६ रोजी माजी विध्यार्थी विजय कांबळे यांचे तर्फे अन्नदान कर्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.या कार्यक्रमात गरजवंत रुग्ण तसेच त्यांच्या नातेवाईकांना खिचडी व शिरा देण्यात आला. जवळपास ३०० ते ३५० गरजवंतानी लाभ घेतला. या प्रसंगी महविद्यालयातील आजी व माजी विध्यार्थ्यानी पुढाकार घेतला. विजय कांबळे, ऋशिकेश पवार, गजानन फुलसावंगे, धनंजय तिडके, अथर पठाण, शेख खालील, शेख रिझवान मन्नु, खंदारे विकास गजानन, गणेश थोरात, व संदीप पाटील या माजी विद्यार्थी व डॉ. शाहू यु.एल., डॉ. पाटील पी.बी., डॉ. वाघमारे ए.ए., डॉ. भालेराव जी.पी. श्री. गुंजकर आर.जी व सरतापे सुनील यांनी परिश्रम घेतले.

सत्कार मूर्ती माजी विध्यार्थी २०२५ –२६

श्री. माधव बळीराम बेले यवतमाळ पोलीस कला शाखा

श्री. सुदर्शन विश्वासराव खरात पोलीस BVOC शाखा

श्री.धनंजय गजानन अवचार हिंगोली पोलीस वाणीज्य शाखा

श्री.रतन रमेश काळेबीड पोलीस कला शाखा

माजी विद्यार्थी मेळावा:

माजी विद्यार्थी असोसियान व समाजशास्त्र विभाग तोष्णीवाल महाविद्यालय सेनगाव यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. ०२ /०५/२०२६ रोजी महाविद्यालयाच्या माजी विद्यार्थ्यांच्या मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले. या प्रसंगी कर्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य डॉ. तळणीकर एस.जी., मासंस्था अध्यक्ष. बी.आर. तोष्णीवाल, मा.संस्था उपाध्यक्ष सुभाषआप्पा एकशिंगे सचिव मा. यु. एम. शेळके, महविद्यालय विकास समिती अध्यक्ष मा. रमन तोष्णीवाल, प्रा. राजेश जोशी, तोष्णीवाल महाविद्यालयमाजी विद्यार्थी असोशिएसन सेनगाव सदस्य प्रा. गजानन फुलसा वांगे, प्रा. विजय कांबळे, कु. श्वेता भुरे हे उपस्थित होते. सूत्रसंचालन डॉ. विकास यांनी केले. कार्यक्रमाची सुरवात स्वामी रामानंद तीर्थ व सरस्वती प्रतिमा पूजन व दीप प्रज्वलन केले, तसेच दिवंगत प्राध्यापक व विध्यार्थी देविदास ढाकाणे यांना श्रदांजली वाहण्यात आली. प्रास्तविक प्रा. दीपक धारवाडकर यांनी केले, त्यांनी माजी विद्यार्थी असोशिएशन कडून दरवर्षी शासकीय रुग्णालय हिंगोली येथे करण्यात येणाऱ्या अन्नदानाचा उल्लेख केला. प्रा. जोशी यांनी प्रमुख पाहुण्याच्या भूमिकेत विध्यार्थ्याना मार्गदर्शन केले. अध्यक्षीय समारोप प्राचार्य तळनीकर यांनी केला. आभार प्रा. दिनेश थोरात यांनी मानले. प्रा. मोहसीन शेख, प्रा. गजानन फुलसावांगे, प्रा. विजय कांबळे यांनी मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमाच्या यशस्वीते साठी डॉ. नवगणकर आर., व्ही.प्रा. थोरात डी.डी., डॉ. आर. ए. जोशी. प्रा. विजय कांबळे, प्रा. किरण जाधव, ॲाड. राम तिडके, सुदाम मुंढे, इरफान लाला, वैभव देशमुख, शेख मोहसीन, मनोज बुद्रुक, ज्योती देशमुख, सरस्वती कोरडे व रश्मी देशमुख, गजानन धवले, महादेव देशमुख, अजय देशमुख यांनी परिश्रम घेतले. कार्यक्रमाची सांगता राष्ट्रगीताने करण्यात आली.

क्रीडा विभाग

डॉ. हेमंत शिंदे
(संचालक, क्रीडा विभाग)

१) तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांवच्या महाविद्यालयातील खेळाडुंची आंतर महाविद्यालयीन ड झोन वेट लिफ्टींग स्पर्धा दिनांक २८/०८/२०२५रोजी शिवाजी महाविद्यालय हिंगोली येथे घुगे उध्दव दादाराव यांनी ६० किग्रॅ, वजन गटात व्दितीय व गाढवे ओंकार गजानन ६० किग्रॅ वजन गटात तृतीय क्रमांक प्राप्त केला.

घुगे उध्दव दादाराव यांची ड झोन च्या संघात कोचींग कॅम्पससाठी निवड झाली सेंटर झोन स्पर्धा साठी सहभाग घेतला. दयानंद कॉमर्स महाविद्यालय लातुर येथे दि.०३ सप्टेंबर २०२५ रोजी सहभाग घेतला.

२) तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांवच्या महाविद्यालयातील खेळाडुंची आंतर महाविद्यालयीन ड झोन पावर लिफ्टींग स्पर्धा दि.२८/०८/२०२५ रोजी शिवाजी महाविद्यालयात हिंगोली येथे गाढवे ओंकार गजानन ६६ किग्रॅ वजन गटात सहभाग घेतला. व गरपाळ धम्मदीप बाळासाहेब यांनी ५५ किग्रॅ वजन गटात सहभाग घेतला.

३) तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांवच्या महाविद्यालयातील खेळाडुची आंतर महाविद्यालयीन ड झोन कबड्डी मुले संघाने दि.१३/०९/२०२५ रोजी योगानंद महाविद्यालय सेनगाव येथे संपन्न झाल्या त्या ठिकाणी महाविद्यालयाच्या संघाने व्दितीय क्रमांक प्राप्त केला. या संघात शेळके निलेश राजेश, शेळके सुशांत संजय, गरपाळ धम्मदीप बालासाहेब, शिंदे, सचिन किशन, तायडे आदित्य दिपक, तायडे अनिकेत दिपक, जाधव स्वप्निल गजानन, गाढवे ओंकार गजानन, शेख सय्यद शेख रहिम, जाधव करणय संजयकुमार, वाणी प्रभाकर अशोक, तिडके ऋषिकेश दिगांबर यांनी सहभाग घेतला होता तसेच तायडे आदित्य दिपक व शेळके सुशांत संजय यांची कोचींग कॅम्प ड झोन संघात निवड व सेंट्रल झोन कबड्डी स्पर्धेत तृतीय क्रमांक प्राप्त केला.

४) तोष्णीवाल कला वाणीज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांवच्या महाविद्यालयात खेळाडुंची आंतर महाविद्यालयीन ड झोन क्रिकेट (मुले) स्पर्धा दिनांक २४ ते २६ डिसेंबर २०२५ रोजी नुतन महाविद्यालय सेलू येथे संपन्न झाली या स्पर्धेत महाविद्यालयातील खेळाडुने तृतीय क्रमांक प्राप्त केला या स्पर्धेत खालिल खेळाडुने सहभाग घेतला. जारे कार्तीक बद्रिनारायण, कोरडे गणेश विष्णु, राठोड अभिषेक उत्तम, जाधव ओम सतिश, गाढवे योगेश संतोष, देशमुख अभिषेक रामराव, मिटकर शैलेष भिकाजी, राठोड जीवन विलास, डाळ अभिषेक शंकर, हेळकर राहुल उदय, सोनवणे आदित्य भानुदास, तनपुरे पवन विश्वनाथ, नाईक अतिश सर्जेराव, पठाण सोहेल रौफखान यांनी सहभाग घेवून तृतीय क्रमांक प्राप्त केला.

तसेच सोनवणे आदित्य भानुदास व हेळकर राहुल यांची ड झोन संघात निवड कोंचीग कॅम्पसाठी निवड झाली व सेंटर झोन स्पर्धेत तृतीय क्रमांक प्राप्त केला व विद्यापीठच्या कोचींग कॅम्प मध्ये निवड झाली.

५) तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांवच्या महाविद्यालयातील खेळाडुचे आंतर महाविद्यालयीन ड झोन क्रॉसकन्ट्री स्पर्धेत सहभाग दि. ०७/०८/२०२५ रोजी संत जनाबाई महाविद्यालय गंगाखेड येथे संपन्न झाली आहे त्या स्पर्धेत खेळाडुने सहभाग घेवून चौथा क्रमांक प्राप्त केला.

६) तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांवच्या महाविद्यालयातील खेळाडुचे आंतर महाविद्यालयीन ड झोन बुध्दीबळ स्पर्धेत सहभाग

दि.२९/०७/२०२५ रोजी लेट बाबुराव पाटील महाविद्यालय हिंगोली येथे खेळाडुने सहभाग घेतला या स्पर्धेत ड झोन च्या संघान अन्नपुर्णे अभय सुरेश हा खेळाडु कोचीग कॅम्प व विद्यापीठच्या संघात तृतीय क्रमांक प्राप्त केला विद्यापीठाच्या संघात आंतर विद्यापीठ मुंबई येथे सहभाग व क्रिडा महोत्सव स्पर्धेत नांदेड येथे सहभाग घेतला होता.

७) तोष्णीवाल कला व वाणिज्य महाविद्यालयातील खेळाडुने आंतर महाविद्यालयीन ड झोन कुस्ती स्पर्धेत ५७ किग्रॅ मध्ये व्दितीय क्रमांक प्राप्त केला. नुतन महाविद्यालय सेलू येथे दि.१६ ऑगस्ट २०२५ रोजी संपन्न झाली. आंतर महाविद्यालयीन विभागीय कुस्ती स्पर्धेत पंडीत दिन दयाल महाविद्यालय देवनी येथे सहभाग नोंदविला .

८) तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयातील खेळाडुने आंतर महाविद्यालयीन ड झोन मुली क्रिकेट स्पर्धेत दि.१८ ऑक्टोबर २०२५ रोजी तोष्णीवाल महाविद्यालय सेनगांव संपन्न झाली या स्पर्धेतुन ड झोन करीता कोचिंग कॅम्पसाठी निवड. सेंटर झोन साठी मुंदडा गायत्री संतोष, लोया पुर्वा रामनारायण, जारे सृष्टी बद्रिनारायण, पटांगळे अस्मिता दामोधर, धोंगडे भुमिका विश्वनाथ, कोल्हाळ आयोध्या सुनिल, धोंगडे शिवकन्या लक्ष्मण, घनमोडे दिव्या गणेश, कोरडे स्वाती गजानन, खंदारे पुनम शामराव, धोंगडे वैशाली बापुराव, निमळ साधना नामदेव, अवस्थी सलोनी हरिप्रसाद, यांनी सहभाग घेवुन सेंटर झोन स्पर्धा दयानंद विज्ञान महाविद्यालय लातुर येथे विद्यापीठातुन तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. विद्यापीठाच्या संघात मुंदडा गायत्री संतोष व स्वाती गजानन कोरडे कोचींग कॅम्प मध्ये निवड आंतर विद्यापीठ स्पर्धेत बनसाली विद्यापीठ राजस्थान येथे सहभाग घेतला.

९) तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयातील खेळाडुने आंतर महाविद्यालयीन ड झोन बॅडमिंटन स्पर्धा दि.०४/०९/२०२५ रोजी लेट कमलताई जामकर महिला महाविद्यालय परभणी येथे सहभाग घेतला.

१०) तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयातील खेळाडुने आंतर महाविद्यालयीन ड झोन फुटबॉल स्पर्धेत सय्यद समदी सय्यद खालजी व शेख उमर मो. जब्बार या खेळाडुने दि.१६ ऑक्टोंबर २०२५ रोजी ज्ञानोपासक महाविद्यालय परभणी येथ सहभाग घेवुन ड झोन संघात कोचींग कॅम्प व आंतर महाविद्यालयीन विभागीय स्पर्धेत व्दितीय क्रमांक प्राप्त केला व विद्यापीठ संघात निवड झाली आंतर विद्यापीठ पारुल युनिवर्सिटी वडोदरा गुजराथ येथे सहभाग घेतला.

११) तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयातील खेळाडुने आंतर महाविद्यालयीन ड झोन ॲथलेटीक्स मुले व मुली च्या संघाने दि.५,६ ऑक्टोबर २०२५ रोजी के.के.एम.महाविद्यालय मानवत येथे सहभाग घेवून खालील खेळाडुने विजय प्राप्त केला.

१) राठोड लक्ष्मण गोविंद १०० मीटर धावणे प्रथम व ४ नब १०० रिले प्रथम

२) लांडगे ऋषिकेश दशरथ ४ नंबर १०० रिले प्रथम

३) चव्हाण सौरभ साहेबराव ४ नंबर १०० रिले प्रथम

४) घ्यार चंद्रभान नामदेव ४ नंबर १०० रिले प्रथम, १००मि.धावणे तृतीय व २००मि. धावणे व्दितीय

५) शिंदे सचिन किशन गोळाफेक व्दितीय क्रमांक, थाळीफेक प्रथम क्रमांक

६) शिंदे अभिषेक रामकिशन गोळाफेक प्रथम क्रमांक, ४ नंबर १०० रिले प्रथम

आंतर महाविद्यालयीन ड झोन ॲथलेटीक्स मुली

१) वामन लक्ष्मी विश्वनाथ ४०० मिटर धावणे तृतीय क्रमांक, ८०० मि.प्रथम क्रमांक, ४ नंबर १०० रिले तृतीय

२) पांडुळे त्रिशाला आत्माराम ४ नब १०० रिले तृतीय

३) कदम नमन विठ्ठल २०० मिटर धावणे व्दितीय क्रमांक, १०० मिटर धावणे व्दितीय क्रमांक, ४ नंबर, १०० रिले तृतीय क्रमांक

४) कोरडे स्वाती गजानन गोळाफेक व्दितीय क्रमांक, ४ नंबर १०० रिले तृतीय क्रमांक

वरिल खेळाडुंनी यश संपादन केले
आंतर महाविद्यालयीन क्रिडा महोत्सव नांदेड येथे झालेल्या स्पर्धेत लक्ष्मण गोविंद राठोड याने १०० मिटर रिले मध्ये तृतीय क्रमांक प्राप्त केला.

१) लक्ष्मण गोविंद राठोड १०० मी. धावणे प्रथम क्रमांक, ४ नब १०० रिले विद्यापीठात प्रथम क्रमांक
२) अभिषेक रामकिशन शिंदे गोळाफेक विद्यापीठात व्दितीय क्रमांक
३) कोरडे स्वाती गजानन गोळाफेक विद्यापीठात व्दितीय क्रमांक
४) घ्यार चंद्रभान नामदेव २०० मि.धावणे तृतीय क्रमांक व ४ नब १०० रिले विद्यापीठात प्रथम क्रमांक

१२) तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयातील खेळाडुने आंतर महाविद्यालयीन ड झोन व्हॉलीबॉल स्पर्धा दि.०३/१०/२०२५ रोजी सरस्वती फार्मसी महाविद्यालय कुर्तडी येथे खेळाडुने सहभाग नोंदविला. आंतर महाविद्यालयीन आंतर विभागीय सेंटर झोन क्रिडा स्पर्धेत कुहे रंजीत अंबादास या खेळाडुने संघात सहभाग घेतला.

१३) तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयातील खेळाडुने आंतर महाविद्यालयीन सेंटर झोन तलवार बाजी सायबर क्रिडा प्रकारात दि.१३/०८/२०२५ रोजी जयक्रांती महाविद्यालय लातुर येथे कदम बजरंग लिंबाजी या खेळाडुने तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. व आंतर विद्यापीठ स्पर्धेत गुरुनानक देव विद्यापीठ अमृतसर येथे विद्यापीठाचे प्रतिनिधीत्व केले आहे.

१४) तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांव च्या खेळाडुने आंतर महाविद्यालयीन सेंटर झोन आंतर विभागीय तायक्वांदो क्रिडा स्पर्धेत दि.१२/०९/२०२५ रोजी प्रतिभा निकेतन महाविद्यालय नांदेड येथे कदम बजरंग लिंबाजी याने सहभाग घेतला.

१५) तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांव च्या खेळाडु रुपाली वसंत शिंदे हिने ५३ किग्रॅ वजन गटात कुरुक्षेत्र विद्यापीठ कुरुक्षेत्र येथे विद्यापीठाचे प्रतिनीधीत्व केले.

१६) तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांव येथे २१ जुन २०२५ रोजी योग दिन साजरा करण्यात आला.

१७) तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांव येथे दि.२९ ऑगस्ट २०२५ रोजी राष्ट्रीय क्रिडा दिन साजरा करण्यात आला.

१८) तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांव येथे आंतर महाविद्यालयीन ड झोन क्रिकेट मुर्लीच्या क्रिडा स्पर्धा घेण्यात आल्या.

१९) तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगांव येथे आंतर महाविद्यालयीन ड झोन क्रिकेट मुर्लींच्या कोचींग कॅम्प घेण्यात आला.

कनिष्ठ महाविद्यालय

१) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील ज्युनिअर खेळाडुने तालुकास्तरीय क्रिकेट स्पर्धेत १९ वर्ष मुले च्या संघाने सहभाग घेतला दि.२४/०९/२०२५ रोजी स्पर्धा घेण्यात आल्या.

२) तोष्णीवाल महाविद्यालयीन ज्युनिअर खेळाडुंनी तालुकास्तरीय क्रिकेट स्पर्धेत १९ वर्ष मुली च्या संघाने प्रथम क्रमांक प्राप्त केला जिल्हास्तरीय स्पर्धेसाठी निवड या स्पर्धा दि.१०/०९/२०२५ रोजी घेण्यात आल्या

१) जान्हवी पांडुरंग राहाटे
२) पुजा गंगाधर निमळे
३) मयुरी राहुल घावे
४) अनुष्का योगेश मिटकर
५) कापसे सायली दिलीप
६) पाईकराव नेहा यशवंत
७) झाडे दुर्गा महादेव
८) शिर्के दिव्या गजानन
९) कांबळे शितल महेंद्र

१०) लव्हांडे धनश्री सचिन
११) घोशिर पुष्पा नवनाथ
१२) अंजली अनिल राठोड
१३) रुक्मीणी भागवन घनमोडे
यांनी स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.

३) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील जिल्हास्तरीय मुलीचे क्रिकेट चा संघ जवळाबाजार येथे दि.१५ ऑक्टोंबर २०२५ रोजी १९ वर्ष वयोगट मध्ये जिल्हास्तरीय क्रिकेट स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.

४) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील विभागीय मुलींच्या क्रिकेट चा संघ संभाजीनगर येथे दि.१७/११/२०२५ रोजी विभागीय क्रिकेट स्पर्धेत मुलींच्या संघाने सहभाग घेतला.

५) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील ज्युनिअर च्या खेळाडुने तालुकास्तरीय कुस्ती स्पर्धेत दि.११/०९/२०२५ रोजी १) लक्ष्मण वसंता शिंदे ५७ किग्रॅ वजन गटात प्रथम क्रमांक प्राप्त केला. २) राजेश साईनाथ जाधव ८० किग्रॅ वजन गटात प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.

६) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील ज्युनिअर च्या खेळाडुने जिल्हास्तरीय कुस्ती स्पर्धेत १) लक्ष्मण वसंता शिंदे ५७ किग्रॅ वजन गटात प्रथम क्रमांक प्राप्त केला. २) राजेश साईनाथ जाधव ८० किग्रॅ वजन गटात प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.

७) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील ज्युनिअरच्या खेळाडुने १) लक्ष्मण वसंता शिंदे ५७ किग्रॅ वजन गटात २) राजेश साईनाथ जाधव ८० किग्रॅ वजन गटात दि.०७/१०/२०२५ रोजी विभागीय कुस्ती स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयातील खेळाडुने सहभाग घेतला.

८) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील ज्युनिअर मुलांच्या खेळाडुने दि.२२/०९/२०२५ रोजी तालुकास्तरीय कबड्डी स्पर्धेत सर्वोदय विद्यालय खुडज येथे सहभाग घेतला.

९) तोष्णीवाल महाविद्यालय ज्युनिअरच्या खेळाडुने ८-९ २०२५ रोजी तोष्णीवाल महाविद्यालयात तालुकास्तरीय मैदानी स्पर्धा घेण्यात आल्या

१) नागेश दामोधर ढोकर
४०० मि.हड्‌र्ल्स प्रथम
२) ज्ञानेश्वर बालाजी डाळ
१५०० मि.धावणे व्दितीय
३) नामदेव पांडुरंग उफाड
१०० मि.धावणे व्दितीय
४) नागेश दामोधर ढोकर
११० मि.हड्‌र्ल्स प्रथम
५) नागेश दामोधर ढोकर
२०० मि.धावणे व्दितीय
६) संजय जनार्धन गरपाळ
१५०० मि.धावणे प्रथम
७) नामदेव पांडुरंग उफाड
४ नब १०० रिले प्रथम
८) संजय जनार्धद गरपाळ
४ नब १०० रिले प्रथम
९) ज्ञानेश्वर बालाजी डाळ
४ नब १०० रिले प्रथम
१०) साईनाथ शिवलिंग उफाड
४ नब १०० रिले प्रथम
११) नेहा यशवंत पाईकराव
१०० मि.धावणे प्रथम
१२) नेहा यशवंत पाईकराव
२०० मि.धावणे प्रथम
१३) ज्ञानेश्वर बालाजी डाळ
१५०० मि.धावणे व्दितीय

१०) तोष्णीवाल महाविद्यालयातील ज्युनिअर च्या खळाडुने जिल्हास्तरीय स्पर्धेत खालिल खेळाडुंनी यश संपादन केले.

१) नागेश दामोधर ढोकर
४०० मि.हड्ल्र्स प्रथम

२) नागेश दामोधर ढोकर
११० मि.हड्ल्र्स प्रथम

३) ज्ञानेश्वर बालाजी डाळ
१५०० मि.धावण व्दितीय

४) नामदेव पांडुरंग उफाड
४ नब १०० रिले प्रथम

५) संजय जनार्धद गरपाळ
४ नब १०० रिले प्रथम

६) ज्ञानेश्वर बालाजी डाळ
४ नब १०० रिले प्रथम

७) साईनाथ शिवलिंग उफाड
४ नब १०० रिले प्रथम

११) तोष्णीवाल महाविद्यालय ज्युनिअर च्या खेळाडुनी मैदानी स्पर्धेत के.के.एम.महाविद्यालय मानवत येथे विभागीय स्पर्धेसाठी सहभाग नोंदविला.

१२) तोष्णीवाल महाविद्यालयाच्या क्रिडांगणावर तालुकास्तरीय मैदानी स्पर्धेचे १४, १७, १९ वर्ष वयोगट मुले व मुली च्या स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले.

१३) तोष्णीवाल महाविद्यालयाच्या क्रिडांगणावर तालुकास्तरीय क्रिकेट स्पर्धेचे १४, १७, १९ वर्ष वयोगट मुले व मुली च्या स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले.

लोकमत

मुलींच्या क्रिकेटच्या संघाने मारली बाजी

लोकमत न्यूज नेटवर्क

सेनगाव : क्रीडा व युवक सेवा संचालनालय पुणे अंतर्गत जिल्हा क्रीडा अधिकारी कार्यालय व तालुका क्रीडा अधिकारी कार्यालय सेनगावच्या संयुक्त विद्यमाने तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात मुलींच्या क्रिकेट स्पर्धा घेण्यात आल्या. यात तालुक्यातील अनेक शाळांनी सहभाग नोंदविला.

स्पर्धेमध्ये क्रिकेट संघाने बाजी मारली. संघामध्ये जान्हवी रहाटे, रुक्मिणी घनमोडे, मयुरी धाबे, दुर्गा झाडे, सायली कापसे, पूजा निर्मळ, धनश्री लव्हांडे, दिव्या शिरके, शीतल कांबळे, नेहा पाईकराव, अनुष्का मिटकर, पुष्पा घोशिर यांनी उत्कृष्ट सांघिक कामगिरी बजावत आश्रम शाळा बाभूळगावच्या संघास हरवून यश संपादन केले.

क्रिकेट स्पर्धेत सेनगाव तालुक्यातील शाळांची घेतला होता सहभाग

यशाबद्दल संस्थाध्यक्ष बी. आर. तोष्णीवाल, सचिव यू. एम. शेळके, उपाध्यक्ष सुभाष एकशिंगे, महाविद्यालय विकास समिती अध्यक्ष रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर आदींनी गुणवंतांचा सत्कार केला. क्रीडा विभाग प्रमुख डॉ. हेमंत शिंदे यांनी खेळाडूंना मार्गदर्शन केले.

Hello Hingoli
Page No. 3 Sep 13, 2025
Powered by: erelego.com

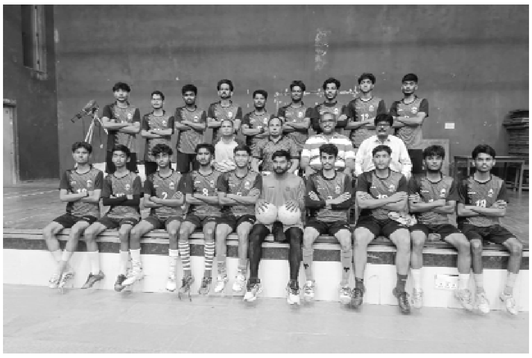

क्विक Update

'तोष्णीवाल'च्या खेळाडूचे कुस्ती स्पर्धेत यश

सेनगाव : येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयातील खेळाडू महेश वाकडे याने स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड, नूतन महाविद्यालय सेलू यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित 'ड-झोन' कुस्ती स्पर्धेमध्ये ५७ किलो वजन गटात द्वितीय, तर 'सेंट्रल झोन' कुस्ती स्पर्धेत तृतीय क्रमांक मिळविला. यशाबद्दल महाविद्यालयात त्याचा सत्कार करण्यात आला. यावेळी संस्थाध्यक्ष बी. आर. तोष्णीवाल, यू. एम. शेळके, सुभाष एकशिंगे, रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, क्रीडा विभागप्रमुख डॉ. हेमंत शिंदे, आदी उपस्थित होते.

दैनिक भास्कर

खेलकूद स्पर्धा में तोष्णीवाल कॉलेज की सफलता

हिंगोली | सेनगांव शहर में स्थित तोष्नीवाल कॉलेज में तहसीलस्तरीय खेलकूद प्रतियोगिता का आयोजन किया गया। इस प्रतियोगिता में तोष्नीवाल महाविद्यालय के छात्र नागेश धोकर ने 400 मीटर बाधा दौड़ में प्रथम, ज्ञानेश्वर दल ने 1500 मीटर दौड़ में द्वितीय, नामदेव उफाड ने 100 मीटर और 400 मीटर दौड में द्वितीय, संजय गरपाल ने 1500 मीटर दौड़ में प्रथम, नागेश धोकर ने 110 मीटर बाधा दौड़ में प्रथम तथा ज्ञानेश्वर दल, नामदेव उफाड़, संजय गरपाल, साईनाथ उफाड़ ने 4 गुणा 100 रिले मे प्रथम तथा महिला वर्ग में नेहा पैकराव ने 100 मीटर और 200 मीटर दौड़ में प्रथम स्थान प्राप्त कर शानदार सफलता प्राप्त की। संस्था अध्यक्ष बी.आर. तोष्नीवाल, सचिव यू.एम. शेलके, [illegible] एकशिंगे, महाविद्यालय [illegible] अध्यक्ष रमन तोष्नीवाल [illegible] तलनीकर के साथ-साथ [illegible] शिक्षण कर्मचारियों ने ब[illegible]

तोष्णीवाल महाविद्यालयीन खेळाडूंचे कुस्ती स्पर्धेत यश

सेनगाव - क्रीडा व युवक सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे अंतर्गत जिल्हा क्रीडा अधिकारी कार्यालय, हिंगोली यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित जिल्हा क्रीडा संकुल, हिंगोली येथे कुस्ती स्पर्धेचे भव्य आयोजन करण्यात आले होते.

सदर स्पर्धेमध्ये तोष्णीवाल महाविद्यालयातील विद्यार्थी साईनाथ राजेश जाधव ८० किलो वजन गट व १७ वर्ष वयोगटात फ्री स्टाईल कुस्ती स्पर्धेत प्रथम क्रमांक व लक्ष्मण [illegible] शिंदे ५७ किलो वजन व १९ वर्ष वयोगटात प्रथम क्रमांक पटकावत विभागीय कुस्ती स्पर्धेसाठी निवड करण्यात आली. त्यांच्या यशाबद्दल संस्थाध्यक्ष बी. आर. तोष्णीवाल, सचिव यु. एम. शेळके, उपाध्यक्ष सुभाषअप्पा एकशिंगे, महाविद्यालय विकास समिती अध्यक्ष रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य डॉ.एस. जी.तळणीकर तसेच शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी अभिनंदन केले.

लढणारा कलमवीर

सेनगाव तोष्णीवाल महाविद्यालयाचा कबड्डी संघ उपविजेता–खेळाडूंच्या कामगिरीचे कौतुक

सेनगाव । विश्वनाथ देशमुख

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड आणि योगानंद महाविद्यालय, वसमत यांच्या संयुक्त विद्यमाने आंतर-महाविद्यालयीन 'ड' झोन कबड्डी स्पर्धा योगानंद महाविद्यालय, वसमत येथे उत्साहात पार पडली. हिंगोली व परभणी जिल्ह्यातील विविध महाविद्यालयांच्या संघांनी या स्पर्धेत उत्स्फूर्त सहभाग नोंदवला.

या स्पर्धेत सेनगाव येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयाच्या कबड्डी संघ दमदार खेळ करीत द्वितीय क्रमांक पटकावून उपविजेतेपदाचा मान पटकावला. संघात आदित्य तायडे, सुशांत शेळके, निलेश शेळके, सचिन शिंदे, धम्मदीप मस्के, अनिकेत तायडे, स्वप्निल जाधव, ओमकार गाढवे, कल्पेश जाधव, प्रभाकर वाणी व ऋषिकेश शिळके या खेळाडूंनी उल्लेखनीय खेळ केला. खेळाडूंच्या या यशाबद्दल संस्थाध्यक्ष बी. आर. तोष्णीवाल, सचिव यु. एम. शेळके, उपाध्यक्ष सुभाष अप्पा एकशिंगे, महाविद्यालय विकास समिती अध्यक्ष रमणजी तोष्णीवाल, प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, तसेच सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी मनःपूर्वक अभिनंदन केले. या संघाला क्रीडा विभाग प्रमुख डॉ. हेमंत शिंदे यांनी मोलाचे मार्गदर्शन केले. खेळाडूंच्या शिस्तबद्ध खेळामुळे तोष्णीवाल महाविद्यालयाने पुन्हा एकदा आपले क्रीडा वर्चस्व सिद्ध केले आहे.

लढणारा कलमवीर

तोष्णीवाल महाविद्यालयातील मुलींच्या क्रिकेटच्या संघाने मारली बाजी

सेनगाव । विश्वनाथ देशमुख

क्रीडा व युवक सेवा संचालनालय,महाराष्ट्र राज्य पुणे अंतर्गत जिल्हा क्रीडा अधिकारी कार्यालय हिंगोली व तालुका क्रीडा अधिकारी कार्यालय, सेनगाव यांच्या संयुक्त विधमाने आयोजित तोष्णीवाल कला,वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,सेनगाव येथे मुलींच्या क्रिकेट स्पर्धेचे भव्य आयोजन करण्यात आले होते.यामध्ये तोष्णीवाल महाविद्यालयातील मुलींच्या क्रिकेट संघाने बाजी मारली. सदर स्पर्धेमध्ये तालुक्यातील अनेक शाळांनी उत्स्फूर्त असा प्रतिसाद देत सहभाग नोंदविला होता.सदर स्पर्धेमध्ये मागील वर्षाची परंपरा कायम ठेवत तोष्णीवाल महाविद्यालयातील महिला क्रिकेट संघाने बाजी मारली. या

संघामध्ये महाविद्यालयीन विद्यार्थी जान्हवी रहाटे,रुक्मिणी घनमोडे,मयुरी धाबे,दुर्गा झाडे, सायली कापसे,पुजा निर्मळ, धनश्री लव्हांडे,दिव्या शिरके, शितल कांबळे,नेहा पाईकराव, अनुष्का मिटकर,पुष्पा घोशिर यांनी उत्कृष्ट सांघिक कामगिरी बजावत आश्रम शाळा बाभुळगाव यांच्या संघास हरवुन सदर यश संपादन केले.त्यांच्या सदर यशाबद्दल संस्थाध्यक्ष श्री.बी.आर.तोष्णीवालसचिव श्री.यु.एम.शेळके,उपाध्यक्ष श्री. सुभाषअप्पा एकशिंगे, महाविद्यालय विकास समिती अध्यक्ष श्री रमणजी तोष्णीवाल, प्राचार्य डॉ.एस.जी.तळणीकर तसेच शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांनी अभिनंदन केले. क्रीडा विभाग प्रमुख डॉ.हेमंत शिंदे यांनी सदर खेळाडूंना मार्गदर्शन केले.

www.dainikkalmveer.in
12 Sep 2025 - Page 4

मराठवाडा नेता

Tue 05 Aug 25

तोष्णीवालच्या खेळाडूचे बुद्धिबळ स्पर्धेत यश

सेनगाव - स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ,नांदेड व श्री शिवाजी महाविद्यालय, कंधार यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित सेंटर झोन बुद्धिबळ स्पर्धेमध्ये शेंनगाव येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयाने घवघवीत यश संपादन केले आहे.

सदर स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयीन खेळाडू अभय सुरेश अन्नपूर्णे याने तृतीय क्रमांक पटकावत विद्यापीठांतर्गत निवडल्या जाणाऱ्या कोचिंग कॅम्प मध्ये आपले स्थान निश्चित केले आहे.

त्याच्या सदर यशाबद्दल संस्थाध्यक्ष बी. आर.तोष्णीवाल यू.एम.शेळके, सुभाषअप्पा एकशिंगे, महाविद्यालय विकास समिती अध्यक्ष रमण तोष्णीवाल, प्राचार्य डॉ. श्रीपाद तळणीकर तसेच शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांनी त्यांचे अभिनंदन केले. क्रीडा विभाग प्रमुख डॉ. हेमंत शिंदे यांनी सदर खेळाडूला मार्गदर्शन केले.

Tue 05 Aug 25 | Page: 4 | www.emarathwadaneta.com
Powered by Ashvamedh Software - 9975208920

लोकमत

ंबर २०२५

गुणवंत खेळाडूंचा सत्कार

सेनगाव येथील तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयाच्या मुलींच्या संघाने क्रिकेट स्पर्धेत यश मिळविले. याबद्दल गुणवंत खेळाडूंचा सत्कार करण्यात आला. यावेळी शिक्षकवृंद, गुणवंत खेळाडू.

Hello Hingoli
Page No. 3 Sep 13, 2025
Powered by: erelego.com

Student Mentor Scheme

Dr. Datta Sawant	Mr. Dinesh Thorat	Dr. Arvind Naik
(Co-ordinator)	(Assistant Co-ordinator)	(Assistant Co-ordinator)

The Student Mentor Committee, one of the active committees always engaged in various programmes and activities throughout the year. It is comprised of four persons including Dr. D.G. Sawant (Coordinator), Dr. A.P. Naik (Co-coordinator), Mr. D.D. Thorat (Co-coordinator) and Mr. U.H. Patil (Member). The committee is responsible to draw various notices, organise activities and programmes, discussions, etc. during the academic year. The following activities are conducted by the committee:

Notices Drawn:

Date	Purpose of Notice
03/07/2025	Regarding to call students to attend regular classes
08/01/2025	Regarding to organise a meeting for regular classes and student attendance
19/08/2025	Second round of student allocation and list distribution
21/08/2025	Organisation of Teacher Awareness Programme
23/08/2025	“Har Ghar Shikshak” Campaign and Zone Distribution (by IQAC)
03/09/2025	Review meeting on “Har Ghar Shikshak” Campaign
19/09/2025	Distribution of final list of student allocation, filling examination forms and internal exams
01/10/2025	Extension of date of examination form submission
10/11/2025	Winter University Examination, EBC and GOI forms filling
13/02/2026	Filling of summer examination forms
16/02/2026	Meeting regarding summer exam forms
27/02/2025	Filling of examination forms who haven’t submitted yet
28/03/2025	Summer University Examination

Meetings and Discussions Held:

1. A meeting held on 09/07/2025 regarding student attendance for regular classes at Principal's cabin in which discussion held on student distribution who have forwarded to the next classes, second year CBCS pattern students, class attendance, second and third year admissions and sign of mentors on the admission form. Two forms prepared for students' record.
2. Second meeting held on 23/08/2025 in the auditorium regarding "Har Ghar Shikshak" Campaign, zone distribution and planning.
3. Another meeting held on 03/09/2025 in the auditorium regarding the review of the scheme "Har Ghar Shikshak" campaign.
4. Meeting held on 16/02/2025 regarding summer examination form submission at Principal's cabin where remaining students traced out and responsibility of filling the forms fixed on concerned mentors.

Programmes and Activities:

1. Teacher Awareness Programme: the programme is organised on 22/08/2025 in the Auditorium. Principal Dr. S.G. Talnikar presided over the programme as the chairman, Dr. R.A. Joshi (Coordinator, IQAC), Dr. D.G. Sawant (Coordinator of the Committee), Dr. A.P. Naik (Co-coordinator) and Mr. D.D. Thorat (Co-coordinator) were present on the stage. The primary aim of the programme was how to attract students for regular classes. And based on it the discussion held and conclusions drawn. It was decided to run a campaign called "Har Ghar Shikshak" teacher at students' home and planning was made accordingly.

2."Har Ghar Shikshak" (Teacher at Students' Home): On the backdrop of work of this committee, it is found that the regularity/ presentee of students in the classroom and college has been dropped considerably, especially after COVID-19 pandemic.To tackle this grim issue in the region, the committee has decided to work on the problem of irregularity of students. It has organised and carried out the School Connect Programmes during last five years under which various junior colleges and schools had been visited, and carried out awareness drives. However, this year, that is 2025-2026, the committee decided to run a mega-campaign called Har Ghar Shikshak-Teacher at Students' Home.The full report is prepared separately.

3.Attended a Workshop on Irregularity of Students: Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded in collaboration with Baharji Smarak Mahavidyalay, Wasmat organised a workshop on Irregularity of Students in the Classrooms on 10/03/2026 at Wasmat. The workshop was attended by Dr. D.G. Sawant (Coordinator of the Committee), Dr. R.S. Gore (Head, Department of English) with four students. Dr. Sawant has made a presentation on "Har Ghar Shikshak" campaign whereas other took active participation in the workshop. The major points discussed in the workshop were: technology upgradation, lack of proper infrastructure, practicals are not conducted seriously, mother at college programme/

campaign, skillcourses through university, week end discussion on a literary work, timetable is a complex thing should be elastic, etc.

Snapshots:

राष्ट्रीय सेवा योजना

डॉ. राजाभाऊ नवगणकर
(कार्यक्रमाधिकारी)
डॉ. गोविंद भालेराव
(कार्यक्रमाधिकारी)
डॉ. ज्ञानेश्वर तडस
(कार्यक्रमाधिकारी)

प्रस्तावना:

श्री गजानन शिक्षण प्रसारक मंडळ, येलदरी कॅम्प द्वारा संचालित (भाषिक अल्पसंख्यांक दर्जा प्राप्त)तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगाव जि. हिंगोली येथील राष्ट्रीय सेवा योजना विभागा अंतर्गत राष्ट्रीय सेवा योजनेत एकूण१७५ विद्यार्थ्यांचे पथक कार्यरत आहे. शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६मध्ये विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आलेहोते. सदरील शैक्षणिक सत्रातील वार्षिक नियमित कार्यक्रम अहवाल खालील प्रमाणे सादर करीत आहोत.

१.एक पृथ्वी एक आरोग्य संकल्पसह योगदिन उत्साहात साजरा : दिनांक २१ जून २०२५ (शनिवार) रोजी क्रीडा विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या संयुक्त विद्यमाने आंतरराष्ट्रीय योगदिन उत्साहात संपन्न झाला. या कार्यक्रमाच्या प्रारंभी प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, क्रीडा विभाग प्रमुख डॉ. हेमंत शिंदे, योगशिक्षक प्रा. रविशंकर सबनीस, योगशिक्षक डॉ. जी. पी. भालेराव यांच्या हस्ते स्वामी रामानंद तीर्थ यांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले. उपरोक्त योग शिक्षकांनी कॉमन योग प्रोटोकॉल नुसार योगाचे प्रात्यक्षिक केले. यावर्षीच्या अकराव्या आंतरराष्ट्रीय योग दिनाची संकल्प 'एक पृथ्वी एक आरोग्य "Yoga For One Earth One Health" हा संकल्प पूर्ण करण्यासाठी सिटीलीकरण रक्त संचालन, स्कंधचक्र कटी शक्ती विकासन ताडासन, वृक्षासन, वृक्षासन, पादहस्तासन, अर्धचक्रासन, त्रिकोणासन, भद्रासन, वज्रासन, वक्रासन, उत्तान मंडूकासन, मकरासन, भुजंगासन, सेतुबंध आसन, उत्तानपादासन, हलासन, पवनमुक्त आसन इत्यादी असं करून घेण्यात आले. प्राणायामामध्ये कपालभाती, अनुलोम-विलोम, शीतली प्राणायाम, भ्रमरी प्राणायाम इत्यादी प्राणायामाचे देखील प्रशिक्षण उपस्थित यांना देण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

२.लोकराजा छत्रपती शाहू महाराज यांची जयंती उत्साह संपन्न : दिनांक२६ जून २०२५ रोजी प्रस्तुत महाविद्यालय व राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या संयुक्त विद्यमाने लोक राजा छत्रपती शाहू महाराज यांची जयंती उत्साहात संपन्न झाली या प्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष तळणीकर तर प्रमुख पाहुणे म्हणून डॉ ए.जी अंभोरे व डॉ. विकास कल्याणकर आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती.

३.नामदेव भक्तांना रा.से. ओ. तर्फे आरोग्यविषयक प्रबोधन : दिनांक २० जुलै २०२५ रोजी आषाढी एकादशीच्या पंढरपूर वारीला जे वारकरी विठ्ठलाचे दर्शन घेतात ते भाविक पूर्वापार आवर्जून परंपरेनुसार परतवारी एकादशीला म्हणजेच कामिनी एकादशीला संत नामदेवांचे जन्मस्थळ असलेल्या नरसी नामदेव येथे दर्शन घेऊन वारीची परिक्रमा पूर्णत्वास नेतात. त्याच अनुषंगाने येलदरी, सावंगी, हिवरखेडा खडकी आदी पंचक्रोशीतील शेकडो नामदेव भक्त पायीदिंडीचे आयोजन करतात. उपरोक्त दिंडीचा मुक्काम महाविद्यालयात असतो. शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी वारकऱ्यांचे यशोचित स्वागत केले.

रात्रीच्या भोजनाची उत्तम व्यवस्था केली. याप्रसंगी राष्ट्रीय सेवा योजनेतील स्वयंसेवकांनी वारकऱ्यांना आरोग्यविषयक बाबी सांगत प्रबोधन केले.

४.तोष्णीवाल महाविद्यालयात लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे जयंती व लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी साजरी

दिनांक ०१ ऑगस्ट २०२५ रोजी महाविद्यालयात शुक्रवारी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने थोर समाजसुधारक, साहित्यसम्राट लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांची जयंती व हिंदुस्तानच्या स्वातंत्र्य संग्रामातील एक जहाल व्यक्तिमत्व लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक यांची पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. श्रीपाद तळणीकर हे होते. डॉ. अशोक अंभोरे, डॉ. पी. एन. तोतला, डॉ. आर. ए. जोशी, प्रा. प्रमोद घन, डॉ. विजय वाघ व डॉ. बजाज यांची प्रमुख उपस्थिती होती. सदर कार्यक्रमात डॉ. विकास कल्याणकर यांनी लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या जिवन-कार्य व साहित्यावर प्रकाश टाकला तर डॉ. अशोक अंभोरे यांनी लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक यांच्या हिंदुस्तानच्या स्वातंत्र्य संग्रामातील भूमिकेवर आपले मनोगत व्यक्त केले. कार्य कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी डॉ. गोविंद भालेराव यांनी केले तर आभार डॉ. नवगणकर यांनी व्यक्त केले. कार्यक्रमाच्या यास्वीतेसाठी श्री. प्रकाश कोपनर, श्री. प्रकाश कराळे, श्री. काशीराम वानरे व रा.से.यो. विद्यार्थ्यांनी परिश्रम घेतले. महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी व विद्यार्थी मोठ्या संखेने कार्यक्रमाला उपस्थित होते.

५.पुण्यश्लोक तथा तत्त्वज्ञानी महाराणी अहिल्याबाई होळकर यांचा स्मृतिदिन उत्साहात संपन्न : दिनांक १३ ऑगस्ट २०२५ रोजी पुण्यश्लोक तत्त्वज्ञानी महाराणी अहिल्याबाई होळकर यांचा स्मृतिदिन राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने साजरा करण्यात आला. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्यडॉ. एस जी तळणीकर यांनी प्रतिमेचे पूजन केले. अहिल्याबाई होळकर यांच्या कार्यावर प्रकाश टाकण्याची महत्त्वपूर्ण जबाबदारी डॉ. कल्याणकर पार पाडली . प्रशासकीय व सैन्याच्या कामात त्या विशेष पारंगत होत्या अनेक हिंदू मंदिरांची उभारणी,घाट निर्माण केले. याप्रसंगी शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते.

६.नगरपंचायत सेनगाव आणि तोष्णीवाल महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'फाळणी भयानकता स्मरण दिवस' साजरा : दिनांक १४ ऑगस्ट २०२५ रोजी उपरोक्त दिवसाचे आयोजन करण्यात आले होते या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ एस जी तळणीकर तर प्रमुख पाहुणे म्हणून,डॉ ए.जी अंभोरे. (विभाग प्रमुख), डॉ. जी पी , भालेराव, शिवशंकर बोकारे (लेखापाल नगरपंचायत सेनगाव)जगन्नाथ दिनकर (लिपिक नगरपंचायत सेनगाव आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. पसायदानाने कार्यक्रमाची सुरुवात करण्यात आली. प्रारंभी प्रा. कैलास आसेगावकर यांनी दिवस साजरा करण्यामागील भूमिका स्पष्ट केली.एकूणच इतिहासात घडलेल्या घटनांना त्यांनी उजळा दिला. डॉ.ए. जी.अंभोरे , डॉ जी पी भालेराव यांनी प्रासंगिक विचार मांडत हा दिवस साजरा करण्याची गरज का निर्माण झाली याचा सांगोपांग विचार मांडला. .

भारत सरकार निर्मित फाळणी भयानकता स्मरण माहितीपट विद्यार्थ्यांना दाखविण्यात आला. डॉ. एस जी तळणीकर यांनी भारतीय स्वातंत्र्यसंग्रा याविषयी विचार मांडत, फाळणीतून निर्माण झालेल्या समस्यांचा आढावा घेतला. माहितीपट महाविद्यालयाच्या सभागृहात दाखविण्यात आला. राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते. माहितीपटाने तत्कालीन परिस्थितीचे आकलन करणाऱ्या सर्वसामान्य

जनतेला विश्वासात घेतले .विद्यार्थ्यांची संख्या मोठ्या प्रमाणात होती. कार्यक्रमाचे सुत्र संचलन व आभार प्रदर्शन प्रा. संजय फड यांनी केले कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी परिश्रम घेतले.

७.तोष्णीवाल महाविद्यालयात एच आय व्ही जनजागृती अभियान : दिनांक २३ ऑगस्ट २०२५ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने आंतरराष्ट्रीय युवा दिन पंधरवडा साजरा करण्यात आला .जगभरातील तरुणांच्या समस्यांकडे सरकार आणि सामान्य जनतेची लक्ष वेधण्यासाठी दिनांक १२ ऑगस्ट हा दिवस जगभरात युवा दिन म्हणून साजरा केला जातो. त्या अनुषंगाने तोष्णीवाल महाविद्यालयात एच. आय. व्ही. एड्स जनजागृती अभियान आयोजित करण्यात आले . कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस. जी . तळणीकर तर प्रमुख पाहुण्या श्रीमती अलका रणवीर (संचालिका विहान हिंगोली), किशोर वानखेडे (समुपदेशक ग्रामीण रुग्णालय सेनगाव) डॉ. राजाभाऊ नवगणकर, डॉ. विकास कल्याणकर, प्रा. ज्ञानेश्वर तडस, प्रा. संजय फड ,डॉ. टापरे मॅडम आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. विकास कल्याणकर यांनी केले श्रीमती अलका रणवीर यांनी एचआयव्ही, गुप्तरोग याविषयी सविस्तर माहिती दिली . उपरोक्त आजार होण्यामागील चार कारणांचा उहापोह केला. विहान संस्थेमार्फत युवकांमध्ये जनजागृती करण्यासाठी अविरतपणे संस्थेचे कार्य चालते जर कोणाला या आजाराविषयी शंका उपस्थित झाली तर विना विलंब त्यांनी सरकारी रुग्णालयाशी संपर्क साधावा त्यातून भविष्यात होणाऱ्या अडचणी नक्कीच कमी होण्यास मदत होते. आज सरकारमार्फत एचआयव्हीग्रस्तांना दरमहा निशुल्क औषध, निशुल्क शस्त्रक्रिया केल्या जातात. या संस्थेत तीन हजार पाचशे पेक्षा अधिक एचआयव्हीग्रस्त सभासदांची नोंद आहे त्या सर्वांना वेळोवेळी समुपदेशन करून सकारात्मक जीवन जगण्यास मदत केली जाते. किशोर वानखेडे यांनी महाराष्ट्र शासन उपरोक्त आजार संपावा यासाठी काय काय करते याची सविस्तर माहिती युवकांना दिली. एकात्मिक सल्ला व तपासणी केंद्र आज उपलब्ध असून गरोदर महिलेसाठी एचआयव्ही तपासण्या किती महत्त्वाच्या आहेत याविषयी माहिती दिली. प्राचार्य डॉ. तळणीकर यांनी अध्यक्षीय समारोप प्रसंगी सांगितले की,युवकांनी स्वतः सजग राहावे व इतरांना सुद्धा सजग होण्यास मदत करावी असे आव्हान केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ जी पी भालेराव यांनी केले तर आभार प्रदर्शन डॉ. राजाभाऊ नवगनकर यांनी केले. कार्यक्रमास राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक, विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते.

८.तोष्णीवाल महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजना दिन साजरा : दिनांक २४ सप्टेंबर २०२५ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना स्थापना दिन साजरा करण्यात आला. यावेळी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, प्रमुख वक्ते डॉ. शिवाजी विठ्ठलराव वायभासे (कै. डॉ. शंकरराव सातव महाविद्यालय कळमनुरी), राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रमाधिकारी डॉ. नवगणकर आर. व्ही., डॉ. भालेराव जी. पी. प्रा. ज्ञानेश्वर तडस, डॉ. अशोक अंभोरे व राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

डॉ. शिवाजी वायभासे यांनी 'विद्यार्थी जीवनात राष्ट्रीय सेवा योजनेचे महत्त्व' या विषयावर सविस्तर मार्गदर्शन केले. आपल्या व्याख्यानात युवकांच्या व्यक्तिमत्व विकासातून समाजसेवा घडली पाहिजे, हाच राष्ट्रीय सेवा योजनेचा उद्देश असल्याचे सांगितले. युवक ही राष्ट्राची साधन संपत्ती असून युवकांच्या विकासावरच राष्ट्राचा विकास अवलंबून

आहे. राष्ट्र सेवेसाठी अष्टोप्रहार तत्पर असणारा युवक राष्ट्रीय सेवा योजनेतून घडतो. राष्ट्रीय सेवा योजनेमुळे युवकांच्या व्यक्तिमत्व विकासात भर पडते, त्यांच्यात सामाजिक जबाबदारीचे भान येते, सेवावृत्ती , व्यक्तिगत व सामाजिक आरोग्य, परिसर स्वच्छता, पर्यावरण संरक्षण जागृती, अंधश्रद्धा निर्मूलन, लिंग समानता, सामाजिक समता, धर्मनिरपेक्षता, राष्ट्रीय एकात्मता इत्यादी अनेक गुणांचा विकास होऊन राष्ट्राच्या प्रगतीला हातभार लागतो. राष्ट्रीय सेवा योजनेत सामील झालेला विद्यार्थी स्वतःच्या व्यक्तिमत्त्वाची जडणघडण करत करत, माझ्यासाठी नव्हे तर मी तुमच्यासाठी आहे (Not Me But You) ही प्रवृत्तीने विकसित करून अहोरात्र समाज सेवेसाठी सजग राहतो. सध्याच्या काळातील दैनंदिन जीवनात निर्माण होणाऱ्या विविध प्रश्न आणि समस्यांचे दाखले देऊन त्यांनी विद्यार्थ्यांना सविस्तर मार्गदर्शन केले.

या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. भालेराव जी.पी. यांनी केले, कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. नवगणकर आर. व्ही. यांनी तर आभार प्रदर्शन प्रा. ज्ञानेश्वर तडस यांनी केले.कार्यक्रमासाठी रा. से. यो. चे स्वयंसेवक विद्यार्थी, प्राध्यापवृंद, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, विद्यार्थी मोठया संख्येने उपस्थित होते.

९.एक दिवस, एक तास, एक साथ अभियान संपन्न दिनांक २५ सप्टेंबर २०२५ रोज गुरुवार रोजी नगरपंचायत कार्यालय सेनगाव व राष्ट्रीय सेवा योजना तोष्णीवाल महाविद्यालय सेनगाव, यांच्या संयुक्त विद्यमाने स्वच्छता मोहीम राबविण्यात आली. २५ सप्टेंबर २०२५ रोजी महाराष्ट्र नागरी विकास अभियान संचालनालय स्वच्छ महाराष्ट्र, अभियान नागरी यांनी निर्देशित केलेल्या आदेश नुसार स्वच्छता ही सेवा योजनेचे अभियान राबविण्यात आले. त्या अनुषंगाने सेनगाव येथील मुख्य रस्त्याची साफसफाई करण्यात आली. समाज स्वच्छते विषयी सजग राहावा यासाठी एक दिवस, एक तास, एक साथ हा नवोदित मूलमंत्र देण्यात आला. उपरोक्त स्वच्छता अभियानात नगरपंचायत सेनगाव चे संपूर्ण कर्मचारी उपस्थित होते, तर रासेयो कार्यक्रमाधिकारी डॉ. राजाभाऊ नवगणकर, डॉ. अशोक अंभोरे, डॉ. जी पी भालेराव व प्रा.ज्ञानेश्वर तडस, प्रा सोनपीर, व राष्ट्रीय सेवा योजना स्वयंसेवक मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते. या स्वच्छता मोहिमेची सांगता तोष्णीवाल महाविद्यालयात सर्व विद्यार्थ्यांना स्वच्छतेची शपथ देऊन करण्यात आली.

१०.तोष्णीवाल महाविद्यालयात म. गांधी आणि लालबहादूर शास्त्री जयंती साजरी : दिनांक २ ऑक्टोबर २०२५ रोजी महाविद्यालय राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने महत्मा गांधी आणि लालबहादूर शास्त्री यांची जयंती उत्सहात साजरी करण्यात आली. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख उपस्थिती म्हणून मा. प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर, डॉ. अशोक अंभोरे, रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी डॉ. आर.व्ही. नवगणकर, डॉ. गोविंद भालेराव, डॉ. ज्ञानेश्वर तडस, श्री. प्रकाश कऱ्हाळे तसेच महाविद्यालयाचे शिक्षक - शिक्षेकेत्तर कर्मचारी आणि रा.से.यो. विद्यार्थी उपस्थित होते.

डॉ. आर.व्ही. नवगणकर यांनी म. गांधी आणि लालबहादूर शास्त्री यांच्या जिवन व व्यक्तिमत्त्वावर प्रकाश टाकला. ते असे म्हणाले की, आजच्या दिवशी भारतात महात्मा गांधी आणि लालबहादूर शास्त्री दोन महान व्यक्तींनी जन्म घेतला होता आणि त्यांच्यामुळे भारताची जगात एक वेगळी ओळख निर्माण झाली. राष्ट्रपिता महात्मा गांधी यांना आदराने आपण सर्वजण बापू असे संबोधतो. गांधीजींचा जन्मदिवस संपूर्ण देशभरात 'गांधी जयंती' म्हणून साजरा केला जातो. भारताच्या स्वातंत्र्य लढ्यातील बापूंची अहिंसक भूमिका एक शक्तिशाली साधन म्हणून आज

जगाने मान्य केले आहे. म्हणूनच गांधींजींचा जन्मदिवस संपूर्ण जगभरात 'आंतरराष्ट्रीय अहिंसा दिन' म्हणून साजरा केला जातो. आज गांधी यांची १५६ वी तर शास्त्री यांची १२१ वी जयंती साजरी करत असताना देशवासीयांनी त्यांच्या त्यागाचा आणि बलिदानाचा विसर पडू देऊ नये. सत्य, अहिंसा, अस्पृश्यता याबद्दल समाजजागृती करून खरी मानवता कशी असते याबाबत स्वतःच्याच जीवनाचा आदर्श आपणापुढे ठेवणाऱ्या महात्मा गांधी यांच्या विचारांची प्रासंगिकता आजही टिकून असून त्यांच्या सत्य आणि अहिंसेच्या विचारांनी जगभरातील अनेक नेते भारावून गेले. अनेक जण त्यांनी सांगितलेल्या मार्गाचे अनुकरण करून संघर्षात यशस्वी झाले. गांधीजी नेहमी म्हणत, शरीर आणि मन अस्वच्छ असेल, तर परमेश्वर कधीच प्राप्त होऊ शकणार नाही तथापि, माणसांनी तना-मनाने स्वच्छ राहण्यासाठी त्यांची गावे, शहरे आणि परिसरही स्वच्छ ठेवावयास हवा. पृथ्वी, हवा, भूमी आणि पाणी हे सर्व आपण पुढील पिढ्यांसाठीची जोखीम असून ती किमान जशीच्या तशी त्यांच्या हाती सोपवणे हे प्रत्येकाचे कर्तव्य आहे.

जय जवान, जय किसान अशी घोषणा देणारे देशाचे माजी पंतप्रधान लालबहादूर शास्त्री यांची ही जयंती देशात उत्सहात साजरी केली जाते. 'साधी राहणी आणि उच्च विचारसरणी' असणाऱ्या शास्त्रींनी संपूर्ण जगाला दाखवून दिले की, एखाद्याकडे आत्मविश्वास असेल तर कोणतेही ध्येय गाठणे कठीण नसते. गांधींच्या विचाराने आणि जीवनशैलीने प्रभावित झालेल्या शास्त्रींनी गांधींच्या असहकार चळवळी दरम्यान देशसेवेचे व्रत स्वीकारले. ९ जून १९६४ ते ११ जानेवारी १९६६ अशा दोन वर्षापेक्षा कमी कालावधीसाठी पंतप्रधानपदी राहिलेल्या शास्त्रींनी त्यावेळच्या भीषण मंदी आणि दुष्काळाच्या स्थितीमध्ये देशवासीयांना आठवड्यातून एकवेळ उपाशी राहण्याचे आवाहन केले होते. पुढे त्यांच्या नेतृत्वाखाली देशात हरित क्रांतीस सुरुवात झाली आणि देश अन्नधान्याच्या बाबतीत हळूहळू स्वयंपूर्ण बनला.

गांधी-शास्त्री जयंतीच्या निमित्ताने सत्य, अहिंसा, साधी राहणी, उच्च विचारसरणी आणि निरोगी आरोग्यमान या पंचसूत्रीचा अवलंब प्रत्येकाने विशेषतः युवा पिढीने करावा. आपण समाजसुधारणे बरोबरच व्यसनाधीनता नाहीशी करून 'विज्ञाननिष्ठ' भारत घडविला तर हीच खरी गांधी आणि शास्त्री यांना आदरांजली ठरेल.

११.थोर सेनानी, गांधीवादी नेते कै.गंगाप्रसाद अग्रवाल यांना विनम्र अभिवादन : दिनांक ११ऑक्टोबर २०२५ रोजी महाविद्यालयात कै. गंगाप्रसादजी अग्रवाल यांच्या पुण्यस्मरण निमित्त विनम्र आदरांजली वाहण्यात आली.या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ.एस.जी.तळणीकर तर प्रमुख पाहुणे म्हणून प्रा. प्रमोद घन, डॉ. एस.आर.पजई, डॉ.अंभोरे ए.जी., डॉ. निखिलेश बजाज आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या प्रारंभी कै. गंगाप्रसादजी अग्रवाल यांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले, त्यानंतर डॉ ए.जी.अंभोरे यांनी आपले प्रास्ताविकपर विचार मांडताना कै अग्रवाल विषयी सर्वस्पर्शी माहिती सांगून असा नेता होणे नाही असे विचार मांडले. एकूणच त्यांचे व्यक्तिमत्व हे बहुरंगी होते. वेळोवेळी आपल्या भूमिका सुद्धा त्यांनी बदलल्या, ब्रिटिशांशी संघर्ष करत करत नंतरच्या काळात भारतीय स्त्रियांवर जे काही अत्याचार होतात त्याचाही मागोवा त्यांनी घेतला.

प्राचार्य डॉ.एस.जी.तळणीकर यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणामध्ये संपूर्ण आयुष्यभर कै. अग्रवाल यांनी आपल्या विचारांशी, जनकल्याणासाठी तडजोड केली नाही असे बहुआयामी व्यक्तिमत्व होणे नाही.

अशी भावना व्यक्त केली. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी परिश्रम घेतले.

१२.तोष्णीवाल महाविद्यालयात नशा मुक्त भारत अभियान संपन्न : महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने दिनांक १९ नोव्हेंबर २०२५ बुधवार, रोजी 'नशा मुक्त भारत' या अभियाना अंतर्गत शपथ घेण्यात आली. निरोगी समाज ही देशाची महत्तम गरज असून देश उभारणीस त्यांची भूमिका निर्णायक आहे. महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांनी व्यसनापासून स्वतःला अलिप्त ठेवावे व दुसऱ्यालाही व्यसनापासून सावध करावे. सर्वांची ही प्रमुख जबाबदारी आहे याप्रसंगी महाविद्यालयीन विद्यार्थी, विद्यार्थिनी सह शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते.

१३.भारतीय संविधानावर व्याख्यान संपन्न : दिनांक २७ नोव्हेंबर २०२५ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने भारतीय संविधान स्वीकारल्याच्या स्मरणार्थ तसेच डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या अध्यक्षतेखाली संविधान सभेच्या मसुदा समितीच्या योगदानाचा सन्मान करण्यासाठी व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. या प्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस.जी. तळणीकर, प्रमुख वक्ते डॉ. ए जी अंभोरे तर प्रमुख उपस्थिती डॉ पी बी पाटील, प्रा. कैलास आसेगावकर, डॉ. गोविंद भालेराव आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होते. कार्यक्रमाची प्रास्ताविक करताना डॉ. भालेराव यांनी उपरोक्त दिवसाचे औचित्य सांगितले. मुख्य वक्ते डॉ. ए जी अंभोरे यांनी समग्र भारतीय राज्यघटनेचा आढावा घेतला. त्यानुसार भारतीय राज्यघटनेच्या निर्मितीचा घटनाक्रम म वर्ष-१८८९ असून त्या अनुषंगाने होमरूल योजना आणण्यात आली. तेव्हापासून घटनेच्या प्रवासाला सुरुवात झाली. विधेयक तयार करून त्यास होमरूल विधेयक असे संबोधले जाऊ लागले. होमरूल हा शब्द ॲनी बेझंट यांनी प्रचलित केला. 'भारतीय राज्यघटना विधेयक १८९५' नावाने सादर केले. न्यायमूर्ती गोखले यांनी राजकीय सनद तयार केली. काँग्रेस व लीगने 'लीग योजना' मसुदा तयार केला. १९१८ मध्ये स्वराज्य देशाची मागणी हा लेख महात्मा गांधींनी लिहिला. मोतीलाल नेहरूंनी १९२४ मध्ये नेहरू अहवाल सादर केला त्यात ८७ कलम होती. भारतीय घटना तयार करण्यास आपण सक्षम आहोत त्यासाठी कोणत्याही परकीय शक्तीची मदत नको असे यातून सिद्ध केले. घटना सभेच्या निवडणुका घेण्यासंबंधी फैजपूर काँग्रेस अधिवेशनात ठराव पास केला. १९३ जागांसाठी निवडणुका घेण्यात आल्या. मूलभूत हक्क अल्पसंख्यांक इत्यादी विषयावर घटना समितीच्या उप समित्या नेमल्या. २९ ऑगस्ट १९४८ ला मसुदा समिती स्थापन करून डॉ. आंबेडकर यांची निवड अध्यक्ष म्हणून करण्यात आली. २१ फेब्रुवारी १९४८ ला मसुदा सादर करून तीनदा वाचन केले. त्यात ७,६३५ दुरुस्त्या मांडल्या. प्रत्यक्षात २४७३ दुरुस्त करण्यात आल्या. सर एन राव या संधी या सनदी अधिकाऱ्याने कायदा १९३५ चा तयार केला. अशा असंख्य लोकांच्या योगदानातून भारतीय राज्यघटना प्रत्यक्षात तयार झाली. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. तळणीकर यांनी अध्यक्षीय समारोप करत भारतीय राजकीय घटनेचा आदर बाळगणे ही समस्त भारतीयांचे कर्तव्य आहे, त्या अनुषंगाने विद्यार्थ्यांनी सुद्धा याबाबत सजग राहावे असा मोलाचा सल्ला दिला. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा. संजय फड यांनी केले तर डॉ. नवगणकर यांनी सर्वांच्या आभार मानले. याप्रसंगी राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी प्रा. ज्ञानेश्वर तडस उपस्थित होते. शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या परिश्रमाने कार्यक्रम यशस्वी झाला. या कार्यक्रमाला राष्ट्रीय सेवा योजना स्वयंसेवक मोठ्या प्रमाणात उपस्थित

होते.

१४.लोक महर्षी डॉ. पंजाबराव देशमुख यांच्या विचारांचा जागर : दिनांक २३ डिसेंबर २०२५ मंगळवार रोजी महाविद्यालयातील सांस्कृतिक विभाग, रा. से. यो. विभाग व श्री शिवाजी कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अकोला यांच्या संयुक्त विद्यमाने डॉ. पंजाबराव भाऊसाहेब देशमुख यांच्या १२७ व्या जयंतीनिमित्त ,लोक महर्षी डॉ. पंजाबराव देशमुख यांचे जीवन व कार्य या विषयावर विशेष व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. कार्यक्रमाची सुरुवात डॉ. पंजाबराव देशमुख यांच्या प्रतिमा पूजनाने करण्यात आली. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रोफेसर पी बी पाटील तर प्रमुख उपस्थितीत प्राचार्य डॉक्टर रामेश्वर भिसे (आयोजक), मुख्य वक्ते प्रा. विशाल नंदा गवळी, प्रा. संतोष बदने (समन्वयक) प्रा. अभय राऊत आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. विशेष व्याख्यानाचे प्रास्ताविक करताना प्रा.अक्षय राऊत यांनी कार्यक्रमा मागील भूमिका मांडून वैचारिक मजबुतीकरण ही काळाची गरज आहे असे सांगितले. मुख्य वक्ते प्रा. विशाल नंदा गवळी यांनी आपल्या दमदार शैलीतून भाऊ साहेबांच्या विचारांचा जागर करणे हा व्याख्यानाचा मुख्य हेतू असून विचारांची प्रासंगिकता उदाहरणासह स्पष्ट करून सांगितली. संपूर्ण आयुष्यात वेगवेगळ्या जबाबदाऱ्या अत्यंत नेटाने पार पाडल्या त्यात कृषी क्षेत्र, भारतीय राज्यघटना निर्मिती, समाज सुधारणा अशा अनेक बाबींचा समावेश होतो. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचलन डॉ. विजय वाघ यांनी केले तर आभार प्रदर्शन प्रा .संजय फड यांनी केले. महाविद्यालयातील विद्यार्थी,शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते.

१५.तोष्णीवाल महाविद्यालयात एच आय व्ही एड्स जनजागृती अभियान व चाचणी शिबिर : महाविद्यालयात दिनांक ३० डिसेंबर २०२५ रोज मंगळवार रोजी जिल्हा शल्य चिकित्सक व जिल्हा कार्यक्रम अधिकारी सामान्य रुग्णालय हिंगोली व वैद्यकीय अधीक्षक ग्रामीण रुग्णालय सेनगाव तथा राष्ट्रीय सेवा योजना तोष्णीवाल महाविद्यालय सेनगाव यांच्या संयुक्त विद्यमाने एच.आय.व्ही. एड्स जनजागृतीकार्यक्रमाचे आयोजन किशोर वानखेडे (समन्वयक) यांचे एच.आय.व्ही. एड्स जनजागृतीपर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. एस. जी. तळणीकर, प्रमुख मार्गदर्शक किशोर वानखेडे (समुपदेशक ग्रामीण रुग्णालय सेनगाव) स्वाती पारसकर – लॅब टेक्निशियन, आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. ज्ञानेश्वर तडस यांनी करून कार्यक्रमाच्या आयोजना मागील भूमिका मांडली. मुख्य मार्गदर्शक मानखडे यांनी एड्स आणि एच. आय. व्ही. यातील फरक सांगत या रोगाची लागण कशी होते ते सांगितले. असुरक्षित लैंगिक संबंध, एच.आय.व्ही. बाधित व्यक्तींचे रक्त तसेच गरोदर माते पासून तिच्या बाळाला कखत होऊ शकतो. नवजात बाळाला कखत पासून वाचविण्यात संशोधनाने यश प्राप्त केले आहे. त्या दृष्टीने मातेला व बाळाला उपचार देऊन अर्भकाला संसर्ग होण्यापासून रोखता येते. रोगप्रतिकार क्षमता वाढवत भविष्यात या आजाराच्या अनुषंगाने काही समस्या उद्भवल्या तर टोल फ्री १०९७ वर संपर्क साधावा योग्य ते मार्गदर्शन देखील केले जाते. स्वाती पारसकर प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना तरुणांनी एच.आय.व्ही. बाबतीत सावधगिरी बाळगावी. असे सांगत युवकांनी जंक फूड पासून दूर राहावे कारण त्यात मोठ्या प्रमाणामध्ये प्रिझर्वेटिव्ह वापरले जातात की ज्याचा भविष्यात होणाऱ्या संततीवर सुद्धा वाईट परिणाम घडतो. विवाह ठरविताना एचआयव्ही टेस्ट करावी. मोबाईल हे दुधारी शस्त्र आहे त्याचा योग्य

तोच वापर करा. आपल्या आई वडिलांचे स्वप्न साकार करण्यासाठी सर्व तरुण-तरुणींनी आपल्या भावी जीवन व भावी करिअर व्यवसाय संबंधी जागृत राहणे गरजेचे आहे. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ राजाभाऊ नवगणकर यांनी केले तर आभार प्रदर्शन डॉ. गोविंद भालेराव यांनी केले. प्रा. चाटसे,प्रा. सोनपीर, प्रा. भुक्तर, प्रा. सावळे,प्रा काळबांडे, प्रा.घुले, प्रा. आसेगावकर , प्रा. फड, प्रा. इंगोलेव राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विद्यार्थ्यांनी कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी प्रयत्न केले.

१६.डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन: दिनांक ०६ डिसेंबर २०२५ रोजी महाविद्यालयात रा. से. यो. विभागाच्या वतीने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा महापरिनिर्वाणा दिन साजरा करण्यात आला.या कार्यक्रमाच्याा अध्यक्षस्थानी प्राचार्य प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर होते. प्रमुख पाहुणे म्हणून इतिहास विभाग प्रमुख डॉक्टर ए जी अंभोरे होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. जी पी. भालेराव यांनी केले तर आभार प्रदर्शन डॉ. नवगणकर यांनी केले. कार्यक्रमासाठी रा. से. यो. चे स्वयंसेवक विद्यार्थी, प्राध्यापवृंद, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, विद्यार्थी मोठया संख्येने उपस्थित होते.

१७.सावित्रीबाई फुले जयंती साजरी: दिनांक ०३ जानेवारी २०२६ रोजी महाविद्यालयात रा. से. यो. विभागाच्या वतीने क्रांती ज्योती सावित्रीबाई फुले यांची जयंती साजरी करण्यात आली. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एस.जी. तळणीकर होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक रा. से. यो. कार्यक्रमाधिकारी डॉ. जी पी. भालेराव यांनी केले. क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण करुन प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले. अध्यक्ष व प्रमुख पाहूणे यांनी सावित्रीबाई फुले यांच्या जीवनकार्यावर सखोल मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन डॉ. ज्ञानेश्वर तडस यांनी केले. तर आभार प्रदर्शन डॉ. आर. व्ही.नवगणकर यांनी केले. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी रा. से. यो. स्वयंसेवक विद्यार्थी व प्राध्यापकवृंद, शिक्षकेत्तर कर्मचारी मोठया संख्येने उपस्थित होते.

१८.तोष्णीवाल महाविद्यालयात राजमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद यांना विनम्र अभिवादन : दिनांक १२ जानेवारी २०२६ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनाविभागाच्या वतीने राजमाता जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद यांच्या जयंतीनिमित्त आयोजित कार्यक्रमात प्राचार्य डॉ.एस.जी. तळणीकर यांनी राजमाता जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद यांच्या प्रतिमेस पुष्प अर्पण करून अभिवादन केले. या प्रसंगी डॉ. पी. बी. पाटील, डॉ. आर. व्ही.नवगणकर, डॉ. जी पी. भालेराव, डॉ. ज्ञानेश्वर तडस, डॉ. हेमंत शिंदे, डॉ. निखिलेश बजाज यांची प्रमुख उपस्थिती होती. या सर्व उपस्थितांनी प्रतीमेस पुष्प अर्पण करून आदरांजली वाहिली.

१९.छत्रपती शिवराय यांची जयंती उत्साहात संपन्न

दिनांक १९ फेब्रुवारी २०२६ गुरुवार महाविद्यालयात रा. से. यो. विभागाच्या वतीने रोजी हिंदवी स्वराज्याचे संस्थापक छत्रपती शिवरायांची जयंती उत्साहाने संपन्न झाली याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ.एस.जी. तळणीकर तर प्रमुख पाहुणे म्हणून इतिहास विभाग प्रमुख डॉ. ए. जी. अंभोरे, डॉ. एस. आर. पजई, डॉ. आर. व्ही नववणकर, प्रकाशराव देशमुख, प्रा. चव्हाण आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. कार्यक्रमाच्या प्रारंभी छत्रपती शिवरायांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले. राष्ट्रीय सेवा कार्यक्रम अधिकारी डॉ. आर. व्ही.नवगणकर यांनी छत्रपती शिवरायांच्या कार्याचा मागोवा घेत रयतेसाठी अष्टो प्रहर लढणारा एकमेव राजा म्हणून त्यांना गौरवण्यात आले.अष्टप्रधान मंडळाच्या कार्यातून सर्व समावेशक उन्नती काय असते

हे दाखवून दिले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस. जी.तळणीकर यांनी छत्रपती शिवरायांच्या आरमाराविषयी माहिती सांगत शत्रूंना नेस्तनाबूत करण्यासाठी उचललेल्या पावलांचा आढावा घेतला. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकांनी परिश्रम घेतले.

२०.संत गाडगेबाबा यांची जयंती: दिनांक २३ फेब्रुवारी २०१८ रोजी संत गाडगेबाबा यांची जयंती राष्ट्रीय सेवा योजनाविभागाच्या साजरी करण्यात आली. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्राचार्य प्राचार्य डॉ. एस. जी.तळणीकर होते. प्रमुख पाहुणे म्हणून डॉ. ए. जी. अंभोरे होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. आर. व्ही नववणकर यांनी केले. संत गाडगेबाबा यांच्या प्रतिमेचे पुजन मान्यवरांच्या हस्ते करण्यात आले. या प्रसंगी गाडगेबाबा यांच्या स्वच्छतेचा संदेश या विषयीचा आढावा प्रमुख पाहुण्यांनी व अध्यक्षांनी घेतला. कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन डॉ. जी. पी. भालेरावयांनी केले. तर आभार डॉ. ज्ञानेश्वर तडस यांनी मानले.

२१.शीश कटा पर झुका नही, गुरु तेगबहादूर समागम वर्ष या कार्यक्रमाचे आयोजन : तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात महाराष्ट्र राज्य, तख्त हजूर साहेब, गुरुनानक नाम लेवा संगत, अखिल भारतीय धर्म जागरण समन्वय व राष्ट्रीय सेवा योजनाविभाग सेनगाव यांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक २३.१.२०२६ रोजी सिर दिया पर सरर न दिया या तेग बहादुर यांच्या ३५० व्या शहीदि शताब्दी वर्षानिमित्त कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस. जी.तळणीकर मुख्य वक्ते शीख धर्माचे जाणकार डॉ. गोविंद भालेराव तर प्रमुख पाहुणे प्रा. संजय फड, प्रा. राजेश तोष्णीवाल, प्रा. चाटसे, डॉ. आर. व्ही नववणकर,डॉ. ज्ञानेश्वर तडस आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती.

उपरोक्त कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने सिस दिया पर सिरर न दिया या ओवी चा मतितार्थ गुरु तेगबहादूर बहादुर साहेब यांच्या त्यागमय जीवनावर आधारित असून त्यांचे संपूर्ण जीवन धार्मिक स्वातंत्र्य मानवता सहिष्णता व अन्याय विरुद्ध संघर्ष यासाठी खर्च केले. हिंद दी चादर म्हणजे धर्म स्वातंत्र्य मानवतेची कवच म्हणजेच गुरु तेगबहादुर ही म्हण पंजाब मध्ये प्रचलित झाली समाजातील सर्व घटकांच्या हक्कासाठी दिलेल्या बलिदानची संपूर्ण सविस्तर माहिती विद्यार्थ्यांना सांगण्यात आली. प्रत्येक व्यक्ती आपल्या संरक्षणासाठी गुरूकडे शरण येत असे अशा प्रसंगी मुलांनी म्हणजे श्री गुरुगोविंद सिंग यांनी केलेल्या ज्याजवल्य वाणी विचाराने गुरुतेग बहादूर यांना वेगळे बळ प्राप्त झाले आपला उत्तराधिकारी गुरु पदास पात्र आहे याची जाणीव झाल्यानेच मोगल सत्तेशी कडवी झुंज देत मातृभूमीसाठी प्राणाचे बलिदान देण्याचा दृढनिश्चय केला. महाविद्यालयीन विद्यार्थी व विद्यार्थिनी तसेच शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा.संजय फड यांनी केले तर आभार प्रदर्शन डॉ. आर. व्ही नववणकर यांनी केले.

गोंडाळा येथे रासेयो विशेष युवक शिबिरात नेत्र तपासणी शिबिर संपन्न

देशोन्नती वृत्तसंकलन...

सेनगाव : ५ फेब्रुवारी रोजी स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ,नांदेड, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग आणि तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,सेनगाव येथील राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित, शाश्वत विकासासाठी युवक जलसंधारण व्यवस्थापन आणि औसाड भूमी विकासावर विशेष भर विशेष युवक शिबिरामध्ये नेत्र तपासणी शिबिर संपन्न झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. एस एस अग्रवाल तर प्रमुख पाहुणे देशमुख मुख्याध्यापक, डॉ विजया अग्रवाल,एमबीबीएस एम एस नेत्ररोगतज्ञ, लक्ष्मी लाइफ केअर हॉस्पिटल हिंगोली , डॉ. स्वाती जोजार, अंगणवाडी आशा वर्कर, ललिता कोंढारे इंदुबाई उबाळे , डॉ. प्रवीण तोतला डॉ. राजेश जोशी, डॉ. बजाज कार्यक्रमाधिकारी डॉ. नवगनकर , डॉ.जी पी भालेराव डॉ. ज्ञानेश्वर तडस आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती यावेळी (डॉ. विजया अग्रवाल. MBBS M.S. Opth लक्ष्मी लाईफ केअर हॉस्पिटल हिंगोली) यांनी ७० रुग्णांची नेत्र तपासणी केली त्यापैकी ३५ रुग्ण हे मोतीबिंदू बाधित असून त्यांच्या शस्त्रक्रियेची गरज आहे. ग्रामस्थांना डोळ्याविषयी सजग राहण्यासाठी काही महत्त्वपूर्ण बाबी सांगण्यात आल्या की ज्या ग्रामस्थांनी पूर्ण स्वीकारण्याचा संकल्प केला . ग्रामपंचायत सदस्य, गावातील प्रतिष्ठित मंडळी उपस्थित होती नेत्र तपासणी शिबिर यशस्वी करण्यासाठी रासेयो स्वयंसेवक व ग्रामस्थांनी परिश्रम घेतले . (तालुका प्रतिनिधी)

देशोन्नती

www.deshonnati.com

रासेयो युवक शिबिरात करिअर व सायबर साक्षरतेचे धडे

देशोन्नती वृत्तसंकलन..

गोंडाळा येथे तोष्णीवाल महाविद्यालयाचे शिबीर

रासेयो शिबिर

सेनगाव येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयाचे रासेयो शिबिर गोंडाळा येथे सुरु आहे. शिबिराच्या उदघाटनप्रसंगी विद्यार्थी, ग्रामस्थ.

गोंडाळा येथे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष युवक शिबिराचे उदघाटन

लोकमत न्यूज नेटवर्क

सेनगाव : स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड येथील राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग व सेनगाव येथील तोष्णीवाल महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने गोंडाळा येथे २ ते ८ फेब्रुवारीदरम्यान शाश्वत विकासासाठी युवक, या संकल्पनेवर आधारित विशेष युवक शिबिर सुरु आहे.

घनश्याम बहिरवाल यांच्या हस्ते शिबिराचे उदघाटन झाले. अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, तर प्रमुख पाहुणे म्हणून सुभाष उबाळे, व्ही. डी. देशमुख, शंकर कीर्तनकार, ग्रामसेवक अक्षय पवार, भीमराव कोळेकर यांची उपस्थिती होती. कार्यक्रमाधिकारी प्रा. ज्ञानेश्वर तडस यांनी शिबिरात राबविण्यात येणाऱ्या उपक्रमांची माहिती प्रास्ताविकात दिली.

प्राचार्य डॉ. तळणीकर यांनी महात्मा गांधींच्या विचारांचा आदर्श ठेवून युवकांनी सामाजिक जबाबदारीने काम करावे, ग्रामीण भागातील उणिवा दूर करण्यासाठी प्रयत्न करावेत, असे आवाहन केले. प्रा. टी. यू. केंद्रे यांनी सूत्रसंचालन केले, तर डॉ. आर. व्ही. नवगणकर यांनी आभार मानले. यशस्वीतेसाठी शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी विशेष परिश्रम घेतले.

देशोन्नती

गोंडाळा येथे रासेयो विशेष युवक शिबिरात नेत्र तपासणी शिबिर संपन्न

देशोन्नती वृत्तसंकलन...

सेनगाव : ५ फेब्रुवारी रोजी स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग आणि तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगाव येथील राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित, शाश्वत विकासा साठी युवक जलसंधारण व्यवस्थापन आणि ओसाड भूमी विकासावर विशेष भर विशेष युवक शिबिरामध्ये' नेत्र तपासणी शिबिर संपन्न झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. एस एस अग्रवाल तर प्रमुख पाहुणे देशमुख मुख्याध्यापक, डॉ विजया अग्रवाल, एमबीबीएस एम एस नेत्ररोगतज्ञ, लक्ष्मी लाइफ केअर हॉस्पिटल हिंगोली, डॉ. स्वाती जोजार, अंगणवाडी आशा वर्कर, ललिता कोंढारे इंदुबाई उबाळे, डॉ. प्रवीण तोतला डॉ. राजेश जोशी, डॉ. बजाज कार्यक्रमाधिकारी डॉ. नवगनकर , डॉ.जी पी भालेराव डॉ. ज्ञानेश्वर तडस आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती यावसंगी (डॉ. विजया अग्रवाल. MBBS M.S. Opth लक्ष्मी लाईफ केअर हॉस्पिटल हिंगोली) यांनी ७० रुग्णांची नेत्र तपासणी केली त्यापैकी ३५ रुग्ण हे मोतीबिंदू बाधित असून त्यांच्या शस्त्रक्रियेची गरज आहे. ग्रामस्थांना डोळ्याविषयी सजग राहण्यासाठी काही महत्त्वपूर्ण बाबी सांगण्यात आल्या की ज्या ग्रामस्थांनी पूर्ण स्वीकारण्याचा संकल्प केला . ग्रामपंचायत सदस्य, गावातील प्रतिष्ठित मंडळी उपस्थित होती नेत्र तपासणी शिबिर यशस्वी करण्यासाठी रासेयो स्वयंसेवक व ग्रामस्थांनी परिश्रम घेतले . (तालुका प्रतिनिधी)

Hingoli Edition
Feb 06, 2026 Page No. 7
Powered by: erelego.com

थोर सेनानी गांधीवादी नेते कै. गंगाप्रसाद अग्रवाल यांना अभिवादन

देशोन्नती वृत्तसंकलन...

सेनगाव :येथील तोष्णीवाल कला.वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात स्वातंत्र्य सेनानी, गांधीवादी नेते कै. गंगाप्रसाद अग्रवाल यांच्या पुण्यस्मरणानिमित्त अभिवादनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता.

यावेळी कै. गंगाप्रसाद अग्रवाल यांच्या प्रथमेश पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ.एस.जी.तळणीकर तर प्रमुख पाहुणे म्हणून प्रा. प्रमोद घन, डॉ. एस.आर.पजई, डॉ.अंभोरे ए.जी., डॉ. निखिलेश बजाज आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या प्रारंभी कै. गंगाप्रसाद अग्रवाल यांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले, त्यानंतर डॉ ए.जी.अंभोरे यांनी आपले प्रास्ताविकपर विचार मांडताना कै. अग्रवाल विषयी सर्वस्पर्शी माहिती सांगून असा नेता होणे नाही, असे विचार मांडले. एकूणच त्यांचे व्यक्तिमत्व हे बहुरंगी होते. वेळोवेळी आपल्या भूमिका सुद्धा त्यांनी बदलल्या, ब्रिटिशांशी संघर्ष करत करत नंतरच्या काळात भारतीय स्त्रियांवर जे काही अत्याचार होतात त्याचाही मागोवा त्यांनी घेतला. यावेळी प्राचार्य डॉ.एस.जी. तळणीकर यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणामध्ये संपूर्ण आयुष्यभर कै. अग्रवाल यांनी आपल्या विचारांशी, जन कल्याणासाठी तडजोड केली नाही असे बहुआयामी व्यक्तिनत्व होणे नाही. अशी भावना व्यक्त केली. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी परिश्रम घेतले.

'तोष्णीवाल'मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना दिन

हिंगोली : सेनगाव येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात गुरूवारी (ता. २५) राष्ट्रीय सेवा योजना स्थापना दिन साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ.एस.जी. तळणीकर होते. प्रमुख वक्ते म्हणून कै. डॉ. शंकरराव सातव महाविद्यालय, कळमनुरी येथील डॉ. शिवाजी विठ्ठल वायभासे उपस्थित होते.डॉ. शिवाजी वायभासे यांनी विद्यार्थी जीवनातील राष्ट्रीय सेवा योजनेचे महत्त्व या विषयावर सविस्तर मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. गोविंद भालेराव यांनी केले. प्रास्ताविक डॉ. नवगणकर यांनी, तर आभार प्रा. ज्ञानेश्वर तडस यांनी केले.

शाश्वत विकासासाठी युवक: जलसंधारण व्यवस्थापन आणि ओसाड भूमी विकासावर विशेष भर

तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगाव येथील राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने सात दिवसीय विशेष युवक शिबिर शाश्वत विकासासाठी युवक: जलसंधारण व्यवस्थापन आणि ओसाड भूमी विकासावर विशेष भर मौजे गोंडाळा ता. सेनगाव जि. हिंगोली येथे दिनांक ०२ फेब्रुवारी २०२६ ते ०८ फेब्रुवारी २०२६ दरम्यान आयोजित करण्यात आले होते. सदरील सात दिवसीय विशेष युवक शिबिरामध्ये विविध सामाजिक, बौद्धिक, प्रबोधनात्मकतसेच सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आलेहोते. सदरशैक्षणिक सत्रातील वार्षिक विशेष युवक शिबीर कार्यक्रम अहवाल खालील प्रमाणे सादर करीत आहोत.

दिनांक ०२ फेब्रुवारी २०२६ रोजी मौजे गोंडाळा ता. सेनगावजि. हिंगोली येथे शिबिरस्थळी शिबिरार्थींचे आगमन झाले. त्यानंतर शिबिरार्थींची निवास व्यवस्था, रासेयोस्वयंसेवक व स्वयंसेविकागट तयार करणे व परिसर स्वच्छता आदींचे व्यवस्थापन करण्यात आले. सायंकाळच्या सत्रात रासेयो स्वयं सेवक तसेच कार्यक्रमाधिकारी यांनी वंशेश्वर महादेव देवस्थान परिसर स्वच्छताकरण्यात आली.

सदरविशेष युवक शिबिराचे उद्घाटन दिनांक ०३ फेब्रुवारी २०२६ मंगळवार रोजी मा. श्री घनश्याम सखाराम बहिरवाल ज्येष्ठ नागरिक यांच्या शुभ हस्ते संपन्न झाले. याप्रसंगी कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एस.जी. तळणीकर तर प्रमुख पाहुणे म्हणून गोंडाळा गावचे प्रथम नागरिक सौ. श्रीमती सुभाष उबाळे, श्रीव्ही. डी. देशमुख, (मुख्याध्यापक, जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा, गोंडाळा), शंकर आप्पा कीर्तनकार (मुख्य पुजारी, वंशेश्वर महादेव संस्थान गोंडाळा), ग्रामसेवक श्रीअक्षय पवार, भीमराव कोळेकर(वंशेश्वर गोशाळा) आदि मान्यवर उपस्थित होते.

कार्यक्रमाच्या प्रास्ताविकात कार्यक्रमाधिकारी डॉ. ज्ञानेश्वर तडस यांनी सदर शिबिरात राबविल्या जाणाऱ्या सायबर साक्षरता व सुरक्षा, नशामुक्ति, बालविवाह प्रतिबंध, मतदारजागृती, समृद्धलोकशाही, दंत तपासणी शिबिर, ग्राम स्वच्छता, सर्व रोगनिदान शिबीर, पशुधन चिकित्सा, लसीकरण व संवर्धन, नेत्र तपासणी शिबीर, दंत रोग निदान शिबीर, जलसाठा व संवर्धन, वृक्षारोपण, अझोला प्रकल्प व गांडूळ खत, शेतकरी मेळावा व मार्गदर्शन, महिला मेळावा, एड्स जनजागृती, सांस्कृतिक व बौद्धिक इत्यादी कार्यक्रमा विषयी माहिती दिली. प्राचार्य डॉ एस जी तळणीकर यांनी महात्मा गांधींचा आदर्श समक्ष ठेवून तत्परतेने काम करावे. ग्रामीण परिसरातील उणीवा दूर करण्याचा प्रयत्न व्हावा, बालविवाह रोखण्यासाठी शिबिरार्थ्यांनी सेतू बनावे व कुप्रथा संपुष्टात आणावी. आपल्या रोजच्या जीवनात शिस्तीला प्राधान्य देत,निरोगी आयुष्य जगण्यासाठी व्यसनापासून दूर राहावे असा सल्ला देखील दिला. मुख्याध्यापक श्री व्ही. डी. देशमुख यांनी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या माध्यमातून गाव परिसरात असलेल्या कुप्रथा संपुष्टात आणण्यासाठी सामाजिक प्रबोधन करावे असे आव्हान युवकांना केले. प्रासंगिक उदाहरण देत शिबिरात चैतन्य निर्माण केले.

राष्ट्रीय मतदार दिवसाच्या अनुषंगाने मतदानासाठी नेहमीच सजग राहून मतदान करेल अशी शपथ विद्यार्थ्यांकडून घेण्यात आली. कार्यक्रमाचे

सूत्रसंचालन प्रा. टी यु केंद्रे. यांनी केले तर आभार प्रदर्शन डॉ. आर. व्ही. नवगणकर यांनी केले. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी रासेयोस्वयंसेवक व स्वयंसेविका कर्मचाऱ्यांनी परिश्रम घेतले.

दिनांक ०४ फेब्रुवारी २०२६ बुधवार रोजी दंत तपासणी शिबिर आयोजीत करण्यात आले होते. प्रस्तुत महाविद्यालय रासेयो विभाग व डॉ. हेडगेवार डेंटल कॉलेज अँड हॉस्पिटल हिंगोली यांच्या संयुक्त विद्यमाने दंत तपासणी शिबिर प्रचंड प्रतिसादा सह संपन्न झाले. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष सरपंच सौ. श्रीमतीताई उबाळे, मुख्याध्यापक श्री व्ही.डी.देशमुख, रामेश्वर चोपडे शिक्षक, परमेश्वर टोम्पे आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. ज्ञानेश्वर तडस यांनी केले. दंत महाविद्यालयाच्या टीम मध्ये डॉ. अमिषा लाटे, डॉ. प्रीती लहाने, डॉ.स्वाती बोधीकर, डॉ.स्नेहा दळवी, डॉ. शितल बोडके, डॉ. अश्विनी मगर, डॉ. तेजस्वी नागणे,डॉ.पूजा मुढे यांच्या संपूर्ण टीमने शिबिरामध्ये १३० दंतरोग बाधित रुग्णांची तपासणी केली तसेच पुढील उपचारासाठी डॉ हेडगेवार दंत महाविद्यालय आणि रुग्णालय हिंगोली येथे पाठविण्यात येणार आहे. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी रावजी कोळेकर,भिमराव कोळेकर, अमोल अंभोरे, ग्रामपंचायत कर्मचारी, प्रशाळेतील शिक्षकेतर कर्मचारी तसेच रासेयोस्वयंसेवक व स्वयंसेविका परिश्रम घेतले कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. ज्ञानेश्वर तडस यांनी केले तर डॉ. आर व्ही नवगणकर यांनी मानले.

दुपारच्या सत्रात जिल्हा परिषद शाळा गोंडाळा या ठिकाणी विशेष मार्गदर्शनाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमाच्या प्रसंगी मुख्याध्यापकश्री व्ही. डी. देशमुख, चोपडे सर आणि महाविद्यालयाचे राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रम अधिकारी डॉ.जी पी भालेराव, डॉ. आर. व्ही. नवगणकर व डॉ. डी. पी. तडस, साधन व्यक्ती म्हणून डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी.जी. सावंत, डॉ. विजय वाघ, डॉ. एच. टी.शिंदे, प्रा. बी. जे.गायकवाड व श्री प्रकाश देशमुख मंचावर उपस्थित होते.

डॉ. दत्ता सावंत यांनी विद्यार्थ्यांना ‟दहावीनंतर वेगवेगळ्या करिअर संधी” या विषयावर सविस्तर असे मार्गदर्शन केले. पुढे बोलताना त्यांनी दहावीनंतर वेगवेगळ्या करिअर संधीचे विस्तृत असे विवेचन करून दहावीनंतर कला विज्ञान व वाणिज्य शाखेतून वेगवेगळ्या संधीची माहिती दिली. पुढे बोलताना कला शाखा ही सर्व शाखांची जननी आहे असे त्यांनी प्रतिपादन केले. त्यानंतर त्यांनी आपल्या मार्गदर्शनात तोष्णीवाल महाविद्यालयात असलेल्या विविध कोर्सेसची,घेतल्या जाणाऱ्या कार्यक्रमांची व पायाभूत सुविधांची माहिती दिली.

दुसरे साधन व्यक्ती म्हणून डॉ. राजेश गोरे यांनी ‟सायबर साक्षरता व सुरक्षितता:काळाची गरज” या विषयावर विद्यार्थ्यांना विस्तृत असे मार्गदर्शन केले. पुढे बोलताना ते असे म्हणाले की,आजची युग हे डिजिटल क्रांतीची युग असून या युगामध्ये आपल्याला डिजिटल तंत्रज्ञानाचा वापर करणे आवश्यक असून त्याबाबत आपण साक्षर व सुरक्षित होणे गरजेचे आहे. तंत्रज्ञानाच्या युगात वावरत असताना आपण या तंत्रज्ञानाचे फायदे व तोटे देखील दुर्लक्षित करून चालणार नाही असे त्यांनी विषेद केले. सायबर साक्षरता व सुरक्षा याच्या अनुषंगाने डिजिटल जीवनातील वेगवेगळे पैलू लक्षात घेणे महत्त्वाचे आहे असे त्यांनी सांगितले. सायबर गुन्हेगारी ही अदृश्य स्वरूपाची गुन्हेगारी असून त्यापासून आपण सर्वांनी सावध असले पाहिजे असे त्यांनी प्रतिपादित केले. पुढे बोलताना त्यांनी विद्यार्थ्यांना तंत्रज्ञान आपला मित्र आहे, पण जागृती नसल्यास ते शत्रू ठरू शकतात असे प्रतिपादन

केले.

यानंतर डॉ. व्ही. जी. वाघ यांनी विद्यार्थ्यांना दहावीच्या परीक्षेबद्दल सविस्तर असे मार्गदर्शन केले. दहावीच्या परीक्षेला सामोरे जाताना नकारात्मक विचारापासून दूर राहावे असे सांगितले. मार्गदर्शनासाठी विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.सदरील कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन मुख्याध्यापक श्री व्हि. डी. देशमुख यांनी केले तर आभार प्रदर्शन डॉ. जी. पी. भालेराव यांनी केले.

दिनांक ०५/०२/२०२६गुरुवार रोजी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष युवक शिबिरात नेत्र तपासणी शिबिर आयोजीत करन्यात आले होते.सदर नेत्र तपासणी शिबिर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. एस. एस. अग्रवाल तर प्रमुख पाहुणे श्री व्ही. डी. देशमुख मुख्याध्यापक, डॉ विजया अग्रवाल नेत्ररोगतज्ञ (एमबीबीएस एम एस), लक्ष्मी लाइफ केअर हॉस्पिटल हिंगोली, डॉ. स्वाती जोजार, अंगणवाडी आशा वर्कर ललिता कोंढारे, इंदुबाई उबाळे, डॉ. प्रवीण तोतला, डॉ. राजेश जोशी, डॉ. निखिलेश बजाज कार्यक्रमाधिकारी डॉ. नवगनकर, डॉ.जी पी भालेराव डॉ. ज्ञानेश्वर तडस आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती.

याप्रसंगी डॉ. विजया अग्रवाल (MBBS M.S.Oth) लक्ष्मी लाईफ केअर हॉस्पिटल हिंगोली यांनी ७०रुग्णांची नेत्र तपासणी केली त्यापैकी ३५ रुग्ण हे मोतीबिंदू बाधित असून त्यांच्या ऑपरेशनची गरज आहे असे ग्रामस्थांच्या निर्दर्शनास आनुन दिले. ग्रामस्थांना डोळ्याविषयी सजग राहण्यासाठी काही महत्त्वपूर्ण बाबी सांगण्यात आल्या की ज्या ग्रामस्थांनी पूर्ण स्वीकारण्याचा संकल्प केला. सदर शिबिरासाठि ग्रामपंचायत सदस्य, गावातील प्रतिष्ठित मंडळी उपस्थित होती. नेत्र तपासणी शिबिरयशस्वी करण्यासाठी रासेयो स्वयंसेवक व ग्रामस्थांनी परिश्रम घेतले.

दुपारच्या सत्रात अझोला प्रकल्प व गांडूळखतः शाश्वत शेती या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते.डॉ. व्ही. बी. कल्याणकर, प्राणीशास्त्र विभाग प्रमुख यांनी अझोला लागवड प्रक्रिया, पशुधनासाठी चारा, दूध वाढवण्यासाठी अझोला संस्कृतीचे फायदे आणि अझोला रोपे कुठे खरेदी करावी याबद्दल सविस्तर मार्गदर्शन केले. यावेळी श्री.घनश्याम बहिरवाल, श्री.व्ही.डी.देशमुख, (मुख्याध्यापक, जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा, गोंडाळा), शंकर आप्पा कीर्तनकार (मुख्य पुजारी, वंशेश्वर महादेव संस्थान गोंडाळा), भीमराव कोळेकर तसेच गावकरी मंडळी उपस्थित होते.

दिनांक ०६/०२/२०२६ शुक्रवार रोजी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष युवक शिबिरात रक्त तपासणी शिबिर आयोजीत करन्यात आले होते. सदर विशेष युवक शिबिरामध्ये प्रस्तुत महाविद्यालय व जिल्हा शल्य चिकित्सक व जिल्हा कार्यक्रम अधिकारी सामान्य रुग्णालय व वैद्यकीय अधीक्षक ग्रामीण रुग्णालय सेनगाव यांच्या संयुक्त विद्यमाने एच आय व्ही (HIV), सिकलसेल, हिमोग्लोबिन व रक्तगट तपासणी शिबिर भरघोस प्रतिसादा सह संपन्न झाले. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. पी बी पाटील, संदीप राठोड- समुपदेशक किशोरवयीन गट ग्रामीण रुग्णालय सेनगाव,स्वाती पारसकर- प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ ग्रामीण रुग्णालय सेनगाव, तर प्रमुख उपस्थितीत डॉ. यु एल साहु, प्रा टी यु केंद्र, प्रा. एन. एस. गायकवाड, डॉ. प्रवीण तोतला,डॉ. अखिलेश बजाज, प्रा. कुलदीप पवार, डॉ. राधेश्याम चव्हाण आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. रक्त तपासणी करण्यासाठी संदीप राठोड (समुपदेशक किशोरवयीन गट) स्वाती पारसकर (प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ) आदी तंत्रज्ञ मंडळींनी ४६ एचआयव्ही तपासणी तर सिकलसेल हिमोग्लोबिन व रक्तगट तपासणी प्रत्येकी

४० व्यक्तींची केली. किशोरवयीन मुलींना आयर्नच्या गोळ्या देण्यात आल्या तसेच सकस आहाराचे महत्व समजून सांगण्यात आले. याप्रसंगी रक्त तपासणी शिबिर यशस्वी करण्यासाठी रासेयो स्वयंसेवक व ग्रामस्थांनी परिश्रम घेतले.

दिनांक ०७/०२/२०२६ शनिवार रोजी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने पशुरोग निदान व पशुधन संवर्धन शिबिराचे आयोजन वंशेश्वर गोशाळा गोंडाळा येथे करण्यात आले होते. याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. ए. पी. नाईक, प्रमुख मान्यवर मंडळीत पशुवैद्यकीय अधिकारी डॉ. संतोष कानेडखेडकर – सहाय्यक आयुक्त तालुका पशु चिकित्सालय सेनगाव, पशु चिकित्सा सहाय्यकश्री विनय राठोड, श्री रवी कांबळे, ज्ञानेश्वर खरात तसेच वंशेश्वर गोशाळा समन्वयक श्री भीमराव कोळेकर आदी मंडळी उपस्थित होती. शिबिराच्या प्रारंभी पशुवैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी सामूहिकपणे गाईचे पूजन करत पशुधनाची श्रीमंती हीच देशाची संपत्ती होय डॉ कानेडखेडकर यांनी लसीकरणाचे महत्त्व विशद करताना सांगितले की अनेक रोग जनावरांच्या संपर्कातून मनुष्यास होत आहे त्यासाठी पुरेशी काळजी घेणे गरजेचे आहे. देशी पशुधन टिकविणे काळाची गरज असून त्या ळज्ञअनुषंगाने विशेष प्रयत्न ग्रामस्थांनी करायला हवेत उपलब्ध असलेल्या जनावरां तील जंत निर्मूलनासाठी गोळ्या देण्यात आल्या पुढील आठवड्यात लसीकरणाची विशेष मोहीम राबविली जाणार आहे त्याचा योग्य तो फायदा ग्रामस्थांनी घ्यावा असे आव्हान केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. ज्ञानेश्वर तडस यांनी केले तर आभार प्रदर्शन डॉ. आर व्ही नवगणकर यांनी केले.डॉ. संदीप मरकड, प्रा. निलेश गायकवाड,प्रा.दिनेश थोरात आदी मान्यवर मंडळींरासेयो स्वयंसेवक व ग्रामस्थांनी शिबिर यशस्वी करण्यासाठी प्रयत्न केले.

दिनांक ०८/०२/२०२६ रविवार रोजी शिबिर समारोपाचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष श्री सुभाष उबाळे, तर प्रमुख पाहुणे श्री.अक्षय पवार (ग्रामसेवक) तसेच गावकरी मंडळी उपस्थित होते.कार्यक्रमाच्या प्रास्ताविकात डॉ. आर. व्ही. नवगणकर यांनी सात दिवशीय शिबिराचे अहवाल वाचन केले. प्रमुख पाहुणे श्रीअक्षय पवार, ग्रामसेवकमोजे गोंडाळा यांनी सदर राबवलेल्या उपक्रमांची उपयुक्तता व मत महत्त्व जाणून घेऊन शिबिरार्थिंचे आभार मानले. तसेच सायबर साक्षरता व सुरक्षा, नशामुक्ति, बालविवाह प्रतिबंध करण्यासाठी तसेच ग्रामस्थांमध्ये मतदार जनजागृती, समृद्ध लोकशाही, ग्राम स्वच्छताव गावातील सांडपाण्याचे व्यवस्थापन सर्वोतोपरी प्रयत्न करीत असुन ग्रामस्थांचे आरोग्य जपण्यासाठी मी कटीबद्ध असुन सतत प्रयत्न करत राहील असे मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन डॉ. डी. पी. तडस तर आभार डॉ. जी. पी. भालेराव यांनी केले.रासेयो स्वयंसेवक व ग्रामस्थांनी शिबिर यशस्वी करण्यासाठी प्रयत्न केले.

GPS Map Camera
Sengaon, Maharashtra, India
Qvpx+4xc, Sengaon, Maharashtra 431542, India
23/08/2025 01:19 PM GMT +05:30
Google

GPS Map Camera
Sengaon, Maharashtra, India
Google

GPS Map Camera
Sengaon, Maharashtra, India
Qvpx+4xc, Sengaon, Maharashtra 431542, India
Lat 19.784255° Long 76.8997°
24/09/2025 11:08 AM GMT +05:30

Sengaon 2026.01.22 15:13

सांस्कृतिक विभाग

डॉ. विजय वाघ
(सांस्कृतिक विभाग प्रमुख)

विद्यार्थांच्या सुप्त गुणांना वाव मिळावा हा हेतू मनाशी बाळगूण दरवर्षी सांस्कृतिक मंडळाची स्थापना केली जाते.शेक्षणिक वर्ष २०२५ - २०२६ या वर्षासाठी प्राचार्य प्रो. डॉ.एस.जी.तळणीकर यांच्या उपस्थितीत सांस्कृतिक समितीची स्थापना करण्यात आली.

*** सांस्कृतिक समिती :-**

अध्यक्ष:- गायत्री काळबांडे
उपाध्यक्ष:- रेणुका मादंळे
कोषाध्यक्ष :- कोमल भुरे
सचिव:- ओंकार कोळपे
सहसचिव:- करण नायक
सदस्य:- दिव्या घनमोडे
सदस्य:- दिव्या नायक

या विद्यार्थांची निवड करण्यात आली.याप्रसंगी सांस्कृतिक विभाग प्रमुख डॉ.वाघ व्हि.जी.,प्रा.घन पी.के.,डॉ.पजई एस.आर., डॉ.गोरे आर.एस.,डॉ.सावंत डी.जी.,डॉ.टापरे ए.डी. या प्रसंगी उपस्थित होते.

*** राष्ट्रस्तरीय, राज्यस्तरीय, विद्यापीठस्तरीय, आंतर महाविद्यालयीन, राज्यस्तरीयवाद-विवाद स्पर्धा, वकृत्व स्पर्धा व युवक महोत्सवामध्ये होणाऱ्या विविध कला प्रकारा मध्ये सहभाग :-**

*** ज्ञानतीर्थ - २०२५ आंतर महाविद्यालयीन युवक महोत्सवात तोष्णीवाल महाविद्यालयाला चा सहभाग :-**

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड व ग्रामीण टेक्निकल अँड मॅनेजमेंट कॅम्पस, विष्णुपुरी, नांदेड यांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक १२ ते १५ ऑक्टोबर २०२५ रोजी आंतरमहाविद्यालयीन युवक महोत्सव 'ज्ञानतीर्थ-२०२५ ग्रामीण टेक्निकल अँड मॅनेजमेंट कॅम्पस, विष्णुपुरी, नांदेड येथे यशस्वी संपन्न झाला .

नांदेड, लातूर, परभणी व हिंगोली या चार जिल्ह्यातील दोन हजारा पर्यंत युवक - युवतींनी ३० कला प्रकारात आपला सहभाग नोंदवला.

तोष्णीवाल महाविद्यालयातील गायत्री काळबांडे - वक्तृत्व, वादविवाद, रेणुका मांदळे - वादविवाद, कलात्मक जुळवणी, दिव्या घनमोडे - चित्रकला,कोलाज, ,व्यंग्यचित्रकला, कलात्मक जुळवणी, अंजली स्वामी - पोस्टर पेंटिंग, रांगोळी मृदमूर्तीकला, कलात्मक जुळवणी, कोमल भुरे - मेहंदी, कलात्मक जुळवणी, व ओंकार कोळपे- शास्त्रीय तालवाद्य, शास्त्रीय सूरवाद्य यांनी एकुण १२ कला प्रकारामध्ये सहभाग नोंदवला.

या संघा सोबत संघव्यवस्थापक म्हणून डॉ.विजय वाघ सांस्कृतिक विभाग प्रमुख व संघव्यवस्थापिका प्रा.ज्योती सोनसळे यांनी काम पाहीले.

सहभागी स्पर्धेकाचे संस्थेचे अध्यक्ष श्री.ब्रिजगोपाल तोष्णीवाल, महाविद्यालयीन विकास समितिचे अध्यक्ष श्री. रमण तोष्णीवाल, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.श्रीपाद तळणीकर, महाविद्यालयाचे प्राध्यापक व शिक्षेत्तर कर्मचारी यासर्वानी विजेत्या व सहभागी स्पर्धेकांचे अभिनंदन केले.

❋ वक्तृत्व स्पर्धा:-

❋ तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सांस्कृतिक विभाग आणि स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड यांच्या संयुक्त विद्यमाने मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिन व स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या वर्धापन दिनानिमित्त आयोजित जिल्हास्तरीय वकृत्व स्पर्धा दिनांक ११ सप्टेंबर २०२५ रोज गुरुवार ला महाविद्यालयात पार पडली. सदरील स्पर्धा ही दिनांक ११ सप्टेंबर २०२५ ते १९ सप्टेंबर २०२५ या कालावधीत विद्यापीठ वर्धमान सप्ताह साजरा करण्यात येत आहे त्या अनुषंगाने स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले.

वक्तृत्व स्पर्धेसाठी जिल्ह्यातील चार महाविद्यालयातील आठ स्पर्धकांनी आपला सहभाग नोंदवला. प्रथम क्रंमाक कु.काळबांडे गायत्री शंकर रु.१०००/- व प्रमाणपत्र (तोष्णीवाल महाविद्यालय सेनगाव) द्वितीय क्रमांक कु.केंद्रे सपना विठ्ठल रु.७००/- व प्रमाणपत्र ब तृतीय क्रंमाक उबाळे आकाश नरेंद्र रु.५००/- व प्रमाणपत्र (तोष्णीवाल महाविद्यालय सेनगाव) यांना मिळाला.

(स्पर्धेचा विषय : 'राष्ट्रीय शिक्षण धोरण व मराठवाड्यातील उच्च शिक्षणाची दिशा'.)

❋ शिवजयंती महोत्सव समिती, हिंगोली यांच्या वतीने दिनांक १८ फेब्रुवारी २०२६ रोजी छत्रपती शिवाजी महाराज पुतळा परिसर, हिंगोली येथे वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते.

या स्पर्धेत तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगाव येथील विद्यार्थिनी गायत्री शंकर काळबांडे हिने आपल्या प्रभावी व ओजस्वी वक्तृत्वातून उपस्थितांची मने जिंकत प्रथम क्रमांक पटकावला. तिच्या उत्कृष्ट सादरीकरणाबद्दल तिला २००१/- रोख पारितोषिक, शिवचरित्र ग्रंथ व प्रमाणपत्र देऊन सन्मानित करण्यात आले.

या स्पर्धेत महाविद्यालयातील रेणुका संतोष मांदळे हिनेही उत्स्फूर्त सहभाग नोंदवून आपली वक्तृत्वकला प्रभावीपणे सादर केली. या स्पर्धेत शालेय व महाविद्यालयीन अशा एकूण १४७ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला होता, ही बाब स्पर्धेची प्रतिष्ठा आणि व्यापकता अधोरेखित करणारी ठरली.

(स्पर्धेचा विषय : राष्ट्र विकासासाठी छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या विचारांची आवश्यकता.)

❋ कै.रमेश वरपूडकर महाविद्यालय, सोनपेठ जि.परभणी द्वारा आयोजित ङ्ककै.राजाभाऊ दादाराव कदम राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा २०२४-२०२५ङ्क या राज्यस्तरीय आंतर महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धे मध्ये कृष्णा शेषराव धस यांनी सहभाग घेतला .

(स्पर्धेचा विषय : राजकारणाचे गुन्हेगारीकरण, अभिजात मराठी भाषा: संधी आणि आव्हाने,वेबसिरीजच्या विळख्यात अडकलेली तरुणाई .)

❋ वाद-विवाद स्पर्धा:-

❋ शिवाजी महाविद्यालय, हिंगोली यांच्या वतीने दिनांक २९ डिसेंबर २०२५ रोजी आयोजित कै. एकनाथराव पवार स्मृतीप्रित्यर्थ आंतरमहाविद्यालयीन वाद-विवाद स्पर्धेत तोष्णीवाल महाविद्यालय, सेनगाव येथील रेणुका संतोष मांदळे व गायत्री शंकर काळबांडे या संघाने उत्कृष्ट सादरीकरण करत प्रथम क्रमांक पटकावला. या स्पर्धेत विजेत्या संघास ३००१/- रोख रक्कम, स्मृतीचिन्ह व प्रमाणपत्र असा मानाचा पुरस्कार प्रदान करण्यात आला

(स्पर्धेचा विषय : पहिली पासून त्रिभाषा सूत्र राबविणे - योग्य की अयोग्य .)

❋ नांदेड एजुकेशन सोसायटी अमृत महोत्सव सायन्स कॉलेज नांदेड च्या वतीने ब्रम्हीभूत स्वामी

रामानंद राज्यस्तरीय वाद-विवाद स्पर्धे मध्ये कु. रेणुका संतोष मांदळे व कु.गायत्री शंकर काळबांडे यांनी सहभाग घेतला.

(स्पर्धेचा विषय : भारतीय निवडणुकांची विश्वसनियता धोक्यात आली आहे /नाही.)

* तोष्णीवाल महाविद्यालय, सेनगाव कै.अयोध्याबाई रामनारायण तोष्णीवालयांच्या स्मरणार्थ राज्यस्तरीय वाद-विवाद स्पर्धे मध्ये पदवी विभागातून कु. रेणुका संतोष मांदळे व कु.गायत्री शंकर काळबांडे तर पदव्युत्तर विभागातून दिव्या धनंजय गोल्हारे व निकिता अश्रप्पा शेरकर यांनी सहभाग घेतला.

या स्पर्धेत उत्कृष्ट वक्ता म्हणून कु. कु.गायत्री शंकर काळबांडे ला रोख ३०००रु व प्रमाणपत्र असा पुरस्कार प्राप्त झाला.

(स्पर्धेचा विषय : कृतिम बुद्धिमत्ता तंत्रज्ञान (अख) भारताच्या विकासासाठी तारक / मारक)

*** निबंध स्पर्धा:-**

* दिनांक १५ ऑगस्ट २०२५ रोजी स्व.शीवलालजी राठी स्मृती प्रतिष्ठान व स्व. हरिकिसन बजाज माहेश्वरी शिक्षण विकास संस्था तर्फे घेण्यात आलेल्या निबंध स्पर्धेत तोष्णीवाल महाविद्यालय, सेनगाव येथील वरिष्ठ विभाग -१६ कनिष्ठ विभाग-६९ स्पर्धकांची या संघाने उत्कृष्ट सहभाग नोंदविला. या केंद्र निहाय स्पर्धेत प्रथम - पुष्पा नवनाथ घोशीर , द्वितीय - गणेश विष्णुआप्पा सोनटक्के व तृतीय - अक्षरा नंदू खंदारे यांनी पारितोषिक व प्रमाणपत्र पटकावले.

* महाराष्ट्र शासन सांस्कृतिक कार्य विभाग, महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमी, मुंबई आणि प्रतिभा निकेतन महाविद्यालय, नांदेड यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड यांनी दिनांक १७ सप्टेंबर ते ०२ ऑक्टोबर दरम्यान विद्यापीठ स्तरीय निबंध स्पर्धा यशस्वीपणे संपन्न झाली.

या स्पर्धेत तोष्णीवाल महाविद्यालय येथील शामल कुलभूषण भुरे हिने आपली निबंधकला प्रभावीपणे सादर करून उत्तेजनार्थ पारितोषिक मिळवले. या मध्ये तिला रु .५००/- स्मृतिचिन्ह व प्रमाणपत्र देण्यात आले.

महाविद्यालयातील विजया कुटे, शामल गडदे, रोशनी वाघ, कोमल भुरे आणि सोनम सय्यद कदिर यांनीही उत्स्फूर्त सहभाग नोंदवून आपली लेखनक्षमता सिद्ध केली.

(स्पर्धेचा विषय : 'स्वच्छता अभियान : यश आणि आव्हाने)

* शंकरराव चव्हाण महाविद्यालय, अर्धापूर महाविद्यालया च्या रौप्य महोत्सवी वर्षा निमित्त आणि कै.डॉ.शंकररावजी चव्हाण साहेब व कै.कुसुमताई चव्हाण यांच्या सृम्तिप्रित्यर्थ मराठी विभाग आयोजित राज्य स्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन निबंध स्पर्धेत दिपाली रामकिसन माने व गायत्री शंकर काळबांडे यांनी सहभाग नोंदविला.

(स्पर्धेचा विषय : 'स्वच्छता अभियान : यश आणि आव्हाने)

महाविद्यालयीन स्तरावर थोरा मोठ्यांच्या जयंती व पुण्यतिथी कार्यक्रमाचे आयोजन :-

संत कबीर जयंती,प्रेमचंद जयंती,संत नामदेव महाराज पुण्यतिथी,लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी व अण्णाभाऊ साठे जयंती,महात्मा गांधी जयंती,पंडीत जवाहरलाल नेहरू जयंती,महात्मा फुले पुण्यतिथी संत गाडगेबाबा पुण्यतिथी सावित्रीबाई फुले जयंती,छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती, यशवंतराव चव्हाण जयंती इत्यादी थोरा मोठ्यांच्या जयंती व पुण्यतिथी ईत्यादी कार्यक्रमाचे आयोजन सांस्कृतिक विभागामार्फत करण्यात आले.

वक्क्तृत्व स्पर्धेत तोष्णीवाल महाविद्यालयाची गायत्री अव्वल

हिंगोली, ता. १२ : सेनगाव येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात जिल्हा स्तरीय वकृत्व स्पर्धा घेण्यात आली. ज्यात तोष्णीवालच्या गायत्री यांनी अव्वल क्रमांक पटकावला.

सांस्कृतिक विभाग आणि स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नंदेड यांच्या संयुक्त विद्यमाने मराठवाडा मुक्तीसंग्राम दिन व स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या वर्धापनदिनानिमित्त आयोजित जिल्हा स्तरीय वकृत्व स्पर्धा गुरवारी महाविद्यालयात पार पडली.

सदर स्पर्धा ही दिनांक ११ सप्टेंबर ते १९ सप्टेंबर या कालावधीत विद्यापीठ वर्धमान सप्ताह साजरा करण्याच्या अनुषंगाने झाली. या स्पर्धेचे आयोजन ''राष्ट्रीय शिक्षण धोरण व मराठवाड्यातील उच्च शिक्षणाची दिशा'' या विषयावर करण्यात आले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे डॉ.पी.बी. पाटील, प्रमुख पाहुणे डॉ.एस.एस. अग्रवाल, डॉ. सोनाजी पतंगे, डॉ. माणिक डोखळे, स्पर्धेचे परीक्षक प्रा.पी.के. घन, डॉ.डी. जी. सावंत, डॉ.ए.डी. टापरे, डॉ.ए.पी. नाईक आणि महाविद्यालयाचे सांस्कृतिक विभाग प्रमुख डॉ. व्ही.जी. वाघ हे मंचावर उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. वाघ यांनी केले.

‘स्नेहोत्सव’ – वार्षिक स्नेहसंमेलन

सेनगाव, येथील तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सेनगाव येथे स्नेहोत्सव – वार्षिक स्नेहसंमेलन २०२६ चे आयोजन दिनांक ६ फेब्रुवारी २०२६ (शुक्रवार) रोजी उत्साहात करण्यात आले.

या स्नेहोत्सव वार्षिक स्नेहसंमेलनाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर होते. प्रमुख पाहुणे म्हणून आय.क्यू.ए.सी. समन्वयक डॉ. राजेश जोशी तसेच वाणिज्य शाखेचे विभागप्रमुख प्रो. डॉ. संजीव अग्रवाल उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. विजय वाघ हेही मंचावर उपस्थित होते.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक सांस्कृतिक विभागप्रमुख डॉ. विजय वाघ यांनी केले. आपल्या प्रास्ताविकात त्यांनी महाविद्यालयीन अभ्यासाबरोबरच विद्यार्थ्यांमध्ये दडलेल्या सुप्त कलागुणांचा विकास होणे आवश्यक असल्याचे नमूद केले तसेच विद्यार्थ्यांनी विविध सांस्कृतिक उपक्रमांमध्ये सक्रिय सहभाग घ्यावा, असे आवाहन केले.

प्रमुख अतिथी डॉ. राजेश जोशी यांनी स्नेहसंमेलनामुळे विद्यार्थ्यांना त्यांच्या कलागुणांसाठी योग्य व्यासपीठ मिळते, तसेच सांस्कृतिक गुणांबरोबरच विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक जबाबदारीची जाणीव असणे तितकेच महत्त्वाचे असल्याचे मत व्यक्त केले.

अध्यक्षीय समारोपात प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर यांनी महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांच्या सुप्त गुणांना वाव देण्यासाठी विविध संधी उपलब्ध करून दिल्या जात असल्याचे सांगून, त्या संधींचा योग्य उपयोग विद्यार्थ्यांनी करावा, असा मोलाचा सल्ला दिला.

उद्घाटनानंतर स्नेहसंमेलनात विद्यार्थ्यांनी विविध कला प्रकारांचे रंगारंग सादरीकरण केले. यामध्ये रांगोळी, मेहंदी, चित्रकला, आनंद नगरी तसेच समूह नृत्य, वैयक्तिक नृत्य, गीतगायन आणि वाद्यवृंद वादन या कला प्रकारांचा समावेश होता. वाद्यवृंदामध्ये बासरी वादन, पखवाज वादन, मृदुंग वादन व हार्मोनियम वादन या कला प्रकारांचे सादरीकरण मोठ्या उत्साहात करण्यात आले.

यानंतर विविध स्पर्धांतील विजेत्या व सहभागी विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्रांचे वितरण करण्यात आले.

स्पर्धांचे निकाल पुढीलप्रमाणे :

*** रांगोळी स्पर्धा**

प्रथम क्रमांक – पायल वाघ व स्नेहा तिवारी
द्वितीय क्रमांक – दिपाली मगर व सावित्री शेळके
तृतीय क्रमांक – अंजली स्वामी व सिद्धी सोमाणी

*** मेहंदी कला**

प्रथम क्रमांक – पल्लवी गुंजकर व अंजली स्वामी
द्वितीय क्रमांक – अंजुम पठाण व मयुरी वानखेडे
तृतीय क्रमांक – अंकिता चव्हाण

*** चित्रकला**

प्रथम क्रमांक – स्नेहा तिवारी
द्वितीय क्रमांक – अंकिता चव्हाण
तृतीय क्रमांक – सिद्धी सोमाणी

*** विविध कला प्रकार सादरीकरण**

पखवाज वादन – कार्तिक घनमोडे
बासरी वादन – नागेश कापसे
हार्मोनियम वादन – अमोल कांबळे
वैयक्तिक नृत्य – अस्मिता वाकळे
समूह नृत्य – पूजा वाकळे, नेहा पाईकराव, पूजा कुटे व आरती झुंगरे.
गीत गायन – आरती धोत्रे

तसेच स्नेहसंमेलना मध्ये सहभागी ४५ विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र वितरित करण्यात आले.

या कार्यक्रमाच्या यशस्वी आयोजनासाठी

सांस्कृतिक विभागाचे प्रो.डॉ.दत्ता सावंत,प्रो.डॉ.राजेश गोरे, डॉ. अंजली टापरे तसेच डॉ. निखिलेश बजाज, डॉ.भगवान घुटे, डॉ.अरविंद नाईक, डॉ.धनाजी पाटील, डॉ.अशोक अंभोरे, प्रा. दिनेश थोरात, प्रा.कुलदीप पवार,डॉ.प्रविण तोतला, प्रा.निलेश गायकवाड व प्रा. ज्योती सोनसळे यांनी विशेष परिश्रम घेतले.

कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रो. डॉ. राजेश गोरे यांनी केले तर डॉ. अंजली टापरे यांनी आभार प्रदर्शन केले.

या स्नेहोत्सव वार्षिक स्नेहसंमेलनासाठी महाविद्यालयाचे प्राध्यापक, प्राध्यापकेत्तर कर्मचारी व विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

तोषनिवाल मध्ये वार्षिक स्नेहसंमेलनात कला अविष्काराचा जागर

सेनगाव - येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात स्नेहोत्सव - वार्षिक स्नेहसंमेलन २०२६ चे शुक्रवारी उत्साहात पार पडले. या स्नेहोत्सव वार्षिक स्नेहसंमेलनाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर होते. तर प्रमुख पाहुणे म्हणून आय.क्यू.ए.सी. समन्वयक विजय वाघ आदींची उपस्थिती होती. प्रास्ताविक सांस्कृतिक विभागप्रमुख डॉ. विजय वाघ यांनी केले. आपल्या प्रास्ताविकात विकास होणे आवश्यक असल्याचे नमूद केले तसेच विद्यार्थ्यांनी विविध सांस्कृतिक उपक्रमांमध्ये सक्रिय सहभाग घ्यावा, असे आवाहन केले.

डॉ. राजेश जोशी यांनी स्नेहसंमेलनामुळे विद्यार्थ्यांना त्यांच्या कलागुणांसाठी योग्य व्यासपीठ मिळते, तसेच सांस्कृतिक गुणांबरोबरच विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक जबाबदारीची जाणीव असणे तितकेच महत्त्वाचे असल्याचे मत व्यक्त केले.

प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर यांनी महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांच्या सुप्त गुणांना वाव देण्यासाठी विविध संधी उपलब्ध करून दिल्या जात असल्याचे सांगून, त्या संधींचा योग्य

विद्यार्थ्यांनी विविध कला प्रकारांचे रंगारंग सादरीकरण केले. यामध्ये रांगोळी, मेहंदी, चित्रकला, आनंद नगरी तसेच समूह नृत्य, वैयक्तिक नृत्य, गीतगायन आणि वाद्यवृंद वादन या कला प्रकारांचा समावेश होता. वाद्यवृंदामध्ये बासरी वादन, पखवाज वादन, मृदुंग वादन व हार्मोनियम वादन या कला प्रकारांचे सादरीकरण मोठ्या उत्साहात करण्यात आले. स्पर्धातील विजेत्या व सहभागी विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्रांचे वितरण करण्यात आले. यशस्वीतेसाठी प्रो. दत्ता सावंत, डॉ. राजेश गोरे, डॉ. अंजली टापरे, डॉ. निखिलेश बजाज, डॉ. भगवान घुटे, डॉ. अरविंद नाईक, डॉ. धनाजी पाटील, डॉ. अशोक अंभोरे, प्रा. दिनेश थोरात, प्रा. कुलदीप पवार, डॉ. प्रवीण तोतला, प्रा.

रांगोळी स्पर्धेतील विजेते...
प्रथम क्रमांक पायल वाघ व स्नेहा तिवारी,
द्वितीय क्रमांक दिपाली मगर व सावित्री शेळके,
तृतीय क्रमांक अंजली स्वामी व सिद्धी सोमाणी.

मेहंदी कला...
प्रथम क्रमांक पल्लवी गुंजकर व अंजली स्वामी,
द्वितीय क्रमांक अंजुम पठाण व मयुरी वानखेडे,
तृतीय क्रमांक अंकिता चव्हाण

विविध कला प्रकार सादरीकरण
पखवाज वादन कार्तिक घनमोडे, बासरी वादन नागेश कापसे, हार्मो नियम वादन,अमोल कांबळे यासह वैयक्तिक नृत्य मध्ये अस्मिता वाकळे, तर समूह नृत्य पूजा वाकळे, नेहा पाईकराव, पूजा कुटे व आरती झुंगरे यांना पारितोषिक देण्यात आले.गीत गायन स्पर्धेत आरती धोत्रे हिला पुरस्कार देण्यात आला. सहभागी ४५ विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र वितरित करण्यात आले.

चित्रकला स्पर्धेतील विजेते...
प्रथम क्रमांक स्नेहा तिवारी,
द्वितीय क्रमांक अंकिता चव्हाण,
तर तृतीय क्रमांक सिद्धी सोमाणी.

तोष्णीवाल महाविद्यालयात स्नेहोत्सव

▶ हिंगोली (वा.) सेनगाव येथे तोष्णीवाल महाविद्यालयाच्या वतीने आयोजित 'स्नेहोत्सव – वार्षिक स्नेहसंमेलन २०२६' हा सांस्कृतिक कार्यक्रम मोठ्या उत्साहात पार पडला. या स्नेहसंमेलनाच्या अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर होते. प्रमुख पाहुणे म्हणून आय.क्यू.ए.सी. समन्वयक डॉ. राजेश जोशी, वाणिज्य शाखा विभागप्रमुख प्रो. डॉ. संजीव अग्रवाल तसेच समन्वयक व सांस्कृतिक विभागप्रमुख डॉ. विजय वाघ मंचावर उपस्थित होते.

प्रास्ताविकात डॉ. विजय वाघ यांनी महाविद्यालयीन अभ्यासासोबत विद्यार्थ्यांमधील सुप्त कलागुणांचा विकास होणे अत्यावश्यक असल्याचे सांगून, विद्यार्थ्यांनी विविध सांस्कृतिक उपक्रमांमध्ये सक्रिय सहभाग घ्यावा, असे आवाहन केले. प्रमुख अतिथी डॉ. राजेश जोशी यांनी स्नेहसंमेलनामुळे विद्यार्थ्यांना त्यांच्या कलागुणांना योग्य व्यासपीठ मिळते, सामाजिक जबाबदारीची जाणीव निर्माण होणेही तितकेच महत्त्वाचे असल्याचे मत व्यक्त केले. प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर यांनी सुप्त गुणांना वाव देण्यासाठी विविध संधी उपलब्ध करून दिल्या जात आहे, असे सांगितले.

epaper.navarashtra.com

अभिनंदन

पदवीदान समारंभात पदवी प्रमाणपत्रांचे मान्यवरांच्या हस्ते वितरण

गायत्री मुंदडा
आय.यु.टी. क्रिकेट

स्वाती कोरडे
आय.यु.टी. क्रिकेट

रूपाली शिंदे
आय.यु.टी. रेसलिंग

त्रिशला पांडूळे
डी.झोन 4 x 100 रिले

लक्ष्मी वामन
डी.झोन 800 मिटर धावणे

नयन कदम
डी.झोन 200 मिटर धावणे

बजरंग कदम
आय.यु.टी. तलवारबाजी

अभय अन्नपुर्णे
आय.यु.टी. अश्वमेध (चेस)

सय्यद समदी
आय.यु.टी. फुटबॉल

शेख उमर शे.जब्बार
आय.यु.टी. फुटबॉल

रेणुका मांदळे
वादविवाद व वकृत्व स्पर्धा

गायत्री काळबांडे
वादविवाद व वकृत्व स्पर्धा

लक्ष्मी रोडगे
गुणवंत विद्यार्थीनी

ओंकार कोळपे
मृदंग व तबला वादन

शामल भुरे
निबंध व मेहंदी स्पर्धा

सायबर सिक्युरिटी कोर्स बद्दल विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन

राज्यस्तरीय निबंध स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या विद्यार्थीनीचे अभिनंदन करतांना

राष्ट्रीय सेवा योजना अंतर्गत दंत चिकित्सा शिबीर

माजी विद्यार्थी मेळावा

'हर घर शिक्षक' अभियानाअंतर्गत विद्यार्थ्यांच्या घरी भेट

वार्षिक स्नेह संमेलनातील सहभागी विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र वाटप करताना

तोष्णीवालच्या महारोजगार मेळाव्यात २८८ उमेदवारांनी दिल्या मुलाखती

तोष्णीवाल मध्ये स्नेहोत्सव - वार्षिक स्नेहसंमेलन उत्साहात

रांगोळी स्पर्धेतील विजेते...

मेहंदी कला...

चित्रकला स्पर्धेतील विजेते...

विविध कला प्रकार सादरीकरण

अंतर्गत मूल्यमापन व लेखनकौशल्याचा संगम; सेनगावच्या तोष्णीवाल महाविद्यालयात कार्यशाळा

गोंडाळा येथील पशु संवर्धन शिबिरात जनावरांची तपासणी

सेनगावात जिल्हास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा

मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिन व विद्यापीठाचा वर्धापनदिन कार्यक्रम

'शब्द असावा धारदार'

८ स्पर्धकांचा सहभाग

तोष्णीवाल महाविद्यालयात एचआयव्ही जनजागृती

सेनगाव. येथील तोष्णीवाल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने आंतरराष्ट्रीय युवा दिन पंधरवडा साजरा करण्यात आला .जगभरातील तरुणांच्या समस्यांकडे सरकार आणि सामान्य जनतेची लक्ष वेधण्यासाठी १२ ऑगस्ट हा दिवस जगभरात युवा दिन म्हणून साजरा केला जातो. त्या अनुषंगाने तोष्णीवाल महाविद्यालयात एच. आय. व्ही. एड्स जनजागृती अभियान आयोजित करण्यात आले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. एस. जी . तळणीकर तर प्रमुख पाहुण्या अलका रणवीर (संचालिका विहान हिंगोली), किशोर वानखेडे (समुपदेशक ग्रामीण रुग्णालय सेनगाव) डॉ. राजाभाऊ नवगणकर, डॉ. विकास कल्याणकर, प्रा. ज्ञानेश्वर तडस, प्रा. संजय फड ,डॉ. टापरे मॅडम आदी मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. विकास कल्याणकर यांनी केले अलका रणवीर यांनी एचआयव्ही, गुप्तरोग याविषयी सविस्तर माहिती दिली. उपरोक्त आजार होण्यामागील चार कारणांचा उहापोह केला. विहान संस्थेमार्फत युवकांमध्ये जनजागृती करण्यासाठी अविरतपणे संस्थेचे कार्य चालते जर कोणाला या आजाराविषयी शंका उपस्थित झाली तर विना विलंब त्यांनी सरकारी रुग्णालयाशी संपर्क साधावा त्यातून भविष्यात होणाऱ्या अडचणी नक्कीच कमी होण्यास मदत होते. आज सरकारमार्फत एचआयव्हीग्रस्तांना दरमहा निशुल्क औषध, निशुल्क शस्त्रक्रिया केल्या जातात. या संस्थेत तीन हजार पाचशे पेक्षा अधिक एचआयव्हीग्रस्त सभासदांची नोंद आहे. त्या सर्वांना वेळोवेळी समुपदेशन करून सकारात्मक जीवन जगण्यास मदत केली जाते. किशोर वानखेडे यांनी महाराष्ट्र शासन उपरोक्त आजार संपावा यासाठी काय काय करते याची सविस्तर माहिती युवकांना दिली.

ज्ञानदीप वार्षिकांक कार्यशाळेचे आयोजन

सेनगाव - येथील तोष्णीवाल महाविद्यालयात बुधवारी ज्ञानदीप वार्षिक अंक लेखनासंबंधी कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. यावेळी प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर, वार्षिक अंक समिती सदस्य डॉ. डी. जी. सावंत, प्रा. पी. के. घन, डॉ. ए. डी. टापरे, डॉ. व्ही. जी. वाघ आदींची उपस्थिती होती. यावेळी प्राचार्य तळणीकर यांनी विद्यार्थ्यांच्या सुप्त गुणांना विशेषतः लेखन कौशल्याला वाव देण्यासाठी वार्षिक अंक हे एक महत्त्वाचे माध्यम असून यामध्ये जास्तीत जास्त विद्यार्थ्यांनी लेखन केले पाहिजे व यातून आपल्या कल्पना शक्तीचा विकास करून घेतला पाहिजे असे आवाहन केले. त्यानंतर सावंत यांनी यावर्षी ग्राम संस्कृती या ठरवण्यात आलेल्या वार्षिक अंकाच्या विषयाबद्दल सविस्तर मार्गदर्शन केले. त्यामध्ये ग्रामीण भागातील लोकजीवन, संस्कृती, प्रथा- परंपरा व जीवन जगण्याच्या पद्धती यावर विद्यार्थी लेखन करू शकतात असे मत त्यांनी मांडले. पुढे बोलताना त्यांनी या संदर्भातील अनेक विषय विद्यार्थ्यांना सुचवले त्यामध्ये प्रामुख्याने गाव खेड्यांचे बदलते स्वरूप, ग्रामीण भागातील यात्रा, लोकगीते, ओव्या, भारुड, अभंग, यांचे संकलन, नातीगोती, पाहुणचार, लग्न समारंभ, सण-उत्सव, गावातील शाळा, भौगोलिक स्थान, निसर्ग, जुनी मनोरंजनाची साधने, लहानपणातील खेळ, अशा अनेक प्रकारच्या विषयांवर लेखन करता येते. यावेळी कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ व्ही. जी. वाघ यांनी तर आभार डॉ. ए. डी. टापरे यांनी मानले. कार्यशाळेसाठी वार्षिक अंक समितीत सहभागी असलेले सर्व विद्यार्थी व शिक्षक उपस्थित होते.

रासेयो युवक शिबिरात करिअर व सायबर साक्षरतेचे धडे

देशोन्नती वृत्तसंकलन...

गोंडाळा येथे तोष्णीवाल महाविद्यालयाचे शिबीर

सेनगाव : तालुक्यातील गोंडाळा येथे तोष्णीवाल महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेतर्फे आयोजित सात दिवसीय विशेष युवक शिबिरात विद्यार्थ्यांसाठी मार्गदर्शनपर व्याख्यानांचे आयोजन करण्यात आले. ४ फेब्रुवारी रोजी जिल्हा परिषद शाळेत पार पडलेल्या या कार्यक्रमाला विद्यार्थ्यांची मोठी उपस्थिती लाभली.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी मुख्याध्यापक व्ही. डी. देशमुख होते. यावेळी महाविद्यालयाचे राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. जी. पी. भालेराव, डॉ. आर. व्ही. नवगणकर, डॉ. डी. पी. तडस यांच्यासह साधन व्यक्ती म्हणून डॉ. आर. एस. गोरे, डॉ. डी. जी. सावंत, डॉ. विजय वाघ, डॉ. एच. टी. शिंदे, प्रा. बी. जे. गायकवाड व श्री प्रकाश देशमुख मंचावर उपस्थित होते. मार्गदर्शन करताना डॉ. डी. जी. सावंत यांनी 'दहावीनंतर काय?' या विषयावर विद्यार्थ्यांना सविस्तर माहिती दिली. दहावीनंतर उपलब्ध असलेल्या कला, विज्ञान व वाणिज्य शाखांमधील करिअर संधी स्पष्ट करताना त्यांनी कला शाखा ही सर्व शाखांची जननी असल्याचे प्रतिपादन केले. तसेच तोष्णीवाल महाविद्यालयातील विविध अभ्यासक्रम, उपक्रम व पायाभूत सुविधांची माहिती विद्यार्थ्यांना दिली. 'सायबर साक्षरता व सुरक्षितता काळाची गरज' या विषयावर बोलताना डॉ. आर. एस. गोरे यांनी डिजिटल युगातील धोके व संधी यावर प्रकाश टाकला. सायबर गुन्हेगारी ही अदृश्य असली तरी ती गंभीर स्वरूपाची असल्याने प्रत्येकाने सजग राहणे आवश्यक असल्याचे त्यांनी सांगितले. 'तंत्रज्ञान आपला मित्र आहे; मात्र जागृती नसल्यास ते शत्रू ठरू शकते,' असे त्यांनी ठामपणे नमूद केले.

यावेळी डॉ. विजय वाघ यांनी दहावीच्या परीक्षेबाबत मार्गदर्शन करताना विद्यार्थ्यांनी नकारात्मक विचारां-पासून दूर राहून आत्मविश्वासाने परीक्षेला सामोरे जाण्याचे आवाहन केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन मुख्याध्यापक व्ही. डी. देशमुख यांनी केले, तर आभार डॉ. जी. पी. भालेराव यांनी मानले. (तालुका प्रतिनिधी)

गोंडाळा येथे रासेयो विशेष युवक शिबिरात नेत्र तपासणी शिबिर संपन्न

देशोन्नती वृत्तसंकलन...

सेनगाव : ५ फेब्रुवारी रोजी स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ,नांदेड, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग आणि तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,सेनगाव येथील राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित, शाश्वत विकासा साठी युवक जलसंधारण व्यवस्थापन आणि ओसाड भमी विकासावर विशेष भर

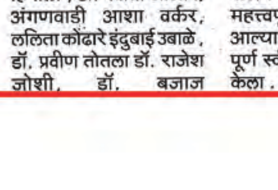

एम एस नेत्ररोगतज्ञ, लक्ष्मी लाइफ केअर हॉस्पिटल हिंगोली , डॉ. स्वाती जोजार, अंगणवाडी आशा वर्कर, ललिता कौढारे इंदुबाई उबाळे, डॉ. प्रवीण तोतला डॉ. राजेश जोशी, डॉ. बजाज Opth लक्ष्मी लाईफ केअर हॉस्पिटल हिंगोली) यांनी ७० रुग्णांची नेत्र तपासणी केली त्यापैकी ३५ रुग्ण हे मोतीबिंदू बाधित असून त्यांच्या शस्त्रक्रियेची गरज आहे. ग्रामस्थांना डोळ्याविषयी सजग राहण्यासाठी काही महत्त्वपूर्ण बाबी सांगण्यात आल्या की ज्या ग्रामस्थांनी पूर्ण स्वीकारण्याचा संकल्प केला . ग्रामपंचायत सदस्य,

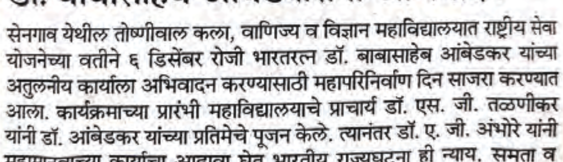

सेनगाव महाविद्यालयात महापरिनिर्वाण दिनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांना अभिवादन

सेनगाव येथील तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने ६ डिसेंबर रोजी भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या अतुलनीय कार्याला अभिवादन करण्यासाठी महापरिनिर्वाण दिन साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाच्या प्रारंभी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. जी. तळणीकर यांनी डॉ. आंबेडकर यांच्या प्रतिमेचे पूजन केले. त्यानंतर डॉ. ए. जी. अंभोरे यांनी महामानवाच्या कार्याचा आढावा घेत भारतीय राज्यघटना ही न्याय, समता व बंधुता देणारी तसेच जगातील परिपूर्ण आणि कालसुसंगत राज्यघटना म्हणून सातत्याने गौरवली जाते, असे प्रतिपादन केले. या कार्यक्रमाला राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रमाधिकारी, सर्व शिक्षक-शिक्षकेतर कर्मचारी तसेच एनएसएसचे विद्यार्थी

अर्थशास्त्र व वाणिज्य विभागाची संयुक्त आंतरराष्ट्रीय परिषदेत महात्मा गाधी यांच्या पुतळ्याचे पुजन करतांना मान्यवर

राज्यस्तरीय वादविवाद स्पर्धेत मान्यवरांचे स्वागत करतांना

सांस्कृतिक विभागांतर्गत विजेत्या स्पर्धकांचे अभिनंदन करतांना

विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन करताना

माजी विद्यार्थी मेळाव्याचे उद्घाटन करतांना

राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विशेष वार्षिक युवक शिबीर

जिल्हास्तरीय क्रिकेट स्पर्धेचे उद्घाटन करतांना

प्रा.सुपारे सर यांचा सेवापूर्ती निमित सत्कार करतांना प्राध्यापकवृंद